MEDIC
POOBLAŠČEN SERVIS-TRGOVINA
CANON QUALITY
KAKOVOST JE VEDNOST
068 25 835
Canon

DOLENJSKI LIST

Št. 40 (2408), leto XLVI • Novo mesto, četrtek, 5. oktobra 1995 • Cena: 150 tolarjev

DOLENJSKI LIST četrtek
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST
DOLENJSKI LIST

Ford Paič
PRODAJNO SERVISNI CENTER
Krška vas 28/e
68262 Krška vas, Brežice
Tel./Fax.: 0608/61-450
PRODAJNO SERVISNI CENTER
Krška vas 28/e
68262 Krška vas, Brežice
Tel./fax: 0608/61-450

Šmarješka cesta 50
Novo mesto
Tel. 068/21-123. 21-129

BAVARCI V KNEŽJI VASI

TREBNJE - Dan kmetijstva v okviru Tedna Bavarske v Ljubljani naj z vodilno mislijo "Podeželje na prihodnost" utrdi spoštovanje do podeželskih območij po vsej Evropi. Poleg tega je njegov namen prikazati plodno in prijateljsko sodelovanje med Bavarsko in Slovenijo pri razvoju podeželskih območij. Takole vzneseno vabita bavarski minister za kmetijstvo Reinhold Bocklet in njegov slovenski kolega prof. dr. Jože Osterc danes, v petek, v Cankarjev dom na okrogelo mizo o omenjeni misli in na bavarsko razstavo. Ker so Bavarci izdatno podprli tudi program CRPOV - Celostnega razvoja podeželja in obnove vasi, najprej v Knežji vasi v Suhi krajini, se bodo v petek popoldne Bavarci v Knežji vasi seznanili z dosežki na področju CRPOV v Sloveniji.

VODSTVO INVALIDOV V NOVEM MESTU

ŠMIHEL - Delavno društvo invalidov v Novem mestu je bilo zelo razočarano, kojje izvedelo, da bo redna seja predsedstva Zveze društev invalidov Slovenije v petek, 10. oktobra, v Novem mestu.

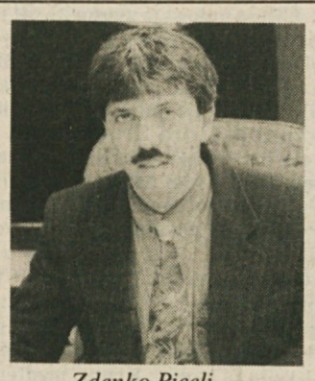

Zdenko Picelj

Zdenko Picelj novi ravnatelj Dolenjskega muzeja

Imenovan je za 5 let

NOVO MESTO - Na zadnji seji občinskega sveta so dosedanjega v. d. ravnatelja Dolenjskega muzeja Zdenka Piclja imenovali za ravnatelja te ustanove za 5 let. Picelj je bil edini kandidat, ki se je prijavil na razpis za to delovno mesto. S prijavo je Picelj, profesor zgodovine in sociologije, dal tudi svoj delovni program, v katerem poudarja skrb za izvajanje temeljnih nalog Dolenjskega muzeja pri opravljanju osnovnega poslanstva: zbiranja, hranjenja, proučevanja in predstavitve premične kulturne dediščine. Poleg tega Picelj kot prednostno nalogo do leta 2000 navaja še posodobitev in preureditev stalnih muzejskih zbirk, na primer arheološke, preureditev zbirke NOB v zbirko zgodovine 20. stoletja ter postavitev stalne likovne zbirke dolenjskih avtorjev.

Picelj v svojem programu zagotavlja nadaljevanje pestre, privlačne in kakovostne razstavne dejavnosti ter razvijanje pedagoškega poslanstva Dolenjskega muzeja v sodelovanju z osnovnimi in srednjimi šolami.

Krkine delnice gredo za med

Kvoto za certifikate so dosegli že v štirih dneh - Presežek bodo vračali

NOVO MESTO - Sprva so začetek javne prodaje Krkinih delnic načrtovali prej, zaradi sprememb predpisov pa so jo prestavili na sredo septembra. Za javno prodajo je Krka namenila 72,86 odst. družbenega kapitala ali 2.581.103 delnice; za certifikate je na voljo 1.164.058 delnic in za gotovino 1.417.045 delnic. Izhodiščna prodajna cena delnic za certifikate je 5.418 tolarjev, revalorizirana prodajna cena za gotovino pa 8.310 tolarjev. Končna prodajna cena se bo oblikovala po zaključku javne prodaje.

Za javno prodajo Krkinih delnic je pooblaščena Dolenjska banka. Čeprav je bilo za delnice Krke že pred pričetkom javne prodaje veliko zanimanje, je odziv v prvih dneh prodaje presegel vsa pričakovanja. Že v štirih dneh je bila dosežena kvota, ki je na razpolago za certifikate. Trenutno (podatki so za ponedeljek, 2. oktobra) je s certifikati vplačanih 150 odst. več delnic od razpisanih. To pomeni, da bo končna prodajna cena delnic za 30 odst. zvišana, presežek vplačil pa bodo sorazmerno vrnili vpisovalcem delnic. Kolikšen del certifikata bodo vpisovalci dobili nazaj, je težko oceniti, saj prodaja še traja.

Hkrati poteka tudi javna prodaja Krkinih delnic za gotovino. Vplačevanje je v skladu s pričakovanji, največji interes pa v Krki pričakujejo v zadnjih dneh.

A. B.

• Javna prodaja bo zaključena 14. oktobra. Glede na to, da bo znaten del certifikata vrnjen vlagateljem, bo Krka takoj, ko bodo znani okvirni rezultati javne prodaje, preko sredstev javnega obveščanja obvestila vse, ki so certifikat vložili v Krko, kolikšen del certifikata bodo lahko vnovčili za nakup Krkinih delnic.

FIČKO V RINŽI - Člani potapljaškega društva Ponirek so čistili Rinžo. Kaj vse skriva globina te reke, pa so se prepričali radovedni obiskovalci, ko so potapljači kljub mrzlemu vremenu iz vode potegnili hladilnike, televizorje, radioparate in drugo gospodinjsko opremo. Presenečenje za vse pa je bil glavni "plen", to je še kar dobro ohranjen fičko, ki so ga potapljači odkrili v globini dveh metrov pri športni telovadnici oziroma bazenu, ki ne dela. Kdo je lastnik vozila, bodo v kratkem lahko povedali kočevski policisti. (Foto: Milan Glavonjić)

KREMEN JE PRAZNOVAL

DOLENJE MOKRO POLJE - Nogometni klub Kremen iz Dolenjega Mokrega Polja je v nedeljo, 1. oktobra, praznoval 20 let obstoja in ob tej priložnosti v Šentjerneju pripravil turnir, na katerem je nastopilo 12 moštev. Zmagali so Židaki iz Mihovice nad Kobro iz Pleterij in Camparijem iz Grmovelj.

WINDISH DRUGI NA ČEŠKEM

NOVO MESTO - Člani novomeškega squash kluba Hrast so uspešno nastopili na odprtem prvenstvu Češke. Pri pionirjih je bil Sebastijan Windish drugi in Borut Pečar tretji, med mladinci do 19. leta pa je bil Klemen Gutman peti. (J. H.)

Avtohiša Berus
servisno prodajni center
Novo mesto
Audi

Na zalogi omejena količina vozil
POLO od 17.990 DEM in
GOLF RABBIT 22.996 DEM

POZOR
— Vozila Volkswagen po starih znižanih carinskih stopnjah

— Zelo ugodne cene vozil AUDI A4, A6 in A8
— Testna vozila: PASSAT, PASSAT VARIANT, AUDI A4 in AUDI A8. ZELO UGODNO
— Rabljena vozila: ŠKODA GLX, JETTA JX, PASSAT GL, KADETT 1,8 IGT, AUDI 100 2,3E

Tel.: 068/25-098 in 342-360

Avto-hit d.o.o. NOVO MESTO
PRODAJA VOZIL, REZ. DELOV IN SERVIS
Podbevškova 4, Novo mesto
Tel./Fax: 068/26-077, 341-300
Ford DAEWOO

Večji Dolenjski list

Z današnjo številko je Dolenjski list, ne da bi povečal prodajno ceno ali podražil oglasni prostor, povečal svoj obseg za šestino in ob tem delno spremenil vsebinsko zasnovo in razpored strani. Po novem bo obseg lista znašal povprečno 28 strani na teden, ki pa bodo iz tehničnih razlogov in zaradi zahtev tiskarne razporejene tako, da si bosta izmenično sledili številki z 32 in 24 stranmi. Obsežnejša številka bo vključevala tudi 8-stransko Prilogo.

V povečanem obsegu Dolenjskega lista je uredništvo pridobilo dodaten prostor za nove občine, ki jih list doslej ni pokrival (Velike Lašče, Dobrepolje, Ivančna Gorica, delno Litija), za na novo uvedeno gospodarsko stran, še eno športno stran ter večji obseg dopisniške rubrike oz. pisem bralcev, kar bo Dolenjski list še dodatno obogatilo. Naročnikom in bralcem se priporoča

vaš Dolenjski list

Inlesove igre z delavci se še vedno nadaljujejo

Prerazporejanje nemočnih delavcev kot pot za odpuščanje

LOŠKI POTOK - Dogodki v potoškem obratu Inlesa, ki jih je sprožil val nezadovoljstva zaradi slabih plač in grozeče zaustavitve dela, po drugi strani pa zaradi izčrpanih zalog repromateriala, dobivajo nove razsežnosti. Vrhunec je povzročila preprazporeditev delavcev v 30 km oddaljen dolnjevaški obrat, pri tem pa delavcem niso zagotovili niti prevoza in ne plačila.

Šlo je za očitno načrtno zapeljevanje delavcev. V soboto, 23. septembra, sta v večernih urah vse prerazporejene za naslednji dan sklicala predsednik sindikata in inž. Drago Košir, ki jim je zagotovil, da bo prevzel vodstvo obrata. Na sestanku so se dogovorili, da delo v Dolenji vasi sprejmejo do ureditve razmer v Loškem Potoku. Tako je šlo 35 delavcev v Dolenjo vas v obrat Hrast na delovna mesta, ki jih niso še nikoli opravljali, del skupine pa so peš napotili v ribniški obrat, čeprav je šlo za starejše delavce in invalide. V Hrastu so jim takoj povedali, da bo treba delati podaljšani delovni čas, prejeli pa naj bi 70 do 80 odst. potoške plače.

V četrtek so vsi obrati dobili plačo razen potoškega in teh 35 prerazporejenih. Pri tem se je izvedelo, da je Drago Košir odstopil od nameravanega vodenja podjetja, zato so delavci razjarjeni in trdijo, da jih je prav on z obljubami potisnil v tak položaj. Zapisali smo že, da so vodilni na zboru ob prekinitvi dela 20. septembra zatrjevali, da obrat nima denarja za surovine. Takoj po odhodu 35 delavcev so surovine pričele prihajati kot tudi naročila, ki jih zaradi manjkajočih delavcev ne morejo pravočasno izpolniti, hkrati pa odhod na druga mesta napovedujejo še 18 delavcem.

A. KOŠMERL

Zakon, to smo mi!

Delovno pravo in zakonodaja sta nastala zato, da bi zaščitila delojemalce pred delodajalci. Pri nas pa se posebno "delodajalci", ki so še vedno samo upravljalci družbenega kapitala, in tisti, ki so v zasebni spodbudi zaznali predvsem hitro bogatenje, obnašajo, kot da so sami zakon. Slovenija ima evropsko zakonodajo, toda dober zakon še zdaleč ne pomeni reda in pravic. Ta in te so odvisne predvsem od tistih, ki zakone izvajajo ali izvajanje nadzirajo.

Prav nič neverjetno pri nas ni: če se pod pretvezo izprazni podjetje invalidov, da bi se za njihovo mesto zaposlili zdravi; če se kljub tretjemu ugotavljanju presežkov ne upošteva več niti z zakonom predpisani postopek niti kriteriji; nadalje, če napotijo delavce na začasno čakanje "do stečaja" (in ne na delo) in če se kljub preko 1000 dni blokiranemu žiro računu izplačujejo delavcem zajamčene plače, ob tem pa kupujejo službene avtomobile; če se del plač, dodatkov in gibljivi del izplačuje kar v bonih; če nekdo odloči, koliko opravljenih nadur bo plačanih in koliko ne, če... Tudi ni neverjetno, da se da privatizirati brez lastninjenja pa še poceni (v stečaju in brez skladov). In kako je mogoče, da se o vsem tem javno piše, pa se nihče ne zgane, da se kršitve celo priznajo, vendar se ne ukrepa.

V tranziciji je vse mogoče, saj cilji opravičujejo skoraj vsa sredstva. Ne boste verjeli, toda zaradi pridobitve poceni sredstev davkoplačevalcev od države je dovoljeno kršiti tudi delavske pravice. Da se slučajno ne bi drznili na to opozoriti! Če ste toliko nespametni, tvegate, da postanete krivi za grehe, na katere opozarjate. In če se želite pravdati, da dokažete svoje pravice - izvolite, morda jih celo dočakate...

IGOR VIZJAK

Prejšnji teden zagorelo dvakrat - v hišah

Uničena vsa oprema

KRMELJ, KRŠKO - Kot kažejo policijska poročila, so požari na stanovanjskih hišah zelo pogosti, vzrok pa ponavadi tiči v slabi električni napeljavi. Tako je prejšnji teden zagorelo v Orešju in v Osredku. Do prvega požara je prišlo v soboto nekaj po polnoči v stanovanjski hiši 55-letnega F. F. iz Orešja. Ogenj je v celoti uničil strešno kritino in podstrešne sobe, v katerih je zgorel tudi inventar. Pred prihodom policijske patrulje na kraj požara je gasilcem z Bizeljskega in Kapel ter domačinom uspelo ogenj lokalizirati in pogasiti. Vzrok požara še ni znan, škode pa je za okoli 2 milijona tolarjev.

Naslednjega dne ponoči je zagorelo v Osredku pri Krmelju v nenaseljeni hiši 43-letnega P. M., ogenj pa se je razširil še na vikend. Požar je uničil celotno streše stanovanjske hiše in bivalne prostore, od tam pa se je razširil še na ostrešje vikenda, ki je v celoti zgorelo. Poleg poslopij je zgorelo še razno orodje, deske, 50 kv. metrov ladijskega poda, plastični kadi in drugi predmeti. Vzrok požara je električna napeljava.

VREME

Po prehodni jutrišnji pooblačitvi bo v soboto in nedeljo spet sončno in toplo jesensko vreme.

SLOVESNO OB 700 - LETNICI ŠMIHELSKE FARE - Jubilejno leto šmihelske fare so med drugim proslavili tudi v petek, 29. septembra, ko je bila zvečer v avli KC Janeza Trdine slavnostna akademija z nastopom Novomeškega simfoničnega orkestra z dirigentom Zdravkom Hribarjem. Udeležili so se je tudi slovenski metropolit in ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar (na sliki), novomeški prošt Jože Lap, novomeški župan Franci Koncilija in drugi. Ciril Plešec, šmihelski župnik, ki je vodil program, je dal najprej besedo dr. Alojziju Šuštarju, ki je poudaril, da to praznovanje pomeni potrditev kulturnega izročila in vzpodbuda ob ohranjanju naše identitete. Slavnostni govornik Franci Koncilija pa je povedal, da bo slavnostno leto za Novo mesto tudi 1996, ko bomo obeležili 250 let gimnazije, 120 let gasilskega društva, 110 let srednje kmetijske šole Grm, 100 let kandijskega mostu in 50 let glasbene šole Marjana Kozine. (Foto: L. Murn)

NAŠA ANKETA

Odstranjevanje spomenikov

Pred leti so novodobni slovenski politiki snemali s sten slike politikov stare dobe in obešali na zidove nove uokvirjene obraze. To se je dogajalo nekako v času, ko so v Novem mestu na muzejskem vrtu rdeče pobarvali kip Josipa Broza, v trenutku, do katerega so ruski bagri sesuli že prenekateri Stalinov kip, in hkrati v obdobju, ko je, denimo, spomenik škofu Baragi v Trebnjem imel za seboj že desetletje nemotenega bivanja v mestnem parku. Ljudje niso ravnodušni, vse tako kaže, do človeških podob in dejanj, vklesanih in zabeleženih na najrazličnejše načine na najrazličnejših spomenikih. Častijo spomenike, eni te in drugi druge, zato so lahko tudi nejevoljni in užaljeni, kadar morajo njihovi na smetišče zgodovine. Vprašanje je, kakšni naj bodo spomeniki, ki jih postavljajo svojim junakom in idejam. Slovenska polpretekla zgodovina je postavila številne spomenike, tudi tudi orjaške skulpture svojih živih in mrtvih junakov, zdi pa se, da se je take navade navzela od predhodnih dob. Moteče spomenike polpretekle zgodovine naj bi umaknili, potem ko so jih nekaj že. Če tako odstranjevanje bode v oči, pa ni ne prvo ne zadnje v zgodovini, saj se vladarji zmagovalci vsakič radi znesejo ne le nad poraženci, pač pa tudi nad njihovimi simboli. Kaj menite o podiranju spomenikov?

ANTON ZUPET, ravnatelj OŠ Škocjan: "Ni težko zanetiti spore, težko pa je popraviti krivice. Potrebno bi bilo prevrednotiti nekatera obdobja naše zgodovine, seveda na etično moralnih načelih. Ker gre ravno za vprašanje spomenikov, ki so lahko tudi umetniška dela, se moramo spomniti, da se velikost duha vidi v strpnosti. Mislim, da bomo Slovenci živeli v spravi takrat, ko bomo na proslavah skupaj deklamirali pesmi Balantiča in Kajuha."

PETER VENE, svobodni umetnik iz Sevnice: " Zdi se mi, da se danes najbolj zavzemajo za rušenje spomenikov ravno tisti, ki so poprej najbolj podpirali njihovo postavitev. Zelo me moti tako spreminanje barv oziroma obračanje po vetru. Če bi se v skrajnem primeru kje le odločili za odstranitev spomenikov, bi morali vsaj nekaj iztržiti. Zase lahko rečem, da nisem izobešal zastave s peterkorako zvezdo niti ne zdajšnje z novim grbom."

DARINKA MLAKAR, tajnica upravne enote v Trebnjem: "Rušenje kakršnihkoli spomenikov je po moje nekulturno in človeka nevredno dejanje. Ti spomeniki so pač del naše zgodovine, ki bi jo nekateri radi na vsak način prevrednotili. V tujini se nam bodo (spet) lahko smejali in se verjetno čudili našemu razumevanju demokracije. Zelo moteče bi namreč bilo, če bi zaradi poceni predvolilnih točk stranke tako nabirale točke.

MARKO GLAVAČ, v.d. direktor gostinstva in turizma, Hotel Valentin Kočevje: "Spomeniki naj ostanejo. So del zgodovine, te pa ni mogoče izbrisati. Iz spominskih obeležij preteklosti je razviden tudi razvoj miselnosti preteklih generacij. Z rušenjem spomenikov bi pretrgali tradicijo razvoja krajev, miselnosti ljudi, naroda, in, gledano širše, celotnega človeštva. Šeškov dom brez gesel, po katerih je znan in izhajajo iz NOB, ne bi bil več Šeškov dom."

ANDREJA PETELIN, zaposlena v Inlesu Trgovini v Ribnici: "Spomenikov ni potrebno podirati. S kakršnimkoli namenom so že bili postavljeni, so jih postavljali ljudje za ljudi. Z rušenjem spomenikov bi bila čustva nekaterih ljudi preveč prizadeta. V vsaki preteklosti je kdo trpel, vendar maščevanja ne vodijo nikamor. Spomeniki so del zgodovine, te pa ni mogoče spremeniti. Da se ne bi delale nove krivice, naj spomeniki ostanejo."

ANA KAPUŠIN, gostilničarka s Krasinca: "Vsako obdobje ima pač svoje heroje. Mene prav nič ne moti, če stojijo spomeniki v spomin na različne čase, dogodke, ljudi. Saj niso zgodovina le spomeniki, ampak jo pišejo tudi zgodovinarji. Nima smisla, da bi rušili spomenike, kajti po tej logiki samo bog ve, kako bo, ko bodo prišli na oblast drugi ljudje. Poleg tega svet gleda na nas in naše obnašanje. In kaj si bodo mislili ob takšnem našem početju?"

JURE ŠPEHAR, finomehanik iz Gornjih Radencev pri Starem trgu: "Na spomenike bi morali gledati kot na del naše zgodovine, ne pa le s političnega vidika. Ideja o rušenju spomenikov je po mojem mnenju posledica preveč ozkega gledanja: sedaj bodo rušili ene spomenike in postavljali druge, ko se bo oblast zamenjala, bodo rušili danes postavljene in postavljali svoje. To gre lahko v nedogled, v takšnem obnašanju pa se kaže tudi kultura naroda."

MARTIN KODRIČ, strojni inženir iz Mladja pri Podbočju: "Spomeniki morajo biti, vendar moramo pri postavljanju upoštevati celo zgodovino, ne pa preveč poudarjati tiste, ki so postavljeni po vojni. Tudi pred tem je bilo veliko pomembnih ljudi, a so še brez spomenika. Sem proti umikanju spomenikov tistih, ki so bili zaslužni za naš narod, a čas bo pokazal, kdo so to, zato nepremišljeno odstranjevanje spomenikov ni smiselno."

MERITVE V SLOVENIJI NA 58 TOČKAH - Na Zglavnici se je med gosti pojavil tudi trebanjski župan. Na nad 1000 m visoki trigonometrični točki I reda na Javorniku na Bohorju pa so v slabem vremenu na le peš dostopni točki, nemškega strokovnjaka inž. Langhammerja, ki je poprej že pomagal in dežural tudi na Slavniku, obiskali le nekateri novinarji. (Foto: P. Perc)

Slovenija po meri satelitov

Mednarodna kampanja za odpravo zamika koordinatnega sistema

ZGLAVNICA, BOHOR - Območni geodetski upravi v Novem mestu in Sevnici, ki pokrivata območje Dolenjske, Bele krajine in Posavja, sta pretekli petek na novinarskih konferencah na Zglavnici pri Trebelnem in na Bohorju predstavili GPS (Global Position System) satelitsko kampanjo Slovenija 95, ki je od 25. septembra do 2. oktobra v okviru mednarodne akcije satelitskih opazovanj v satelitskem navigacijskem sistemu, imenovanem GPS, hkrati potekala v Sloveniji, Italiji, Avstriji in na Hrvaškem.

S pomočjo okrog 200 slovenskih strokovnjakov geodezije in iz tujine, predvsem pa zvečine v Nemčiji posojene dragocene opreme, vredne okrog 6 milijonov mark, bo tako Slovenija postala ena prvih držav na svetu z zelo natančne satelitske metode izmerjeno astrogeodetsko mrežo. To je zelo pomembno za povezavo, doslej zaradi napake pri orientaciji zamaknjenega slovenskega koordinatskega sistema s svetovnim, za izmero državne meje, določanje tektonskih premikov in za navezavo slovenskih mednarodnih letališč na svetovni in evropski koordinatni sistem.

P. P.

Nič več alarma zaradi PCB v Krupi

Mag. Svetozar Polič z Inštituta Jožef Stefan pravi, da so letošnje poletne meritve vode in zraka v kanjonu Krupe pokazale, da količine PCB niso več alarmantne

SEMIČ - Letos poleti je raziskovalni sodelavec na ljubljanskem Inštitutu Jožefa Stefana mag. Svetozar Polič pričel v kanjonu reke Krupe opravljati meritve vode in zraka. Gre za raziskave, s katerimi želi ugotoviti, kakšno je zaradi onesnaženosti Krupe s polikloriranimi bifenili (PCB) danes stanje v podzemlju in v reki ter kakšne so posledice prenosa PCB v okolje.

Raziskave potekajo v okviru projekta z naslovom "Ekološka sanacija onesnaževanja s PCB ogroženega območja" ter s podnaslovom "Poti širjenja izpostavljenosti in ocena ogroženosti s PCB". Nekateri se ob tem sicer spotikajo, češ zakaj znova brskati po stvareh, ki so že skoraj pozabljene. A mag. Polič pravi, da je bil prav on tisti, ki je zahteval nalogo. Delno zaradi tega, ker je Belokranjec, pa iz znanstvene radovednosti, a tudi zato, ker je bil dolga leta vodja skupine za oceno posegov v okolje SEPO. Zdelo se mu je pomembno, da po meritvah, ki jih je leta 1992 opravil Univerzitetni zavod za zdravstveno in socialno varstvo, ugotovi, kakšne so danes razmere v Krupi in ob njej.

Poleti je bilo odvzetih okrog 30 vzorcev zraka in vode, kmalu pa bodo znani rezultati, ki bodo podlaga za vzpostavitev nadaljnjega merilnega sistema. Na Inštitutu Jožefa Stefana so namreč dobili nove aparature za meritve PCB, s katerimi bodo do konca prihodnjega leta opravili meritve v vseh letnih časih.

• "Moja naloga je ugotoviti, ali je Krupa vir povečane obremenitve okolja. Toda problem ni le PCB, ampak tudi zaščitna sredsta, ki jih uporabljajo ljudje v vinogradih v zaledju izvira Krupe, saj so v reki tudi visoke koncentracije leteh. Doslej sem namreč ugotovil, da so v določenem času količine PCB v reki povsem sprejemljive, ob narasli vodi pa se celo za stokrat povečajo. Ker pa se PCB prenaša aerogeno, torej po zraku, ga je takrat več tudi v zraku," je dejal mag. Polič ter poudaril, da to velja za kanjon Krupe, medtem ko je v vaseh nad Krupo koncentracija PCB v zraku sto- do tisočkrat manjša.

Kot je povedal mag. Polič, so dosedanje meritve pokazale, da je Krupa še vedno emisijski vir PCB, da so povečane koncentracije ob reki in okrog semiške Iskre, a niso več vznemirjajoče.

M. BEZEK-JAKŠE

"TEDEN ZA ŽIVLJENJE"

LJUBLJANA - Ta teden, od 1. do 8. oktobra, v Sloveniji že četrtič zapored poteka Teden za življenje, letos pod naslovom "Žena - upanje sveta". Gibanje za življenje želi s svojim programom približati ljudem pozitivno sporočilo življenja, zato so tokrat v tem tednu v soboto, 30. septembra, pripravili letni seminar Za življenje, v nedeljo, 1. oktobra, peš romanje mladih iz Kranja na Brezje, danes, v četrtek, 5. oktobra, bo ob 20. uri v šentviškem Zavodu Sv. Stanislava okrogla miza na temo "Žena - upanje sveta".

Dr. Šuštar ne bo potoval v Rim

Slabo zdravje edini razlog - Cerkveni pogledi na ureditev gmotnih temeljev za delovanje rimskokatoliške Cerkve in na sprejem zakonodaje - Program papeževega obiska maja 1996

LJUBLJANA - To so bile glavne teme novinarske konference, ki jo je prejšnji teden pripravil Tiskovni urad Slovenske škofovske konference, da bi predstavil cerkvena stališča o aktualnih, žgočih vprašanjih. Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar je zaradi ugibanj v javnosti pojasnil, da se samo iz zdravstvenih razlogov 17. oktobra letos ne bo udeležil sestanka vseh škofov z območja nekdanje Jugoslavije, ki ga je sklical papež Janez Pavel II. Posvetovanja v Vatikanu se bodo tako udeležili ljubljanski pomožni škof Alojz Uran, mariborski škof dr. Franc Kramberger in koprski škof Metod Pirih.

V imenu cerkvenega dela podkomisije za gospodarstvo, finance in socialo je Mirko Krašovec predstavil predlog za ureditev odnosa med državo in rimskokatoliško Cerkvijo v Sloveniji o gmotnih temeljih za delovanje Cerkve. Poudaril je, da Cerkev ne bo pristala na to, da bi jo odpravili z levo roko tudi zato, ker izkušnje kažejo, da zaradi svojega nepridobitvenega poslanstva in večje pripravljenosti zavzetih vernikov izvaja programe na vzgojnem, izobraževalnem, kulturnem in socialnem področju ceneje kot država. Zato naj se ji po Krašovčevem mnenju omogočijo gmotni temelji za njeno delovanje. Po zgledu drugih držav so to štirje.

Verski sklad naj se dopolni z dogovorjeno vsoto iz državnega proračuna po mednarodni pogodbi. Podlaga za ta sklad naj bi bila poprava krivic. Tako bi se ovrednotile pravice, ki jih je imela Cerkev na temelju Verskega sklada Jožefa drugega, vojna in povojna škoda in v naravi nevrnjeno premoženje. Cerkveni gozdovi in druga večja cerkvena posest naj bi ostali v lasti Cerkve in njenih pravnih oseb (lahko pa država po dogovoru z njim gospodari in daje najemnino) do podpisa mednarodne pogodbe med Svetim sedežem in Slovenijo. Ta vir naj bi prispeval le 15 odstotkov vseh cerkvenih potreb. Drugi vir financiranja naj bi bil prostovoljni verskokulturni prispevek, ki bi predstavljal okrog 35 odstotkov denarnih potreb Cerkve, uvedli pa naj bi ga leta 1997. Do 20 odstotkov cerkvenih finančnih potreb naj bi pokrile neposredno, prek pristojnih ministrstev plačane službe za dogovorjena delovna mesta v šolah, arhivih, knjižnicah, bolnišnicah, zaporih in drugih državnih ustanovah. Preostalih 30 odstotkov bi bilo mogoče pridobiti s prostovoljnimi darovi vernikov in subvencijami države za konkretne programe.

• "Odbor za pripravo papeževega obiska maja 1996 v Sloveniji si že od letošnjega maja prizadeva, da bo obisk potekal v skladu s pričakovanji vernih ljudi v Sloveniji," je na novinarski konferenci povedal dr. Borut Košir. Papež bo obiskal vse tri slovenske škofije: ljubljansko, mariborsko in koprsko, predvideno pa je tudi srečanje s slovenskimi znanstveniki, kulturniki v Ljubljani in delavci ter kmeti v Mariboru. Svoj sprejem papežu bosta pripravila tudi predsednik države in predsednik vlade, sodelovanje cerkvenega odbora z državnim pa je po besedah dr. Koširja odlično.

L. M.

Ideal center ni več Rusov

Občina je podjetju Russ v Ribnici odpovedala najemno razmerje za prostore bivšega doma JLA

RIBNICA - Ribniški svetniki so na zadnji seji občinskega sveta minuli četrtek sklenili, da se podjetju Russ, d.o.o., odpove najemno razmerje, ki ga je imelo podjetje sklenjenega z občino za prostore bivšega doma JLA - sedanji Ideal center. K odločitvi svetnikov je veliko pripomogel ribniški župan Jože Tanko, ki je zatrjeval, da je prejšnja vladna struktura sklenila za občino škodljivo pogodbo.

Svetniki so že na 6. redni seji občinskega sveta sprejeli sklep, da se družbi Russ pošlje v podpis aneks k najemni pogodbi Ideal center. Za podpis aneksa je bil določen 30-dnevni rok, ki je potekel 5. avgusta. V tem času družba Russ aneksa ni podpisala, je pa po izteku roka 10. avgusta občini poslala dopis, v katerem je navedla predvideno investicijsko vzdrževanje v naslednjih 10 letih, s čimer bi se Russu omejila odpoved najema do 10 let.

Občina je 22. avgusta družbo Russ pozvala, naj odgovori na aneks, kar je ta storila čez teden dni z dopisom, v katerem je navedla, da se strinja z aneksom v tistih členih, ki urejajo vzdrževanje dvorane, za preostali del aneksa pa je predlagala drug aneks, v katerem naj bi zajeli investicijsko vzdrževanje za dobo 10 let.

Posebna komisija za urejanje poblematike Ideal centra je 30. avgusta sklenila, da bo občinskemu svetu predlagala, naj se podjetju Russ odpove najemno razmerje in sproži sodni postopek za odpoved najema. Njihov predlog so svetniki po obširni razpravi, v kateri je župan Jože Tanko tudi s številkami prepričal, da gre za škodljivo pogodbo za občino, sprejeli.

MOJCA LESKOVŠEK-SVETE

ZAHVALA ZA POŽRTVOVALNOST - Lastnik podjetja Russ, Slavko Rus, je po sprejemu odločitve svetnikov, da se mu odpove najemno razmerje za Ideal center, ki je rezultat njegovih zamisli in dela, na vrata sejne sobe nalepil fotokopijo zahvale, ki jo je prejel 'eta 1993 za "pogum in požrtvovalnost za oživitev Ideal centra".

Ljubljansko pismo

Revnih vse več

LJUBLJANA - Kot vemo, se nam bodo "zgodile" volitve šele ob koncu prihodnjega leta, vendar se vse stranke s tolikšno ihto pripravljajo nanje, kot da bi bile že jutri. Vse približno vedo, na koliko glasov lahko računajo, saj se z ugotavljanjem javnega mnenja ukvarja kar nekaj za to usposobljenih agencij, skrbi pa jih kategorija (še) neopredeljenih in tistih, ki v telefonske slušalke odločno odgovarjajo. "Ne bom šel volit!". Le kaj se jim je tako hudo zamerilo?

Večina neopredeljenih je nezadovoljna ali zato, ker nimajo dela, stanovanja, predvsem pa, ker slabo živijo. Revnih ljudi (in/zato iz protesta "neopredeljenih") je vsak dan več. Kako jih nagovoriti, da bi postali "naši" - to je zdaj vprašanje!

Revščina je stalna sopotnica človeštva in se ji doslej še ni uspelo izogniti nojeni, pa najsi bo ekonomsko ali tudi sicer zelo razvita država. In kako je s tem v Sloveniji?

Minimalno plačo je kot osnovno merilo za preračunavanje socialnih pomoči in mejo revščine uveljavil šele Zakon o socialnem varstvu, ki ga je do konca leta 1992 sprejela Peterletova vlada. Zanj je značilno, da je občutno skrčil socialne pravice. Po tem zakonu namreč država omogoča pomoč kot edini (ali pa dopolnilni) vir preživetja samo tistim državljanom nad 15. letom starosti, ki s svojimi dohodki ne dosežejo 52 odstotkov minimalne plače (15.570 tolarjev) na mesec, otrokom med 7..in 15. letom starosti, ki ne dosežejo 34 odstotkov (10.580), in otrokom, starim do sedem let, ki ne dosežejo 29 odstotkov (9.030) minimalne plače.

Države danes ne zanima, kako naj odrasla oseba preživi s 15.570 tolarji, kolikor znaša tudi edini tako odmerjeni vir za preživetje. Ne zanima je niti to, da je letos julija minimalna košarica življenjskih dobrin štiričlansko družino stala 94.880 tolarjev.

Ob opisanih zelo neugodnih številkah se samo po sebi vsiljuje vprašanje, ali je Slovenija sploh še socialna država? Čeprav je svojo socialno usmeritev zapisala naačastno mesto - v drugem členu ustave. Do sprememb v sistemu socialnega varstva bo slej ko prej prišlo in celo mora priti.

VINKO BLATNIK

Novomeška kronika

VRNITEV ODPISANIH - Boris Gabrič, eden zadnjih (trdorokih) medobčinskih zvezokomuni-stičnih sekretarjev, se je kot ptič feniks dvignil iz pepela enopartijskega pogorišča. Na zadnji seji občinskega sveta so ga potrdili kot člana komisije občinskega sveta za medobčinsko (kontinuiteta) in mednarodno (internacionalnost) sodelovanje. Poleg tega pa sta skupaj z lokalno krščansko-demokratsko brlečo zvezdo Judežem predstavnika ustanovitelja v svetu Dolenjskega muzeja. O, da bi tam tudi ostala! V depoju...

PROTI - Edini, ki je bil proti povišanju ekonomske cene v vrtcih, je bil občinski svetnik Ciril Klemenčič, znan tudi kot čuvar Mačkovega grala. Njegov rdeči (!) glasovalni karton o tej zadevi je pri sumničavem novomeškem novinarju sprožil čudna ugibanja, češ menda ja ni Rdeči Ciko v zrelih letih "naštimal" še kakšnega potomca, ki ga bo treba dati v jasli ali vrtec.

TOVARIŠ GOSPOD - Predsednik krajevne skupnosti Birčna vas Lojze Muhič je v času gradnje vodovoda za te kraje doživel metamorfozo. Ko so pred leti začeli graditi prepotrebni vodovod, je bil še tovariš predsednik, ko so ga pred kratkim odprli, pa se je prelevil že v gospoda. Najbrž zato, ker je dosegel, da voda iz zajetja v Stopičah do rezervoarja na Ušivcu teče navkreber. Zakaj pa sta gospoda postala Boštjan Kovačič in Tone Anderlič, pa ne bo nikoli jasno. Morda je pa to samo ena od faz v levitvi ljudi za vse čase in vse režime.

ZADOVOLJIVO - Občinski svet naj bi dal tudi soglasje k imenovanju načelnika Upravne enote, v primeru novomeške nekakšne medobčinske državne uprave. Z oceno Jožeta Preskarja glede sodelovanja z občinsko upravo so na zadnji seji občinskega sveta mencali in mencali in na koncu se je izcimila ocena zadovoljivo. Ko je potem nekdo vprašal, kaj ta ocena pomeni, je Janez Mežan, predsednik sveta, sicer pa profesor na novomeški gimnaziji, na kratko povedal: Manj dve.

Ena gospa je rekla, da bi se tisti, ki v slovenskem kiosku na Ulici talcev ponujajo pomoranče in bonane lahko šli sadno zelenjadarske slovenščine učiti na tržnico k Albancu Dželadiniju.

● ● ●

VZORNO UREJENIM KMETIJAM LIPOVI LISTI IN PRIZNANJA

LJUBLJANA - V nedeljo dopoldne so v dvorani Forum na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani podelili štiri lipove liste za vzorno urejene kmetije, devet priznanj za urejene kmetije in dve priznanji za najlepše cvetje. To je bila sklepna prireditev akcije Živimo s podeželjem, ki jo je osmo leto zapored pripravila Časopisno-založniška družba Kmečki glas, v njej pa izbirajo arhitekturno najbolj značilne, najlepše zasajene in urejene kmetije. Letos jj v ožji izbor, ki so ga opravile kmetijske svetovalke, prišlo 57 kmetij, med temi pa je štiričlanska komisija arhitektov in agronomov za najvišja priznanja, lipove liste, izbrala kmetijo Rabič z Dovjegažpri Mojstrani, Dularjevo iz Jurke vasi pri Novem mestu, kmetijo Marinko, Pod Goricami pri Vnanjih Goricah, ter Drofenikovw iz Florjana pri Gornjem Gradu. (J. R.)

ZA OBNOVO KNJIŽNICE

NOVO MESTO - Na zadnji seji občinskega sveta so svetniki sprejeli sklep o sofinanciranju obnove in izgradnje knjižnice Mirana Jarca. Sprejem takšnega sklepa, da bo namreč novomeška občina prispevala polovico za obnovo in dograditev knjižnice potrebnega denarja, je bil pogoj, da bo ostalo polovico prispevalo Ministrstvo za kulturo. Vsa stvar je ocenjena na okoli 800 milijonov tolarjev.

Za sedmino dražji novomeški vrtci

Podražitev za 14 odst. potrdil občinski svet - Od 5.900 do 18.000 tolarjev na mesec

NOVO MESTO - Od 1. septembra so ekonomske cene v vrtcih v novomeški občini višje za 14 odst. S takim povišanjem, ki ga je zahtevala Vzgojnovarstvena organizacija Novo mesto (VVO), je na zadnji seji po temeljiti utemeljitvi občinske sekretarke za izobraževanje, vzgojo, zdravstvo in socialne zadeve Vasje Fuis soglašal občinski svet.

V prvih petih mesecih letošnjega leta prihodki VVO niso zadoščali za nemoteno poslovanje in so morali iz občinskega proračuna nakazati dodatnih 16,7 milijona tolarjev; z veljavnimi cenami vzgojnovarstvenih storitev pač niso prišli skozi. Tako se je ponavljalo ali kar nadaljevalo stanje iz leta poprej, ko so, kljub temu da so iz občinskega proračuna dobili dodatnih 23 milijonov tolarjev, imeli izgubo.

V petih letošnjih mesecih je blizu 70 odst. prihodka predstavljal proračunski denar, plačilo staršev je znašalo nekaj manj kot 32 odst. skupnega prihodka. Tako so starši prispevali za oskrbne stroške povprečno 6.759 tolarjev na otroka, iz občinskega proračuna pa je šlo za vsakega otroka v vrtcih 1.713 tolarjev na mesec za oskrbo in 9.978 za vzgojo.

Več kot polovico odhodkov gre na račun bruto osebnih dohodkov, pa je kljub temu povprečna plača v vrtcu zaposlenih v prvih petih letošnjih mesecih bila za četrtino manjša kot v slovenskem gospodarstvu, in to kljub bistveno višji kvalifikacijski strukturi v vrtcih zaposlenih. Velik strošek so tudi živila, povečali so se stroški za elektriko, zdravila, čistila in zaščitna sredstva, za najemnine, komunalne storitve itd. Poleg tega so cene v novomeških vrtcih med nižjimi v Sloveniji in so na primer cene vzgojnovarstvenih storitev v Murski Soboti višje za 14 odst., v Ljubljani za 26 odst., v Mariboru in na Ptuju za 35, v Kopru za 36 odst. Tako se dogaja celo, da novomeška občina pokriva račune za otroke iz domače občine, ki so v ljubljanskih vrtcih, po višji ceni, kot jo priznava domačim vrtcem.

Sedaj je najmanj, kar morajo plačati starši za polno mesečno prisotnost otroka v vrtcu, strošek živil in 10 odst. oskrbnih stroškov. Najvišji znesek pa znaša 60 odst. cene vzgojnovarstvenih storitev. Cene se tako sedaj gibljejo od najnižjih 5.900 do 18.000 tolarjev na mesec. Če je materialni položaj družine zelo slab, pa lahko občinski svet oz. njegova komisija na podlagi mnenja strokovne službe VVO ali Centra za socialno delo zniža ali oprosti plačila prispevka k oskrbnini za otroka iz take družine.

A. B.

Vodne vire bo potrebno ustrezno zaščititi

S šest-urne seje

ŠENTJERNEJ - Šentjernejski svetniki so prejšnji ponedeljek na seji, ki se je končala šele naslednjega dne, potrdili predlog za revalorizacijo komunalnega prispevka za dobra dva odstotka. Sprejeli so odlok o pokopališkem redu, ustanovili 3-člansko komisijo za pregled poslovanja obeh krajevnih skupnosti, podjetja Prag in peskokopa, potrdili komisijo za elementarne nesreče in odbora za okolje in prostor ter potrdili zakon o financiranju strank. Seznanili so se še s sporom med krajevno skupnostjo Orehovica in tamkajšnjim gasilskim društvom, vendar so zavzeli stališče, da reševanje tega spora ni v pristojnosti občine ali sveta.

Sprejet je bil tudi odlok o zaščiti vodnih virov na območju občine Šentjernej: Zaribjek pri Orehovici, Bikovec pri Vrhpolju, izviri Peteršiljke in Pendirjevke, Markov izvir nad Javorovico, izviri Malega Tisovca nad Javorovico, Drče in Škrluje pri Pleterjah ter vrtine Cerov Log in Kamnišček. Tako so določeni trije varstveni pasovi, ki določajo oziroma prepovedujejo posege v prostor glede na stopnjo varovanja, za kršitelje pa so predvidene denarne kazni od 5.000 do 60.000 tolarjev. Javno podjetje Komunala bo moralo v enem letu izdelati sanacijski program za izvedbo zaščite vodnih virov, lastniki oziroma upravljalci objektov in zemljišč pa morajo v določenem roku (od enega do petih let, odvisno od varstvenega pasa) razmere prilagoditi zahtevam.

T. G.

Interdom v Mirni Peči

Predstavništvo podjetja za promet z nepremičninami

MIRNA PEČ - Od začetka septembra deluje v Mirni Peči predstavništvo Interdoma, ljubljanskega podjetja za promet z nepremičninami. Interdom je prvo podjetje v Sloveniji, ki je registrirano samo za promet z nepremičninami in deluje 6 let, v Mirni Peči pa je njegovo prvo predstavništvo zunaj Ljubljane sploh. Njegov dolenjski predstavnik je Stane Galič, ki si je poslovni prostor lepo uredil v svoji hiši na Rogovili 26.

Stane Galič

"Galič je naš 14. zaposleni," je povedal direktor sektorja bivalnih enot v Interdomu Gregor Kenda. V bivalnih enotah se ukvarjajo s posredovanjem stanovanj, hiš, vikendov, zemljišč, v drugem sektorju, poslovnih enotah, pa s posredovanjem poslovnih prostorov. "Imamo zaposlenega pravnika, cenilca in druge specialiste za naš posel, kajti naredimo vse, od posredovanja do vknjižbe v zemljiško knjigo, in lahko se pohvalim, da pri nas ni napak in spodrsljajev," pravi Kenda. Lani je Interdom, ki dela največ v Ljubljani in okolici, za druge predele Slovenije pa sodeluje z raznimi agencijami, izpeljal 130 poslovnih dogodkov in imel okoli 4 milijone mark prometa.

"Že prvi mesec dela je pokazal, da je zanimanje za posredovanje nepremičnin na Dolenjskem in v Beli krajini, kar je moj delovni okvir, veliko. Za sedaj bi lahko rekel, da sta ponudba in povpraševanje nekako usklajena. Za nakup nepremičnin na Dolenjskem in v Beli krajini se precej zanimajo ljudje iz Ljubljane in Notranjske; zlasti sprašujejo po kmečkih domačijah, tudi ali zlasti po opuščenih, in vikendih oziroma bivalnih zidanicah," je povedal Galič. Konkurence, pravijo, na začetku ne občutijo, sicer pa so prepričani, da je za vse dovolj dela.

A. B.

ŽUPAN SPREJEL JANEZA MIKLIČA

NOVO MESTO - Sredi tedna je novomeški župan Franci Koncilija priredil sprejem za letošnjega državnega prvaka v oranju Janeza Mikliča iz Gorenjih Kamenc. Čestitkam so se pridružili še predstavniki ZOTK, Kmetijskk šole Grm, Mercatorja-KZ Krke in drugi. Janez Miklič bo naslednje leto branil barveeSlovenije na državnem prvenstvu traktoristov na Irskem, državno tekmovanje pa bo na posestvu Graben v Novem mestu.

ŽUPAN POSLUŠAL UČENCE - V ponedeljek je župan mestne občine Novo mesto Franci Koncilija v okviru Tedna otroka sprejel predstavnike 6. otroškega parlamenta. Mladi iz prav vseh osnovnih šol novomeške, škocjanske in šentjernejske občine so županu poročali o tem, ali se njihovi sošolci udinjajo alkoholu, drogi, cigaretam in če bi lahko mladi vsemu temu rekli NE. Razgovor je pokazal, da takšna zasvojenost daje le novomeške šolarje, okoliške osnovne šole pa nimajo teh težav. Učenci so povedali, da so mladim v mnogih družinah slab vzgled njihovi starši pa tudi učitelji, saj je ena od predstavnic omenila celo to, da učiteljica prižge cigareto v razredu. Na novomeški šoli Center so v boju proti drogi naredili največ, ko so medse povabili bivšega narkomana, za pogovor o aidsu pa je predstavnik mladih menil, da v šolskem urniku za to vedno zmanjka časa. Šesti otroški parlament je pripravila Zveza prijateljev mladine in zbrala tudi delegacijo, ki bo Dolenjsko zastopala v stavbi pravega parlamenta, kjer se bodo na to temo zbrali mladi iz vse Slovenije. (Foto: J. Pavlin)

Najemniki obnavljajo grad

ZVNKD leto dni v grmskem gradu - V stolpu bo Mušičeva soba - Restavratorski delavnici - Načrti

NOVO MESTO - Novomeški Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine se je pred letom dni preselil v grmski grad, kjer imajo v najemu prostore od holdinga IMV. Brž ko so prišli v grad, so se lotili njegove sanacije in po letu dni imajo kaj pokazati.

"Najprej smo opravili nujna sanacijska dela v močno zanemarjenem grajskem parku in poskrbeli tudi za sadovnjak," je povedal direktor zavoda arheolog Danilo Breščak. Na prostoru nekdanje Zrnčeve vrtnarije želijo urediti park, ki bi bil sploh edini v mestu, saj so v Novem mestu do sedaj uspešno pozidali in uničili vse.

Z delavci v okviru javnih del so očistili hudo zanemarjeno notranjost grajskega stolpa, v katerem načrtujejo prihodnje leto urediti spominsko-delovno sobo novomeškega rojaka arhitekta akademika Marjana Mušiča; v teh prostorih naj bi bilo shranjeno in na voljo za študij vse Mušičevo gradivo v zvezi z njegovim obsežnim in pomembnim delom pri ureditvi in obnovi Novega mesta.

Prav tako z delavci v okviru javnih del so začeli čistiti in urejati prostore v pritličju gradu, kjer bodo uredili restavratorsko delavnico za slikarstvo in arheologijo, ki jo v sodelovanju z Dolenjskim muzejem postavljajo povsem na novo in bo tudi služila za potrebe obeh inštitucij.

Razpisane so ponudbe za statično sanacijo grajskega stolpa in obodnih zidov v pritličju ter izdelavo izvedbenega projekta za arheološko delavnico.

"Ta vlaganja v obnovo gradu in ureditev delavnice so v programu ministrstva za kulturo in letos je to ministrstvo za investicijska dela v gradu Grm namenilo 15 milijonov tolarjev," je povedal Breščak. "Naslednje leto pa bo zahtevek za vlaganja v obnovo grmskega gradu in urejanje prostorov za naš zavod precej večji, okoli 50 milijonov tolarjev."

Načrtujejo še odpiranje arkad v pritličju in nadstropju gradu in njihovo zasteklitev ter znižanje nivoja grajskega dvorišča. Slej ko prej se bo treba lotiti tudi grajskih hlevov, ki so izvrsten objekt in bi bili urejeni kot nalašč za depojske prostore. Del teh prostorov bi namenili za hrambo stvari, ki čakajo na restavriranje, med njimi pa so tudi tako veliki kosi, kot so cerkveni oltarji, del pa bi rabil za zbiranje materialne kulture preteklih stoletij, od vzorcev ometov od romanike naprej do starih originalnih mizarskih izdelkov in raznih vrst opek, okenskega in vratnega okovja ipd.

Prav te dni so odstranili mrežo in stebričke pri prvem parkirišču od ceste proti gradu, kjer je bilo do pred kratkim parkirišče za avtomobile za carinjenje. Sedaj bo to parkirišče za Revozove delavce, tako da ne bodo več parkirali po grajskem drevoredu. Je pa to parkirišče, ki so ga zelo nasuli in mu zvišali nivo, ravno v osi grad - Mordaxov mavzolej in bo prej ali slej treba tudi to os ponovno vklopiti v grajski kompleks.

A. BARTELJ

"ŠTAJEREC V LJUBLJANI"

NOVO MESTO - Začenja se gledališka sezona 1995/96, prvo predstavo z naslovom Štajerec v Ljubljani pa bo zaigralo Mestno gledališče ljubljansko. Predstava najnovejše komedije Toneta Partljiča bo v Domu kulture, in sicer za abonma A v ponedeljek, 9. oktobra, za abonma B pa v torek, 10. oktobra, obakrat ob 19.30.

RAZSTAVA OB 5. OKTOBRU

NOVO MESTO - Učenci in učitelji OŠ Šmarjeta vabijo danes, v četrtek, 5. oktobra, ob 10.30 na otvoritev razstave likovnih del otrok in odraslih. Razstava ob 5. oktobru, svetovnem dnevu učiteljev in tednu otroka, je na ogled v avli zavarovalnice Tilia v Novem mestu.

MRLIŠKA VEŽICA RAZBURILA DUHOVE

ŠENTJERNEJ - Mrliška vežica v Šentjerneju je že marsikateremu občanu povzročila kak siv las, saj gradnji ni in ni videti konca. In če se je zadeva le pričela premikati in so že bili obeti, da z mrliško vežico končno nekaj le bo, so se ti načrti in obljube spet bolj zavili v oblake negotovosti. Za to je poskrbel nekdo, ki so mu "zadišala" macesnova okna. Vseh devet iz skladišča ob vežici je odnesel neznano kam. Mogoče pa se je odločil, da bo sam poskrbel za mrliško vežico, morda bo zgrajena prej kot tista ob pokopališču...

Zapostavljeno varčevanje z energijo

Novo mesto je pozabilo na energetsko svetovanje - Pred letom dni že zamišljene svetovalne pisarne še danes ni, čeprav svetovanje občanom plača ministrstvo

NOVO MESTO - Novo mesto še vedno ni med 18 večjimi slovenskimi kraji, v katerih že delujejo pisarne za energetsko svetovanje, čeprav so se priprave za otvoritev začele že pred letom dni. Tako si občani ne morejo kaj prida pomagati s štirimi usposobljenimi svetovalci, saj leti sedaj delijo nasvete le prijateljem in znancem, s krajšimi nasveti pa se oglašajo tudi v našem časopisu in na Studiu D.

Dejavnost pisarne, ustrezno usposobljenega svetovalca, pripomočke za njegovo delo in program dela financira Ministrstvo za gospodarske dejavnosti, izvaja pa Zavod za raziskavo materiala in konstrukcije, tako da bi ponujeno priložnost bilo treba le zgrabiti, tako kot počnejo to drugod po Sloveniji. Program dela pisarne se oblikuje v sodelovanju z občino in se prilagodi njenim potrebam, seveda pa mora tudi občina pokazati interes za tako dejavnost.

Na območju Kočevskega, Dolenjske, Bele krajine in Posavja delujeta zdaj le dve taki pisarni, in sicer v Brežicah, kjer so jo odprli prvi v Sloveniji, in v Črnomlju. Ker svetovalne pisarne delujejo v popoldanskem času, problemov z zagotavljanjem prostorov ne bi smelo biti.

In kaj bi lahko štirje novomeški svetovalci počeli, pa zdaj tega ne morejo? V prvi vrsti bi svetovali občanom, kako lahko zmanjšajo porabo energije in kako znižajo stroške zanjo. Gre za osebne brezplačne nasvete v konkretnih primerih. Občan se najavi, prinese načrte hiše in vgrajenih inštalacij ter račune o plačilu energije in goriva, strokovnjak pa mu svetuje.

Poleg tega bi svetovalci sodelovali s šolami, pomagali učiteljem pri pripravi učnih ur o energiji, pripravljali predavanja za občane itd. "Vse to bi lahko počeli, če ne bi v občini Novo mesto in v novonastalih občinah nenadoma povsem pozabili na varčevanje z energijo in načrte za energetsko pisarno," opozarjajo novomeški energetski svetovalci.

B. DUŠIČ GORNIK

VELEIZLET S TILIO

NOVO MESTO - Ob tednu otroka Zveza prijateljev mladine v sodelovanju z zavarovalnico Tilia pripravlja že tradicionalni izlet za šolarje po Sloveniji. Sto trideset šolarjev iz vseh osnovnih šol novomeške, škocjanske in šentjernejske občine se bo to soboto brezplačno odpeljalo v ljubljanski živalski vrt, si ogledalo Bled, Brnik in Taborsko jamo.

Sv. Jakob skriva uganke

Restavratorji sedmič v cerkvi sv. Jakoba, kulturnem spomeniku, ki velja za pravi biser

NAKLO - Restavratorski center Slovenije od leta 1988, ko je začel z deli v sv. Jakobu, podružnični cerkvi črnomaljske župnije v Naklem, že sedmo leto restavrira notranjščino, letos pa je začel tudi zunanjščino cerkve. Restavratorjev ni bilo v cerkvi le lani, ko so na cerkvi obnavljali ostrešje in kritino, na zvoniku pa kritino in omete.

Kot je povedal vodja restavratorskih del restavrator-specialist Marko Butina, ni letošnje delo, ki bo zaključeno konec tega tedna, prineslo nikakršnih revolucionarnih odkritij. Vse pomembnejše znamenitosti cerkve so odkrili že v preteklih letih. Pri tem je predvsem pomembna izredno kvalitetna gotska poslikava na stenah in stropu prezbiterija, kjer so na visoki umetniški ravni upodobljeni prizori iz Kristusovega življenja. Sv. Jakob je bil prvotno gotski, a so ga v baroku predelali. Vendar so se strokovnjaki odločili, da bo prezbiterij ostal v prvotni obliki, da pa bo prostor enoten, bodo baročna okna zazidali. Ladja cerkve bo najverjetneje ostala baročna, saj skoraj ni ostankov gotike.

Letos restavratorji na zunanji steni ladje odkrivajo dekorativno poslikavo: naslikane ogelnike na vogalih ali šivane vogale, poslikavo okrog oken in križe. Vso to poslikavo bodo očistili, utrdili in obšili, da bodo zidarji lahko odstranili neposlikan omet in stene na novo ometali z apnenim ometom. V notranjščini nadaljujejo z retuširanjem draperije v prezbiteriju. V ladji pa odpirajo poslikavo, kolikor se je je še ohranilo, ter prav tako kot na zunanjščini pripravljajo stene za zidarska dela. V ladji so odkrili zanimiv križ, ki, vsaj kolikor je do sedaj vidno, kaže, da gre za malteški

križ. Ob njem je napis, ki je še uganka. Odkrili so tudi plapolajočo zastavo.

Kdaj bodo v cerkvi sv. Jakoba, ki zaradi kvalitetne poslikave velja za pravi kulturni biser, zaključena zidarska in restavratorska dela, je težko reči. Pri tem bo najbolj odločilen denar. Gotovo pa bi bilo prav, da bi cerkev, ki jo je Valvasor prvič omenil leta 1689, restavratorji pa so odkrili v omet vtisnjeno letnico 1490, lahko kmalu sprejela obiskovalce.

M. B.-J.

Pretirana cena urejanja zidanic

Metliški svetniki o treh projektih CRPOV - Največ pripomb je letelo na projekt vinske ceste, ki bi morala zajeti vso občino, in ne le Vidošiče

METLIKA - Metliška občina se je na javni razpis ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo za financiranje izvedbe razvojnih projektov CRPOV odzvala s tremi projekti. Gre za ureditev steljnikov ob cesti Metlika-Drašiči pri Vinomeru, za uvedbo gospodinjsko-kmetijskega izobraževanja na Vinomeru ter za vinsko cesto Vidošiči.

O projektih so pretekli teden razpravljali metliški svetniki. Na ureditev 35 hektarov steljnikov, tako značilnih za Belo krajino, niso imeli pripomb, saj bi s tem ohranili tudi kulturno krajino. Niso pa bili prepričani, da bo uspela zamisel o gospodinjsko-kmetijskem izobraževanju na Vinomeru. Slavka Dragovana je zanimalo, ali so pripravljalci projekta analizirali razmere na kmetijsko-gospodinjskih šolah, ki še komaj životarijo. Po njegovem bo imela šola veliko težav s pridobitvijo učencev. Vendar je župan Branko Matkovič pojasnil, da ne bi šlo za klasično šolo, pač pa za občasno seminarsko izobraževanje, ki bi pripomoglo k celoviti ponudbi turistične dejavnosti, urejenosti domov, vasi in krajine. Poleg splošne izobrazbe za dom in kmetijo bi ponudili slušateljem še posebna kmetijska strokovna znanja.

Največ pripomb so imeli svetniki na projekt vinske ceste. Moti jih, ker projekt zajema le vinsko cesto Drašiči-Vidošiči in ne celotne trase v metliški občini. Menili so, da bi morali v projekt enakovredno vključiti vse, ki so za to zainteresirani in imajo različno ponudbo, ne pa dajati prednosti le enemu. Presenečeni so bili tudi nad investicijsko vrednostjo projekta, saj naj bi kvadratni meter ureditve zidanic veljal 255.000 do 385.000 tolarjev, s takšnimi številkami pa bi se v Ljubljani le osmešili. Župan, ki je predlagatelj projekta, je priznal, da številk ni preverjal, ker se je zanesel na strokovnost nekoga drugega. Sicer pa, je pojasnil, gre šele za začetek razvoja vinske ceste, zato projekta ne gre razširjati. Svetniki se s tem niso strinjali ter so zahtevali, da pošljejo na ministrstvo celovite podatke o ponudbi ob vinskih cestah po vsej občini.

M. BEZEK-JAKŠE

OKROGLE MIZE O RAZVOJU

ČRNOMELJ - V okviru razvojnega projekta Revit bodo v črnomaljski občini pripravili štiri okrogle mize. V torek, 10. oktobra, bo ob 13. uri v sejni sobi občine Črnomelj tekla beseda o industriji in malem gospodarstvu. V četrtek, 12. oktobra, bo ob 12. uri prav tam okrogla miza o kmetijstvu, turizmu in varstvu okolja, naslednji dan pa ob 10. uri v hotelu Lahinja o kulturni dediščini. V torek, 17. oktobra, bo ob 10. uri v občinski sejni sobi še okrogla miza o parkih, medtem ko bo v petek, 20. oktobra, ob 10. uri v gostišču Pezdirc v Semiču strateškorazvojna konferenca, na kateri bodo predstavili sklepe in zaključke okroglih miz.

PESTRO OB TEDNU OTROKA

METLIKA - Občinska zveza prijateljev mladine Metlika, tukajšnja ljudska knjižnica in vrtec ter metliška in podzemeljska osnovna šola so ob tednu otroka pripravili vrsto dejavnosti, ki bodo potekale ves oktober in november. Ta teden poteka v ljudski knjižnici knjižna uganka, ki se bo zaključila jutri z žrebanjem. Hkrati je v knjižnici razstava "Moje najljubše knjige". V vrtcu so v torek pripravili lutkovno igrico in interesne delavnice, medtem ko so bile v knjižnici na voljo video predstave, jutri pa bodo šolarji sodelovali na ekstemporu mladih belokranjskih likovnikov v Dragatušu. Od 19. do 24. oktobra bo v metliškem kinu otrokom na ogled film "Casper", 27. obtobra pa bo v ljudski knjižnici literarni večer z Marinko Fritz-Kunc, avtorico knjige o drogah "Borboleta". V osnovnih šolah se bodo pogovarjali in pripravljali na občinski in republiški otroški parlament na temo "Da bi znal reči: "Ne, hvala!" drogam, alkoholu, cigaretam in vsem nestrpnostim." V knjižničnih izposojevališčih na Radovici in Suhorju bodo ure pravljic, v osnovnih šolah in vrtcu ne bodo pozabili na obnašanje otrok v prometu, skoraj dva meseca dolg "teden" otroka pa bodo v Metliki zaključili 24. novembra z dobrodelnim koncertom za nadstrešek na šolski avtobusni postaji.

70-LETNICA PLANINSKEGA DRUŠTVA

ČRNOMELJ - 70-letnica PD Črnomelj je šla neopazno mimo nas, nanjo so se spomnili le redki planinci. Ustanovni občni zbor prvega belokranjskega planinskega društva je bil 20. septembra 9925 na Planini pod Mirno goro. Na zboru so se dogovorili o gradnji planinskega doma na Mirni gori in poudarili pomembnost turističnega in naravovarstvenega delovanja za Belo krajino. Prebivalci Bele krajine in drugih predelov Slovenije ter celo iz Hrvaške so s svojimi prispevki zgradili prvi planinski dom, ki so ga odprli poleti 1929. Med drugo svetovno vojjo so dom in cerkev italijanski okupatorji požgali. Belokranjci so dom obnovili že 1953. leta. Ob 70-letnici društva bodo ponatisnili knjižico "Iz torbice belokranjskih palčkov", s prodajo katere so zbrali denar za gradnjo prvega doma. V spomin na 70-letnico bo društvo v oktobru organiziralo srečanje planincev na Mirni gori.

J. D.

POSVET

SEMIČ - Demokratična stranka upokojencev Slovenije iz občin Semič in Črnomelj organizira posvet ooupokojenski problematiki v nedeljo, 8. oktobra, ob 9.30 t hotelu Smuk v Semiču. Na posvetu bosta sodelovala poslanec Državnega zbora Ivan Sisinger in predsednik DeSUS Jože Globačnik.

●●●

LITERARNI VEČER V ČRNOMLJU

ČRNOMELJ - ZKO Črnomelj Zik in Ljudska knjižnica iz Črnomlja bosta pripravila v petek, 6. oktobra, ob 19. uri v tamkajšnji knjižnici literarni večer. Predstavili bodo tri knjige, avtorice Mete Štandohar Spomini poljanske babice in Spomini nekdanjosti ter Marije Wolf Moja dolina.

Brezposelnost, kaj je to?

V Starem trgu skoraj ne poznajo brezposelnosti - V obratih Uniorja in Kometa zaposlenih 120 ljudi

STARI TRG OB KOLPI - V obratu Uniorja iz Zreč v Starem trgu ob Kolpi se je od takrat, ko so v letu 1992 preživljali večmesečno krizo, proizvodnja ne le ustalila, ampak zadnje čase skokovito raste. Tako so lani povečali proizvodnjo za 40 odst. v primerjavi z letom poprej, v letošnjih osmih mesecih pa je bila proizvodnja večja za 34 odst. glede na isto obdobje lani.

V Starem trgu povečujejo proizvodnjo na račun večjega števila zaposlenih, boljše izkoriščenosti delovnega časa in izboljšav v proizvodnji. Seveda se zelo povečuje tudi povpraševanje po njihovih izdelkih. Gre za vodnoinštalatersko orodje, med katerim prevladujejo cevne in univerzalne klešče ter škarje za ščipanje betonskega železa. Ker pa prodajejo v glavnem le na tujem trgu, jim ni prizaneseno z različnimi udarci. Po besedah vodje starotrškega obrata Petra Madroniča so letos in lani zaradi padca vrednosti lire doživeli velik udarec na italijanskem trgu, na katerega prodajo približno polovico proizvodnje. "Nasploh je velik pritisk na cene, ker je velika konkurenca z Daljnjega Vzhoda. Sicer pa je naš cilj nemško tržišče, ki je najbolj stabilno, a po drugi strani zaradi cen, kvalitete in konkurence najbolj težko dostopno," pravi Madronič ter poudari, da sta zanje najpomembnejša kakovost in točnost dobav. Kar pa se tiče kakovosti, je potrditev že velik izvoz, poleg tega pa je Unior-orodje, v okviru katerega posluje starotrški obrat, junija lani dobil certifikat ISO 9001.

M. B.-J.

Letošnje grozdje je povprečne kakovosti

Tretjino manj kot lani

METLIKA - V tukajšnji vinski kleti so začeli z odkupom grozdja 21. septembra, in sicer z ranimi sortami, kot so portugalka, game in šentlovrenka. Odkupili so jih 60 ton, medtem ko so vinogradniki pripeljali za 13 ton kvalitetnejših belih sort, torej šardoneja, muškata in sivega pinota. Največji odkup so imeli v kleti minuli konec tedna, ko so pospravili dobrih 80 ton kraljevine in mešanega belega grozdja. Včeraj so v kleti začeli z odkupom modre frankinje, naslednji teden bo na vrsti laški rizling, sledila pa mu bo še žametna črnina. Predvidevajo, da bodo z odkupom končali 20. oktobra.

Kot je povedal vodja vinske kleti Tone Perdirc, so doslej vinogradniki pripeljali v klet za 30 do 35 odst. manj grozdja kot lani. Drži sicer, da so trte letos obrodile nekoliko slabše kot lani, prav tako pa ne gre zanemariti, da so se mnogi vinogradniki odločili, da bodo predelali doma več grozdja kot doslej, ali pa so si sami našli kupce za grozdje. Kvaliteta letošnjega grozdja pa je glede na letošnje slabo vreme med cvetenjem, točo ter deževno poletje in jesen, po Pezdirčevih besedah solidna. Gre za povprečno kvaliteto zadnjih desetih let, medtem ko sta šardone in sivi pinot dosegla zelo visoko kakovost. Seveda je kakovost letošnjega pridelka slabša kot lani, ko je bila zares izjemno dobra letina.

M. B.-J.

EKSTEMPORE MLADIH LIKOVNIKOV

DRAGATUŠ - Občinska zveza prijateljev mladine Črnomelj bo pod pokroviteljstvom Zavoda za izobraževanje in kulturo v petek, 6. oktobra, pripravila 14. ekstempore mladih likovnikov Bele krajine na temo "Krajinski park... sreča je biti z naravo, jo gledati, z njo govoriti in z njo ustvarjati". Slikanje bo potekalo v okviru tedna otroka in v letu varstva narave, mladi likovniki iz vse Bele krajine pa bodo ustvarjali v krajinskem parku Lahinja v okolici Dragatuša, ob izviru Lahinje, v Pustem Gradcu in ob graščini Breznik.

V SEMIČU 9. SLIKARSKO SREČANJE

SEMIČ - Semiška občina bo letos pripravila že deveto slikarsko srečanje, ki bo trajalo od 9. do 13. oktobra. Na njem bodo sodelovali Jože Tisnikar, Apolonio Zvest, Marjan Skumavc, Vojko Pogačar, Janez Knez, Samo Pajk, Rado Jerič, Wang Huiqin, Pier Conestab, Nikolaj Beer, Aco Lebarič in Alenka Mušič. Umetniki bodo ustvarjali od ponedeljka do četrtka, v petek, 13. oktobra, pa bo ob 19. uri v hotelu Smuk otvoritev pregledne razstave umetniških del.

Kdo pa bo zavaroval krajane?

Prebivalci vasi ob Krupi so prepričani, da so že doslej dovolj skrbeli za naravno in kulturno dediščino, zato zaščita z odlokom ni potrebna - Priprave na agromelioracijo

STRANSKA VAS - V Stranski vasi pri Semiču je bil pretekli teden zbor krajanov, ki so se ga udeležili tudi predstavniki semiške občine, novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine in še kdo. Beseda je tekla o osnutku odloka o razglasitvi reke Krupe za naravno znamenitost ter prazgodovinskega naselja Moverna vas, Judovske hiše, podružnične cerkve Žalostne Matere božje v Kloštru in razvalin gradu Krupa za kulturne spomenike.

Janez Malnarič, predsednik vaške skupnosti vasi Stranska vas, Moverna vas, Praprot in Krupa, je že v začetku razprave prebral sklep skupnosti, naj zaščitijo le tisti del, ki ga bo tisti, ki je zainteresiran, odkupil v skladu z dogovorom z lastnikom. Poudaril je, da se je na njihovem območju skozi stoletja ohranila vsa naravna in kulturna dediščina, četudi ni bila zaščitena in čeprav so ves čas tam živeli ljudje. Po njegovem ni danes okolje nič bolj obremenjeno kot nekdaj. Zato je krajane zanimalo, zakaj bi ščitili dediščino pred njimi samimi, ko pa doslej niso naredili nič narobe in na črno.

Danilo Breščak, direktor novomeškega Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, je pojasnil, da je po veljavni zakonodaji vsak zavezan varovati naravno in kulturno dediščino. Ne glede na to, ali je zavarovano ali ne, morajo na območju, ki je zanimivo za arheologijo, izpeljati zavarovalne raziskave. To na primer pomeni, da mora biti v Moverni vasi, kjer je v slovenskem merilu pomembno najdbišče iz bakrene dobe, pri izkopu za vsako gradnjo zraven arheolog.

Semiški župan Janko Bukovec pa je poskušal prepričati krajane, naj dajo pristanek za zaščito, tem, je zatrjeval, da država ne bo dala denarja za nič, kar ni zaščiteno. A krajani se niso dali prepričati, saj so v odloku prebrali, da za tisto, kar je zaščiteno z občinskim odlokom, prevzame obveznosti občina. Zanimalo jih je tudi, ali se bo našel kdo, ki bo zaščitil nje. In zakaj ni v letih 1983 in 1984, ko so krajani zaradi PCB v Krupi hodili od Poncija do Pilata, prišel Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine in pristavil lončka v dobro krajanov? Poudarili so, da se lahko začnejo pogovarjati naprej, ko bo mag. Polič končal raziskovalno nalogo (o tem pišemo na drugem mestu), ter razpravo zaključili z besedami, naj jih ne posiljujejo z nečim, česar ne želijo.

M. BEZEK-JAKŠE

• Krajani so na sestanku dobili tudi informacijo o agromelioraciji, ki bo zajela 243 hektarjev površin od Vinjega Vrha, Moverne vasi in Stranske vasi. Vendar pa bodo površine, ki so na občutljivejšem področju, torej okrog Moverne vasi, pred delom na terenu natančneje obdelali. Med drugim bo vsak lastnik povedal, kje je kamenje, za katero želi, da ga odstranijo.

Sprehod po Metliki

DECEMBER JE SICER ŠE DALEČ, a hkrati tudi zelo blizu, če je treba do takrat kajjnarediti. Pisec teh vrstic imi v mislih prednovoletno okrasitev Metlike, o kateri "odgovorni" govorijo že več let, naredijo pa bore malo. Spomnimo se lanskega decembra: luč, ki naj bi vžigale iskrice v otroških očeh, skoraj ni bilo, redke smrečice so nosile na svojih vejah skromne okraske, celo izložbe trgovin se niso ponašale z božičnim ali novoletnim bliščem. Pa bi se žilo treba samo odpeljati čez Gorjance ali v Novo mesto in si ogledati, kako se reči strežee

V VSESLOVENSKEM TEDNU ŠPORTA v metliški občini ni bilo videti posebnega športnega vrveža. ilo je tako kot skozi vse leto: poprečno ali še slabše. Metliški športni delavci niso ignorirali ministrstva, ki je tak teden razpisalo, ne, samo cvenka nimajo.

ŽE PRED LETI JE ZVEZA KULTURNIH ORGANIZACIJ Metlika kupilm komplet tamburic za potrece gradaškega kulturnega društva. Ker igranja na kupljena glasbila ni bilo velikokrat slišati, obstaja upanje, da so inštrumenti še vvuporabnem stanju. Najverjetneje so tudi skrbno shranjeni na kkkšnem podstrešju alj v kakšni ne preveč vlaani kleti. Če je tako, bi kazalo spihati z njih prah in jih dati v uporabo tistim, ki bi radi brenkalm, pa razen dobre volje nimmjo nič drugega. Konkretno je to mladina v Osnovni šoli Podzemelj.

Črnomaljski drobir

PREKMUREC IN PRLEK - Novopečeni črnomaljski podžupan Vlado Starešinič je, ko je v Preloki predstavil kmetijskega ministra dr. Jožeta Osterca in sekretarja Ivana Obala, dejal, da sta prišla med Belokranjce dva Prekmurca. A minister je v začudenje Starešiniča zavpil, da to ne drži. Starešinič se je hitro znašel in v opravičilo dejal, da je to, da je ministra iz Prlekije poimenoval za Prekmurca približno tako, kot bi rekel Belokranjcu, da je Dolenjec. In minister je dejal, da se le v tem primeru sprijazni, da ga "zmerjajo" s Prekmurcem.

DOBRODELNOST - Sekcija gostincev pri črnomaljski obrtni zbornici si je zaželela Tonija Gašperiča za vodenje novoletnega plesa, ki so ga imeli gostinci že davnega 7. januarja letos v semiškem hotelu Smuk. Toda Toni še devet mesecev po plesu ni dobil honorarja za svoje delo. Zato se je odločil, da honorar podari črnomaljskim gostincem, saj jih razume, da nimajo denarja. Kriza se še kako pozna prav v gostinstvu. Sicer pa to ni njegova ne prva ne zadnja dobrodelna gesta.

PARKIRANJE - Da so prometne razmere v Črnomlju obupne, ve vsak. Kakšne so težave s parkiranjem, pa ne ostane skrito nikomur, ki se želi ustaviti v tem mestu vsaj za nekaj minut. Zato je bila voznica, ki je imela prejšnji teden nekajminutni opravek v ulici Pod lipo, toliko bolj vesela, ko je tam našla prazen prostorček za svoj avto. A kako je bila presenečena, ko se je vrnila in ga našla povsem zaparkiranega. Ko je hodila od hiše do hiše poizvedovat, čigavi so avtomobili, je poleg zmerjanja slišala tudi, kako si je sploh drznila parkirati na zasebnem parkirišču. To je očitno smrtni greh, četudi ni nikjer označeno, da gre za zasebno parkirišče. Pomagal ni noben izgovor, saj ji je eden od voznikov zabrusil: "Saj se vendar ve, da jaz vedno parkiram tukaj!"

Semiške tropine

IZKUŠNJE - Ko so prebivalci Stranske vasi, Moverne vasi, Praproti in Krupe razpravljali o odloku o razglasitvi Krupe za naravno znamenitost, prazgodovinsko naselje Moverna vas, Judovsko hišo, cerkev Žalostne Matere božje in razvaline gradu Krupa pa za kulturne spomenike, se je Ksenija Khalil iz črnomaljske upravne enote začudila, ali ne vidijo v odloku nič dobrega, ampak le vse črno. Odgovor je bil kratek: "Z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine imamo čudovito izkušnjo z obnovo cerkve na Vinjem Vrhu in zagotovo bo preteklo še veliko Krupe, ki bo takrat najbrž tudi bolj čista kot sedaj, da bo dozorel čas za sprejetje tega odloka."

INFORMIRANJE - Prej omenjene krajane zanima tudi, kje in predvsem kako je bil turistično publiciran izvir Krupe, da so turisti iz vse Slovenije celo poletje množično iskali izvir okrog Perovih, ki živijo ob tej kratki reki približno kilometer od izvira. Ob navalu nepovabljenih gostov bi bila edina rešitev za Perove, da se začnejo obnašati tržno: organizirajo naj vodenje do izvira reke in ga mastno zaračunajo.

Drobne iz Kočevja

POSKUSNI ZAJČKI - V kočevskem hotelu Valentin bodo že v kratkem v sklopu recepcije ustanovili turistično agencijo. Ob tem za turiste pa tudi za domačine pripravljajo novost tudi na področju kulinarične ponudbe. Nekakšni "poskusni zajčki" na tem področju so bili novinarji po zaključeni tiskovni konferenci ob predstavitvi novega prospekta Mercator - Kmetijskega gospodarstva Kočevje minuli petek. Kljub različnim okusom "pokuševalcev" novih kulinaričnih specialitet hotela Valentin so dali hotelu in Sonji Čerenčič, samostojni svetovalki za področje hotelirstva in turizma iz Maribora, ki Valentinu tudi s kuharskimi recepti pomaga pri uvajanju novosti, vedeti, da so na pravi poti.

DARILO PRIHODNJIM GENERACIJAM - Lovska družina Mala gora je lanskoletni jubilej, 40-letnico obstoja, proslavila letos. Za prestavitev slovesnosti na letošnje leto so se odločili v želji, da bi jo združili z odprtjem novega lovskega doma. To jim je tudi uspelo, čeprav dom še ni v celoti dokončan. Na nedavni svečanosti ob odprtju doma in proslavitvi jubileja družine je starešina Franci Korelc dejal, da dom izročajo prihajajočim generacijam kot vzpodbudo za nadaljnje uspešno delo. Lepo darilo, če se ve, koliko časa je lovska družina Mala gora čakala na postavitev doma in koliko truda je vanj vložila.

OBČAN SPRAŠUJE, MEDVED ODGOVARJA

- Kaj meniš o parlamentarni razpravi o uvedbi pouka o verstvih oz. verskem pouku v šole?

- Naj bi poslanci obvezno pred vsako sejo skupaj naglas zmoliti kakšen del rožnega venca.

Ribniški zobotrebci

PREIMENOVANJE ULIC - Pobude za preimenovanje nekaterih ulic v ribniški občini vse do danes še niso uresničene. Uresničitvi pa tudi niso nič bliže, kot so bile to pred leti, ko se je s preimenovanjem ubadala še stara oblastna struktura. Izjema je morda le Trg Veljka Vlahoviča, kjer pa tudi ne poteka vse tako, kot bi moralo. Ker imena Vrtnarsko naselje, za katero so se odločili stanovalci Trga Veljka Vlahoviča, ni možno uporabiti kot novo ime, ker v Ribnici že obstaja ulica s tem imenom, in ker poleg že znanih dodatnih predlogov, da bi se naselje preimenovalo v Knafljev trg ali Novi trg, občinski svet dopušča možnost dajanja novih predlogov, se utegne razplet celotne zadeve okoli preimenovanja zopet pomakniti nekoliko dlje v prihodnost.

OBČINA IN UPRAVA - Čeprav ne tako hudo kot drugod pa vendarle tudi v Ribnici že prihaja do nesoglasij med sedanjo občinsko upravo in republiško upravno enoto. Razlog je v razdelitvi delovnih prostorov. V Ribnici, kjer je imela nekdanja občinska uprava na razpolago dve stavbi, so se dogovorili, da bo prostore v novi občinski stavbi zadržala občina, stara stavba pa naj bi pripadla upravni enoti. V ta namen so iz stare stavbe že izselili društva, dogovorjeni rok za preselitev dela upravne enote v izpraznjene prostore pa je že potekel. Do težav namreč prihaja, ker upravna enota želi, da se izpraznijo tudi prostori, ki jih zaseda glasbena šola. Občina tega trenutno ne more zagotoviti. Razen tega pa občinarji menijo, da to ne bi bilo dobro zaradi same glasbene šole pa tudi, da glede na trenutne potrebe upravne enote to sploh ni nujno potrebno.

Struški klinčki

KRAJEVNE SKUPNOSTI NI NEČ - Območje Strug ima 10 vasi. Prej je sodilo k občini Kočevje, zdaj pa k občini Dobrepolje. Vse te vasi so imele prej eno KS, zdaj pa ima vsak vas svojo vaško skupnost. Stružanci še vedno urejajo vse upravne zadeve v Kočevju (na upravni enoti), Dobrepoljci pa v Grosuplju.

70 GASILSKIH LET - Prostovoljno gasilsko društvo Struge je pred kratkim praznovalo 70-letnico obstoja. Ob tej priložnosti je dobilo novo motorno črpalko s pripadajočo opremo. Zanjo so prispevala struška gospodinjstva, občina Dobrepolje in ministrstvo za obrambo.

VODOVOD BREZ VODE - Struge so dobile vodovod pred 20 leti. Nekaj so delali sami, nekaj pa vaška delovne brigade. Delo pa ni bilo opravljeno dovolj kakovostno, zato je veliko okvar, ki pa nihče ne odpravlja nihče, saj pri Hydrovodu v Kočevju pravijo, da vodovod ni več njihov, ker je zdaj v občini Dobrepolje, in da so ga že podedali novemu upravljalcu, Komunalno podjetje Grosuplje pa trdijo, da vodovoda še ni prevzelo, in ga zato ne vzdržuje.

Dogovor o načinu dela v prihodnje

Zaplet povzročila poprava predlogov odbora za komunalne zadeve

RIBNICA - V kolikšni meri lahko statutarna komisija popravi tisto, kar so predhodno obravnavali pristojni odbori, je bila tema, ki je bila na zadnji seji ribniškega občinskega sveta minuli četrtek deležna obširne razprave. Z razjasnitvijo nekaterih dilem so se dogovorili tudi za način dela v prihodnje.

Dogovor je narekoval zaplet, do katerega je prišlo pri obravnavi osnutka pravilnika o oddajanju poslovnih prostorov. Svetnikom je bil pravilnik predložen v obliki, kot jo je pripravila statutarna komisija po pregledu osnutka, ki ga je pripravil odbor za komunalne zadeve. Do zapleta je prišlo, ker je komisija v osnutek vnesla toliko popravkov, da ga odbor ni hotel več sprejeti "za svojega".

Svetniki so menili, da bi bilo prav, ko bi dobili obe različici osnutka pravilnika, in da naj bi v bodoče v podobnih primerih tako tudi bilo. Osnutek pravilnika so sicer sprejeli, vendar s pripombo, naj ga odbor in komisija še enkrat obravnavata in za sejo sveta v oktobru pripravita predlog pravilnika, v katerem bodo upoštevane pripombe odbora. Ob tem so svetniki sklenili, da bo odbor za komunalne zadeve sodeloval pri pripravi pravilnika do njegovega sprejema, potem pa ga bo prevzel odbor za gospodarstvo, ki je sedaj že oblikovan, saj so najemnine eden od izvirnih prihodkov občine in s tem gospodarska, in ne komunalna zadeva.

M. L.-S.

Kočevski praznik

Obilo športa in kulture

KOČEVJE - Ob letošnjem prazniku občine Kočevje 3. oktobru se je v času od minule srede, 27. septembra, do danes, zvrstila cela vrsta športnih in kulturnih prireditev. Zadnja iz niza skupno 12. prireditev v počastitev praznika bo v četrtek, 12. oktobra, ko bo ob 18. uri v Šeškovem domu otvoritev razstave in koncert pevske skupine nonet Rog iz Željn, ki letos praznuje 27-letnico delovanja.

Osrednja praznična prireditev je bila v nedeljo, 1. oktobra, ob 18. uri v dvorani Šeškovega doma. V kulturne programu sta nastopila moški pevski zbor Valentin Vodnik iz pobratene občine Dolina pri Trstu in MPZ Svoboda iz Kočevja. V svečanem delu prireditve je pristnim spregovoril kočevski župan Janko Veber. Poleg krajše počastitve spomina na dogodke v dneh od 1. do 3. oktobra 1943, ko je v isti dvorani, v kateri so se zbrali letošnji udeleženci osrednje občinske slovesnosti, potekal zbor odposlancev slovenskega naroda, se je Veber dotaknil tudi sedanjih težav, pridobitev in bodočih načrtov kočevske občine.

Ob tej priložnosti so Branku Živanoviču podelili zlati znak civilne zaščite. Prejel ga je za zasluge pri uničevanju eksplozivnih teles med 10-dnevno vojno in po njej.

M. L.-S.

OBNAVLJAJO OGRAJO OKOLI POKOPALIŠČA - Na Vidmu v občini Dobrepolje obnavljajo ograjo pokopališča, ki je popolnoma dotrajana, saj se je že podirala. Z obnovitvenimi deli so začeli že lani. Letos bodo dokončali nadaljnjih 100 m ograje, kar bo veljalo 2,5 milijona tolarjev, v naslednjih letih pa je bo potrebno obnoviti še okoli 250 m. Dela izvaja podjetje Kogra iz Klinje vasi pri Kočevju. (Foto: J. Primc)

Na udaru občina in ceste

Prenavljajo občinsko stavbo in več cest - Stavba občine urejena že do 1. novemebra

DOBREPOLJE - Občina Dobrepolje šteje 27 vasi in ima okoli 3500 prebivalcev, je povedal tajnik občine Anton Rus in dodal, da trenutno v občini prenavljajo ceste in občinsko upravno stavbo.Sedež občinske uprave je v nekdanji šoli, ki je bila izpraznjena pred 15 leti, nato nekoliko obnovljena, zdaj pa jo temeljiteje prenavljajo, kar bo veljalo blizu 13 milijonov tolarjev, dela pa bodo končana do 1. novembra. Tako bo v prvem nadstropju 5 pisarn za potrebe občinske uprave, soba za arhiv in večja soba za sestanke. V pritličju, kjer imata prostore tudi pošta in Telekom in zdaj začasno tudi občina, pa bo še pisarna matičnega urada Upravne enote Grosuplje, izpostava Dobrepolje, kjer bodo uradne ure ob torkih in četrtkih (Stružanci morajo po matičnih opravkih še vedno v Kočevje). Kasneje nameravajo na sedanjem podstrešju urediti še prostore za potrebe društev in strank.

Te dni v glavnem že dokončujejo urejanje večih odsekov cest. Pred asfaltiranjem je odsek Zdenska vas-Hočevje v dolžini 2170 m. V Strugah prenavljajo cesto od Cerkve do Podtabora. Na cesti od Predstrug proti Vodicam je potrebno opraviti še 1800 m zemeljskih del, na 900 metrih te ceste pa bodo te dni položili asfalt. Preplastili so že 1 km ceste v Zagorici, urediti pa je treba še 270 m krajevnih poti. Tudi makadamska cesta od Strug v smeri Kočevja oz.Male gore je iz struške smeri že temeljito prenovljena, zdaj pa potekajo dela že blizu odcepa proti Polomu, pri Vrbovcu in proti Mali Gori, se pravi proti meji s kočevsko občino.

J. P.

Anton Rus, tajnik občine Dobrepolje

Kočevarji zahtevajo premoženje

Avnojsko nepriznavanje Emone je podlaga za zahtevke - Odločilo bo vrhovno sodišče

KOČEVJE - V kočevski občini imajo med zahtevki za denacionalizacijo tudi zahtevke nekdanjih kočevskih Nemcev optantov, ki so se iz Kočevja izselili že med vojno. Vrnitev premoženja zahtevajo na podlagi dokumentov o zaplembi, čeprav so svoje premoženje v resnici že med vojno prodali italijanski delniški družbi Emona.

Razlog za sedanje zaplete z zahtevki Kočevarjev je v odloku Avnoja, ki je začel veljati 6.januarja 1945. Zaradi določbe v odloku, da so pravne pogodbe, sklenjene z družbo Emona, nične, se je nacionalizacija glasila na prejšnje lastnike in ne na družbo Emona. "Problem je v tem, ker jugoslovanska povojna oblast ni priznavala Emone in pravnih poslov, ki jih je sklenila. Takratne zaplembne komisije na Kočevskem premoženja zato niso nacionalizirale Emoni, ki je bila dejanski lastnik, in ne tistim, ki so od Emone kupili nepremičnine in so bili zato s podržavljanjem dejansko prizadeti, ampak so izdajale odločbe o nacionalizaciji, ki so se glasile na prejšnje lastnike, ki so premoženje prodali Emoni," pojasnjuje Anica Štimec, ki ima na skrbi denacionalizacijo stavb in stavbnih zemljišč v občini Kočevje. Od tod optantom tudi dokumenti o zaplembi, na katere se sedaj sklicujejo v svojih zahtevah po vrnitvi premoženja.

"Povsem jasno je, da oseba, ki je prodala svoje premoženje, sedaj ne more zahtevati njegove vrnitve, saj v teh primerih ne gre za krivico, ki naj bi jo zagrešila povojna država," pravi Štimčeva in dodaja, da zakon o denacionalizaciji ni bil sprejet, da bi popravljal okupatorjeve krivice. Tu ima v mislih opravičevanje zahtev Kočevarjev po vrnitvi premoženja, češ da ne od nemškega preselitvenega urada, preko katerega so svoje premoženje prodali Emoni, ne od Emone niso ničesar dobili. "Če je to res, za to ni kriva naša država in jim zato premoženja tudi ni dolžna vrniti," pravi Štimčeva in pove, da so do sedaj na zahteve optantov odgovarjali negativno, da pa bo dokončno sodbo o zahtevah po denacionalizaciji premoženja, v katerega je vpletena Emona, dalo vrhovno sodišče.

Napaka v preteklosti je bila storjena, ker se je ničnost pravnih poslov z Emono opredelila z odločbo. Ker se ni ugotavljala sodno, sedaj velja tisto, kar je zapisano v zemljiški knjigi, po kateri so lastniki bodisi Emona ali tisti, ki so od Emone premoženje kupili. Slednji so bili ob podržavljanju, čeprav se je nacionalizacija glasila na lastnika, ki je Emoni premoženje prodal, tisti, ki so bili dejansko oškodovani in so kot takšni danes tudi upravičeni do denacionalizacije. Ker zaradi te napake preteklosti prvotni lastniki kočevski Nemci razpolagajo z dokumenti o zaplembi, bi lahko prišlo do absurdne situacije, da bi zahtevala vrnitev istega premoženja oba lastnika - tisti, ki ga je Emoni prodal, in tisti, ki ga je od Emone kupil. V nobenem primeru namreč istega premoženja ne bi mogli vrniti obema.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Gordijski vozel se razpleta

V ribniški občini je rešenih nad polovica denacionalizacijskih zahtevkov - Težave pri vračanju stavb

RIBNICA - V ribniški občini imajo rešenih že več kot polovico vseh zahtevkov za denacionalizacijo, kar postavlja občino nekoliko nad republiško povprečje. Med rešenimi zahtevki so v veliki večini zahtevki za vračilo kmetijskih in gozdnih površin, medtem ko reševanje zahtevkov za denacionalizacijo stavb in stavbnih zemljišč poteka počasneje. Razlogov za to je več.

Za denacionalizacijo kmetijskih in gozdnih površin je bilo v ribniški občini vloženih 195 zahtevkov. Vsi razen enega, ki je bil vložen po zakonu o ponovni vzpostavitvi agrarne skupnosti (rok za oddajo teh zahtevkov poteče februarja prihodnje leto), so bili podani na podlagi zakona o denacionalizaciji. Do sedaj so zavrgli 11 zahtevkov, 4 so zavrnili, 117-im pa je bilo ugodeno. Med ugodenimi zahtevki je skoraj polovica takšnih, pri katerih so upravičencem vrnili premoženje v naravi. Tako so že vrnili 200 ha kmetijskih zemljišč in 2.700 ha gozdov.

Zahtevkov za vračilo stavb, stanovanjskih hiš, poslovnih stavb in prostorov ter stavbnih zemljišč so prejeli skupno 33. Pri reševanju so 2 zahtevka zavrgli, 6 so jih rešili, 5 zahtevkov pa čaka na povračilo odškodnine preko Slovenskega odškodninskega sklada, ki bo začel izplačevati odškodnine šele po letu 2005. V tem, da je bi sklad ustanovljen šele leta 1993 in da sedaj nima denarja, je po mnenju Vinka Mlakarja, ki dela pri denacionalizacijskih postopkih stavb in stavbnih zemljišč v ribniški občini, tudi ena izmed težav, ki spremlja njegovo delo.

"Da zahtevke rešujemo počasneje, kot to poteka pri zahtevkih za vračilo kmetijskih in gozdnih površin, je vzrok tudi v tem, da nekaterih stavb in podjetij, na katere se zahtevki nanašajo, danes ni več," pojasnjuje Mlakar in dodaja, da jim povzroča težave tudi nejasna zakonodaja (zakon o denacionalizaciji se križa z zakonom o izvrševanju kazenskih sankcij) ter nedorečenost, kdo naj ima prednost, ali stečaj ali denacionalizacija (ljubljanska sodišča dajejo prednost stečaju, mariborska pa denacionalizaciji). Vračanje po vojni odvzetega premoženja pa dodatno zapletajo tudi sedanji privatizacijski procesi.

M. LESKOVŠEK-SVETE

SONJA LOKAR V RIBNICI

RIBNICA - Območna organizacija ZLSD Ribnica je povabila v goste Sonjo Lokar. Razpravljali so o gradivu za drugi kongres stranke, ki bo novembra. Hkrati pa so se pogovarjali tudi o aktualnih dogodkih v občini.

M. G.

PREDSTAVITEV PROSPEKTA - Mercator-Kmetijsko gospodarstvo Kočevje je na tiskovni konferenci, ki je bila v petek dopoldan v hotelu Valentin v Kočeju, predstavilo nov turistično-gostinski prospekt. Direktor M-KG Kočevje Janez Žlindra je dejal, da je prospekt popestritev bogate ponudbe fakultativnih programov, ki jih podjetje izvaja na področju kočevske občine, ter zadnja novost v prizadevanjih podjetja za razvoj turizma v občini. Ob tem je poudaril, da prospekt ni omejen le na predstavitev podjetja M-KG, marveč da je po svoji vsebini veliko širši. V.d. direktorja gostinstva in turizma pri M-KG Kočevje Marko Glavač, ki je predstavil prospekt, katerega geslo je Pozabljena in zaprta se odpira, neokrnjena, skrivnostna Kočevska, je ob tem dodal, da si želijo in da tudi razmišljajo o enotni ediciji s področja turizma za vso Kočevsko. Prospekt je izšel v skupni nakladi 5.000 izvodov v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, razmišljajo pa tudi o izdaji prospekta za italijanske goste. Izdelali so ga v sodelovanju z Univoxom in oblikovalko Alenko Šubic, fotografije sta prispevala Janez Konečnik in Stane Lavrič, besedilo pa sta napisala Janez Žlindra in Marko Glavač (oba na sliki; Foto: M. L.-S.)

Na križ razpeti

Stružanci visijo med Kočevjem in Grosupljem

DOBREPOLJE - Struge so do nedavnega sodile v občino Kočevje, zdaj pa spadajo v novo občino Dobrepolje, ki je bila prej del občine Grosuplje. Sedeži novih upravnih enot so zdaj na sedežih bivših občin. Tako Stružanci še vedno hodijo po državno-upravnih poslih v Kočevje, Dobrepoljci pa v Grosuplje. Tako morajo Stružanci matične zadeve urejati na matičnem uradu upravne enote v Kočevju, Dobrepoljci pa na izpostavi matičnega urada Grosuplje kar v Dobrepoljah. Zaplete se pri razni dokumentaciji za gradnje, ko igrajo s Stružanci že kar pravi pingpong. Na kočevski upravni enoti zvedo, da morajo zadeve urejati (na primer plačati komunalni prispevek) v Grosuplju, tam pa jih napotijo na upravno enoto v Kočevju. Tako ljudje potujejo sem in tja in nič ne uredijo. Zaradi takega ignorantskega odnosa do ljudi so se na občini v Dobrepoljah že odločili, da bodo izračunavali komunalni prispevek kar pri njih in tako ljudem privarčevali neljuba in neučinkovita potovanja.

Podobno so Stružanci razpeti na križ pri vodovodu, saj so prej sodili pod kočevski Hydrovod, zdaj pa naj bi pod Komunalno podjetje Grosuplje, oboji pa se otepajo opravljati na dotrajanem vodovodu vzdrževalna dela. Struge še vedno sodijo pod policijsko postajo v Kočevju. Zapleti so bilo celo pri gasilstvu, saj za nakup nove motorke niso prispevali ne Grosupeljčani in ne Kočevarji. Podobnih zapletov je še nekaj. Zato bi morali čimprej te zadeve urediti, se pravi, da Stružanci ne bi bili prikrajšani ne za denar, ne za vodo in da ne bi imeli nepotrebnih potov. Ob tem pa je potrebno rešiti tudi še območje treh struških vasi (Polom, Seč, Vrbovec), ki so zdaj v občini Dobrepolje, krajani pa žele, da bi spet sodile v občino Kočevje.

J. PRIMC

Podžupan grosupeljski dobrotnik?

Skupina 7 svetnikov v Ivančni Gorici proti imenovanju podžupana, ker naj bi bil ta kot predsednik sklada stavbnih zemljišč preveč naklonjen Grosupeljčanom

IVANČNA GORICA - Navkljub predlogu svetnika Franca Godeše (LDS), naj bi zasedanje občinskega sveta v Ivančni Gorici poslej pričenjalo za uro bolj zgodaj, se o tem predlogu niso odločili niti na začetku 10. seje sveta 27. septembra, na glasovanje pa ga predsednik sveta mag. Jurij Gorišek (SKD) ni dal niti ob koncu še ene maratonske seje. S te so najbolj oddaljeni svetniki in novinarji (spet) priromali domov šele okoli polnoči.

Svojega strankarskega kolega Goriška je kritiziral Pavel Groznik, ker je dal na sejo preobsežen, 17 točk obsegajoči dnevni red. Vprašal je, zakaj ni bila sklicana še kakšna seja v septembru. Predsednik Gorišek je pojasnil, da za dve točki ni dal svoje parafe, in izrazil upanje, da se to ne bo več zgodilo. In že uvodoma se je zataknilo pri proceduralnih vprašanjih, zlasti pri eni izmed teh dveh točk, s katerima je prišlo na sejo sveta županstvo, to je pri predlogu za imenovanje podžupana občine Ivančna Gorica. Svetnik Godeša je menil, da ta točka ni primerna za obravnavo, saj bi po 70.členu zakona o volitvah moral župan Jernej Lampret priti na sejo s pisnim soglasjem kandidata za podžupana. "Če se bo obravnavala, bom v imenu četrtine poslancev zahteval, da se predlog odloži s tajnim glasovanjem," je zagrozil Godeša.

Proti koncu seje, ko so mnogi vse pogosteje pogledovali na uro, saj je predsednik sveta Gorišek obljubil, da bo sejo zaključil do 22. ure je prišel na vrsto še predlog za imenovanje podžupana. Župan Lampret je za podžupana predlagal 51-letnega ekonomista Jožeta Košaka iz Radohove vasi, zdajšnjega direktorja Gume Grosuplje. Lampret je zatrdil, da ima Košak dolgoletne izkušnje na različnih področjih družbenopolitičnega in gospodarskega življenja. Na lokalnih volitvah je bil Košak Lampretov protikandidat za župana, podpora SKD in SLS pa mu je navrgla le nekaj manj glasov kot zmagovalcu Lampretu (SDSS).

Franc Godeša je rekel, da nima osebno nič proti kandidatu, da pa so v gradivih, ki so jih ivanški občinski svetniki že dobili v roke na prejšnjih sejah, podatki, ki pričajo, da so se zlasti decembra 1994 dogajale čudne reči. Košak je v svoji županski kandidaturi navedel med drugim, da se bo zavzemal za novo občino in za pravično delitev tistega, kar so ustvarili skupaj. Godeša je navedel vrsto podatkov o poslovanju sklada stavbnih zemljišč občine Grosuplje, ki po njegovem Košaku prej dajejejo reference za grosupeljskega kot pa za ivanškega podžupana. Godeša je menil, da bi bilo dobro, če bi Košaka komisija za mandatna vprašanja, če že ne svet, poklicala na t.i. hearing,da bi lahko dal pojasnila na te stvari.

"Ali se vam ne zdi povsem nerazumno en dan po tistem, ko nisi izvoljen (za župana), da podpišeš pogodbo in daš 28 milijonov, čez 14 dni oz. še prej, tik predno se občina neha, pa še 21 milijonov? Občina nam je bila po zakonu oktobra 1994 dana in eni smo jo bolj, drugi pa manj radi vzeli. In od takrat naprej je normalno, da čim več storiš v njeno korist, ne pa do jo osiromašiš! Tisti, ki bo sklad prevzel kot dediščino, se bo najbrž zgrozil, da je dobil prazen žakelj," je dejal Godeša, potem ko je navajal, kako je sklad stavbnih zemljišč pod vodstvom Košaka zlasti posojal denar.

PAVEL PERC

• Predsednik mandatne komisije Niko Erjavec je povedal, da komisija ni bila niti za kandidata, še manj pa proti. Nekateri drugi svetniki iz vrst SKD in SLS so podobno kot župan ponovno podprli kandidata, rekoč, da v skladu ni bil Košak sam, ampak še 8 članov, ki so ga lahko preglasovali, zato njegovo početje ni nikakršen kriminal niti ni on zato zločinec. Franc Godeša je opozoril, da tega ni rekel, ampak da gre tu za naklonjenost do Grosupeljčanov, zato je kvečjemu Košak lahko grosupeljski dobrotnik. S tajnim glasovanjem so z 12 glasovi za in 7 proti Jožeta Košaka naposled le izvolili za podžupana občine Ivančna Gorica.

PREPRIČEVANJE - Krajši premor med zadnjo sejo je pravniško dobro podkovani svetnik LDS Franc Godeša izkoristil za prepričevanje župana Jerneja Lampreta (v sredini) in v.d. sekretarja Franca Urbančiča o načelnosti svojega predloga za umik predlaganega kandidata za podžupana. Tajno glasovanje je pokazalo, da je Godeša prepričal v svoj prav le še enega izmed svetnikov nasprotnega, tokrat monolitnega bloka. (Foto: P. Perc)

Vinogradniki Apnenika bi radi obnovili kapelico

Bo občina pomagala pri restavriranju Postlovih fresk?

ŠENTRUPERT - V svojih sakralnih objektih skriva Šentrupert številne umetnine slikarjev, ki so po svoje zaznamovali obdobje, v katerem so ustvarjali. Med njimi ima posebno mesto Anton Postl (živel je v 18. stoletju), ki je prišel v Šentrupert, ko se je tu poročil. Postla je prvi podrobneje predstavil v javnosti dr. Ivan Komelj. Najbolj značilne Postlove stvaritve so Sv. Rok pri Velikih Laščah, poslikava na Žalostni gori, Svete stopnice pri Novi Štifti pri Velikih Laščah, med najlepšimi pa so slike na Blečjem Vrhu pri Trebelnem. Precejšen opus ima Postl v šentruperški fari in ravno 500-letnica šentruperške farne cerkve 1997. leta bo kar pravšnja priložnost, da tega umetnika bolje spoznajo v širšem slovenskem prostoru.

V kapelici v Apneniku so tudi lepe Postlove freske, žal pa je ta redki kulturni spomenik v takšnem stanju, da bi lahko brez naglega posega in obnove kapelica povsem propadla. Tega se zavedajo tudi lastniki vikendov na Apneniku, zlasti Peter Stare, ki bi rad popravil zidanico in obnovil tudi kapelico. Restavrator Matjaž Viler je ocenil, da bi bilo potrebnih okrog 350.000 tolarjev.

-Obnovljena kapelica bi prišla do izraza v okviru vinske ceste, vključena pa bo tudi v program CRPOV Šentrupert, zato je KS Šentrupert zaprosila trebanjsko občino, naj podpre prizadevanja vinogradnikov iz Apnenika.

P. P.

MESTNA SKUPNOST IN NOVA OBČINA LITIJA

LITIJA - Ob letošnji 850-letnici Litije naj bi se zdruili KS Litija levi in desni breg v enotno mestno skupnost. O tem, da bi se združili mesto Litija, Gradec, Veliki Vrh, Širmanski Hrib, Podšentjur, Pogonik in Zgornji Log bodo Litijčani odločali na referendumu novembra letos. V sedanji občini Litija, na ozemlju 328 kvadratnih kilomotrov in 18 tisoč prebivalcev, ni mogoče uresničevati vseh potreb, zato je mestni koordinacijski odbor poslal zahtevo za ustanovitev Občine Litija v spremenjenih mejah republiški vladi, službi za reformo lokalne samouprave in državnemu zboru RS. Nova litijska občina naj bi obsegala mesno skupnost Litija in KS Vače, Sava, Hotič in Jablanica.

M. Š.

●●●

DELEŽ ŽENSK V ZDRAVSTVU MED NOB

DOBRNIČ - Odbor za spominska srečanja žensk v Dobrniču vabi delegatke 1. kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze (SPŽS), medvojnme in povojne aktivistke, poslanke, predstavnike državnih, družbenih in strokovnih ustanov ter vse zainteresirane v nedeljo, 15. oktobra, ob 10. uri v Dobrnič, kjer bo tradicionalno srečanje žensk v spomin na 1. korpus SPŽS. Tema srečanja: Delež žensk na zdravstvenem in socialnem področju v NOB. Gradivo pripravljata dr. Pavla Lah in Marija Cigale. Direktorica Urada za žensko politiko Vera Kozmik bo zbrane seznanila z vsebino nedavne svetovne konference žensk v Pekingu. Po kulturnem sporedu bodo predstavili novo zbirko še neobjavljenih pesmi Vide Brestove.

Krjavljeve iskrice

KRJAVLJEVA ZGODBA - Ivanški župan Jernej Lampret je precej zamudil na zadnjo sejo občinskega sveta v Ivančni Gorici. Zato se bi se mu kmalu "zgodil narod", kajti svetnik LDS Franc Godeša je že na začetku seje "zaminiral" županov predlog za imenovanje podžupana, češ da iz formalnopravnih razlogov ni zrel za obravnavo, ker župan (še) ni predložil pisnega soglasja kandidata. Ko je župan Jernej prisopihal s svoje Muljave, je dokaj naglo in spretno "umiril" Godešovo žogo. Lampret se je pomudil v Muljavi zavoljo predstavitve nove knjižne izdaje ljubljanske založbe Mladika, in sicer Jurčičeve Krjavljeve zgodbe z izvirnimi ilustracijami trebanjskega umetnika Lucijana Reščiča, o čemer poročamo na kulturni strani. Predsednik občinskega sveta mag. Jurij Gorišek tokrat županove zamude in nastopov na tej seji ni komentiral, so pa zato nekateri drugi šepetali, da zdaj nepreklicno vedo, od kod hudomušnost iz Jernejeve malhe.

Trebanjske iveri

GINEKOLOGINJA IN SLOVENŠČINA - V zdravstvu je še vedno precejšnje pomanjkanje strokovnega osebja, če pa že strokovnjaki so, ljudi lahko zmotijo že zadeve, ki so za nekoga malenkosti. Nekaj takega velja tudi za zdravnico v trebanjskem zdravstvenem domu, ginekologinjo, ki se ukvarja tudi z otroki. Nihče ne more zameriti vodstvu doma, da si pač pomaga pri zdravljenju otrok z drugimi specialisti, starši otrok pa bi bili kar veseli, če bi v zdravstvenem domu preverili, kako obvlada slovenščino vsaj osebje, ki se ukvarja z malčki. Ker to ni prvi primer, da so Trebanjci, občutljivi za javno rabo slovenščine, obregnili ob to občutljivo zadevo pod streho doma zdravja, bi pričakovali na obeh straneh več tenkočutnosti in strpnosti.

OTROCI V DOBRIH ROKAH - Vzgojiteljice trebanjskega vrtca so si v tej rubriki prislužile pohvalo mamic za vestno delo z malčki. Mamice pravijo, da otroke tako lepo vzgajajo in navajajo k redoljubnosti, da jih je veselje gledati, kako sedijo "kot cveki" in pospravijo za sabo igrače. Oh, ko bi bilo še doma tako, zavzdihne marsikakšna mamica.

PROŠNJE - Predsednik občinskega sveta dr. Marjan Pavlin in župan Ciril Pungartnik dobivata številne prošnje za denarno pomoč občine. Če bi hotela vodilna občinska moža ustreči vsem potrebam, kaj šele željam, bi morala znati dobro čarati; ker pa v coprnije le še malokdo verjame, je (ne)odobrena denarna pomoč največkrat predvsem rezultat političnega kompromisa, včasih pa tudi zakulisnih političnih igric.

Sevniški paberki

TURIZEM IN SEKS - Ob svetovnem dnevu turizma je sevniško gostinsko podjetje svojim gostom ponudilo 8 povsem obnovljenih in okusno na novo opremljenih sob v hotelu Ajdovec. S takimi sobami ne razpolagajo niti v marsikakšnem hotelu A-kategorije, ker pa se Ajdovec navzven ne ponaša niti s kakšno manj zvenečo kategorijo, je cena prenočišča z zajtrkom v takšni sobi le okrog 50 mark, v starih sobah pa okrog 30 mark. Tisti gostje, ki ob cenenosti cenijo predvsem diskretnost, pa bodo v Ajdovcu za t.i. dnevni počitek ali "seks na eks" še dobili ključ hotelske sobe za samo 3000 tolarjev.

BLANCA NI BLANKA - Nedeljski 1. ulični tek po Sevnici je tukajšnji atletski klub odlično organiziral. Z zmagami domačinov Branke Virtič, Domna Kralja, Boruta Vebra, Petre Radišek, Roberta Grojzdka in drugih dobrih dosežkov je klub na najlepši način obeležil svojo 3-letno uspešnega delovanja. Za dobro organizacijo je po svoje prispeval sekretar Atletske zveze Slovenije Franc Mikec, ki se je dobro znašel tudi kot uradni napovedovalec in komentator. Nekatere pikolovce je zmotila le sicer simpatična malenkost, da je namreč gospod iz Ljubljane kraj Blanca v naštevanju mnoštva podatkov oz. imen preimenoval v Blanko, medtem ko je akcent za Boštanj le enkrat poljubljančil..

MESTNE ULICE - Sevniški župan Jože Peternel je z najožjimi sodelavci in predstavniki Komunale te dni prekrižaril vse mestne ulice in ceste, da bi ugotovil morebitne pomanjkljivosti in ustrezno ukrepal za njihovo odpravo, skratka, da bi občinarji lahko pripravili primerno pogodbo ali koncesijo za urejanje mestnih zelenic in ulic. Župan je med to turnejo ugotovil, da je mestnih cest in ulic kar za 44 km, kar za tako majhno mesto ni tako malo.

Stotnija naredi že dvakrat več

V Iskri Mokronog dobili certifikat kakovosti ISO 9OO2 - Letos bodo na Zahod izvozili za 4 milijone mark - Prihodnje leto še večja proizvodnja in nova delovna mesta

MOKRONOG - V tukajšnjem podjetju Iskra elektroliti računajo v prihodnjem letu s približno 30 odstotkov večjim obsegom proizvodnje, seveda pa se v 110-članskem kolektivu ne bo za tolikšen odstotek povečala tudi zaposlenost, saj v Mokronogu zadnja leta z boljšo organizacijo dela in zmanjševanjem režije nenehno povečujejo storilnost. Danes dobra stotnija zaposlenih naredi skoraj toliko kot včasih okrog 250 delavcev.

Prejšnjemu direktorju mokronoške Iskre Tonetu Hočevarju, ki se je že odpravljal v pokoj, je novi lastnik dr. Dušan Lavrič spet zaupal vodenje podjetja. Lavrič pač pozna zahodne poslovne običaje, kjer dosti dajo na kontinuiteto stikov z ljudmi, ki jih poslovneži poznajo in jim lahko zaupajo.

Hočevar ima ob sebi med najožjimi sodelavci tudi nekatere Lavričeve sorodnike, tako da postaja Iskra vse bolj družinsko podjetje. Prizadevanja dr. Lavriča in njegove poslovodne ekipe v Mokronogu za povečevanjem proizvodnje zanikajo črnoglede napovedi tistih, ki so razglašali, da je po Lavričevem prevzemu tovarne pričakovati množično odpuščanje delavcev.

V Iskri so so se v zadnjih dveh letih še posebej trudili, da so priredili tehnologijo in navadili ljudi, da so bili že ob prvem preizkusu kos zahtevam, ki jih postavlja Slovenski institut za kakovost (SIQ), zato jim je ta 11. septembra letos podelil certifikat ISO 9002. "To ni le priznanje, temveč je nuja, če hočemo sploh še izvažati na zahod, hkrati pa obveznost in tak odnos do kupcev, ki vliva medsebojno zaupanje. Že nekaj časa se ne pogovarjamo o kakovosti naših izdelkov, ker je to že samo po sebi umevno, ampak predvsem o spoštovanju rokov. Moram pa povedati, da še zmeraj iščemo dodaten program. Težko je dobiti poslovnega partnerja "na dolge steze"; nam gre zlasti za dolgoročno sodelovanje, saj se nočemo razprodajati, ampak hočemo zraven tudi nekaj zaslužiti," pravi direktor Tone Hočevar.

P. PERC

• To, da so v Iskri dobili certifikat ISO 9002 že v prvem poskusu, potrjuje, da so imeli stvari dobro urejene. Takih certifikatov je v Sloveniji 90, postopek njegove pridobitve je nekoliko manj zahteven kot za certifikat ISO 9001. Tako se Iskri ob zmanjšanju stroškov in večji konkurenčnosti obeta še večji izvoz. Letos so izvozili približno 80 odstotkov proizvodnje, vrednost izvoza, predvsem v Nemčijo, Avstrijo, Skandinavijo in Francijo, pa naj bi letos presegla 4 milijone mark.

NA OGLED ZBIRKA LIKOVNIH SAMORASTNIKOV

TREBNJE - Galerija naivne umetnosti v Trebnjem hrani preko 700 slik in skulptur, ki jih je od leta 1969 ustvarilo 146 umetnikov iz 27 držav Evrope, Afrike, Azije ter Severne in Latinske Amerike. Na svetovni razstavi naivne umetnosti v Brnu leta 1994, ki je bila pod pokroviteljstvom Unesca, je za svojo prestavitev dobila posebno priznanje mednarodne žirije. Galerija likovnih samorastnikov je odprta od ponedeljka do sobote od 10. - 12. ure in od 14. do 18. ure, po predhodni najavi večjih skupin pa tudi ob drugih urah in ob nedeljah. Informacije na telefonski številki Centra za izobraževanje in kulturo Trebnje 068 - 44 - 183.

ZGODOVINSKI PARKI IN VRTOVI V SLOVENIJI - Deževno vreme je sicer pokvarilo predstavitve številnih zgodovinskih parkov in vrtov na Dolenjskem in Štajerskem, zato pa so na natečaju Moj sanjski park - vrt v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine (od 27. do 29. septembra) nagrajeni udeleženci iz številnih krajev Slovenije na sevniškem gradu po pozdravnih besedah sevniškega župana Jožeta Peternela lahko prisluhnili zanimivima predavanjema Mitje Simiča iz novomeškega in Alenke Kolšek s celjskega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine (na posnetku). Nagrajena dela predšolskih otrok in učencev ter srednješolcev so na ogled v arobretumu v Volčjem Potoku, v Šivičevi hiši v Radovljici ter na sevniškem, betnavskem in štanjelskem gradu.

Večinski lastniki bodo delavci

V Kopitarni predvidevajo večinsko notranje lastništvo v bodoči delniški družbi - Pozitivne bilance uspeha zadnjih let - Pri obutvi v korak z modo v Evropi

SEVNICA - V najstarejšem sevniškem podjetju Kopitarni intenzivno poteka proces lastninjenja, v katerem predvidevajo večinsko notranje lastništvo. Upravičenci iz prvega kroga bodo pridobili 52 odstotkov delnic bodoče delniške družbe. Prvo soglasje za izvedbo lastninjenja so izrekli marca letos, v oktobru bodo izvedli javni razpis, spomladi 1996 pa načrtujejo tudi registracijo Kopitarne, d.d.

Direktor Marjan Kurnik poudarja, da skušajo graditi sodelovanje s poslovnimi partnerji na daljši rok, zato jim odkrito ponazarja "ekonomsko zdravje" podjetja. Kurnik pravi, da so "bilance uspeha v zadnjih štirih letih resnično pozitivne, takšen pozitivni rezultat pa smo dosegli tudi v prvih letošnjih sedmih mesecih". V tem obdobju so v Kopitarni dosegli celoten prihodek v višini 6,8 milijona mark, kar je za 15 odstotkov več kot lani. Letošnji plan so tako presegli za 3 odstotke. Računajo, da bodo presegli tudi celoletni plan 1995 in da bodo letni obseg prometa v primerjavi z lanskim letom povečali za približno 13 odstotkov. Izvoz v strukturi prodaje presstavlja pomemben delež in znaša okrog 57 odstotkov skupnega prometa. Pri tem so ustvarili dobička za okrog 3 odstotke celotnega prihodka. Tudi bilanca stanja kaže relativno trdnost, saj znaša kapital skupaj z rezervami v strukturi virov sredstev 70 odstotkov, to pa je nad stanjem v branži in nekaj nad povprečjem slovenskega gospodarstva.

V Kopitarni nenehno spremljajo modne smeri, zato so obiskali vse pomembnejše sejme obutve v Evropi, od Laga di Garda Pirmasensa, Pariza, Budimpešte pa do Duesseldorfa. Kreatorji kopitarne so zatorej v novo kolekcijo "Pomlad - poletje 96" vtkali modne usmeritev iz evropskih logov.

Še naprej sledijo tako imenovani casualstyly, pri tem pa so za naslednjo sezono uporabili še kvalitetnejše materiale, predvem nubuk in pull-up. V sodelovanju z ljubljanskim podjetjem Gaby šport pripravljajo novo skupino obutve. V okviru znane blagovne znamke "Arcus" bodo ponudili izpopolnjeno izvedbo pregibne cokle, posebej anatomsko oblikovane.

P. P.

Krške novice

SPALNO NASELJE ALI POGREBNI ZAVOD? - Brez razprave o senovškem rudniku ne mine več noben teden in ker pravih razvojnih programov ni, je postalo zelo pogosta fraza za Senovo "spalno naselje". Mimo te prispodobe ni mogel niti nov predsednik rudnika v zapiranju Herman Kunej, ki je povedal, da se ne zavzema niti za spalno naselje ne za pogrebni zavod. V tako mrzličnem iskanju razvojnih programov njegova ideja o pogrebnem zavodu niti ni slaba. Kakšen krematorij bi v tem koncu Slovenije prišel prav, tudi jama je dovolj velika, da bi mu zmanjkalo dela, pa se prav gotovo ni treba bati.

NAMESTO IMENIKA - Konkurenca je vedno dobrodošla, in kar se bančništva tiče, je v Krškem za konkurenco dobro poskrbljeno. Svoje prostore ima tam tudi Dolenjska banka, vendar se nekateri, ki želijo dobiti kredit, srečajo s težavo, zaradi katere bi lahko rekli: "Če je banka ali pa ne!" Prijazen ženski glas namreč o kreditih ne ve kaj veliko povedati, zato interesentom postreže s telefonsko številko matične banke v Novem mestu. Vsaj po imeniku ni potrebno brskati!

KOLIKO JE KDO OBOGATEL? - Zaradi "dolgih jezikov" je prišla na seji sveta na dan pobuda, naj se popiše materialno stanje vseh funkcionarjev pri prevzemu funkcije kot tudi uslužbencev s funkcionarsko plačo. Glede na to, da so funkcionarji tudi svetniki, imajo ti očitno čisto vest, kritika pa je letela predvsem na občinsko upravo, ki je bila deležna kar nekaj krepkih očitkov o preveliki potrošnji denarja za plače, za nakup osnovnih sredstev in podobnega. Župan bo moral na mizo položiti najprej sistematizacijo - do sedaj je namreč zaposloval kar brez nje - in tudi račune, čeprav je rekel, da tistih za svinčnike menda ne bo nosil na mize svetnikov. A vendar: svinčnik na svinčnik...

USPEŠNI KRŠKI PLESALCI

KRŠKO - V nedeljo je bil v Ajdovščini prvi kvalifikacijski plesni turnir v standardnih in latinskoameriških plesih v letošnji sezoni. Udeležili so se ga tudi plesalci PPK Lukec iz Krškega. Med pionirji sta zasedla Mitja Puntar in Jasmina Zakšek 3. mesto v ST in 5. mesto v LA plesih, Iztok Urbanč in Katja Zakšek 5. mesto v ST plesih ter Bogdan Špoler in Staša Puntar 7. mesto v ST plesih. Dobro sta se uvrstila tudi mlajši mladinski par Sebastijan Vodlan in Urška Klakočar. Med pionirji c-razreda je dosegel plesni par Jaka Piltver in Tina Korber 11. mesto v ST plesih in 23. mesto v LA plesih.

Novo v Brežicah

NI DENARJA - Če je dobovski tovarni včasih šlo dobro, pa je z leti zašla v težave. Denarja ji je zmanjkalo celo za stečaj. Da so lahko začeli stečajni postopek, so morali prodati celo službeni avtomobil tovarne. Tako so dobili denar za tiskovine, kolke in drugo, kar je potrebno za prijavo in začetek stečaja. Temu bi se lahko reklo pogreb na upanje ali še bolje: pogreb upanja. Žal.

OVIRA - Na cesti med Krškim in Brežicami je tik pred Brežicami železniški prehod. Zanj ne bi mogli trditi, da je v razsutem stanju, ker prehodi pač niso razsuti. Madodane v razsutem stanju pa so vozniki, potem ko peljejo po prehodu, saj jih niti najbolje vzmetenih avtomobili ne obvarujejo pred tresenjem. Prehod bodo nemudoma zgladili. Če ga ne bodo, bodo domačini mislili, da ga Slovenija želi uporabiti kot terensko oviro proti hrvaškim vojakom, ki naj bi po pisanju beograjske Naše borbe že imeli načrt za napad na Čatež.

SIMPATIJE - Če nekateri mislijo, da si Ciril Kolešnik in Miha Škrlec nista najbolj na roke, jih je praksa zadnjih dni prepričevala o nasprotnem. Omenjena dva sta namreč šla objeta skozi vrata dvorane, kjer je bila seja brežiškega občinskega sveta.

JUBILEJ ZBORA IZ CERKELJ

CERKLJE OB KRKI - Moški pevski zbor kulturnega društva Planina Cerklje ob Krki bo imel v soboto ob 19. uri v kulturnem domu v Cerkljah jubilejni koncert ob 25-letnici delovanja. Gosti koncerta bodo dekliška skupina KD Oton Župančič iz Artič in oktet Kranjci iz Krške vasi.

Učni dan o šoli, kraju in navadah

Dan OŠ Adama Bohoriča v Brestanici - Obletnica

BRESTANICA - Osnovna šola Adama Bohoriča v Brestanici je s petkovim dnevom šole prispevala svoj delež k praznovanju 1.100-letnice Brestanice, obletnice, ki jo kraj obeležuje letos. Prireditev ob dnevu šole, na katero so v goste povabili osnovno šolo Jurija Dalmatina iz Krškega, so zasnovali precej obširno in pestro. Veliko dela so imeli z iskanjem materiala in informacij in plod tega prizadevanja je bila v petkova razstava o zgodovini šole in Brestanice. Z razstavo so ponudili na ogled staro učilnico, torej učni prostor z že malce odkrušenimi in črvivimi potemnelimi lesenimi mizami z vdelanimi klopmi častitljivo starinskega videza ter z zlato knjigo učencev in starimi uradnimi dokumenti šolarjev.Okolje, v katerem so se bistrile glave nekdanjih šolarjev pred poukom in po njem, so pripravljalci razstave skušali predstaviti z ureditvijo trške dnevne sobe. Da bi bila podoba o nekdanjem življenju domačinov popolnejša, so za razstavo v šoli uredili tudi staro kmečko "hišo", tj. sobo. Duha časa, ko so bivali (pra)dedje in (pra)babice današnjih brestaniških šolarjev, so razstavljalci skušali priklicati tudi s sliko kmečke noše, starim denarjem, razglednico, z več kot sto let starim portretom Brestaničana in s prav toliko starim matematičnim učbenikom, s spiskom starih besed, pesmi in pregovorov, ki so bili v rabi med tukajšnjimi domačini, in s pravkar pripravljenim plakatom o Adamu Bohoriču. Ker so organizatorji želeli, da bi obiskovalci doživeli omenjeno razstavo z vsemi čutili, so med predstavljenim materialom našli mesto tudi stari kuharski recepti pa tudi sveže pečeni in kuhani primerki tistega, k čemur usmerjajo ta kuharska navodila. Se pravi, bila je tudi pokušnja.

Osrednji na prireditvi je bil vendarle kviz o zgodovini Brestanice in Krškega. Ta del dneva šole so opremili tudi s skeči v domačem jeziku in ljudskimi običaji, ki so bili v rabi npr. ob ženitvi. Brestanica je eden tistih krajev, ki imajo svojo zgodovinsko kroniko in svoje žive literate, iz knjige in žive ustvarjalnosti

• V Brestanici so dan šole praznovali 29. septembra zato, ker je bil tega dne 895. leta prvič omenjeno ime kraja.

pa so se namenili predstaviti nekaj drobcev na petkovi prireditvi ob dnevu OŠ Brestanica.

Dan šole so zasnovali delavci šole - med temi so nekako v ospredje postavili ime Mihaela Sobajčevič - ki so zamisel lažje izvedli ob pomoči rok in glav zvedavih in vztrajnih šolarjev. Pomembno so sodelovali starši in sponzorji, ki jim za pomoč izreka OŠ Brestanica iskreno hvalo.

M. LUZAR

Rudarji obljube le mečejo v mapo

Razvojni programi, kje ste? - Upanje je zakon iz leta 1969, po katerem bodo lahko rudarje upokojevali pod ugodnejšimi pogoji - Še nekaj dodatnih sklepov

SENOVO - Senovški rudnik je bil, je in bo na dnevnem redu nič kolikih sestankov v občini in državi, razprave pa se pletejo in zapletajo okoli istega klobčiča. Tako je bil omenjeni rudnik tudi prva točka zadnje seje občinskega sveta, ki se je je med drugimi udeležil tudi Aljoša Kink, direktor Rudnikov rjavega premoga Slovenije. Dejstvo, da rudnik ni deloval v tržnem gospodarstvu, saj sta bila tako količina kot cena diktirani, je vplivalo tudi na postopno zmanjševanje zaposlenih delavcev, sedaj pa direktor vidi več možnosti v pasivnem reševanju presežnih delavcev, upanje pa je tudi zakon iz leta 1969, po katerem bodo lahko upokojevali pod ugodnejšimi pogoji. S Senovega bi se jih tako lahko upokojilo 50 do 80. Podjetje RRP Senovo v zapiranju so pristojni državni organi ustanovili z zakasnitvijo, kar pa je povzročilo nepotrebno kopičenje problemov.

Delavci so negotovi in, kot je dejal predsednik sindikata Lojze Šribar, lahko nemočno spravljajo v mapo vse obljube države in občine, rudarjem pa tudi ne more kar naprej ponavljati obljub o programu. Tako je eno izmed upanj sestanek z novim predsednikom Hermanom Kunejem, kateremu bo izročil spisek čakajočih. "Vse stvari diktira država, moje delo pa bo kup kompromisov in težkega prilagajanja. S pomočjo države in programov pa se da doseči, da bodo imeli ljudje zagotovljen jutri," je svoj pogled na zadevo pojasnil Kunej.

Občinski svet je sprejel kar nekaj predlogov sklepov delovne skupine sveta za spremljanje in izvajanje aktivnosti v zvezi s problematiko Rudnika Senovo, pri čemer je komisija opozorila, da del programa, ki se nanaša na nadomestne in razvojne projekte, ni dokončen, kar kaže slabo odzivnost potencialnih investitorjev. Posebej podpirajo tisti del programa, ki se nanaša na potrebno ureditev gospodarske in komunalne infrastrukture, ki do sedaj ni bila dovolj razvita. Svetniki so potrdili tudi sklep, naj direktor Rudnika Senovo v zapiranju preveri celotni spisek možnih dejavnosti v smislu razvojenega delovanja, delovno skupino pa so razširili še za enega člana - predstavnika KS.

T. GAZVODA

SLIKARSKA KOLONIJA GALERIJE MEKE

BREŽICE - Galerija Meke iz Brežic je organizirala slikarsko kolonijo od 27. do 30. septembra na Žlegerju pri Brežicah v Lesovi zidanici. Kolonije se je udeležilo 9 umetnikov, ki bodo svoja dela, nastala na omenjenem srečanju, razstavili 27. oktobra v Brežicah. Galerija Meke deluje tretje leto in je v tem času priredila 20 razstav. Več o tokratni slikarski koloniji v prihodnji številki Dolenjskega lista.

LIKOVNA ZGODOVINA DANES

BREŽICE - Danes ob 19. uri bodo v Galeriji Posavskega muzeja Brežice odprli didaktično slikarsko razstavo brežiških gimnazijcev Likovna zgodovina danes. Otvoritev bosta popestrila z glasbenim nastopom Martina Živič in Rok Lopatič. Razstava, ki jo pripravljata Posavski muzej Brežice in Gimnazija in ekonomska srednja šola Brežice, bo na ogled do 26. oktobra, in sicer od ponedeljka do sobote od 8. do 13. ure, v nedeljo pa od 9. do 12. ure.

PORAZA KRČANK

KRŠKO - Krške kegljavke, ki nastopajo v drugi slovenski ligi, so prvi tekmi letošnjega prvenstva igrale v gosteh. Tako v Postojni kot tudi v Mariboru so izgubile z 2:6. V naslednjem krogu se bodo doma pomerile s Kamničankami in pričakujejo prvo zmago. (N. G.)

• Sleherna žena je lepa od daleč, v temi in pod dežnikom. (Japonski pregovor)

• Ljubezen je od začetka do konca nečimrnost in sebičnost. (Byron)

• Institucije so shrambe vrednot (Marney)

• Najmočnejši je, kdor je duhovit. (Hugo)

Trije abonmaji

Nova sezona v KDK

KRŠKO - Kulturni dom Krško vpisuje abonmaje za novo sezono. Modri - večerni abonma zajema 6 rednih predstav in sedmo kot darilo abonentom. Predstave bodo ob sobotah ali izjemoma ob petkih. Rumeni sončkov abonma vsebuje 4 predstave, ki bodo med tednom ob 17. uri in ki so namenjene otrokom. Zeleni - glasbeni abonma prinaša 6 koncertov s komentarjem in sedmega kot darilo abonentom. K vpisu tega abonmaja vabijo otroke in njihove starše. Koncerti bodo med tednom ali v soboto ob 18. uri. Prva abonmajska predstava, in sicer Raya Cooneya To imamo radi v družini, bo že v soboto, 21. oktobra, ob 19. uri. Abonma lahko obiskovalci vpišejo os 2. do 16. oktobra v tajništvu krškega kulturnega doma vsak delavnik od 7. do 15. ure, kjer dobijo tudi dodatne informacije, in to na telefonski številki 21-495.

Deželopisna karta vojvodine Kranjske v Krškem

Dar zavarovalnice Triglav

KRŠKO - Valvasorjeva knjižnica iz Krškega je od torka, 26. septembra, bogatejša za faksimile Deželopisne karte Vojvodine Kranjske iz leta 1744 avtorja Dizme Florijančiča pl. Grienfielda, prvega ustvarjalca po Janezu Vajkardu Valvasorju na področju kartografije v deželi Kranjski. Faksimile je knjižnici podarila zavarovalnica Triglav območna enota Krško, karto in razvoj kartografije pa je predstavil slovenski umetnostni zgodovinar in konservator dr. Ivan Stopar. Faksimile je izdala založba Slovenska knjiga, delo je ročno vezal knjigoveški mojster Peter Štaut, oblikoval in tehnično uredil pa Jurij Kocbek.

Florijančičeva karta, ki je izšla pred 251 leti, je bila sad avtorjevega več kot desetletnega dela, ko je potoval po tedanji Kranjski in s skoraj 300 večjih vzpetin (gradov, hribov), opravil kartografska merjenja. Na osnovi teh meritev je korigiral dotedanje zemljevide in pripravil svojo karto, ki velja za epohalno, saj v tedanji Avstriji vse do leta 1774, ko je izšel Anichov in Hueberjev atlas Tirolske, ni bilo nobene pomembnejše kartografske publikacije namenjene širši javnosti. Dejstvo, da je v tistem času v Ljubljani živel izjemno sposobni bakrorezec Abraham Kaltschmidt, ki je Florijančičeve predloge mojstrsko vrezal v 12 bakroreznih plošč, je bila na eni strani srečna okoliščina, na drugi strani pa verjetno posledica tradicije, ki jo je začel že Janez Vajkard Valvazor v svoji bakrorezni delavnici. V omnjeni karti je prvič v javno izdanem delu omenjen Triglav.

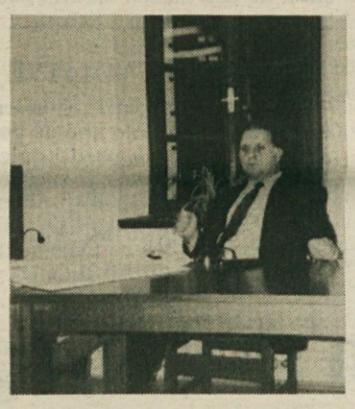

dr. Ivan Stopar

T. G.

Koalicija razklala občinski svet

Štiristrankarska koalicija v Brežicah - Poslanci ZL in SDSS zapustili 10. sejo občinskega sveta - Dr. Sušin predsednik sveta - Koalicija pripravljena upoštevati mnenja

BREŽICE - Politične stranke v Brežicah, Liberalna demokracija Slovenije, Slovenski krščanski demokrati, Slovenska ljudska stranka in Slovenska nacionalna stranka, so 27. septembra sklenile koalicijski dogovor o sodelovanju pri delu občinskega sveta in njegovih organov. Na 10. seji občinskega sveta je koalicija delovala uglašeno in sprožila že prve odzive v nasprotnem političnem taboru.

Omenjeno sejo so namreč protestno zapustili poslanci Združene liste socialnih demokratov in Socialdemokratske stranke Slovenije, ki so ob odhodu izjavili, da nimajo niti najmanjše možnosti odločanja ob taki koaliciji. V dokaz so navedli, da jih koalicijske stranke niso povabile k predlaganju kandidatov za predsednika in podpredsednika sveta ter kadrovske komisije.

Na omenjeni 10. seji so izvolili dr. Alojzija Slavka Sušina za predsednika in dr. Zvonimira Škofljanca za podpredsednika občinskega sveta. S tem so odstranili Ivana Živiča s funkcije predsedujočega občinskega sveta.

Tako urejanje razmer pri vrhu občinskega sveta je bilo verjetno posledica poteka dosedanjih sej, med drugim tudi nedavne 2. izredne seje občinskega sveta. To sejo je Živič sklical, da bi se občinski svet opredelil do nekaterih odprtih vprašanj v zvezi z gradnjo Srednje ekonomske šole Brežice. Odprta vprašanja so se nanašala na predvideno površino posameznih objektov šole, predvsem dvorane za telovadbo, in na financiranje gradnje. Živič je na seji podpiral svetnike, ki vprašujejo po uradnem brežiškem sklepu o tem, da bi v Brežicah pri ekonomski srednji šoli gradili kar športno dvorano in ne samo manjšo telovadnico. S tem je Živič pospešil nastanek omenjene koalicije. Dr. Sušin je ob prevzemu predsedniškega stolčka rekel, da je Živič mukoma vodil seje, kar bi v prevodu najbrž pomenilo, da so bili koalicijski svetniki siti Živiča kot predsedujočega.

Na 2. izredni seji so z glasovanjem sprejeli zapisnik prve izredne seje letos februarja. Zapisnik je bil, kot je trdil npr. Miha Škrlec, netočen zapis dejanskega poteka 1. seje, vendar je večina menila, da se predloženo zapisniško besedilo sprejme.

M. LUZAR

• V zvezi z dogodki na 10. seji sveta in nastankom omenjene koalicije je brežiška Združena lista za danes sklicala tiskovno konferenco. Koalicijske stranke so v posebni izjavi zapisale, da so koalicijo ustanovile v dobro vseh prebivalcev občine. Opazni so koristni učinski ustanovitve. Občinski svet ima predsednika in podpredsednika, ki sta izvoljena skladno z občinskimi predpisi. Sprejet je občinski proračun. Ustanavljati smo začeli organe sveta. Skratka, po devetih mesecih ugibanj so izpolnjeni pogoji za normalno delo župana in občinskega sveta. V izjavi je tudi rečeno, da je odhod svetnikov zunajkoalicijskih strank s seje sveta oslabil "kvaliteto pluralne vsebine naslednjih točk dnevnega reda". Zavedamo se, da se v demokratični družbi upošteva vsako legalno izraženo mnenje, zlasti če je argumentirano. Kot tako ima vse možnosti, da ga večina sprejme, je med drugim zapisala v izjavo koalicija.

Vsaj dve leti in pol za tožbo zoper podjetje

Sindikat pred bankrotom

KRŠKO - Pred konferenco Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki je bila konec septembra, je območna organizacija sindikatov Posavja sklicala sejo sveta, na kateri so opozorili na številne nepravilnosti, s katerimi se srečujejo, hkrati pa so sprejeli tudi sklep, da območna organizacija ostane v tem obsegu, kot je sedaj.

Tako je v zadnjem letu veliko odpuščanja po sistemu ugotavljanja delazmožnosti in usposobljenosti, s čimer se podjetja rešujejo presežnih delavcev in odpravnin ter ljudi, ki so bili uspešni 20 let. To je v Posavju značilno predvsem za tekstilno industrijo. Labod ima uvedeno celo kolektivno kazen za nedoseganje količinskega načrta, ki ga bremeni velika odsotnost z dela. Približno tretjina podjetij ne izplačuje redno regresa, vendar je v teh podjetjih veliko več kot tretjina vseh zaposlenih. Veliko sivih las povzroča Pionir, saj je na območju Krškega okoli 100 njegovih delavcev, ki so sicer brez drugih dohodkov, stečaj pa odlašajo, čeprav naj bi bil 18. septembra.

"Posavje je na število zaposlenih z največ stečaji v državi. V štirih letih je bilo 19-ih stečajev (če ne štejemo Vidma) s preko 2.700 delovnimi mesti, a od 19 sta končana le dva. Predvsem za kmetijstvo so značilne odložene plače in strah, da naslednje ne bo več, tako v družbenih kot zasebnih firmam pa je črno zaposlovanje, ki ga spodbuja še neučinkovita inšpekcija. Veliko obremenitev območne organizacije sindikata z rednim delom še otežuje finančna nedisciplina sindikatov podjetij, tako da je območna organizacija pred bankrotom," pravi njen predsednik Jože Černoša. V podjetjih je veliko nepravilnosti, a če delavec vloži kakršnokoli pravdo zoper firmo, čaka na razrešitev najmanj 9 mesecev, če pa se podjetje pritoži (ponavadi se), se postopek vleče najmanj dve leti in pol.

Jože Černoša

T. G.

• Sevniška občina je s povprečno bruto plačo v gospodarstvu na zaposlenega med upravnimi enotami na predzadnjem mestu (zadnja je Metlika), dosega le 73 odst. povprečne. Krška občina je na 19. mestu, občina Brežice pa na 58, kar pomeni, da so vse tri posavske občine pod povprečjem.

GOSPODARSTVO

Iz naših podjetij

GEA Z RAKE - Družinsko podjetje z Malega Korena pri Raki je prvo v Sloveniji začelo proizvajati čips. Gei sta se pozneje pridružila še proizvajalca iz Kranja in Ptuja, pa tudi tuje konkurence ne manjka, zato so v podjetju zdaj pripravili dva nova okusa krompirčka in večje pakiranje, načrtujejo pa tudi precej povečati proizvodnjo.

GP GROSUPLJE - To gradbeno podjetje se je odločilo prodati svoje družbe, ki se ne ukvarjajo z gradbeno dejavnostjo, za nedonosne pa uvesti stečaj. Prodali so že GPG Miles in večinski delež v družbi Resta, kmalu pa naj bi še družbi Beta in Ten Ten. Stečaj so uvedli v GPG Gradal in Projektbiro.

STEČAJ - V začetku avgusta se je začel stečajni postopek v Livarstvu Dobova, stečajni upravitelj je Slobodan Ninković.

DOLENJSKA BANKA - Na lestvici kapitalsko najmočnejših slovenskih bank v reviji The banker je Dolenjska banka na 7. mestu, in sicer za Novo ljubljansko banko, SKB banko, Kreditno banko Maribor, Banko Celje, Probanko in Slovensko zadružno kmetijsko banko. O točnosti podatkov in razvrstitve je mogoče dvomiti, saj ima lestvica vrsto pomanjkljivosti. Med drugim na njej manjka ena močnejših bank - Gorenjska banka.

HB BREŽICE - Agencija za trg vrednostnih papirjev je izdala dovoljenje za javno ponudbo obveznic Hipotekarne banke Brežice. Dovoljenje velja za prinosniške obveznice v skupni nominalni vrednosti 800 milijonov tolarjev.

TERME ČATEŽ - Terme že pet let poslujejo kot delniška družba, že dve leti pa njihova delnica kotira tudi na Ljjbljanski borzi. Ob večjih investicijah (Hotel Toplice, bazen z valovi, nočno zabavišče, restavraciji) je družba v prvem polletju realizirala za 944,6 milijona tolarjev prihodkov. Tako je ustvarila 244 milijonov bruto dobička, ali po odbitku plačanih akontacij davka 168 milijonov tolarjev dobička.

OŽIVLJANJE SLOVENSKE VASI

Kot so napovedali na petkovem delovnem srečanju Poslovno-razvojnega sveta LDS, naj bi v tem tednu dokončno oblikovali konzorcij kapitalsko močnih pravnih oseb na čelu z Novo ljubljansko banko, ki bi dokončno revitaliziral območje Slovenske vasi v brežiški občini. Tu naj bi preoblikovali delno že oživljeno gospodarsko območje v neke vrste prostocarinsko cono. Občina Brežice naj bi poskusila pridobiti območje v svojo last in s tem pravico do nadomestila za gospodarsko izrabo območja.

Republika Slovenija ni azijski tiger

Gotovo tudi vse bolj bližajoče se volitve prispevajo k temu, da se vlada in še vsako ministrstvo posebej hvali z dosedanjimi uspehi in dosežki. Tako je oni dan slovensko javnost o svetlih plateh in o - vsaj v primerjavi s stanjem pred nekaj leti - blestečih uspehih našega gospodarstva prepričeval minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar.

Direktorjev nekaterih največjih slovenskih podjetij ni mogel prepričati. Mnogi med njimi namreč menijo, da so uspehi, tudi 5,5- odstotna stopnja gospodarske rasti, le produkt statistik, medtem ko v resnici podjetjem še ni bilo nikoli tako hudo kot ravno zdaj. Kazalo bi jim verjeti, še zlasti, ker celo strokovnjaki iz Tajnikarjevega ministrstva poudarjajo, da sedanja gospodarska rast temelji predvsem na bolj temeljitem izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti in na zmanjševanju potrebne delovne sile, ne pa na novih vlaganjih v razvoj.

Podjetja tako na v globalu dosežene uspehe, razumljivo, gledajo povsem drugače. Vedo namreč, da so se na trgu obdržala z veliko muko, s stiskanjem pasov, odpuščanjem in različnimi drugimi oblikami varčevanja. Naložb v razvoj pa ni, in kar je še huje, niti v najnujnejše obnavljanje in posodabljanje tehnologije, ker ni tujih vlagateljev niti domačega denarja. Podjetja so izkoristila že svoje zadnje rezerve, denar na trgu pa je tako drag, da se nobena naložba ne more povrniti v razumnem času in z dobrimi učinki.

Tako naše gospodarstvo sicer žanje laskava priznanja različnih mednarodnih ustanov, po drugi strani pa je povsem pozabilo na razvoj. V Sloveniji se vanj vlaga le dobrih 20 odstotkov bruto domačega proizvoda, pa še za to bi bilo dobro preveriti, kdo in kam vlaga. Za učinkovit razvoj bi stopnja morala doseči najmanj 30 odstotkov, če pa bi hoteli gospodarski boom po vzoru azijskih tigrov, bi morali za naložbe nameniti 35 do 40 odstotkov BDP.

B. DUŠIČ GORNIK

Zakaj šele zdaj nad oškodovanja?

Aktivna politika države za odpravo oškodovanj družbene lastnine v procesu lastninjenja - Tudi za nazaj - Kmalu pripravljen tudi zakon o zaščiti upnikov in lastnikov

Mag. Tone Rop je v petek na Mokricah predstavil novo aktivno politiko odpravljanja oškodovanj družbene lastnine v podjetjih, ki se je je lotila vlada s pomočjo treh instrumentov: zakona o privatizaciji podjetij v lasti Sklada za razvoj, komisije za preprečevanje oškodovanja družbene lastnine in zakona o zaščiti upnikov in lastnikov pri prenosu kapitala, ki je šele v pripravi.

Zapoznela odločitev o preprečevanju oškodovanj pri privatizaciji je v javnosti dvignila veliko prahu, predvsem pa dvomov o tem, da bo zdaj, po tolikem času uspešna. Čeprav predvsem politična opozicija meni, da gre le za metanje peska v oči pred volitvami, so se v nekaterih podjetjih kljub vsemu napovedanih revizij prestrašili.

"Zdaj intenzivno pripravljamo zakon o zaščiti upnikov in lastnikov pri prenosu kapitala (eden takih zakonov o zaščiti upnikov je bil v državnem zboru že zavrnjen). Upniki in oškodovani lastniki bodo po njem lahko sprožili tožbe, zastaralnih rokov ne bo, zato bo to veljalo tudi za nazaj," je poudaril mag. Rop, državni sekretar v Ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj in vodja vladne skupine za privatizacijo.

• Zapoznela prizadevanja vlade za preprečevanje oškodovanj so ravno zato deležna kritik in velikih dvomov. Vprašanje je namreč, katera podjetja bodo najprej in sploh obravnavali. Mag. Rop na to pravi, da tista, kjer so oškodovanja največja in kjer še tečejo škodljivi procesi. Pri vsem bodo tudi tehtali, kaj je večja škoda, so to že povzročene nepravilnosti ali državni posegi, ki bi lahko uničili podjetje, posle in povzročili novo škodo.

Povedal je še, da tistim, ki se jih zakon o privatizaciji Skladovih podjetij tiče, še ni jasno, za kaj gre. Zakon jim namreč jemlje suverenost, saj daje skladu upravljalske pravice, pravico nameščanja direktorjev, začasnih upravnih odborov. Agenciji za plačilni promet (po novem letu Agenciji za revidiranje) daje vsa pooblastila za revizije in tudi pravico, da naredi kontrolo poslovanja do registracije tudi v zdaj že zasebnih podjetjih. Na osnovi revizijskih poročil se o nadaljnih korakih odločajo lastniki. Pomembno je tudi, da bodo novi lastniki, ki se čutijo oškodovane, lahko vlagali tožbe za ničnost že sklenjenih škodljivih pogodb.

mag. Tone Rop

Komisija za preprečevanje oškodovanja je bila po besedah mag. Ropa ustanovljena zato, da zbere prijave in informacije, ki jih nujno potrebuje Agencija za plačilni promet, nadziranje in informiranje. Ker bodo zbirali tudi anonimne prijave oškodovanj družbenega premoženja v procesu lastninjenja, se bo gotovo nabral zajeten kup primerov.

B. DUŠIČ GORNIK

ZBORNIČNE VOLITVE

Območni gospodarski zbornici za Dolenjsko in Belo krajino po nedavnih volitvah predseduje Miloš Kovačič (Krka), pomagajo pa še trije podpredsedniki: Albin Jaklič (Mizarstvo Jakles Dvor), Franc Panjan (Begrad Črnomelj) in Tatjana Fink (Trimo Trebnje).

Tečaji

MENJALNICE - V torek, 3. oktobra, je bil v menjalnicah po Dolenjski nakupni tečaj marke od 85.00 do 85.40 tolarja, šilinga od 11.93 do 12 tolarjev in lire (100 ITL) od 7.25 do 7.55 tolarja. Prodajni tečaji so se gibali med 85.70 in 86.50 tolarja za marko, med 12.25 in 12.40 tolarja za avstrijski šiling ter med 7.75 in 8.20 za 100 italijanskih lir.

BANKA SLOVENIJE - Od 3. oktobra dalje je srednji tečaj BS za marko 83.25 tolarja, za šiling 11.83, za liro (100 ITL) 7.427 tolarja in za hrvaško kuno 22.46 tolarja.

KAM CERIFIKATE?

Trenutno še poteka javna prodaja delnic novomeške Krke (do 14. oktobra) in trgovskega podjetja Posavje Brežice. Žito Ljubljana, ki ima podjetja tudi na našem območju, je sicer že pozivalo k vlaganju certifikatov, vendar še nima dokončno odobrenega programa za lastninjenje. Atomske Toplice so podaljšale rok za notranji odkup. Sodelujejo lahko tudi vsi zaposleni in bivši zaposleni Slovenskih železnic.

Kratke domače

DENAR IN VREDNOST - V Celovcu se bo danes začel sejem Denar in vrednost, kjer bodo vsi, ki imajo kaj pod palcem, lahko zvedeli, kam vlagati, da bi svoje premoženje povečali. Organizatorji računajo tudi na slovenske udeležence, saj ocenjujejo, da je pri nas nekaj tisoč milijarderjev.

ELEKTRONIKA - Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani se je v ponedeljek začela 42. mednarodna razstava sodobne elektronike, ki bo trajala do petka, 6. oktobra.

KNJIGE - Pri založbi Moderna organizacija Univerze v Mariboru je izšla knjiga Marketinška zasnova podjetja avtorja prof. dr. Gabrijela Devetaka, ki obravnava praktične vidike marketinga. Knjigo so v organizaciji Gospodarskega foruma Dolenjske pri SKD minuli teden predstavili tudi v Novem mestu.

ODPADEL - V Brežicah je zaradi premajhnega zanimanja odpadel seminar za obrtnike in trgovce o izpolnjevanju carinskih obrazcev ter o obveznostih in pogojih za uvoz in izvoz.

REKORDNI UPAD - Statistika je za avgust zabeležila rekordni upad mesečne industrijske proizvodnje, in sicer kar za 12,7 odstotkov. To je največje zmanjšanje po letu 1992.

VIŠJE CENE - Po podatkih Statističnega urada RS so se pretekli mesec cene na drobno v povprečju zvišale za 1,3 odstotka. K višji inflaciji sta prispevala razvrednotenje tolarja in dražji uvoz, prav gotovo pa tudi podražitev elektrika, storitev in neživilskih industrijskih izdelkov.

Doseči slovensko poreklo tudi za dodelavo

Gospodarski izziv vsem

Slovenija ima sklenjenih že vrsto dogovorov o gospodarskem sodelovanju z Evropsko unijo, z državami Efte in Cefte. S štirimi državami (Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska) Cefte, Srednjeevropske skupnosti za svobodno trgovino, je že sklenila sporazume o prosti trgovini, nekateri so že v veljavi, drugi bodo kmalu. Slovenija je tako praktično že članica te skupnosti, za kar izpolnjuje vse pogoje, preostanejo ji le še tehnična usklajevanja.

Dežele Cefte so si za cilj postavile, da se čimbolj odprejo med seboj (odprte meje že leta 1997) in se pripravijo za odprto evropsko tržišče po letu 2001. Slovenija ima zaradi svoje povezave s Cefto veliko prednost pred Hrvaško, ki bi jo lahko obe državi skupaj dobro izkoristili. Blago s slovenskim poreklom se namreč v državah Cefte prodaja po ugodnih pogojih. Šteje se, da ima blago poreklo iz neke države, če v njej nastane 50 do 60 odstotkov vrednosti proizvoda. To je lahko svojevrsten izziv vsem, ki se ukvarjajo z dodelavo blaga.

Cviček v Nemčijo?

LJUBLJANA - Nemčija je za Slovenijo najpomembnejši trgovinski partner, žal zaradi svoje višje tehnološke razvitosti v močno nadrejenem položaju. Ker je tudi v nemškem interesu, da bi naša država gospodarsko napredovala in popravila svojo trgovinsko bilanco, so Nemci kkr sami pripravili in plačali študijo o strategiji izvozš slovenskih vin na nemški trg. Te dni so jo predstavili naaljubljanskem sejmu Narava-zdravje in z njo vzbudili nemalo presenečenja celo med našimi vinogradniškimi in vinarskimi strokovnjaki. Dr. Cristoph von Nell iz Wiesbadna je namreč v njej ugotavljal, da je Slovenija v Nemčiji povsem neznana vinska dežela in da z mednarodno uveljavljenimi vinskimi sortami nima dosti možnosti, daabi na nemškem trgu izrinila konkurenco. Slovenska prednost so le avtohtone slovenske sorte oz. vrste vina, kot sta teran in cviček ali stare in za Slovenijo značilne sorte: zelen, rebula, šipon itd. Torej je priložnost za dolenjski cviček, žal je šla vsaj doslej ugotovitev nemških vinskih strokovnjakov začuda neopazno mimo nas.

- n

Z znanjem se da izogniti čerem

Večerna šola podjetništva ponovno v Novem mestu in Krškem, letos pa morda tudi v Črnomlju in Kočevju - Obrtniki in podjetniki se težko odločijo - Nujno več znanja

Po naših krajih se bodo spet začele večerne šole podjetništva: 24. oktobra v Črnomlju, 9. novembra v Novem mestu, 13. novembra v Kočevju in v novembru še tudi v Krškem. 90-urni tečaj vodi Gea College iz Ljubljane, sofinancirajo pa ga Ministrstvo za gospodarske dejavnosti in Gospodarska zbornica Slovenije, po novem pa tudi Obrtna zbornica.

Zaradi finančne podpore programu stane temeljito večerno izobraževanje vsakega od udeležencev le 80 tisočakov, kar je malo v primerjavi s ceno različnih tridnevnih seminarjev, za katere je treba odšteti tudi po 60 in več tisoč tolarjev. Podjetnikom in obrtnikom po terenu pa se tudi ta cena še vedno zdi precej visoka, zato bo potrebno več prepričevanja in vzpodbujanja. Podjetniki in obrtniki so namreč pogosto tako zaposleni s svojim poslom, da ne vidijo, da potrebujejo tudi znanje.

V gospodarskih in obrtnih zbornicah ravnokar poteka akcija za zbiranje prijav obrtnikov in malih podjetnikov. Ker pismeno obveščanje in razpisi niso dovolj, o čemer priča podatek, da se lani na 1000 razposlanih obvestil ni odzval niti en novomeški podjetnik, pripravljajo klubi podjetnikov tudi akcije za osebno prepričevanje.

"Če bi prej vedeli vse to, kar smo se naučili na večerni šoli podjetništva, bi mnogo lažje prišli do rezultatov," so ob koncu prvega kroga večerne šole podjetništva izjavljali novomeški podjetniki, podobnega mnenja pa so tudi mnogi izmed 250 njihovih kolegov po vsej Sloveniji, ki so spomladi zaključili ta izobraževalni program.

Spomladansko šolo je z zaključno nalogo in zagovorom pred kolegi uspešno končalo 13 podjetnikov iz treh posavskih občin in 25 iz trebanjske, črnomaljske in novomeške občine. Zanimivo je, da je bila udeležba na vseh predavanjih izredno velika, podjetniki pa so med sabo, čeprav se prej niso poznali, navezali zelo tesne stike, ki so v nekaterih primerih prerasli celo v poslovno sodelovanje. Podjetniki zato toplo priporočajo podoben korak tudi drugim kolegom.

B. D. G.

Izvozne podpore le industriji

Transportna podjetja, promet in zveze ter izvozniki v malem gospodarstvu ostali praznih rok - Tudi način za reševanje nelikvidnosti - Je kaj trden ta izvoz?

ČATEŽ OB SAVI - V prvem snopu subvencij za izvoznike je država razdelila 650-im od skupno 750-ih prosilcev za 5 milijard tolarjev subvencij. Odločbe o dodelitvi so bile podpisane 21. septembra, kdaj bo denar priromal do izvoznikov in premagal vse papirnate ovire, takrat še niso znali natančno povedati.

Do subvencij so bili upravičeni samo izvozniki s področja industrije in rudarstva, gradbeništva in hotelirstva, medtem ko so izvozniki v nekaterih drugih panogah ostali praznih rok. Med njimi so vsa podjetja s področja prometa in zvez, transportnih dejavnosti in na sploh vsega malega gospodarstva, ki ne dosega 12 milijonov tolarjev neto izvoza, kar pa seveda ne pomeni, da vsi našteti nimajo težav.

Takoj po sprejemu zakona o subvencijah so se oglasili nekateri makroekonomisti s trditvijo, da bi enak učinek dosegli že z 0,5 tolarja višjim tečajem. Dr. Vlado Dimovski, državni sekretar za industrijo, je na okrogli mizi na Čatežu poudaril, da subvencije veljajo za nazaj (od začetka letošnjega leta), česar s tečajem ne bi mogli doseči. In še nekaj je dejal: obstaja verjetnost, da je ravno zakon o subvencijah vzpodbudil spreminjanje tečaja.

Država ne skriva, da s subvencijami marsikje rešuje tudi likvidnostne težave, saj so se nekatera podjetja s sicer perspektivnimi izvoznimi programi znašla v hudih težavah. Na ta način je vlada končno dala izvoznikom vedeti, da ji ni vseeno, kaj se dogaja z njimi. Sklad za razvoj je sprejel še nekaj drugih ukrepov za pospeševanje izvoza. Tako naj bi dokapitalizirali Slovensko izvozno družbo in dajali ugodne obrestne mere za kredite Sklada. Skladova poslovna politika, ki bo podpirala izvoz, naj bi po oceni dr. Dimovskega, sicer predsednika upravnega odbora Sklada, do konca naslednjega leta dala za 8 do 10 milijard tolarjev učinkov, s katerimi bi pokrili izpad zaradi neugodnega tečaja tolarja.

Če bo to res, bodo izvozniki gotovo boljše volje, kot so danes. Vlada jim namreč kar naprej maha s statističnimi podatki o naraščanju blagovne menjave s tujino ter o solidnem poslovanju izvoznikov. Slednji odgovarjajo, da sicer še živijo in poslujejo brez rdečih številk, vendar le na račun prihrankov iz preteklih let, ko so si ustvarili potrebne rezerve.

B. D. G.

• Od vseh sladkosti traja diabetes najdlje. (Sršen)

• Vasi brez življenja so narodna katastrofa. (Podobnik)

Ženske na vodilnih mestih

"Slovenija si ne more privoščiti, da bi ženske ostajale doma," trdijo v sekciji menedžerk

Med vsemi menedžerji v Sloveniji jih je 15 odstotkov ženskega spola. "Vedno znova poudarjamo, da obstajajo sposobni in nesposobni moški ter sposobne in nesposobne ženske," navaja kot eno osnovnih preokupacij sekcije menedžerk pri združenju Manager njena predsednica Marija Jazbec, sicer direktorica Inpleta z Blance pri Sevnici.

Sekcija prireja srečanja s poslankami, poskuša vplivati na njihovo odločanje ter jih seznaniti, kaj bi posamezni zakon lahko pomenil v praksi. Tako so menedžerke odločno nastopile proti triletnemu porodniškemu dopustu, ker iz vsakdanjega dela vedo, kaj bi to za visoko- in tudi srednješolsko izobražene ženske pomenilo. Po mnenju Jazbečeve si Slovenija ne more privoščiti, da bi ostajale ženske doma, saj kar je polovica zaposlenih v proizvodnji delavk.

Ženske se zelo težko odločajo za prevzem najodgovornejših vlog v podjetjih, čeprav velikokrat igrajo drugo najpomembnejšo vlogo. Sekcija menedžerk vzpodbuja kolegice, predvsem mlajše, da bi presegle zadržke in prevzele vodilne funkcije. Tudi v večjih podjetjih in ne le v manjših zasebnih, kjer se uveljavlja vedno več uspešnih direktoric.

Marija Jazbec

Vsekakor ima slovensko gospodarstvo med ženskami še veliko prednost pred Hrvaško, ki bi jo lahko obe državi skupaj dobro izkoristili. Blago s slovenskim poreklom se namreč v državah Cefte prodaja po ugodnih pogojih. Šteje se, da ima blago poreklo iz neke države, če v njej nastane 50 do 60 odstotkov vrednosti proizvoda. To je lahko svojevrsten izziv vsem, ki se ukvarjajo z dodelavo blaga.

Slovenija ima sklenjenih že vrsto dogovorov o gospodarskem sodelovanju z Evropsko unijo, z državami Efte in Cefte. S štirimi državami (Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska) Cefte, Srednjeevropske skupnosti za svobodno trgovino, je že sklenila sporazume o prosti trgovini, nekateri so že v veljavi, drugi bodo kmalu. Slovenija je tako praktično že članica te skupnosti, za kar izpolnjuje vse pogoje, preostanejo ji le še tehnična usklajevanja.

Dežele Cefte so si za cilj postavile, da se čimbolj odprejo med seboj (odprte meje že leta 1997) in se pripravijo za odprto evropsko tržišče po letu 2001. Slovenija ima zaradi svoje povezave s Cefto veliko prednost pred Hrvaško, ki bi jo lahko obe državi skupaj dobro izkoristili. Blago s slovenskim poreklom se namreč v državah Cefte prodaja po ugodnih pogojih. Šteje se, da ima blago poreklo iz neke države, če v njej nastane 50 do 60 odstotkov vrednosti proizvoda. To je lahko svojevrsten izziv vsem, ki se ukvarjajo z dodelavo blaga.

"Ključ" v koruzi

HOČE - S koruzo se ne more kosati nobena poljščina več: v Sloveniji je zavzela že 40 odstotkov vseh njiv in se bliža 100.000 ha posevka. Njena ekonomika je zato odločilna za gospodarski uspeh slovenskega kmetijstva. Kakšne so možnosti za pocenitev pridelovanja, je bila zato osrednja tema nedavnega dneva koruze v Hočah. Strokovnjaki so med drugim ugotavljali, da vsak kilometer oddaljenosti koruzne parcele od silosa podraži silažo za 6 odstotkov, še bolj pa na lastno ceno pridelane koruze vpliva hektarski donos. Če hektarski pridelek zvečamo od 6 na 9 ton, se lastna cena kilograma pridelane silaže zniža kar za četrtino. Že ta dva osnovna podatka povesta, zakaj so pri nas pridelovalne cene tako visoke in zakaj bo tako težko vstopiti v Evropsko unijo, kjer so predvsem zaaoljo boljše agrarne strukture tamkajšnje kmetije gospodarsko uspešnejše.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Jesenski čas se ponudba na tržnici poveča. Pri Sadju in zelenjavi je vreče krompirja izbranih rdečih, rumenih in belih sort mogoče odpeljati že za 25 tolarjev kilogram, čebulo po 53 tolarjev in zelje po 29 tolarjev. Ostale cene: česen 185, hruške 168, grozdje 168, cvetača 205, jabolka I. klasa 53 tolarjev. Đeladini računa: kostanj 200, špinačo 500, grozdje 200, nektarine 250, hruške 150, jabolka 100, papriko 200.

sejmišča

BREŽICE - Na sobotni redni tedenski sejem so prodajalci pripeljali 215 do tri mesece starih in 64 starejših prašičev. Prvih so prodali 122 po 320 do 350 tolarjev, drugih pa 35 po 200 do 230 tolarjev kilogram žive teže.

Je kmete res sram spraševati?

Tako se je vprašal sekretar za kmetijstvo Ivan Obal, ko je govoril o neinformiranosti kmetov glede o ugodnosti - Z ministrom dr. Ostercem na okrogli mizi na Preloki

ČRNOMELJ, PRELOKA - V sredo pretekli teden sta črnomaljsko občino obiskala kmetijski minister dr. Jože Osterc in državni sekretar za kmetijstvo Ivan Obal. Najprej sta se pogovarjala z občinskim vodstvom ter predstavniki črnomaljske upravne enote, potem pa obiskala še Preloko. Ustavila sta se pri enem večjih kmetov v vasi Martinu Plutu, v kulturnem domu pa se udeležila okrogle mize o kmetijstvu.

V pogovoru na občini sta gosta poudarila, da je nekdanjih nepovratnih sredstev ne bo več. Od ugodnosti, ki jih kmetje lahko dobijo za razvoj kmetijstva, pa je odvisno, kako velik kos kruha si bodo odrezali. Zato je potrebno ljudi navaditi, da bodo subvencije izkoristili. In teh ukrepov ni malo. Tako lahko Črnomaljci izkoristijo ugodnosti, ker spada njihovo področje med tista s težjimi pogoji pridelave. Do konca leta bo ustanovljen sklad za razvoj podeželja, ki ne bo spodbujal le razvoja kmetijstva, ampak tudi malega gospodarstva, infrastrukture. Sekretar Obal je opozoril, da je skrb vzbujajoče pomanjkanje informacij pri kmetih. Vprašal se je, ali ljudje res niso zainteresirani, da bi prišli do informacij, ali pa imajo odpor do tega, da bi koga nekaj vprašali.

• Sicer pa so Preločani gosta zaprosili, naj Slovenija ne dovoli Hrvatom uresničitve načrtov o gradnji hidroelektrarn na Kolpi, ker bodo s tem uničili reko in ljudi ob njej. Zagotovila sta jim, da če ne bo slovenskega soglasja - tega pa zagotovo ne bo - Hrvati ne bodo mogli graditi.

Preločani so na okrogli mizi obžalovali, da nista prišla gosta k njim podnevi, da bi videla, na kako majhnih kmetijah kmetujejo. Dr. Osterc je dejal, da kmetijstvo niso le koruza, pšenica, krava in prašič, pač pa tudi pisana paleta dopolnilnih dejavnosti. Vendar ni recepta, za to, s čim se bo kdo ukvarjal. Ivan Obal je pristavil, da temeljni problem ni pridelati, ampak pridelke prodati, pri tem pa je potrebno poznati način in metode delovanja trga. Prav neorganiziranost kmetov je sedaj največje zlo. Ker živinoreja na preloškem področju nima prihodnosti, pridelava zelenjave pa bi jo zaradi ugodnega podnebja in majhnih parcel imela, je domačine zanimalo, kakšne so možnosti za namakanje. Minister je kot primer belokranjskega namakanja navedel Krasinec, kjer je moč iz Kolpe namakati 130 hektarjev, sedaj pa jih namakajo le 10. Prisotne je zato čudilo, zakaj enemu od krasinških kmetov ne dovolijo priključitve na namakalni sistem in kdo je pravzaprav lastnik tega sistema.

M. BEZEK-JAKŠE

PRI MARTINU PLUTU - Kmetijski minister dr. Jože Osterc in sekretar za kmetijstvo Ivan Obal sta na Preloki obiskala enega večjih kmetov v vasi Martina Pluta (drugi z leve), ki kljub težkim pogojem še vedno vztraja z živinorejo. Minister mu je kar v hlevu dal nekaj nasvetov, kako bi si olajšal kmetovanje. (Foto: M. B.-J)

• Ne merite hlač po svoji riti! (Poslanec Oman v državnem zboru)

Lipov list za Dularjeve

V akciji "Živimo s podeželjem" je bila kmetija Dularjevih v Jurki vasi izbrana med najbolj pristne

JURKA VAS - Kmetija Milke in Dušana Dularja se le bežno opazi s ceste, ki pelje od Novega mesta proti Straži, toda že prvi pogled daje slutiti, da je nekaj posebnega. To je pravi muzej kmečke arhitekture, vse naokoli je čisto, vsaka stvar na svojem mestu, vse polno je rož, vse diši in diha po starožitnosti.

To je opazila tudi posebna komisija Kmečkega glasa, ki je s svojo ekipo strokovnjakov spomladi obiskala to kmetijo in jo uvrstila med 57 tistih v Sloveniji, ki so ohranile največ pristno slovenskega. V okviru akcije Živimo s podeželjem so preteklo nedeljo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani najboljšim podelili štiri lipove liste. Dularjeva kmetija iz Jurke vasi se je znašla na uglednem drugem mestu. Priznanje je prevzela Milka, ki ima prav gotovo pri tej hiši največ zaslug zanj.

• V obrazložitvi priznanja Dularjevima je v posebni prilogi Kmečkega glasa zapisano: Nekje na robu urbanističnega kaosa Jurke vasi kljubuje urejena Dularjeva domačija. Stavbe, ki ustvarjajo celoten kompleks kmetije, so postavljene tradicionalno v dveh vrstah. Na glavno cesto mejita čelni fasadi pritlične zidane stanovanjske hiše in nad kleti dvignjene prevžitkarske hiše. V podaljšku obeh stavb so nanizani gospodarski objekti z značilnim dolenjskim kozolcem nekje globoko v sadovnjaku. Vsi objekti razen kozolca so prenovljeni z izjemnim občutkom za dediščino arhitekture. Med objekti še posebej izstopa klet s preužitkarsko hišo.

Dularjevi predniki so se v Jurko vas naselili še pred letom 1700, kot stoji zapisano v starih knjigah. Sedanja poslopja so stara dobrih sto let. "Razmišljanja o tem, da bi stanovanjsko hišo in ostale stavbe prenovili, sega v leto 1960, ko smo želeli na mestu stare hiše zgraditi novo. Ko smo videli, da so zidovi zdravi, smo raje staro obnovili. Danes sva z možem vesela, da smo se tedaj tako odločili," pripoveduje gospodinja Milka, ki se je pred leti upokojila kot računovodja podjetja Gorjanci.

Milka in Dušan Dular

Vse je ostalo takšno kot pred sto in več leti. Koliko dela je bilo samo z rezbarjenimi vhodnimi vrati! Še posebej veliko truda so Dularjevi vložili v ohranitev in obnovitev skoraj 300 let stare kleti, nad katero so leta 1893 zgradili preužitkarski del z dvema sobama, vežico in kuhinjo. "Ohranili smo vse, kar se je dalo. To je naš mali spomenik: star kamnit vodnjak, kamnita miza, staro je vse, kar vidiš in primeš. Na enak način smo se lotili tudi kašče, kozolec toplar pa je bilo potrebno le primerno pospraviti," o prenovitvah pove Milka.

J. PAVLIN

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: dr. Julij Nemanič

Trgatev

V posavskem vinorodnem rajonu so že v drugi polovici trgatve. Dež neusmiljeno pada, kar otežuje delo in pospešuje gnilobo grozdja. Ljudje so zbegani in bi kar potrgali tudi pozne sorte. Bilo bi zelo narobe, če bi to naredili. Jesen nas lahko še preseneti z lepim vremenom.

Sedaj je že gotovo, da bo pridelek manjši od lanskega. Zato je kar lahko napovedati, da bodo dobra vina iskana. Laški rizling je sorta, ki nam letos še lahko popravi letino. Ogled vinogradov je pokazal, da so pozne sorte, kot so laški rizling, renski rizling in žametovka še lepo zdrave. Gniloba se začenja pri vsaki sorti, toda s predtrgatvijo bi lahko podbrali gnile grozde in zdravim omogočili lepo dozorevanje. Tudi vina posebnih kakovosti (predikatna vina) niso izključena, če bomo zmogli čakati z laškim rizlingom in tu pa tam še s kakšno drugo sorto. Ne smemo se zanašati, da bo vina manjkalo in se bo vse prodalo. Slabših vin imamo v trgovinah po nizkih cenah preveč, takega vina ne bo nikoli zmanjkalo, ker ga lahko uvozijo.

Modra frankinja je lepa, dovolj zdrava, zato priporočam, da se s trgatvijo še počaka. Zadržimo mirno kri, da bi se pravilno odločili in jesen čimbolje izkoristili. Po novem zakonu bo trgatev pred razpisanim rokom kaznivo dejanje. Kazni bodo velike, zato bodo redki "junaki", ki se bodo upali trgati pred rokom. Že letošnjo jesen imamo priložnost, da se vadimo v strpnosti in ne trgamo pred rokom.

Kako pa vplivajo nizke temperature na alkoholno vrenje moštov? Lahko bi odgovoril, da bodo te nizke temperature zaslužne za kakovost belih vin. Kvasnice delajo normalno tudi pri temperaturi moštov pod 15°C. Mošti, ki so cepljeni s kvasnicami, bodo lepo prevreli, vrenje poteka mirno, toda zanesljivo. Pri takem vrenju ostane v belih vinih več sortno značilnih vonjev v vinu, vinska cvetica je razpoznavna, to pa si želimo. Letos ni treba moštov hladiti, čeprav kontrola temperature, posebno v zelo velikih sodih, le ni odveč. Veliko mošta v sodu sprošča med alkoholnim vrenjem mnogo toplote, zato temperatura mimogrede zraste čez 20°C, kar je za beli mošt že preveč.

Težava bo pri modri frankinji, če jo potrgamo v teh hladnih dneh. Nemočni smo v hladni zidanici, če je v kadi temperatura drozge samo 15°C ali nekaj več. Bolje bi bilo, da nam na trti še nekaj grozdja zgnije, kakor da macerira pri temperaturi pod 18°C. Pri pridelavi cvička nizke temperature v kadi niso pogubne, pri modri frankinji, ki jo pripravljamo za rdeče vino, pomeni prenizka temperatura samo povprečno kakovost vina, čeprav imamo lepo zrelo in zdravo grozdje. Gnilo grozdje jemlje barvo tudi zdravemu, zato svetujem samo zdravo grozdje za maceriranje v kadi. Hiter začetek alkoholnega vrenja zmanjšuje nesrečo zaradi gnilih jagod. Zato je treba takoj cepiti rdečo drozgo v kadi s kvasnim nastavkom, čim smo začeli pecljati grozdje. Potrebno je tudi žveplanje, približno pol deci 5-odst. raztopine žvepla na hektoliter.

dr. JULIJ NEMANIČ

PRAVNA SVETOVALNICA

Svetuje odvetnica **Marta Jelačin**

Omejitev izvrševanja lastninske pravice

Več bralcev ima podobne težave, ki so v tem, da jih sosedi ogrožajo z gradnjo raznih prizidkov ter jim vzamejo svetlobo in zračnost ali napeljujejo čez njihovo zemljišče odtočno vodo, vsajajo na meji razna drevesa, ki segajo čez dovoljeno mejo itd. Vsem tem posredujem naslednji

ODGOVOR: Lastninska pravica se lahko izvršuje le tako, da se ne posega v pravice koga drugega. Lastnik zemljišča sme sosedu prepovedati vplive, ki presegajo krajevno običajno mero in bistveno zmanjšujejo normalno rabo nepremičnine. Gre za to, da je lastnik sosedovega zemljišča omejen v izvrševanju svoje lastninske pravice zaradi dogajanja na drugem zemljišču, ki ima vpliv tudi na njegovo zemljišče. Vzrok je torej nastal na enem zemljišču, škodna posledica pa na drugem. Ti vzroki pa so zaradi življenja na prostoru, kjer je medsebojno vplivanje nujnost, lahko zelo različni. Mednje sodi tudi vplivanje s povzročanjem sence, oziroma odvzemom sonca, svetlobe in zračnosti.

Sosedsko pravo urejuje sosedske odnose tako, da vsakemu članu ožje povezane skupnosti omogoča varstvo pred prekomernimi vplivi s sosednjega zemljišča, isttčasno pa tudi njemu samemu prepoveduje takšno vplivanje. Gre za ustvarjanje ravnotežjk v obsegu izvrševanja lastninske pravice posameznii upravičencev. Kriterij za to je krajevna običajna mera uporabe nepremičnin. Gotovo je vplivanje z gradnjo, ki ima škodne posledice, eno od najbolj perečih sosedskih motenj, ai imajo zaradi svoje trajnosti lahko zelo daljnosežne posledice.

Tudi služnostna pravica uporabe poti se ne sme izvrševati v prevelikem obsegu oz. čez običajno mero, s čimer se onemogoča ali bistveno zmanjšuje uporaba lastne nepremičnine (razen, seveda, če se s tem služnostni zavezanec strinja). Takšna pravica bi bila v nasprotju s pravnimi pravili sosedskega prava.

Kar zadeva uveljavljanje škode zaradi nedopustnih posegov v sosednje zemljišče, pa velja, da je mogoče zahtevati odškodnino le takrat, kadar so izpolnjene vse predpostavke za odškodninsko odgovornost, med drugim tudi nedopustnost celotne škode. Pri tem je, kot rečeno, pri vplivanju z enega zeeljišča na drugo merodajna le škoda, ki presega običajno mero.

• Ko so Thalesa, modrijana iz Mileta vprašali, kako daleč narazen si stojita resnica in laž, je odgovoril: "Tako daleč kot razdalja med očesom in ušesom."

AGRO d.o.o.

Prodajalna "SEJALEC"
tel. 24-132
vam nudi

- JESENSKI ČESEN IN ČEBULČEK
- veliko izbiro čebulnic jesenskih rož - tulipanov, narcis, irisov, krokusov, hijacint itd.
- HIDRAVLIČNE STISKALNICE za grozdje, 75 do 230 l
- ROSTFREI CISTERNE za vino - UVOZ IZ ITALIJE
- ČRPALKE ZA PRETOK VINA - ročne in motorne
- PVC posode za zelje, 20 do 200 l
- MLINE ZA SADJE
- KOTLE ZA ŽGANJEKUHO, 60 do 120 l
- brzoparilnike, 55 do 185 l
- NAGROBNE SVEČE, ZEMLJO IN PESEK za grobove, gobe za ikebane

kmetijski nasveti

Švicarska novost za ogrce

Majški hrošč (Melolontha melolontha) je nekoč veljal za najhujšega škodljivca poljščin. Mnogi ljudjj še pomnijo, da je bil v povojnih letih deležen celo organizirane nabiralne akcije; v zgonjih jutranjih urah smo z vrečami in posodami hiteli v gozdove in otresali otrple hrošče z vej, za tako nabrane škodljivce pa dobivali celo plačilo oz. nagrado takratne ljudske oblasti.

Danes je to samo še spomin, saj takk zatiranje ni več niti potrebno. Majski hrošč se je tudiisam nekako unesel, zasluge za to pa naj bi imel predvsem mraz. Usodno naj bi bilo leto 1957, ko je v začetku maja padel sneg in je pozna spomladanska pozeba tako temeljito zdesetkala hroščevo zalego, da se niti de danes ni povsem opomogla. Tako smo skorajda pozabili, kako lahko majski hrošči objedejo listje sadnega drevja ali, kar je bilo nekoč še mnogo hujše: kako usodno se lahko njihove ličinke ogrci lotijo korenin poljščin.

V naravi ravnovesje prej ali slej vnovič vzpostavi, lahko pričakujemo, da se majski hrošč, za katerega je značilen triletni razvojni krog (kar pomeni, da je vsako tretjo leto hroščevo), utegne spet damnožiti in postati nevaren. Zato bo koristno vedeti, kako se mu drugod v svetu postavljajo po robu, denimo v Švici, kar povzemamo po strokovni reviji Die Grüne:

Doslej je veljalo, da je poleg že omenjenega zbiranja in uničevanja hroščev najbolj učinkovito škropljenje ali prašenje s pripravki na osnovi zelo strupenih in naravi nevarnih fosfornih estrov. Iz ekoloških razlogov so le-ti zdajjže prepovedani, zato je treba iskati druge načine zatiranja. Že od nekdaj je znano, da se je precejšnjega dela ogrcev mogoče znebiti z večkratnim preoravanjem zemlje ali z jesensko pašo, ki uniči tudi več kot polovico vse zalege. V Šviki, kjer ni dovoljen noben insekticid za uničevanje ogrcev na travnikih in njivah, paaso poskusili še s parazitsko glivico Beauveria brongniartii, s katero so okužili toplotno steriliziranа zrna ječmena, to vnesli v zemljo in okužili še ogrce. Zaradi napada zajedalske glivice so ogrci začeli propadati, s tem pa je namen dosežen. Na osnovi raziskav priporočajo 30 do 50 kg z micelijem glivice okuženega ječmenovega zrnja na hektar, kar je precejšen strošok, ki se izplača le, če je ogroženost travnika ali njive res velika.

Inž. M. LEGAN

HELENA MRZLIKAR **gospodinjski kotiček**

Kuhinja kot onesnaževalka

Kemična sredstva, ki jih uporabljamo v gospodinjstvu za pranje, čiščenje in pomivanje, so pomembni onesnaževalmi našega okolja. V odplakovalnih sistemih, rekah in jezerih porabljajo kisik in povečujejo vsebnost soli v vodi. S tem pa je ogroženo življenje vseh vodnih organizmov. Vendar se prav pri domačih opravilih kažejo možnosti za opuščanje ekološko oporečnih sredstev. Večino površin v stanovnaju lahko uspešno vzdržujemo z naravnimi sredstvi, katerih učinkovitost dopolnimo z uporabo večjega števila mehkih in grobih krtač, raznih krp in tople vode ter z določenim univerzalnim čistilom, ki je okolju prijazen.

Za čiščenje vseh nerjavečih površin sta najboljši sredstvi KIS in CITRONSKA KISLINA, saj dobro odstranjujeta ostanke vodnega kamna v sanitarijah in nevtralizirata neprijeten vonj v hladilnih napravah.

Madeže, ki se naberejo na kuhalnih površinah in v pečicah, je najbolje redno odstranjevati, ko so še sveži. Priporočljiva je uporaba posebnih vrečk in folije za pečenje.

Iz izkušenj vemo, da se lahko namesto močnih kemičnih sredstev za čiščenje odtokov uporablja GUMIJASTI ZVON in SPIRALNA ŽICA. Pri pranju perila pa uporabljamo pralnega sredstva le toliko, da dosežemo zaželjeni učinek, in ob tem upoštevajmo trdoto vode. Nesmiselno je dodajati perilu prevelike količine sredstva, saj ta neizkoriščen odteče v odtok. Pri pranju manj umazanega perila opustimo predpranje, prašek pa dodajamo naravnost v boben stroja.

Pomivanje posode je vsakodnevno večkratno opravilo, zato pazljivo uporabljamo količino pomivalnega sredstva. Najvišjo stopnjo čistoče ob najmanjši porabi čistilnih sredstev in časovne ter fizične obremenitve dosežemo v pomivalnem stroju.

kultura in šolstvo

MED NAGRAJENCI FRANCI ŽELEZNIK

NOVO MESTO - Na nedavnem jubilejnem piranskem ekstemporu z močno mednarodno udeležbo je med 22 dobitniki nagrade ob novomeškem slikarju Jožetu Kotarju še en "dolenjski" slikar. Nagrade je prejel tudi Franci Železnik, ki po rodu sicer ni iz naših krajev, sta pa Novo mesto in Dolenjska že dolgo vrsto let njegov drugi dom. Sem zelo pogosto zahaja in preživlja cele tedne pri nas, ko po Podgorju in drugih slikovitih predelih Dolenjske slika krajino in ostalino kmečkega stavbarstva. Železnik je piransko nagrado prejel za delo Svet tišine, v katerem je združil sliko z leseno plastiko. Poleg te nagrade je kot edini od slikarjev prejel posebno priznanje - skupaj z ekstemporem je slavil 30 let sodelovanja na tej prireditvi.

NAGRAJENCI SLOVENSKE FOTOGRAFIJE LETA 95

LJUBLJANA - V ponedeljek, 2. oktobra, so v predverju poslovne stavbe TR3 slovesno razglasili izid natečaja Slovenska fotografija leta 1995, ki sta ga razpisala Urad vlade za informiranje in agencija Kodia, ter odprli razstavo najboljših prispelih del. Odličje fotograf leta je prejel Aleš Fevžer iz Ljubljane, ki je hkrati tudi dobitnik nagrade za fotoreporterski dosežek leta. Nagrade za posamezne barvne fotografije na določene teme pa so prejeli: Jurij Struna, Mirko Kunšič, Karlo Pesjak, Mitja Gustinčič, Martin Bobič, Igor Voljč, Marko Feist, Jurij Zaunekar, Mitja Gustinčič in Tomo Jeseničnik.

Krjavelj v besedi, sliki in glasbi

Na Jurčičevi domačiji so odprli razstavo ilustracij Lucijana Reščiča in predstavili knjižno novost Krjavljeve zgodbe - Glasba, napisana posebej za to priložnost

MULJAVA - Na Jurčičevi domačiji so zvečer na zadnjo septembrsko sredo pospremili s pestrim kulturnim programom odprtje prve redne likovne razstave v prostorih nove Jurčičeve galerije. Čast prvega gostujočega ustvarjalca je pripadla slikarju Lucijanu Reščiču iz Trebnjega, ki se je predstavil z izvirnimi ilustracijami, narejenimi za knjigo otroških pesmi pesnika Severina Šalija in za knjigo Jurčičevih Krjavljevih zgodb, ki je prejšnji mesec izšla pri Založbi Mladika.

Ubrano s krajem in razstavo so izzvenele skladbe, ki jih je glasbenik Tomaž Zlobko napisal posebej za to priložnost, pri igranju pa so mu pomagali Niko Zlobko, Viktorija Šušteršič in Blaž Jurjevič. Piko na i je v kulturnem programu postavil Tone Tekavc, ki je v svojem znanem, posrečenem krjavljevskem slogu povedal, kako je ta, verjetno najbolj znani junak iz slovenske literature hudiča na pol presekal, kozo ozdravil in konju štatljivost odpravil. Da se mu za naslednike ni treba bati, sta pokazala Matic Sever in Marko Zajc, ki sta prav tako zaigrala prizor iz Jurčičevega Desetega brata.

Krjavelj je bil sploh središče večera, saj se je vse sukalo okoli njega. Urednik Mladike Janez Mušič je najprej predstavil novo veliko slikanico Krjavljeve zgodbe, ki jo je bogato ilustriral Reščič, na stenah galerije so visele izvirne ilustracije iz te izdaje, Jožef Matijevič, ki je predstavil slikarja Reščiča in njegovo delo, pa tudi ni mogel mimo Krjavlja, ko je preletel dosedanjo bero ilustracij Jurčičevega Desetega brata in vanje umestil najnovejše Reščičeve. Od Vavpotičevih, Gasparijevih, Bizovičarjevih in Kobetovih se Reščičeve ilustracije precej razlikujejo. Avtor je v svojo likovno pripoved vključil portrete resničnih ljudi. Osem celostranskih ilustracij je postavil v ovale s povsem izvirno interpretacijo dogodkov, povezanih z Jurčičevim posebnežem, in jih od vinjet ločil z močnim presledkom. Matijevič je posebej poudaril izjemno natančnost Reščičeve risbe in filigransko izdelane detajle.

M. MARKELJ

ZAPEL JE BAS - Otvoritev Reščičeve razstave an Muljavi so popestrili glasbeniki, ki so zaigrali nekaj posebej za to priložnost skomponiranih viž po starem načinu. (Foto: MiM)

"MISEL IN KORENINE '95"

KOČEVJE - Minulo nedeljo se je v Rajhenavskem pragozdu v Rogu zaključila 3. likovna delavnica "Misel in korenine '95". Trajala je tri dni, v tem času pa so skušali ujeti podobe mogočnega pragozda in mu dati novo življenje na platnu slikarji: Sašo Spasenovič, Lado Pengov in Silvo Teršek. Organizator likovne delavnice je bilo društvo Kočevski naravni park.

M. L.-S.

Čudovit navdih jeseni

Likovni koloniji v Šentjerneju in na Krasincu, ki ju je pripravila Galerija Otočec, združili sošolce

ŠENTJERNEJ, KRASINEC - Galerija Otočec je od 25. do 30. septembra pripravila dve likovni koloniji. Prva, ki so jo poimenovali "Pod Gorjanci", je bila v Majzljevi zidanici v Šentjerneju, druga, z naslovom "Jesen v Beli krajini", pa v gostilni Kapušin na Krasincu. Zanimivo je, da sta obe koloniji že drugič v tem letu.

Na obeh kolonijah so bili isti slikarji. Sodelovali so Dolenjec Jože Kotar in akademski slikarji, Prekmurca Nikolaj Beer in Zdenko Huzjan, Gorenjec Marjan Skumavc, Štajerec Lado Jerič, Ljubljančan Marjan Zaletel-Janč ter akademski kipar Tone Demšar iz Ljubljane. Gre za isto generacijo študentov z Likovne akademije v Ljubljani, ki jih je prav ta kolonija po dolgem času zbrala. Gost pa je bil priznani fotograf Egon Kaše, ki bo na svoj način pripravil katalog o koloniji. Kot je povedal vodja Galerije Otočec Janez Rozman, želijo, da bi umetniki ti dve pokrajini upodobili v vseh letnih časih. Ker so pri obeh gostiteljih naleteli na izredno gostoljubnost, bosta tudi vnaprej izhodišči Šentjernej in Krasinec.

Slikarji so se pri ustvarjanju odločali za akvarel, olje, pastel, gvaš, risbo, najpogosteje pa so slikali značilne motive obeh pokrajin: vinsko trto, reki Krko in Kolpo, šentjernejskega petelina in konja, belokranjske bele breze, etnografske motive. Tako je nastalo okrog 40 del, ki bodo razstavljena v gostilni Majzelj v Šentjerneju, obrog martinovega pa še v Metliki. Poleg tega so že ali bodo v kratkem odprte stalne prodajne razstave del s teh kolonij v novomeškem Hrastu ter metliški Kolpi in Beti. Poleg teh so kolonijo podprli še metliški Komet, galerija Gospodična iz Novega mesta, tiskarna Kapušin s Krasinca, Kobra mobitel iz Šentjerneja in Zebra Kranj.

M. B.-J.

Godala so izpodrinila harmoniko

Novomeško Glasbeno šolo Marjana Kozine bo letos obiskovalo okrog 530 učencev - Zakaj le velika dvorana za nastopanje večjih zasedb v KC Janez Trdina še ni opremljena?

NOVO MESTO - Glasbeno šolo Marjana Kozine je predstavil njen ravnatelj Zdravko Hribar, ki je povedal, da bo v šolskem letu 1995/96 šolo obiskovalo okrog 530 učencev - 450 istrumentalni pouk, ostali pa plesno in predšolsko glasbeno vzgojo. Letos pa jim je ministrstvo za šolstvo in šport dodatno odobrilo še nov oddelek za solo petje, ki bo deloval, če bo dovolj prijav, zato vse zainteresirane vabijo k vpisu.

Predšolska glasbena vzgoja ima tri stopnje: malo, prvo in drugo glasbeno šolo, ki so nekakšna priprava na "pravo" glasbeno šolo, niso pa pogoj za vpis. Za vpis v prvi razred morajo kandidati opraviti komisijski preizkus, da se ugotovijo tako njihov glasbeni posluh kot tudi fizične preddispozicije za igranje določenih inštrumentov. Letos so v šolo vpisali 103 nove učence, približno 60 pa so jih odklonili. "Poudariti je treba, da ni vzrok v tem, da otroci niso sposobni za glasbeno šolo, pač pa vpis omejuje normativ, saj je republiško povprečje vpisa na šolo 9-odstotno, novomeško pa 7-odstotno," je razložil Zdravko Hribar.

Višina šolnine je odvisna od materialnega stanja šole, na novomeški glasbeni šoli znaša letos 3 tisoč tolarjev. Največ učencev se odloči za inštrumentalni pouk, zanimivo pa je, da zelo upada zanimanje za harmoniko, ki je bilo včasih na prvem mestu, veča pa se interes za igranje godal (violina, čelo). Pred 11 leti je bilo tu vpisanih 8 učencev, letos pa več kot 60. Zanimanje za igranje trobil, pihal, klavirja in kitare pa nekako ostaja isto. G. Hribar je vesel, da na šoli nimajo večjih kadrovskih težav in so vsi predmeti ustrezno zasedeni razen kitara. Mladi glasbeniki imajo možnost, da se na šoli vključijo v godalni orkester, ki ga vodi Petra Gačnik, in je nekakšna predhodnica za izobraževanje za novomeški simfonični orkester. Ta bo letos nastopil na republiški reviji v Krškem in Novem mestu, koncert bo imel tudi 29. septembra, ob 700-letnici Šmihela. Mlajši godalni orkester bo septembra nastopil v domu starejših občanov v Šmihelu, ko se bo predstavil gostom iz Langenhagna...

• Zdravko Hribar, ki je ravnatelj Glasbene šole Marjana Kozine že 18 let, pravi, da so s prostori zadovoljni. Zelo pa bi bili veseli, če bi iz stavbe glasbene šole preselili zgodovinski arhiv (na grmski grad) in ljudsko knjižnico. Če bi občina to zagotovila, potem bi lahko prišli do republiškega povprečja šoloobveznih otrok in bi lahko zaposlili še 4 učitelje, kar pomeni vpis še 100 učencev. Vsi na šoli pa najbolj pogrešajo prostor za nastopanje večjih zasedb. "Zakaj so v KC Janez Trdina lahko opremili vse prostore, samo velike dvorane ne?" se sprašuje Zravko Hribar.

Zdravko Hribar

POVABILO

Zdravilišče Šmarješke Toplice vas vabi, da si od 1. do 31. oktobra v avli ogledate prodajno razstavo likovnih del Draga Petroviča iz Ljubljane.

JARMOVA KIPARSKA GOVORICA - Akademski kipar iz Kočevja Stane Jarm (prvi z leve) je imel že veliko skupinskih in samostojnih razstav, nekaj posebnega pa je njegova največja samostojna razstava v grajski cerkvi Galerije Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki. Njena otvoritev je bila v petek, 29. septembra, ob 17. uri in je privabila množico ljubiteljev njegovih resnično umetniških izdelkov, katerih dominantni liki so Mati, Oranta in Trpeči. Na slovesnosti je o umetniku in njegovem delu razmišljal dr. Ivan Sedej (pri mikrofonu), ki je poudaril, da je Jarmov ciklus figuralnih kompozicij v lesu nabit s senzibilnostjo in estetiko in nosi poleg simbola žalosti in otožnosti tudi neko notranje zadovoljstvo in veselje. 119 Jarmovih kipov bo v Galeriji Božidarja Jakca na ogled do 29. januarja. Na sliki v sredini je še Lado Smrekar. (Foto: L. Murn)

POGOVOR O MINEVANJU

NOVO MESTO - Danes poteka v Izobraževalnem v centru Krka okrogla miza, ki sta jo pripravila revija Rast in njen izdajatelj Mestna občina Novo mesto. Tema pogovora, ki se ga udeležujejo gostje iz vse Slovenije, je osredotočena na minevanje kot tako in v povezavi s knjigo Vladimirja Kavčiča Minevanje in izzivi.

SLOVENCI NA PRAŠKI AKADEMIJI - V Domu kulture so se predstavili mladi slovenski fotografi (na slike od leve proti desni) Jure Breceljnik, Borut Peterlin in Blaž Fras. (Foto: MiM)

Naši praški fotografi

Razstava fotografij slovenskih študentov na praški Akademiji za fotografijo, film in televizijo

NOVO MESTO - Po daljšem času so bila v galerijskih prostorih Doma kulture, kjer so se pred leti redno vrstile fotografske razstave, ponovno na ogled fotografska dela. V petek, 29. septembra, so odprli razstavo treh mladih slovenskih fotografov, ki študirajo na mednarodnem oddelku za fotografijo na sloviti praški Akademiji za fotografijo, film in televizijo. S svojimi deli so se predstavili Jure Breceljnik iz Ljubljane, Blaž Fras iz Radelj ob Dravi in domačin Borut Peterlin. Uvodno besedo je spregovoril ljubitelj fotografije in nekdanji Peterlinov mentor Drago Vuica iz Straže, štiri plesalke plesne skupine Terpsihora iz Novega mesta pa so otvoritev popestrile s plesno točko.

Mladi ustvarjalci so na razstavi pokazali najnovejša dela, ki so nastala med njihovim študijem v Pragi. Breceljnik, ki je že v tretjem letniku, se je predstavil s ciklom ženskih aktov. Fotografije, ki jih odlikuje izreden občutek za estetiko telesa, so tudi po tehniki nekaj posebnega, saj so nastale s kombinacijo dveh diapozitivov. Posebne tehnične postopke je za svoj cikel fotografij Praga in Novo mesto nad realnostjo uporabil tudi Peterlin. Elemente fotografskih kolažev je toniral s hlano modro in toplo rjavkasto barvo ter tako dosegel željene poudarke v svoji pripovedi o posamezniku v okolju. Najbližje klasični fotografiji je Fras, ki je s ciklom Senčnih portretov pokazal izostren občutek za detajle iz narave in dosledno vztrajanje pri močno poudarjeni diagonalni kompoziciji slike. Peterlin in Fras sta zdaj v drugem letniku, kar je od študentov prvega letnika uspelo le štirim.

M. MARKELJ

Umetnine lajšajo bolečine in skrbi

11 slikarjev v koloniji ZD Sevnica in Galerije Otočec podarilo slike za nove prostore sevniškega zdravstvenega doma - Rudi Stopar: "To ni galerija za izbrance!"

SEVNICA - V deževnih dnevih letošnjega junija je mimo prireditev v sklopu sevniškega "Grajskega poletja 95" tiho teklo slikarsko druženje v koloniji. Sevniški zzravstveni dom in Galerija Otočec sta zbrala 11 ustvarjalcev, ki naj bi s svojimi deli oplemenitili čakalnice, hodnike in ordinacije novih prostorov sevniškega zdravstvenega doma.

Čeprav ima slikarjevo, kot vsako drugo oko, rado sonce in svetlobo, so tudi v dežju in pustem obrazu narave umetniki našli lepoto motivov. Sevniški kipar in pesnik Rudi Stopar je ob otvoritvi novih prostorov zdravstvenega doma spomnil na preprosto misel, izrečeno pred leti v Slavonskem Brodu, umetnikom, ki so sodelovali v podobni akciji, namenjeni tamkajšnji bolnišnici in bolnikom.

"V tem hramu na obalah zdravja, kjer se zavemo krivih poti življenja so trenutki, ko posameznika zadene bolečina in žalost, težke misli in bojazni pred neznanim - temnim. Ob bolezni vsa teža življenja pade na človeka. Tako so lahko slike umetnikov tisti atributi za bolnika, ki ga razvedrijo, vlijejo vanj voljo in moč v spopadu za življenje, ki je enkratna in neponovljiva vrednota. Tableta je manj grenka, injekcija manj skeleča; vest o bolezni manj zastrašujoča, če v bolnega človeka ne bolščijo gluhe, prazne bele stene, pač pa vedrina slikarskih oken v njej.

Picasso je nekoč dejal: so slikarji, ki spremenijo sonce v rumen madež, toda so tudi drugi, ki s pomočjo svoje umetnosti in inteligence spremenijo rumen madež v sonce. Prepričan sem, da je našim cenjenim gostom slikarjem uspelo prav to zadnje. Ustvarili so dela, ki govorijo sama zase, saj je to njihov dvogovor z naravo, in kot pravi Duerer, je umetnost skrita v naravi; kdor jo najde, ta jo ima."

Rudi Stopar je zatem na kratko spregovoril o onekaterih umetnikih, ki so sodelovali v koloniji. O Celjanki Darinki Pavletič-Lorenčak je dejal, da s svojo vedrino ustvarja akvarele do take popolnosti, da vodo začutimo kot vir življenja. Kot da umetnica slika z veliko solzo, le da ne vemo, ali solzo veselja ali solzo žalosti. Za Ljubljančanko Miro Uršič je slikanje z oljnimi barvami nekakšen oltar, kamor polaga svoje želje in vizije. Ves čas kolonije je kar asketsko vztrajala v mrzli cerkvi sv. Roka.

"Potem sta tu barda slovenskega slikarstva, velika, a ne postavljena na pidestal razmajanih prevrednotenih vrednot slovenske likovne kreme. Leon Koporc, ki ima nekaj korenin tudi v Sevnici, je mojster figuralike. Ples njegovega čopiča in barvitost dočarata nekaj nadzemskega in svečanega. Dvoje velikih platen sv. Roka slikarja Lojzeta Konca, ki je naše Zajčje Gore list, pa nas popelje v svet svetlobe, ki jo Konec mojstrsko obvlada. Koliko časa živi človek, je zanj svetloba magična moč življenja; umetniki so jo odslikovali v točkah in avreolah - pri Lojzetu pa je ena sama avreola in svetloba, kot bi proti soncu gledali s priprtimi očmi."

P. PERC

• Vsak od umetnikov, ki so sodelovali v likovni koloniji, je vsaj eno svoje delo podaril sevniškemu zdravstvenemu domu. Plemenito potezo slikarjev pa je podprlo še 15 mecenov, ki so dela umetnikov odkupili in jih podarili zdravstvenemu domu. Rudi Stopar je dejal, da to ni galerija, katedrala umetnosti, kamor hodijo izbranci, kolekcionarji, tisti, ki se radi kažejo. To je več, to je spontanost vstopa v svet poduhovljenega, odprt slehernemu človeku brez vsiljenih emocij, pač toliko, kolikor si na polju lastnega življenja vsak sam odtrga in vzame.

POTA IN STRANPOTA

dežurni poročajo

IZPRED DISKOTEKE IZGINIL AVTO - Neznan storilec je 30. septembra s parkirnega prostora pred diskoteko Pacific odpeljal neznano kam osebni avto Jeep Cheroke z registrsko številko KK 27-22, K last Š. Z. iz Krškega. Za vozilom policisti še poizvedujejo.

VLOMIL V BRUNARICO - V noči na 26. september je neznanec vlomil v brunarico pri teniškem igrišču v Črnomlju ter odnesel pijačo. Lastnika J. S. je tako prikrajšal za dva tisočaka, a več škode je naredil s samim vlomom.

RAZBIJAL PO BRATOVI HIŠI - Krški policisti so 27. septembra na policijski postaji gostili 28-letnega G. S. iz Semiča, ker je nekaj pred polnočjo kršil javni red in mir, ko je pri bratovi hiši vpil in razbijal pri vratih.

Kočevska stranpota

TATU NAŠLI - Pred Zdravstvenim domom v Kočevju, kjer je v sredo, 29. septembra, nekaj pred 23. uro neki občan opazil sumljivo osebo, kočevski plicisti niso našli nikogar. Zato pa so nekoliko kasneje v isti noči v Šalki vasi izsledili občana z osebnim avtomobilom, v katerem so našli plastični del odbijača, ki je bil ukraden z enega izmed avtomobilov, parkiranih pred zdravstvenim domom.

RAZGRAJAL IN POBEGNIL - V petek, 29. septembra, popoldan so kočevski policisti posredovali v zasebnem stanovanju v Cankarjevi ulici v Kočevju zaradi razgrajanja in razbijanja mladoletnega M.K.-ja. Razbil je televizor, radio in več druge stanovanjske opreme. Pri tem je dobil poškodbe po vsem telesu, poškodovati pa se je hotel tudi sam z razbitim kozarcem. Mladoletnika, ki je bil pod vplivom alkohola, so z reševalnim vozilom prepeljali naprej v kočevski zdravstveni dom, kjer so mu nudili prvo pomoč, nato pa v ljubljanski klinični center, od koder pa je pobegnil.

NAŠEL BOMBO - Minulo soboto dopoldan je v Podtaboru pri Strugah neki občan našel bombo, za katero je bilo ugotovljeno, da izvira iz II. svetovne vojne. Bomba je bila neznane znamke, dolga 45 cm in premera 90 mm. Za uničenje bombe je poskrbel pirotehnik.

Ribniška stranpota

DVAKRAT V ENEM DNEVU - Sebastijana B. je njegov nesojeni tast Jože L., prejšnji torek, 26. septembra zvečer, pretepel kar dvakrat. Najprej nekaj pred 21. uro, nato pa še okoli 23. ure. Medtem ko so policisti Jožeta L. po prvem napadu na fanta svoje hčere, v katerem je Sebastijana udaril po obrazu, nato pa ga ležečega na tleh še obrcal, našli doma, se jim je po drugem napadu izmaknil. Sebastijana B. so zaradi poškod odpeljali v urgentni blok Kliničnega centra v Ljubljani na opazovanje.

PIJAN OBLEŽAL - J.A. iz Ribnice je v soboto okoli 20. ure zaradi vinjenosti obležal kar na Šeškovi ulici pri vhodu v nekdanjo kasarno. Policisti so ga odpeljali domov, zoper njega pa dali predlog sodniku za prekrške.

IZGINILA PRIKOLICA Z DESKAMI - Minulo soboto je Edvardu Dejaku iz Otavic z dvorišča pred stanovanjsko hišo zmanjkala traktorska prikolica, na kateri je imel naloženo okoli 6 m^3 desk. Ugotovljeno je bilo, da je bila odpeljana na območje v okolico Turjaka, zato ribniški policisti storilca iščejo ob pomoči PP Rudnik.

VLOMILEC NI ODNESEL NIČ - Vlomilec, ki je v noči iz 29. na 30. september v Gornjih Lazah vlomil v viked Stanka Gluhka iz Ljubljane tako, da je razbil cilindrično ključavnico, iz notranjosti vikenda ni odnesel ničesar.

ZGOREL KIOSK - Do požara, v katerem je zgorel lesen kiosk nasproti prostorov podjetja Russ v obrtnem centru v Ribnici, je minulo nedeljo ponoči prišlo zaradi odvrženega cigaretnega ogorka. Požar so pogasili ribniški gasilci, škode pa je za 50 tisoč tolarjev.

"Od kdaj je hitrost tu tako omejena?"

Na cesti s policisti in novim laserskim merilnikom - Večina kazni plačanih takoj - Tuji državljani, dobri avtomobili, slabe ceste in prevelike hitrosti

KRŠKO - Kdor ob cesti zagleda policijski avto, prav gotovo v strahu, da je prekoračil hitrost, zmanjša plin ali se priveže, če tega ni storil prej. Pogosto se zgodi, da nas na policijsko "zasedo" opozorijo nasproti vozeči vozniki, solidarnost gre sedaj že tako daleč, da vozniki opozarjajo celo avto, v katerem je nov laserski merilnik, saj je ta v drugem civilnem vozilu.

In ravno v novih laserskih merilnikih preži nova nevarnost za ljubitelje hitrih in drznih voženj. Za tak merilnik ni potrebno spremstvo, saj lahko meritve opravi en sam in prekrškarja tudi ustavi in kaznuje. Pred nekaj dnevi smo se pridružili policistom uprave za notranje zadeve Krško, ki so opravljali radarsko kontrolo na magistralni cesti M 1 pri Petrolovi bencinski črpalki. Lokacija je pravzaprav zelo primerna, saj po tej cesti pogosto mnogi premočno tiščijo na plin, predvsem tujci, na črpalki pa je tudi menjalnica, tako da izgovor, da nimajo tolarjev, ne pride v poštev.

Ulov je bil v prvih nekaj minutah res dober, čeprav ni šlo za velike prekoračitve hitrosti. Kakšnih osem se jih je ujelo, od tega niti eden z novomeško ali krško registrsko tablico.

Seveda pri izterjavi kazni po pričakovanju ne gre vedno čisto gladko. Tako je prvi na nastavljeno past naletel voznik passata z nemško registrsko tablico, ki je govoril hrvaško. Policista je hotel prepričati, da tak način kaznovanja ni v redu, češ da hoče videti sliko, da je hitrost res prekoračil.

Z LASERSKIM MERILNIKOM NAD PREHITRE VOZNIKE - Ena izmed prednosti laserskega merilnika je tudi ta, da hitrost vozila lahko zmeri v oddaljenosti 30 do 500 metrov, torej že takrat, ko voznik merilnika še ne opazi, sicer pa policisti uporabljajo poleg novega tudi stari radar.

Ena izmed pomanjkljivosti laserskega merilnika LR 90-235-P je ravno to, da meritve ne izpiše, je pa možno hitrost in razdaljo merjenja videti še 15 minut po meritvi na napravi sami. Tako dokumentiranega dokaza ni, kot je pri navadnem merilniku, ko je jasen dokaz slika vozila, tablice in voznika, a po mnenju vrhovnega sodišča in senata za prekrške je izpis, ki ga prebere policist, verodostojen podatek. Policistu gre torej verjeti, saj je za takšno delo usposobljen in pooblaščen, hkrati pa dela z inštrumentom, ki je atestiran. Na krški UNZ ima preizkus opravljen trenutno le en policist, ki tudi edini meri hitrosti, z njim pa znajo delati tudi drugi. Tako tudi pogruntavščine nekaterih, ki so se v javnosti tako razširile, na primer o zviti tablici ali hiši, ki se premika s 17 km/h, ne držijo.

Glavni namen radarjev je upočasniti voznike, saj se po nekaterih študijah zaradi prehitre vožnje pripeti skoraj polovica nesreč. Kljub omejitvam nekaterim še vedno ni "jasno", od kod takšne omejitve. Tako tudi enemu on ustavljenih voznikov alfe z registracijo Reke, kateremu je radar nameril 134 km/h. Seveda ni namenoma vozil s preveliko hitrostjo, pač pa je bil trdno prepričan, da je na tako široki cesti hitrost pač omejena na 130 km/h. "Ne razumem, kako je lahko tako nizka omejitev? Takšna je bila takrat, ko avtomobili niso šli nikamor in so bile ceste bolj ozke," se je spraševal jezni šofer, ki je moral odšteti tri tisočake.

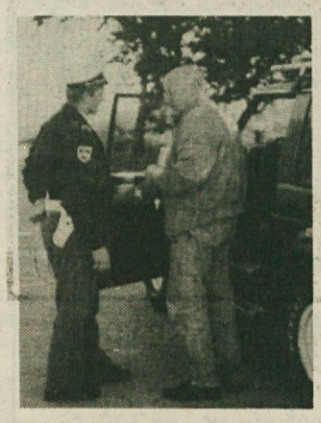

PREHITRIH VOZNIKOV JE VELIKO - Radarske kontrole so na posavskih cestah skoraj vsakodnevne. Kadar je radar na cesti cel dan, policisti ulovijo v povprečju okoli 40 prehitrih voznikov, v ponedeljek pa so samo do 12. ure (torej v dveh urah in pol vključenega radarja) ulovili kar 30 kršilcev.

Kazni pa so, glede na posledice, ki jih ima lahko takšno drvenje, smešno nizke in mogoče bo bolj uspešen način kaznovanja sistem kazenskih točk. Letega se bomo morali navaditi, da ne bomo vozili počasneje iz strahu pred radarjem, ampak v želji po večji varnosti nas in drugih udeležencev v prometu.

T. GAZVODA

ŠENTJERNEJČANI IMAJO RADI OROŽJE

ŠENTJERNEJ - Kot kaže, je orožje med nekaterimi Šentjernejčani priljubljeno, čeprav zanj nimajo ustreznih dovoljenj. Tako vsaj je s 67-letnim V. B. in 30-letnim S. J. Pri 38-letnem R. J. pa so policisti v četrtek zasegli pištolo in 16 nabojev, za kar tudi ni imel ustreznih dovoljenj, zato bo zoper vse tri napisana kazenska ovadba.

POLICIJA ZA OTROKE

LJUBLJANA - Slovenska policija želi k varnemu življenju prispevati tudi z novimi oblikami zbližavanja z državljani, pri čemer še posebno skrb preveč zaščiti otrok in mladostnikov. Najmlajšim je namenjen preventivni projekt "Policija za otroke", s katerim naj bi se otroci naučili, kako naj varno živijo in kdaj ter kako naj pri policistih poiščejo pomoč. Za način, kako otrokom to povedati, so izbrali lutkovno igrico Svetlane Makarovič Devet in dva, katero so že uprizorili v Ljubljani in Logatcu.

NEVARNA POT IZ ŠOLE

NOVO MESTO - V četrtek, 28. septembra, ob 13.10 je 11-letna V. K. iz Novega mesta hodila po pločniku od osnovne šole Bršljin proti BTC-ju. Ko je prišla do prehoda za pešce na Ljubljanski cesti, je stopila na cesto v trenutku, ko je iz Karteljevega pripeljal 22-letni voznik osebnega vozila A. R. iz Poljan pri Mirni Peči. Ta je sicer zaviral, a zaradi prehitre vožnje ni mogel ustaviti in je v deklico trčil. Padla je na pokrov avtomobila in se hudo poškodovala. Povzročitelj nesreče se je na policiji javil šele popoldne, ko je izvedel, da ga policisti iščejo.

V BETONSKO OGRAJO - VOZNIK MRTEV

BREGE - V nedeljo, 1. oktobra, ob 6.05 je po magistralni cesti Gmajna - Obrežje proti Čatežu vozil 29-letni Š. F. s Sel pri Dobovijah. Pri Bregah je zapeljal na levo stran ceste in od tam na neutrjeno bankino ter po njej vozil 54 metrov, nato pa trčil v betonsko ograjo nadvoza. Voznik je ostal ukleščen v avtu in je zaradi hudih poškodb umrl na kraju nesreče.

GASILCI IN MESEC POŽARNE VARNOSTI

KOČEVJE - Poveljstvo gasilske zveze Kočevje je sprejelo program dela gasilcev v oktobru, mesecu požarne varnosti. Kar 8 gasilskih desetin iz občine Kočevje se bo udeležilo 8. oktobra območnega gasilskega tekmovanja v Stični. Poveljstvo Gasilske zveze bo opravilo strokovni pregled vseh orodjišč prostovoljnih gasilskih društev in vse gasilske tehnike na območju sedanje občine Kočevje. Organizirali bodo tudi dan odprtih vrat, prostovoljna gasilska društva pa bodo na svojem območju izvedle vaje iz gašenja in reševanja.

OBLEGANI GASILCI - Oktober je mesec požarne varnosti in Gasilsko-reševalni center iz Novega mesta je na široko odprl vrata. V prvih dneh oktobra bodo najsodobnejšo gasilsko tehniko pokazali kar 16 skupinam malošolarjev iz novomeških vrtcev, obiskali pa bodo tudi 10 vrtcev po ostalih krajevnih skupnostih, tudi v občinah Škocjan in Šentjernej. Poklic gasilca želijo predstaviti učencem STZŠ. Gasilci iz Novega mesta imajo letos v svojih poročilih zapisanih že 53 požarov, kar je več kot lani vse leto. Ugotavljajo, da je veliko manj požarov, ki bi jih zanetila otroška roka, zato se zavedajo, kako pomembno je pričeti s preventivo varstva pred požarom pri najmlajših. Na sliki: v torek dopoldan so gasilsko opremo in tehniko pokazali malošolarjem vrtca Kekec iz Kandije. (Foto: J. Pavlin)

po dolenjski deželi

V noči na nedeljo je redar v diskoteki Ghetto v Metliki nekaj obiskovalcev opozoril, naj diskoteko zapustijo, saj so se zabavali tako, da so se špricali kar z brivsko peno. Eden izmed pobudnikov, 20-letni N. P., ki ga je hotel redar odvleči iz diska, se je tako vzburil, da se je spravil nad redarja in ga hudo poškodoval. N. P. pa se bo v bližnji prihodnosti odpravil še do sodnika. Kakšno noč pa bi se lahko, namesto da gre v disko, zamislil nad svojim početjem.

Burno je bilo tudi na Senovem, a ne v kakšnem javnem prostoru, pač pa je 63-letni H. F. za zabavo poskrbel kar doma. Svoje razpoloženje je dvignil še s kapljicami rujnega in "zabava" se je začela. Miru ni dal svoji ženi, tudi potem ne, ko so prišli policisti, zato si je (za nagrado) prislužil poldnevno bivanje v apartmaju policije, za nameček pa še posladek: randi s sodnikom za prekrške.

Tatičem pride prav že vsak predmet, čeprav včasih niti ni jasno, kaj bodo počeli z njim. Tako tudi ne vemo, kaj bo počel neznanec, ki se je konec septembra napotil v avtobus podjetja Gorjanci in odnesel strojček za obračunavanje vozovnic. Mogoče pa bo začel iskati delo sprevodnika na avtobusu...

KONTROLA PROMETA S CIVILNIM VOZILOM - V dvodnevni akciji kontrole prometa s civilnim vozilom je kamera v avtomobilu, ki je last Policijske postaje Ljubljana, v nedeljo, 24. septembra, na odseku magistralne ceste med Ljubljano in Kočevjem v Dolenji vasi takole "ujela" enega izmed kršiteljev prometnih predpisov. Voznik golfa je v Dolenji vasi, pri odcepu proti Sajevcu, kjer je omejitev prometa 50 km/h, vozil s hitrostjo 118 km/h, poleg tega je zapeljal tudi preko polne črte, pri čemer je ogrozil nasproti vozeče vozilo. Civilno policijsko vozilo, ki je voznika golfa sledilo približno 4 km, je v trenutku, ki je ujet na posnetku, vozilo z 92 km/h. Kršitelja so policisti kasneje prehiteli (novost je namreč, da ob uporabi novega vozila, ki beleži prekrške, ob cesti ni več potrebno patrulj, ki kršitelje ustavljajo) in ustavili ter mu s posnetkom njegove vožnje, ker je kršitve zanikal, le-te dokazali. (Tekst: M. L.-S.)

Kočevska mišelovka

Slaba organizacija

KOČEVJE - Kot v mišelovko ujeti so se znašli v petek ob 16. uri avtomobilisti, ki so nameravali po nujnih ali manj nujnih opravkih z avtom iz Kočevja. Zaradi Teka Kočevskega zbora po ulicah Kočevja v počastitev občinskega praznika je bilo več ulic zaprtih, med njimi tudi Kidričeva, ki je najgosteje naseljena. Neizprosni varnostniki niso spustili ne naprej in ne nazaj nobenega avtomobilista, ki se je ujel v to "mišelovko".

Največ nejevolje niso vzbudili sami teki, ampak njihova slaba organizacija in slaba organizacija zapore. Začetek teka je bil namreč napovedan za 16. uro, prvi tekači pa so šli na pot šele ob 16.30, torej so bile ceste zaprte najmanj 25 minut prezgodaj ali pa so organizatorji tekov zaradi svoje šlamparije začeli s teki s tako veliko zamudo. Pri današnji tehniki (vsak varnostnik je imel svoj "toki-voki") si česa takega ne bi smeli dovoliti.

J. PRIMC

KRONIKA NESREČ

PREHITEVAL V ŠKARJE - V nedeljo ob 11.20 je 70-letni F. D. iz Ljubljane vozil osebni avto iz Dobruške vasi proti Otočcu. Ko je pripeljal v Lutrško selo, je začel prehitevati tovornjak v trenutku, ko je nasproti pripeljal 25-letni P. L. iz Brezine. Ta je sicer zaviral, a trčenja ni mogel preprečiti. Avto, ki ga je vozil F. D., je odbilo v tovornjak in nazaj na levi pas, po katerem je vozil I. K. iz Hrvaške. Trčili sta še ti dve vozili. Deli, ki so odleteli od obeh avtomobilov, pa so zadeli še avto, ki ga je vozil 25-letni R. P. iz Brežic. V nesreči se je hudo poškodoval F. D. in se zdravi v Kliničnem centru v Ljubljani.

Z VELIKO HITROSTJO V HIŠO - V nedeljo ob 22.15 je 40-letni M. M. iz Jurke vasi vozil osebni avto iz Kočevskih Poljan proti Soteski. V Podturnu je skozi križišče pripeljal z neprimerno hitrostjo in se zaletel v hišo. Pri tem sta se voznik in sopotnik D. P. iz Jurke vasi hudo poškodovala.

NA NASPROTNI PAS - 25. septembra ob 17.45 je 40-letni M.D. iz Blatnika pri Črnomlju vozil osebni avto iz Dobličke gore proti Blatniku. Ko je pripeljal v Jelševnik po levi strani ceste, mu je nasproti pripeljal voznik kolesa z motorjem B. G. iz Črnomlja. Vozili sta trčili, B. G. pa se je hudo poškodoval.

ŠPORT

Remih zamudil svoj prvi veliki uspeh

Derganc prvi na Ulovko

NOVO MESTO - Mladinci kolesarskega društva Krka iz Novega mesta so v soboto nastopili na memorialni dirki Robija Trampuža na Vrhniki. Na gorski dirki na Ulovko je med starejšimi mladinci zmagal Martin Derganc, medtem ko je bil Andrej Filip četrti. Med mlajšimi mladinci je bil Uroš Plankar drugi, Peter Ribič peti in Matevž Šuštarič sedmi.

Mlajši mladinci niso počivali niti v nedeljo. Nastopili so na mednarodni dirki v italijanskem Pordenoneu. Na 100 km dolgi krožni progi so bili krkaši vseskozi najdejavnejši in vse je že kazalo na velik uspeh mladega Mitje Remiha, ki je skupaj s še dvema Italijanoma bežal približno 40 km, vendar so jih tekmeci 8 km pred ciljem ujeli. Mitja je za tolažbo zmagal v skupnem seštevku letečih ciljev, pripadla pa mu je tudi posebna nagrada organizatorja za najborbenejšega tekmovalca.

Ostali Krkaši so se na koncu uvrstili nekoliko slabše, saj so zamudili pri pobegu dveh tekmovalcev 5 km pred ciljem. Tako je bil Peter Ribič ob izdatni pomoči sotekmovalcev v šprintu glavnine četrti oziroma šesti v skupni uvrstitvi. Mladi Matevž Šuštarič, za katerega je bila to tako kot za še nekatere novomeške mladince doslej najdaljša dirka, je zasedel enajsto mesto.

ROBERT KASTELIC

ŽUŽEMBERČANI Z ADIDASOM V EVROPO

ŽUŽEMBERK - Mladi žužemberški odbojkarji, ki so letos postali državni prvaki v odbojki na mivki, so pred kratkim dobili vabilo za nastop na največjem pionirskem odbojkarskem tekmovanju v Evropi. Tekmovanje, ki se imenuje po glavnem pokrovitelju Adidasov turnir, bo od 13. do 15. oktobra v Hoyersweru v Nemčiji. Žužemberčani upajo, da bodo do takrat zbrali dovolj denarja za pot.

Pomembna zmaga na tekmi preobratov

Košarkarji krškega Interierja so na domačem igrišču proti Republiki dosegli prvo letošnjo zmago - V igri spet Mario Kraljevič - Sedaj z Olimpijo

LESKOVEC PRI KRŠKEM - Navijačem krškega košarkarskega kluba Interier je v soboto zvečer, ko so na klopi zagledali Maria Kraljeviča, zagotovo padel kamen s srca. Že sama prisotnost 211 cm visokega in 120 kg težkega krškega orjaka je tamkajšnjim ljubiteljem košarke vlila upanje na boj za najvišja mesta med najboljšimi slovenskimi košarkarskimi moštvi.

Po izredno izenačenem začetku tekme med Interierjem in postojnsko Republiko so prvo večjo prednost dosegli domači košarkarji, ki so v osmi minuti vodili s 16:11 in 18:13, večino točk pa sta prispevala Ariel McDonald in Ivo Nakič. V naslednjih 4 minutah potem Krčani niso dosegli niti ene točke in gostje so že vodili s 25:18. Tedaj je domači trener Tomo Mahorič, ki se je na tem srečanju izkazal predvsem s hrabrimi menjavami v pravem trenutku, poslal na igrišče Maria Kraljeviča, ki je, čeprav še ne povsem pripravljen, v nekaj minutah dosegel 7 točk, nasprotnikom zaprl pot pod koš in obrnil izid v prid domačega moštva, ki je polčas dobilo z 38:34.

V nadaljevanju tekme so Krčani spet zaigrali tako, kot znajo, in po dveh minutah je njihova prednost narasla na 11 točk, po 12 minutah igre v drugem polčasu pa je Interier vodil že s 14 točkami razlike in vse je kazalo, da je tekma odločena, vendar ni bilo tako. Postojnčani, ki so letos prvi vzeli mero slovitemu Smeltu Olimpiji, so začeli vztrajno polniti domači koš in se dobro minuto pred koncem srečanja Krčanom približali na eno točko razlike (69:68 za Krčane). Zadnja minuta je bila vojna živcev, ko so igralci obeh moštev

• 14 dni odmora zaradi nastopa državne reprezentance bodo Krčani izkoristili za pripravo na tekmo z ljubljanskim Smeltom Olimpijo, ki bo 14. oktobra v Ljubljani. Po besedah Draga Radeja Interier ni brez možnosti za zmago, čeprav na točke od tekem s prvakom pred sezono niso računali.

napravili vrsto osebnih napak, vendar gostom ni uspelo doseči vodstva, z zadetkom iz prostega meta pa je Američan McDonald določil končni izid srečanja, 77:74 za Interier. Točke za Interier so dosegli: Mitja Zaturoski 10, Mario Kraljevič 13, Mišel Krajcar 2, Ariel McDonald 18, Ivo Nakič 20, Habib Ademi 12 in Leon Kralj 2, medtem ko sta bila pri gostih najuspešnejša Dalibor Petrovič (23) in Teo Čižmič (21).

I. VIDMAR

Mario Kraljevič (na sliki v svetlem dresu) je steber igre krškega košarkarskega moštva. Ko je v igri, morata nanj vedno paziti po dva igralca, pa še teh se s takimi rokoborskimi prijemi brez težav znebi. (Foto: I. Vidmar)

Iskra Litus tokrat bolje

V Mariboru so Litijani igrali in le malo je manjkalo, pa bi zmagali - Tekmo je odločil šele podaljšek

LITIJA - Košarkarjem litijske Iskre Litusa tudi v petem poskusu, ko so se v Mariboru pomerili s Satexom, ni uspelo zmagati, vendar tokrat ni veliko manjkalo, da bi iztržili točko v gosteh pri moštvu, ki je pred tem imelo tako kot Litijani 5 točk, saj je zmagovalca odločil šele podaljšek, v katerem so imeli domači košarkarji več sreče.

Moštvi sta bili celo tekmo zelo izenačeni, po 10 minutah je bil izid 17:17, ob polčasu pa 36:36. Sredi drugega polčasa, ko se je v 28. minuti poškodoval kapetan litijskega moštva Alojz Šiško in ga je zamenjal 16-letni Mario Japič, Litijani niso popustili, ampak so v 32. minuti dosegli prednost štirih točk, kar je bilo največ na srečanju. Najboljši mož litijskega moštva Rok Kandžič je z zadetkom minuto pred koncem tekme popeljal Litijane v vodstvo z 68:66, 21 sekund pred koncem pa je Primorac izenačil in zmago je odločil podaljšek, v katerem so bili boljši domačini, ki so na koncu z 80:76 zabeležili drugo zmago v tej sezoni.

Točke za Iskro Litus so dosegli: Kandžič 29, Japič 3, Peterlin 18, Džurišič 6, Bošnjak 11, Šetina 2 in Šiško 7, medtem ko sta bila pri Satexu najučinkovitejša Primorac (24) in Kotnik (26). Iskra Litus je s 6 točkami deseta in se bo naslednjo soboto, 14. oktobra, doma pomerila s šestouvrščeno Bavario Wolltexom.

• Uprava košarkarskega kluba Iskra Litus ima na začetku sezone, v kateri prvič igra v A-1 ligi, obilo težav. Potem ko jih je zapustil Narat, ki naj bi bil steber njihove igre, je takoj po končani tekmi s Satexom v Mariboru odstopil še trener Andrej Urlep. Litijski košarkarski klub je tako v hudi krizi, saj z moštvom, kakršno mu je ostalo, ne more računati na kaj drugega kot na boj za obstanek v play outu.

MARJAN ŠUŠTERŠIČ

Vučkovič tokrat blestel v obrambi

Košarkarji novomeške Krke so v 5. krogu doma premagali Kraškega zidarja s 105:75 (47:41) - Stipaničev onemogočil Bačarja - Najboljši strelec je bil Simon Petrov

NOVO MESTO - Košarkarji Krke Novega mesta'92 so že na začetku letošnje košarkarske sezone kot novinci v A-2 ligi presenetili celo marsikaterega strokovnjaka. Čeprav v moštvu ni posebej znanih imen, pa z izredno disciplinirano igro v obrambi in v napadu, kjer dosegajo točke prav vsi igralci, brez težav premagujejo moštva, ki so pred prvenstvom veljala za boljša. To se je zgodilo tudi na tekmi s Kraškim zidarjem, ki naj bi bila derbi, na koncu pa so se morali gostje sprijazniti s hudim porazom.

Novomeščani so srečanje začeli s peterko Stipaničev, Petrov, Smodiš, Bajc in Vučkovič, vendar je v drugi minuti, ko je Matjaž Bajc zagrešil že tretjo osebno napako, trener Slavko Seničar namesto njega na parket poslal Primoža Samarja, ki pa ga je visoki Primož Bačar popolnoma onemogočil, tako da je moral Samar po petih minutah igre na klop. Če je Bačar uspešno zadržal Samarja, pa je njega na nasprotni strani izvrstno ukrotil Leon Stipaničev, medtem ko je od visokih centrov Kraškega zidarja svojo nalogo lahko dobro opravil le izvrstni Mladjen Džino, ki je Novomeščanom nasul 25 točk, pod koš pa je uspešno prodiral tudi Gregor Jelnikar, ki je dosegel 14 točk, vendar to Sežancem ni veliko pomagalo, saj niti v enem trenutku srečanja niso vodili. Še najbliže temu pa so bili v 19. minuti, ko je bil izid 42:41, čeprav so Novomeščani že po petih minutah vodili s 17:4, ob polčasu pa je bil izid 47:41.

V drugem polčasu je začel zadevati Goran Vučkovič, ki je že v prvem delu igre igral izjemno dobro v obrambi in Sežancem kar nekajkrat odvzel podano žogo, skupaj s Smodišem, Bajcem in Petrovom pa so pridno večali razliko, ki je v 17. minuti znašala že 32 točk, bistveno pa se ni zmanjšala, niti ko je Seničar v igro poslal tudi mlajše igralce.

Zadetke za Krko so dosegli: Samar 6, Stipaničev 8, Simon Petrov 26, Smodiš 12, Bajc 18, Vučkovič 18, Vipavec 3, Miha Petrov 1, Novina 9 in Župevec 4. Krka je po 5 krogih s 4 zmagami in enim porazom na 2. mestu prvenstvene lestvice. Po premoru zaradi nastopa državne reprezentance se bodo 14. oktobra košarkarji Krke v gosteh pomerili s škofjeloško Loka kavo.

I. VIDMAR

SMODIŠ V GNEČI POD KOŠEM - Veliki up novomeške košarke 15-letni 204 cm visoki center Matjaž Smodiš se kljub mladosti in neizkušenosti že uspešno kosa z najboljšimi centri A-2 lige, čeprav včasih precej težko kroti svoje živce. Na sliki je na sobotni tekmi, ko so ga med uspešnim metom obkrožili sežanski dvometraši Primož Bačar (levo), Mladjen Džino (11) in Alan Dornik (14), situacijo pa budno spremlja tudi njegov soigralec Leon Stipaničev (6). (Foto: I. Vidmar)

Tek ob Krki uspel

Blizu 200 udeležencev

KOSTANJEVICA - Celo nebo se je usmililo organizatorjev 11. teka ob Krki, ki je tokrat veljal tudi za akcijo Brazde vzdržljivosti. V sončnem in za ta čas kar toplem vremenu je 3 različno dolge proge uspešno preteklo 156 tekačev iz vse Slovenije, najboljši čas pa je dosegel Beno Piškur iz Ljubljane, ki je potreboval za 10-kilometrsko razdaljo 32 minut in 23 sekund. Na isti razdalji je med mladinci zmagal Novomeščan Aleš Tomič, njegov rojak Matjaž Ravbar pa je bil drugi. Med moškimi do 30. leta je bil Novomeščan Borut Retelj drugi, med moškimi nad 40. letom pa Matija Ozanič iz Kočevja prvi in njegov someščan Franc Kocjančič tretji. Med ženskami do 20. leta je bila Novomeščanka Irena Auersperger prva, v kategoriji do 30. leta je bila Sevničanka Zvonka Bregar prva, med ženskami nad 40. leti pa Trebanjka Darinka Šalehar tudi prva.

Šentjernejčan Polde Bučar, ki že vrsto let živi v Kostanjevici in je bil pred leti uspešen tekmovalec na srednje in dolge proge, še vedno rad nastopi na Teku ob Krki. Letos je nastopil že enajstič in tako ni zamudil niti ene prireditve.

Na 7,5-kilometrski progi je med dečki do 15. leta zmagal Franci Vene nad Zoranom Vržino, Elvisom Antončičem in Gregorjem Čukom (vsi Novo mesto), med moškimi do 20. leta je bil najhitrejši Novomeščan Dejan Gradišar, medtem ko je bil Šentjernejčan Matjaž Miklavčič tretji. Na isti razdalji je bila Brežičanka Terezija Kovačič druga. Na najdaljši razdalji malem maratonu (21 km) se je od domačih tekmovalcev najbolje uvrstil Drago Kosem iz Sevnice med moškimi do 20. leta, kjer je bil Brežičan Jože Tršelič drugi, medtem ko je najboljši čas na tej razdalji dosegel Janez Vovk iz Ljubljane (1:08:36).

Štangelj in Ravbar že v Kolumbiji

Štangelj in Ravbar po vadbi v Koloradu že na prizorišču svetovnega prvenstva - Brez Ugrenoviča - Na dirki Po Hrvaški so slovenski kolesarji nastopili složno

NOVO MESTO - Najboljša novomeška kolesarja Bogdan Ravbar in Gorazd Štangelj sta v soboto, 30. septembra, skupaj z ostalimi slovenskimi reprezentanti, ki bodo ta teden nastopili na svetovnem kolesarskem prvenstvu v Kolumbiji, prispela v Bogoto, od koder so jih člani slovenske reprezentance na čelu s tekmovalcem na velodromu Matjažem Leskovarjem pospremili do 230 km oddaljene Paipe.

Čas pred svetovnim prvenstvom so slovenski kolesarji dobro izkoristili, saj so se od 13. do 30. septembra pripravljali v Koloradu, kjer so pogoji podobni kot na prizorišču prvenstva, pa tudi za varnost je bolj poskrbljeno kot v Kolumbiji, kjer izredno močna mamilarska mafija in gverilci povzročajo prirediteljem obilo težav. Po zadnjih vesteh se naši fantje, ki bodo na cestni dirki nastopili 7. oktobra, dobro počutijo. Gorazd, ki je imel nekaj časa težave s časovno spremembo, se je aklimatiziral, pa tudi Bogdana zlomljen prst ne ovira več pri vadbi. Dirka, od katere v Novem mestu veliko pričakujejo, bo speljana po 17,7 km dolgem krogu, tekmovalci pa bodo progo z višinsko razliko 300 m odpeljali desetkrat. Cilj vse naših kolesarjev je najmanj uvrstitev med 16 držav, kar jim zagotavlja nastop na olimpijskih igrah v Atlanti. Na prvenstvu ne bo nastopil Brane Ugrenovič, ki bi moral včeraj tekmovati na posamičnem kronometru. Zaradi bolezni je ostal doma.

BREŽIČANKE SO BOLJŠE - Dolenjsko-posavski derbi druge ženske rokometne lige se je v novomeški športni dvorani končal z zmago gostij iz Brežic s 25:23 (11:10). Ekipa Novega mesta, ki se je spomladi sicer kot prvouvrščena v drugi ligi uvrstila v prvo ligo, je svoje mesto odstopila drugim in zaradi pomanjkanja denarja skoraj razpadla, na igrišču pa so ostale le najmlajše igralke. Najboljša strelka srečanja je bila Novomeščanka Nataša Drobnjakovič, ki je dosegla 12 zadetkov. Na sliki: Miladinovičeva (desno) si je sicer izborila priložnost za met, vendar na srečanju ni dosegla zadetka. (Foto: I. V.)

Preostali del novomeškega kolesarskega moštva je prejšnji teden nastopal na dirki Po Hrvaški, kjer so slovenski kolesarji vozili presenetljivo složno in kljub 6 moštvom iz bivše Sovjetske zveze, ki so si močno prizadevala ogroziti zmago našega kolesarja, v skupnem vrstnem redu osvojili prva tri mesta. V skupnem vrstnem redu je zmagal Celjan Iztok Melanšek nad Rajkom Petkom (Sava) in Novomeščanom Sandijem Papežem. Na posameznih etapah so se od Novomeščanov najbolje uvrstili: Mervar, ki je zmagal v 1. etapi, bil drugi v 6. etapi in četrti v 7. etapi; Fink, ki je zmagal v 4. etapi, bil četrti v 5. etapi in šesti v 1. etapi, in Sandi Papež, ki je bil drugi v 2. etapi in peti v zadnji, osmi etapi.

I. VIDMAR

Naši strelci nad pričakovanji

Na mednarodnem tekovanju IPSC v veliki konkurenci dosegli vidne rezultate - Ekipno tretji

PLZEN - Češko mesto Plzen je 30. septembra in 1. oktobra gostilo najboljše strelce Evrope, saj je bilo prizorišče mednarodnega prvenstva v praktičnem streljanju IPSC. Udeležilo se ga je nekaj več kot 100 tekmovalcev, tudi Slovenci, ki so se, čeprav so streljali slabše od svojih zmožnosti, zelo dobro odrezali. Svoje znanje, spretnosti in preciznost so morali pokazati na 14 zahtevnih progah, ki Slovencem kljub slabšim možnostim treniranja niso delale velikih težav.

Naše barve je najbolje zastopal Ljubljančan Andrej Feguš, Ludwig Dvojmoč iz Šentjerneja je bil 14., 19. mesto je zasedel Damjan Pesek, takoj za njim je bil Boro Ličina, oba iz Ljubljane. V zgornji tretjini je bil Samo Jakše iz Šentjerneja, med prvo polovico pa se je prebil še Marjan Čeplak iz Krškega, ki sicer strelja z revolverjem, s pištolo pa trenira šele kratek čas. Zelo dobro uvrstitev je dosegla prva slovenska ekipa (Feguš, Dvojmoč, Pesek), ki je v kategoriji standard zasedla tretje mesto. Glede na to, da se ta šport v Sloveniji goji šele dve leti, so rezultati velika spodbuda za tekmovalce, hkrati pa jih ovira še oster zakon o orožju in embargo, zaradi katerega se z orožjem preko Avstrije sploh niso mogli vrniti v Slovenijo, kljub urejenim papirjem.

T. G.

Slovenski strelci z velikimi kalibri so morali na Češkem pokazati različne spretnosti. Najbolj se je izkazal Ljubljančan Andrej Feguš, ki je zasedel 9. mesto, vodja slovenske reprezentance Ludvik Dvojmoč iz Šentjerneja pa je zasedel zelo dobro 14. mesto. (Foto: T. G.)

Konopljo so sadile že naše babice, niso pa se omamljale z njo

Naj ji rečemo indijska, domača ali kako drugače - samo ena je: konoplja (ali latinsko Canabis sativa L.), pa naj zraste kjerkoli na zemeljski obli. Kakšna je, pa je odvisno od pogojev rasti. In če jo lahko uporabljamo za vrvi, oprtnice, s semeni krmimo živino ali izdelujemo olje, je vse bolj znana uporaba konoplje za drogo, kar je seveda prepovedano, zato so postali nasadi konoplje trn v peti organom pregona. Vsaka konoplja, ki ima količnik kanabioidnih snovi večji od ena, ima namreč lahko pri zlorabi učinek droge.

Konoplja izvira iz Male Azije, od tam pa je prišla v zahodno Evropo že v rimskih časih, odkoder se je razširila po vsej Evropi. Arheologi so odkrili, da konopljo v sredozemskem bazenu in srednji Aziji gojijo že več kot tri tisočletja. Spada v družino konopljevk, ki so sicer maloštevilne, a gospodarsko zelo pomembne, saj v njene vrste sodi tudi hmelj.

Kako velika zraste rastlina, je odvisno od kakovosti semena, vremenskih in geografskih razmer. Ustreza ji toplo in vlažno vreme. Posebne skrbi ne zahteva, le takrat, ko so rastline še majhne ali kadar je suša. Možno je tudi, da se sama zaseje, če je bil prej na tisti zemlji nasad in če je padlo kaj semena. Raste po vsem svetu, naše podnebje pa ji tudi ugaja, zato ni čudno, da policija pogosto odkrije kak nasad tudi pri nas. Na upravi za notranje zadeve Novo mesto so v lanskem letu na primer odkrili 8 nasadov z več kot 400 sadikami, zasegli pa so več kot 6 kilogramov marihuane, zato ni čudno, da tudi tisti, ki bi želeli gojiti rastlino samo zato, da bi pač videli, kako izgleda, tega iz varnosti pred "radovedneži" raje ne počnejo.

Konoplja torej tukaj ni neznana. Kot je na eni od obravnav na okrožnem sodišču v Novem mestu povedal Belokranjec, ki je bil obtožen neupravičene proizvodnje in prometa z mamili ter omogočanja uživanja drugim, naj bi konoplja na njihovi njivi zrasla kar sama, saj so njivo dobili v najem od starih staršev, ti pa so konopljo sadili zato, da so na tak način zavarovali pridelek pred divjimi svinjami. Zraste namreč lahko tudi do 3 metre visoko, če ji pogoji ustrezajo, torej učinkovito naravno varovalo, ravno zaradi bujne rasti pa je takšne nasade (ali samo posamezne rastline) lažje odkrivati.

Je enoletna rastlina, proti vrhu se steblo razveja in nosi recljaste liste. Ti so dlanasti, s suličastmi in napihnjenimi listki. Rastlina je dvodomna, poznamo namreč moške in ženske rastilne, ki se razlikujejo med seboj. Moške imajo močna in odporna vlakna, ki se razvijejo pod povrhnjico in jih pridobivajo s trenjem podobno kot pri lanu. Vlakna uporabljajo za vrvi, ki so zelo kvalitetne, celo najboljše na svetu. Ženska rastlina pa daje plodove, ki so dobra ptičja krma in jih zaradi velike količine olj uporabljajo pri izdelavi barv. Suha mlada socvetja pa uporabljajo za marihuano. Tudi hašiš je mogoče pridobiti iz nje; cvetni listi in steblo namreč izločajo smolnat izvleček, ki ga je potrebno skoncentrirati.

Za marihuano sta primerni rastlini obeh spolov, vendar je ženska kvalitetnejša, saj vsebuje več psihoaktivnih snovi. Pridelovalci ne završejo moških rastlin, vendar v času cvetenja ponavadi naredijo selekcijo. Konoplja vsebuje več kot 400 različnih snovi, kakšnih 60 pa ima kanabioidno strukturo. Najbolj nevarna snov je tetrahidrokanabinol (THC), glede na okolje, v katerem raste, pa njegova koncentracija niha od pol do 11 odst., hašiš jo lahko vsebuje celo do 22 odst. Količina psihoaktivnih snovi ni v celi rastlini enaka; največ jih je v vršičkih, odstotek pa pada po stranskih vrhovih, listih, steblih do korenin.

Pridobivanje droge iz konoplje ni nobena umetnost: posušeni listi, cvetje in drugi deli rastline, ki so zdrobljeni, se kadijo v cigareti ali pipi, ponavadi je ne mešajo s tobakom, kot je značilno za hašiš. Toksikomani kadijo hašiš kot tobak, žvečijo, jedo v kroglicah ali pa ga pomešajo s sladicami ali pijejo kot čaje. Hašiš je temno rjave barve, v obliki ploščic, pogač, prahu ali pa tekočine (hašiševo olje), in ima značilen vonj.

Kazen je jasna

Konoplja spada med tako imenovane mehke droge in o njeni legalizaciji potekajo v zahodni Evropi številne debate, a Svetovna zdravstvena organizacija zaradi hudih stranskih učinkov privoljenja ne da. Kazenski zakonik Republike Slovenije uživanja sicer ne prepoveduje, je pa glede neupravičene proizvodnje in prometa z mamili jasen. Kdor jo namreč neupravičeno proizvaja, predeluje, prodaja, ponuja naprodaj ali zaradi prodaje kupuje, hrani ali prenaša, posreduje pri prodaji, nakupu ali kako drugače neupravičeno daje v promet substance ali preparate, ki so razglašeni za mamila, se kaznuje z zaporom od enega do 10 let. Če to stori več oseb, ki so se združile za dejanje, je najnižja zagrožena kazen najmanj 3 leta zapora. Milejša je kazen za tiste, ki brez pooblastil izdelujejo, nabavljajo ali imajo ali dajejo v uporabo material, opremo ali substance, za katere vedo, da so namenjene proizvodnji mamil - zagrožena kazen je od pol leta do pet let.

Canabis sativa L.

Kaznuje se tudi napeljevanje drugega k uživanju mamila ali nudenje mamila ali prostorov - zakonik predvideva zaporno kazen od treh mesecev do petih let. Slabše se godi storilcu, ki nagovarja mladoletnike ali večje število ljudi, saj je zagrožena kazen od enega do deset let zapora.

Naj na tem mestu navedemo še primer preprodaje heroina iz Malezije. Kogar tam zalotijo pri prodaji 15 gramov heroina, mu že grozi smrtna kazen. Kljub zelo strogim kaznim pa število zasvojenih z mamili skokovito narašča. Tamkajšnji pravosodni organi ocenjujejo, da se ukvarja z drogami kar 1,400.000 prebivalcev, tri četrtine pa je mlajših od 30 let.

"Trava" že v osnovni šoli

Če je imela Slovenija vrsto let na mednarodni poti mamil prek Balkana v Evropo pomembno vlogo kot tranzitna država, pa zadnja leta postaja ena večjih potrošnikov drog. Kajenje marihuane se je tudi v Sloveniji močno razmahnilo in je postalo nekaj vsakdanjega celo med osnovnošolci. Po eni izmed raziskav med slovensko mladino jih je med tistimi, ki kadijo travo, 7 do 9 odst. kadilcev prvič marihuano poizkusilo že v 7. razredu osnovne šole, 15 odst. pa v 8. razredu. Kot pravijo kadilci, je ni težko dobiti, cena pa je različna. Eden izmed podatkov pravi, da je cena v Ljubljani za manjše količine (do 50 gramov) 5 do 9 nemških mark.

Kljub visoki ceni, ki ima pogosto za posledico tatvine, rope, goljufije in druga kazniva dejanja, je predvsem med mladimi vedno bolj razširjena. Mogoče zaradi občutka odraslosti ali pa zaradi učinkov, ki jih prinaša kajenje: sprostitev, zgovornost, spremembe razpoloženja in občutek lebdenja. Učinek marihuane in hašiša zmoti miselne procese, poslabša spominske funkcije in moti zbranost, pri nekaterih povzroči potrtost ali pa zbeganost z motnjami v razumevanju stvarnosti. Mnogi uživalci tožijo, da so po dolgotrajnem uživanju te droge postali brezbrižni in ravnodušni, da so zgubili sposobnost in voljo za miselne napore in interese. Škodi tudi našemu zdravju, zmanjšuje odpornost za bolezni, povzroči lahko večje poškodbe pljučnih celic kot kajenje tobaka in vodi k nastanku pljučnega raka.

Učinek THC pri kajenju lahko traja samo nekaj minut, lahko pa tudi več ur, kar je odvisno od doze, ki jo je telo sprejelo; lahko je to le mehko pomirjenje ali evforija ali pa vodi do halucinacij, slabosti, vrtoglavic, bruhanja... Pri velikih dozah izgine občutek za čas in razdaljo, prilagajanje na temo iz svetlobe pa traja neskončno dolgo. Kdor kadi marihuano vsak dan, povzroča kopičenje, kar vodi v odmevni občutek, ki spremlja zasvojenca tudi tedaj, ko ne kadi.

Marihuana deluje na žleze in hormone, poslabša spolni razvoj in plodnost, vpliva tudi na gensko maso. Pri nosečnicah pride do zastrupitve plodu, posledice pa so spontani splav, prezgodnji porod ali rojstvo mrtvega otroka. Pri teh otrocih je pogosta levkemija, THC pa se izloča še z materinim mlekom. Srčni utrip lahko zmanjša celo za polovico, s čimer se zmanjšuje dotok krvi v srce. Učinki kajenja marihuane so navzoči tudi potem, ko uživalec sprememb v razpoloženju ne zaznava več. Koordinirano gibanje je oteženo, tudi refleksi so počasnejši, mišljenje in spomin pa ne delujeta kot običajno, zato je možnost, da tak človek povzroči nesrečo v prometu, toliko večja. Čeprav nekako velja prepričanje, da kajenje marihuane povzroča samo psihično odvisnost, pa po sodobnih podatkih takšno početje privede tudi do telesne odvisnosti, droga postane organizmu biološko potrebna in nastopijo mučne abstinenčne težave, če uživalec z drogo prekine. Na žalost pa privede večino kadilcev marihuane do skušnjave, da posežejo po trdih drogah.

Seme v lončku

Zato je bolje, da marihuane niti ne poskusite, čeprav je radovednost pogosto začetek poti, ki se ji pravi odvisnost. In če vas kljub temu, da nimate želje po kajenju trave, le zamika poskusiti, kakšna je konoplja, in bi jo mogoče celo želeli imeti na vrtu kot okrasno rastlino, je vseeno bolje, da jo posadite v lonček in je raje ne izpostavljajte očem javnosti. Če so namreč na pohodu uničevalci nasadov konoplje, se kaj lahko zgodi, da bo kdo pomislil na vaše "zle" namene ob sicer čisto nedolžni sadiki. Ali pa bo zadišala celo kakšnemu kadilcu...

TANJA GAZVODA

FOTO: T. GAZVODA

Konopljo lahko tudi uporabite za zvijanje jointa, to pa je že igranje z ognjem.

SE NE IZPLAČA!

Človek, doma je pod dolenjskim soncem, se je oglasil pred letošnjim poletjem v nekem novomeškem zasebnem gradbenem podjetju in skušal tam naročiti popravilo dimnika na svoji stanovanjski hiši. Dimnik namreč ni bil tisto, kar se pričakuje od normalnega dimnika na stanovanjski hiši, gradbeniki pa se v takih okoliščinah znajo obnašati. V gradbenem podjetju so se človeku izmikali in izmikali, potem so mu rekli: poiščite si za to delo kakšnega šušmarja. Našemu podjetju se tako majhno delo ne izplača.

V času, ko je omenjeni dimnik še krepko stal na odkazanem mu mestu na strehi, je imel isti državljan neprijetno izkušnjo s svojim malim tranzistorskim sprejemnikom. Tranzistor, ki je ob nakupu veljal toliko kot enoločnica in malo pivo, ni deloval. Ker je v tem času v Novem mestu že poslovala imenitna popravljalnica tovrstnih aparatov, je tja odnesel mali tranzistor. Lastnik servisne delavnice ga je odslovil že od vrat: "Ne popravljam takih majhnih tranzistorjev. Se mi ne izplača."Tako so drobne stvari pač ostale v okvari, prva tako, druga drugače.V okvari pa niso samo izdelki, kot je dimnik ali majhen

tudi tako

tranzistor, ampak tudi celi deli sveta. Na primer Suha krajina, ki se nekako ne more skobacati iz plenic, v katere jo je povila novejša zgodovina z zgodovino delavskega gibanja ali pa mogoče že tudi mračne sile starejšega datuma. Ljudje, ki živijo v Suhi krajini, so šli doslej že večkrat povedat tako socialističnim predsednikom in tajnikom kot njihovim novodobnim službenim naslednikom v Ljubljano, Novo mesto in Kočevje, da se Suha krajina ne more povzpeti med razvite pokrajine. Različne državne službe sicer resno "delajo na projektih" za Suho krajino, vendar veliko stvari potrjuje, da predsedniki, tajniki in drugi dejavniki žal mislijo resno najbolj takrat, ko odgovarjajo - naravnost ali zavito - Krajinčanom. Odgovarjajo pa: "V Suho krajino, polno divjadi in prazno ljudi, ne bomo vlagali, ker se nam to ne izplača."

Navedeno bi lahko šteli za primere, ki dovolj zogovorno potrjujejo, da se nekateri mogočni državljani in mogočna država lahko ognejo tistemu, kar se ne izplača. Javnosti so znani še drugi primeri, ki dovolj zgovorno potrjujejo, da se nekateri državljani ne morejo ogniti tistemu delu, ki se jim sicer ne izplača, a jim je edino dostopno. Tudi v Novem mestu ulica govori o takih primerih. Natakarice, ki delajo po novomeških bifejih cele dneve na črno za majhne denarje, med državljani brez izbire niso edine. So še drugi delavci.

Ti ljudje, ki nimajo izbire, so ponavadi ljudje z majhnimi tranzistorji, ker nimajo denarja za velik radio. Če pa si kupijo velik radio, jim zmanjka za dimnik. Sodobna slovenska podjetništvu zapisana država in državniki pa ob tem - no, oni v tem času pripravljajo vse potrebno za boljši jutri svojih pripadnikov, kot so to pripravljale doslej že vse države tega sveta. Torej, počakajmo še enkrat na boljši jutri!

MARTIN LUZAR

"Radi, radi gremo v šolo!"

Prebujalo se je jutro, bolj oblačno kot ne, meglice so se še spuščale iznad hriba Žabjak in sonce še ni poslalo nobenega sončnega žarka, ki bi obljubljal lep dan. Vanj pa je verjelo kar nekaj romskih otrok, ki so že postavali ob glavni cesti in se ozirali proti Novemu mestu. Čakali so rdeč kombi. Ne čisto navaden, vsaj zanje ne. Rdeč kombi jih namreč vozi v bršljinsko osnovno šolo, ki morda pomeni tudi lepšo prihodnost.

Čeprav se pouk, kot je navada, na vseh osnovnih šolah, tudi na OŠ Bršljin, začne ob 8. uri, kombi pride po romske otroke že pred 7. uro. Vozi ga hišnik, prve tedne v začetku šolskega leta pa se mu pridruži socialna delavka Darja Padovan, da je vstop v šolo malo lažji. Prejšnji teden sem jim družbo delala tudi jaz. Odpeljali smo se proti Žabjaku po "naše" otroke in, čeprav je bil bolj deževen dan, primeren za nabiranje gob in podobnih stvari, je ob cesti čakalo kar veliko malih Romov, željnih novega znanja. "Na šoli smo se odločili, da lahko vsak dobi teden dni dopusta za nabiranje gozdnih sadežev, izkoristi pa jih lahko, kadar hoče," razloži Padovanova.

Potovanja iz Bršljina do Žabjaka in nazaj

Prva naša postaja je bilo novo naselje, kjer poleg novo zgrajenih hiš že nekaj časa stoji vrtec Pikapolonica ter trgovina in gostilna Jurček. Romčki so se zvedavo zazrli v kombi, kjer smo sedeli kar trije. Padovananova me je predstavila in jim povedala, da bom danes z njimi, in le nasmeh je bil potreben, pa je bila začetna zadrega mimo. Kar naenkrat se je v kombi vsulo polno črnih hlačk, rožnatih kril, pisanih puloverjev, nekaj zaspančkov pa je še zadnjo minuto na pol oblečenih priteklo z raznih strani naselja. Mami, ki sta pospremili otroke, sta Padovanovi še posebej skrbno naročali, naj v šoli pazijo nanje. In smo se odpeljali. V kombiju je bilo kar naenkrat živahno kot le kaj. Vprašala sem jih, ali gredo radi v šolo, in odgovor je bil odločen:"Radi, radi!" Govorili so vsevprek in če sem se še tako trudila in vlekla na ušesa, nisem kaj dosti razumela.

Ko smo prispeli v šolo, so kar stekli v razrede, kjer so jih pred začetkom pouka čakale še mnoge obveznosti, mi pa s kombijem nazaj po drugo skupino Romčkov. Te smo našli ob glavni cesti v zgornjem delu naselja Žabjak. Kar nekaj malih "učenjakov" se nam je priključilo, v glavnem so bila to tokrat dekleta z lepimi, dolgimi lasmi. Prišla je neka Romkinja, ki je opravičila svojega sina, da ne more v šolo, ker se grozno slabo počuti. Tudi romski otroci morajo izostanke od pouka opravičiti z ustreznimi opravičili od staršev ali od zdravnika, sicer se jim odšteje od zneska (6.700 tolarjev), ki ga dobijo vsak mesec, če njihovi otroci redno obiskujejo pouk.

Zadnjo skupino Romčkov smo pobrali v spodnjem delu Žabjaka in ti so bili kljub zgodnji uri še posebej zgovorni. Takoj sem se jim prikupila, ko sem iz torbice potegnila fotoaparat in jih slikala za Dolenjski list. Na vprašanje, ali so zaspani, so mi odgovorili: "Nismo, nismo, smo pili kavo." Nisem mogla verjeti. Pri njih je namreč že kar tradicija, da vsi, tudi otroci, čeprav gredo šele v prvi razred, zjutraj popijejo skodelico prave kave, nekateri pa žal prižgejo tudi cigareto.

FOTO: L. MURN

Vsako jutro v romsko naselje Žabjak pripelje rdeč kombi, ki male Rome odpelje v bršljinsko osnovno šolo.

Romi so drugačni

Ko male Rome pripeljejo v šolo, jih najprej čaka umivanje. V spodnjih prostorih šole imajo kopalnice s tuši, garderobo, rezervnimi oblačili, zato se najprej vsi zapodijo tja. Pri umivanju, sušenju las in oblačenju jim pomagata dve zaposleni delavki, ena je celo Romkinja. Seveda vsem tistim, ki pridejo čisti in lepo oblečeni, to ni potrebno. "Razveseljivo je, da v šolo prihaja vse manj zanemarjenih otrok, čeprav je naselje Žabjak, v katerem živi okrog 350 Romov, dolgo veljalo za eno najbolj zanemarjenih. Z izgradnjo novega naselja in vrtca pa so se razmere izboljšale," je povedala Darja Padovan.

FOTO: L. MURN

Veseli obrazi Romčkov malo pred 8. uro zjutraj govorijo, da so umiti, počesani, preoblečeni in več kot pripravljeni, da sedejo v šolske klopi.

Tako je sedaj v OŠ Bršljin od 616 učencev vpisanih 65 Romov, kar je več kot 10 odstotkov. Pouk jih kolikor toliko redno obiskuje več kot 50, večina nižje razrede. V prvi razred jih letos prihaja 15, v drugi 12, v tretji 8, v četrti 9, v peti 7, v šesti 3 in v sedmi 1. Ker so Romi pogosto ponavljali razred ali pa predčasno prekinili šolanje, je zelo malo učencem uspelo priti v višje razrede. Glede na dolgoletne izkušnje pri delu z romskimi otroki, ki jih na OŠ Bršljin imajo, saj se z njimi ukvarjajo že 20 let, vedo, da uveljavljeni učni načrti zanje ne pridejo v poštev. "Zato z njimi delamo po posebnih učnih programih z minimalnimi učnimi normami. Mislim pa, da je napredek viden in da je naša šola nekaj posebnega v Sloveniji prav zaradi majhnega števila konfliktov z romskimi učenci," je dejal Tone Dragan, ravnatelj OŠ Bršljin.

Najhujša ovira - neznanje slovenščine

Eden izmed največjih vzrokov za pogosto neuspešnost romskih otrok v šoli je poleg drugačnega načina življenja, počasne socializacije, nemotiviranosti za učenje prav gotovo neobvladanje slovenskega jezika, saj ga poznajo le toliko, kolikor je potrebno za najnujnejše sporazumevanje. Zato je učiteljem delo veliko lažje s tistimi Romi, ki so bili vsaj dve leti vključeni v vrtec Pikapolonica. Nasploh za Rome velja poseben učni program z minimalnimi učnimi normami, pokazalo pa se je, da je od organizacijskih oblik najbolj učinkovita zgodnja integracija z veliko skupinskega in individualnega dela. Integrirani romski otroci hitreje osvajajo slovenski jezik in se bolje socializirajo.

"Na naši šoli so otroci ob vstopu vključeni v čisti romski oddelek. Slovenski jezik, matematiko in spoznavanje narave in družbe jih v manjših skupinah počuje njihova razredničarka, pri vzgojnih predmetih pa so otroci razporejeni med ostale civilne učence 1. razreda. Tako so najmanj eno uro dnevno že vključeni med slovenske otroke. V 2. in 3. razredu pa so že skoraj v celoti integrirani med slovenske šolarje, le v 2. razredu se z njimi pri matematiki in slovenščini, v 3. razredu pa pri slovenščini ukvarja v posebnem razredu dodatni učitelj. Od 4. razreda dalje so vsi romski otroci ves čas pouka skupaj z ostalimi otroki. Seveda bi bilo dobro, da bi tudi v ostalih razredih vsaj eno uro dnevno poučeval slovenski jezik dodatni učitelj, toda za zdaj to ne gre, čeprav je jezik največja ovira za doseganje boljših učnih uspehov. Velik napredek pa je tudi to, da je od leta 1991 odgovornost za poučevanje Romov z upoštevanjem drugačnosti prevzela država," pravi ravnatelj Tone Dragan. Ocenjevanje romskih učencev je v 1., 2. in 3. razredu opisno, potem pa številčno, vendar to oceno učitelji še pisno obrazložijo.

"Ti si Ema, jaz sem Hugi in ti si rumeno sonce"

Tisti del sredinega dopoldneva, ki sem ga preživela z 9 romskimi učenci 1. razreda na OŠ Bršljin (sicer je vpisanih 18 otrok), je minil zelo prijetno, saj so me skupaj z njihovo razredničarko Božo Antončič, ki romske otroke poučuje že osmo leto, lepo sprejeli medse. Prvo uro smo se vključili med "civilne" otroke. Pod geslom "vsi drugačni, vsi enakopravni" smo se posedli v krog in najprej so se mi predstavili, in to tako simpatično, kot znajo le otroci: "Ti si Ema, jaz sem Hugi in ti si rumeno sonce. Ti si Hugi, jaz sem Anđelka, ti..." Nato smo peli razne pesmice in celo zaplesali "na račke". Romi so glasbeno nadahnjeni in Boža Antončič, ki je tudi vodja študijske skupine učiteljev za romske učence za Dolenjsko, Posavje, Belo krajino, je povedala, da s svojim kulturnim programom in plesanjem v folklorni skupini popestrijo razne prireditve in proslave. Na razstavah sodelujejo z likovnimi izdelki, izdali pa so že tudi nekaj glasil z naslovom Iz naših logov (po romsko Zoro mengero vešoro). Da so romski "prvčki" radi v šoli, so dokazali tudi naslednjo uro po malici, ko sem se jim spet pridružila. Razkazali so mi svoj razred in obudila sem spomin na to, kaj je tabla, kreda, koš za smeti ipd. Čeprav še niti mesec dni ne obiskujejo 1. razreda, so mi pokazali, kaj vse že znajo: napol zapeli in recitirali so mi pesmice, npr. "Hočeš nočeš, v šolo greš...", ko pa sem odhajala, so se lotili še risanja.

V kratkem času smo postali prijatelji in slovo je bilo kar težko. Zato sem bila še toliko bolj presenečena, ko me je kasneje učiteljica Boža še enkrat povabila v razred, da so mi mali Romi z žarečimi očmi poklonili svoje risbice. Z listi, na katerih ni manjkalo hiš pa paketov in oblakov ter njihovih imen, sem z lepimi občutki zapustila osnovno šolo Bršljin. V mislih pa sem imela to, da je največ, kar lahko država naredi za Rome, prav možnost izobrazbe. Pa ne glede na to, da se morda naučijo "le" pisati in računati in da se potem po šoli v glavnem vrnejo v svoje staro okolje in nimajo ravno veliko možnosti za zaposlitev in drugačno življenje. Šolanje je edina pot, da nekoč pridejo na boljše in da bomo morda tudi mi lažje razumeli nemirno ljudstvo ognja in vetra, ki živi ob nas, a le redko tudi z nami.

LIDIJA MURN

FOTO: L. MURN

Boža Antončič poučuje 1. razred romskih otrok že osmo leto in ima letos 15 varovancev, tisto sredo pa se jih je za obisk šole odločilo 9.

Prvi mojstri po 40 letih

Še do pred kratkim se je pri nas z obrtno dejavnostjo lahko ukvarjal malodane vsak. Tako je bilo vrsto let, novi obrtni zakon pa je temu naredil konec. Z novim načinom izobraževanja ponovno uvaja kategorije mojstrov, pomočnikov in vajencev. Prvi že znani mojstri so t.i. multiplikatorji, ki predstavljajo del novega izobraževalnega sistema za področje obrtnih dejavnosti.

Po 40. letih se v slovenski prostor ponovno vračajo mojstri. Ti naj bi obrtnim dejavnostim povrnili ugled, ki so ga izgubile z dolgoletnim dopuščanjem možnosti, da se je z obrtnimi dejavnostmi lahko ukvarjal dejansko vsakdo. Po novem naj bi uspevali le najboljši v svoji dejavnosti, zato se naziv mojstra ne bo pridobilo zlahka. Prvi, ki jim je to že uspelo, so t.i. multiplikatorji, ki so del novega izobraževalnega sistema za mojstre. Gre za ljudi, ki so si v svojem poklicu pridobili takšno raven izobrazbe, ki jim omogoča, da lahko samostojno izobražujejo pripravnike in pomočnike v mojstre. Takšno strokovno usposobljenost si je za poklic avtomehanika med samo 15 zaenkrat obstoječimi v vsej Sloveniji že pridobil tudi lastnik avtomehanične delavnice iz Dolenje vasi pri Ribnici Jože Henigman.

Za izpopolnitev znanja, ki ga je formalno pridobil v Centru strokovnih šol v Ljubljani, kjer se je pred leti izučil za poklic avtomehanika, dejansko pa z izkušnjami sprva še v očetovi, zadnjih 8 let pa v svoji avtomehanični delavnici ga je predlagala sekcija za avtomehanike, avtoelektričarje in vulkanizerje pri Obrtni zbornici Slovenije. Usposabljanje, ki mu je po opravljenem zaključnem izpitu prineslo naziv multiplikatorja mojstra v svoji dejavnosti, je potekalo pod vodstvom nemških predavateljev 14 dni v Sloveniji in 20 dni v Ingolstadtu v Nemčiji, v enem izmed najbolj priznanih nemških izobraževalnih centrov za poklic avtomehanika. Udeležilo se ga je le 10 obrtnikov iz vse Slovenije in 5 učiteljev iz mariborske poklicne šole, na kateri bodo, po zaslugi sedanje primerne strokovne usposobljenosti učiteljev, v prihodnje izobraževali učence tudi za poklic obrtnega in ne zgolj več samo industrijskega avtomehanika.

Stroške izobraževanja multiplikatorjev je krila Obrtna zbornica za München in Zgornjo Bavarsko, v okviru programa nemške pomoči slovenskemu drobnemu gospodarstvu. Slednje je rezultat dolgoletnih prizadevanj in uspešnega medsebojnega sodelovanja nemških oblasti in Obrtne zbornice Slovenije, ki je že v starem sistemu pripisovala izobraževanju velik pomen. Zaradi njenih uspehov v preteklosti bo novi način poklicnega izobraževanja za potrebe obrti na nek način nadaljevanje in nadgradnja do sedaj obstoječih eksperimentalnih oddelkov za obrt. Prvi, ki so si na mariborski poklicni šoli uspeli izboriti takšen oddelek, so bili avtomehaniki oz. njihova sekcija pri republiški obrtni zbornici, katere član izvršilnega odbora je tudi Jože Henigman.

Nova zadolžitev predstavlja dodatno obremenitev za Henigmana, ki je 1. oktobra zabeležil 2. obletnico pridobitve koncesije za Revozova vozila, načrtuje pa razširitev prostorov servisa in letos vpeljane prodaje kompletnega tovornega programa znamke Renault. V osmih letih, kar posluje, je v njegovi delavnici prišlo do poklica okoli 15 vajencev. Koliko je vseh, ki so opravili pripravniški izpit, pa ne šteje več, saj, odkar je multiplikator, v vsej kočevsko-ribniški dolini pa tudi na območju cele Notranjske in deloma tudi Gorenjske skorajda ni bilo pripravniškega izpita brez njegovega sodelovanja.

Ker na republiški ravni še ni sprejeta odločitev, kako naj bi se pridobili nazivi pomočnikov in mojstrov, izpitov zanje še ni imel. Osebno podpira predlog sekcije avtomehanikov pri obrtni zbornici, da bi zadeve speljali po nemškem vzoru, kar pomeni, da bi bil naziv pomočnika lahko dosegljiv po štirih letih staža in nato po naslednjih štirih naziv mojstra, ki pa bi moral, predno bi lahko odprl lastno delavnico, predhodno še štiri leta delati v kakšnem obratu. Tako naj bi veljalo za vse tiste, ki bi začeli na novo; za tiste, ki že delajo, oz. za obstoječe obratovalnice pa sekcija predlaga, da se jih razvrsti v tri skupine glede na leta obratovanja. Za delavnice, ki poslujejo manj kot tri leta, predlagajo, da bi opravile večji del tistega, kar se zahteva za vse, ki se bodo ustanovile na novo. Za tiste, ki poslujejo več kot 3 in manj kot 6 let, naj bi veljalo, da bi opravili le nekaj izpitov, medtem ko bi obratovalnice z več kot 6 leti obratovanja zapadle pod "zatečeno stanje" in bi dobile potrdila, da lahko poslujejo.

Ko bodo te zadeve dorečene, se bodo, po približno 40 letih, odkar je bila v vrstah avtomehanikov razglašena zadnja generacija mojstrov, ti ponovno začeli pojavljati. Z njimi se bo počasi začelo vračati zaupanje ljudi v kvaliteto opravljenih obrtnih storitev. Po Henigmanovem mnenju je sedaj med vsemi servisi v Sloveniji kar 60 odst. takšnih, ki niso primerno usposobljeni. Kdaj se bo to spremenilo, je odvisno tudi od načina, kako bo možno pridobiti naziv mojstra, ki naj bi bil ljudem jamstvo za kvalitetno storitev.

M. LESKOVŠEKSVETE

FOTO: M. LESKOVŠEK-SVETE

Jože Henigman

Sposobnost na preizkušnji

Gotenica - vas na Kočevskem že nekaj desetletij buri duhove. Če je kmalu po drugi svetovni vojni postala strogo varovano območje, kar je bila vse do preloma tega stoletja, danes ni več zaprta, a gibanje je omejeno. Vanjo lahko pride, kdor hoče, a z vnaprejšnjo najavo, in si ogleda edino vadbeno središče Ministrstva za notranje zadeve. Tu so konec tedna na poligonu merjile moči specialne enote vseh 11 uprav za notranje zadeve, specialni enoti Moris in urada za varnost in zaščito.

To je bilo že 4. tovrstvo tekmovanje, a je bilo letošnje, kar se organizacije in programske popolnosti, zanimivosti ter zahtevnosti tiče, nekaj posebnega. Tekmovanje je trajalo 2 dni, vključevalo pa je 14 disciplin, ki so odražale usposobljenost za vsa področja policijskega dela, od uporabe zaščitnih sredstev, kot so neprebojni jopiči in čelade, pa do strelskih sposobnosti v različnih razmerah in vožnje terenskih vozil, ter tudi visoko stopnjo telesne pripravljenosti in smisel za kolektivno delo.

Tekmovalci niso vnaprej vedeli, kaj jih čaka, kot je bilo to prejšnja tri leta. Tokrat so se z zahtevami seznanili šele tik pred startom posamezne discipline, prepovedano pa je bilo tudi vnaprejšnje treniranje na elementih posameznih tekmovališč.

V ekipah so bili policisti, ki so bili izbrani po predhodnih merjenjih moči, posamezniki torej, ki so vsestransko vrhunsko pripravljeni, saj so se v ekipe uvrstili po zagrizenih usposabljanjih in tekmovanjih. Zagrizenost se je pokazala tudi na samem tekmovanju, saj je bila njihova pripravljenost boljša kot prejšnja leta. Dekleta niso tekmovala, saj so naloge večkrat zahtevale zelo velike napore, tako da so na koncu posameznih delov tekmovanja mnogi od utrujenosti obležali na tleh.

Ponovila se je lanska zgodba

Pa vendar - prišli so zato, da tekmujejo in uvrstitve so bile glavni moto, tudi za policiste uprav za notranje zadeve Novo mesto in Krško. Novomeščani, katerih tekmovalno ekipo so sestavljali Peter Županc, Gorazd Koželj, Ivica Bek, Tone Kos, Robert Kranjc in Aleš Klobučar, vodila pa sta jo Milan Pleško in podvodja Mario Bahorič, so prvi tekmovalni dan celo vodili, delno tudi zato, ker so imeli na sporedu lažje tekme, niso pa naredili kakšne večje napake. Drugi dan so bili pred odločilno disciplino, ki jim je tudi lani znižala uvrstitev, pred krosom, peti, tudi letos pa se je ponovila lanska zgodba - na koncu so pristali na devetem mestu, takoj za UNZ Krško.Tek vzdržljivosti je na koncu res krojil celotni vrstni red, saj je bila proga dolga 12 kilometrov, postavljene so bile različne ovire in celo deževalo je. V tem teku so bili tekmovalci UNZ Krško - Stane Lazanski, Anton Brlogar, Bernard Močnik, Anton Vodopivec, Tomaž Prah in Franc Škvarč pod vodstvom Štefana Hrena in podvodje Dava Stojanoviča - boljši. Uvrstitev pred tekom so na koncu za dve mesti izboljšali in pristali kot 8. ekipa, takoj za UNZ Ljubljana.

Specialna enota Moris, ki je tudi sicer veljala za favorita, je tek vzdržljivosti in slabe vremenske razmere dobro izkoristila; mesto pred zadnjo disciplino ji je uspelo močno popraviti in je pristala na drugem mestu, prvo pa je pripadlo Novi Gorici. Ta je zmagala tudi lansko leto, ko so se tekmovalci specialne enote Moris ustavili pred ciljno črto in spustili naprej nekaj ekip. Pa še to; pred tremi tedni se je specialna enota udeležila evropskega prvenstva specialnih enot na Madžarskem, kjer je zasedla odlično tretje mesto, lani pa je bila na Nizozemskem druga.

In kdo so posebne policijske enote? Večina policij ima v uniformiranih službah poleg rednih enot tudi enote, ki se aktivirajo ob določenih varnostnih razmerah, ko redne enote ne morejo zagotoviti ustrezne varnosti, na primer ob večjih prireditvah, ob hujših kršitvah javnega reda in miru, skratka takrat, ko je resneje ogrožena varnost v državi. Takrat se zahteva največja fizična in psihična pripravljenost, kot tudi obvladanje določenih spretnosti. Pripadniki posebne policijske enote so aktivni policisti ali drugi delavci ministrstva, ki se poleg splošnih udeležujejo tudi specialnih usposabljanj, saj morajo poleg osnovnih pogojev za delo pri policiji izpolnjevati še dodatne zahteve, psihofizične sposobnosti...

Letos že 3.000 tečajnikov

Ministrstvo za notranje zadeve je na kočevsko-ribniškem območju prisotno od leta 1967, ko je bil center za obrambno usposabljanje rezervnih policistov in kadetov na Ugarju, od leta 1975 do 1991 je bilo središče na Jasnici, z odprtjem Gotenice; ki je bila zaprta od 1949 do 1990, pa je padla odločitev, da ta vas, ki je bila na začetku 2. svetovne vojne izseljena, postane vadbeno središče tega ministrstva.

FOTO: T. GAZVODA

Milan Ovnič

"Od leta 1991 še danes poteka obnova vasi in bo še nekaj časa. Usposobili smo že več objektov, tako da imamo danes v nekdanjih kočevskih kmečkih hišah okoli 220 postelj, stavbe pa ohranjamo takšne, kot so bile. En objekt je šola s sedmimi učilnicami, imamo pa tudi več športnih poligonov za tenis, nogomet, košarko, računalniško učilnico itd.," pravi direktor vadbeno-oskrbnega centra Gotenica Milan Ovnič.

Center še vedno ni dokončno zgrajen. Trenutno gradijo 10 boksov za pse, tako da bo tam tudi dopolnilno usposabljanje vodnikov službenih psov in psov. Skupaj z ministrstvom za obrambo oz. 1. specialno enoto Moris načrtujejo gradnjo večnamenskega strelišča, ki ga potrebujeta tako policija kot obramba in ga ima vsak podoben vadbeni center v Evropi. Strelišče bo v neposredni bližini centra, je pa nujno potrebno, saj sedaj uporabljajo le improvizirano strelišče, to pa bo moderno, večnamensko, z računalniškim in elektronskim vodenjem. Zanj bodo pridobili vsa dovoljenja, tako da bi lahko ukinili črna strelišča na Kočevskem in v celi državi.

Letos je bilo v centru 95 tečajev, ki se ga je udeležilo že 3.000 tečajnikov z ministrstva za notranje zadeve - uniformiranih in kriminalističnih policistov in drugih zaposlenih v omenjenem ministrstvu, ki združuje okoli 8.000 zaposlenih, hkrati pa se tu usposabljajo tudi zaposleni v drugih državnoupravnih organih. Letos so začeli z usposabljanjem carinikov na področju pooblastil in zakona o nošenju orožja. Začeli so tudi s programom Master, to je slovensko-švicarski projekt, za organizacijo sodobne državne uprave. Omenjeni projekt poteka leto in pol.

"Gotenice ne zapiramo pred javnostjo"

Mnenja o tem, da je v nekdanji vasi nemških Kočevarjev nastanjena policija, so različna, nekateri bi najraje videli, da je ne bi bilo več. Tudi razmišljanja nekaterih o kočevskem parku ne morejo mimo te vasi. "Mi vasi ne zapiramo pred nikomer. Vsak, ki bi si jo rad ogledal, lahko to stori po predhodni najavi. Tako bi bilo lahko tudi v primeru kočevskega parka, kjer bi si lahko turisti med drugim ogledali tudi Gotenico. Turizem bi lahko razvijali tudi na območjih nekdanjih porušenih in zapuščenih vasi. Teh je namreč več kot sto, mnogi pa vidijo Gotenico kot idiličen in lepo zgrajen kompleks, ki je že pripravljen za turizem. Gotenica je lahko le zgled ohranjanja avtentične podobe kočevske vasi," pravi Milan Ovnič.

Sicer pa je Gotenica tudi drugače vpeta v to okolje; vseh 80 zaposlenih razen direktorja je iz tega konca Slovenije, vse gradbene posege izvajajo podjetja od tam. Tamkajšnje zemljišče je bilo lani s sklepom vlade razdeljeno na tri dele, največji kos je pripadel javnemu podjetju Snežnik, manjša dela pa ministrstvu za notranje zadeve, ki je dobilo le naselje z ožjo okolico, in ministrstvu za obrambo. Po besedah direktorja vadbeno-oskrbnega centra je sodelovanje s Kočevsko Reko, občino Kočevje, specialno enoto Moris in podjetjem Snežnik zelo dobro.

Strah, da policija z vajami in posegi v prostor kakorkoli krni naravo, je odveč. Vse, kar delajo, delajo namreč z ustreznimi dovoljenji in v skladu z zakoni, tako da ne ogrožajo ne narave ne ljudi, sicer pa so najbližja naselja 5 oz. 6 kilometrov stran od Vadbeno-oskrbnega centra Gotenica.

TANJA GAZVODA

FOTO: T. GAZVODA

Policisti specialnih enot so se pomerili v različnih spretnostih in fizičnih preizkušnjah, med drugim so morali sami narediti splav in se z njim odpraviti po bazenu, pri tem pa ostati suhi.

ZAMOLČANA PRETEKLOST

Taboriščnice Ferdrenga na Kočevskem

Lidija Drobnič iz Ljubljane, Cvetka Maršič iz Trsta in Marta Brecelj iz Špitala v Avstriji obujajo spomine na doživetja v povojnem taborišču za politične in druge zapornice, ki je bilo v Ferdrengu (Podlesju) na Kočevskem.

Lidija Drobnič je bila v taborišču od junija do oktobra 1949. Takrat je je bilo v Ferdrengu 700 do 800 taboriščnic, od tega okoli tri četrtine političnih zapornic in četrtina kriminalk. "Politične zapornice smo bile tiste, ki nismo hotele sodelovati s komunistično oblastjo. Nekatere so odpeljali iz služb, druge iz kavarn itd., češ da so delomrznice. Mene so prijeli zato, ker sem od leta 1947 kot 16-letno dekle sodelovala v tajni organizaciji, ki se je zavzemala za odcepitev Slovenije od Jugoslavije in da bi tudi pri nas živeli tako, kot so takrat živeli v sosednji Avrstriji in Italiji. Odločbo o upravni kazni na 3 mesece družbeno koristnega dela sem dobila na sodišču tik pred odhodom v taborišče in tako dejansko ni bilo možnosti za pritožbo. Tudi če bi se pritožila, bi nič ne hasnilo. Če se je katera od taboriščnic pritožila, njene pritožbe niso obravnavali in nikoli ni dobila odgovora nanjo," pripoveduje Drobničeva.

Večina taborišnic je bila starih 40 do 50 let in danes niso več žive. Drobničeva je bila med najmlajšiml. Mlajša je bila le še ena, ki je bila zaprta z obrazložitvijo, da je konkubina in prostitutka. Ko je na zahtevo Ljube Prener, znane odvetnice, takrat taboriščnice, zdravnik pregledal to dekle, je ugotovil, da je še nedolžna.

"Najprej smo v taborišču znižale hribček, z materialom zasule jamo, nato smo postavljale lesene barake, v katere so kasneje pripeljali moške, tudi mojega moža. Drobile smo tudi skale in pripravljale material za nasutje cest. To delo smo opravljale tako, da smo z manjšim kamn[illegible] [illegible]kle pa večjih kamnih in skalah, saj drugega orodja nismo imele. Zravnati smo morale tudi pokopališče, podreti kapelico in še kaj. Na ogled taborišča so prihajali Ribičič, Turnšek in dr. Bregar, ki so na hribčku v senci jedli in pili, me pa smo lačne delale. Vse so storili, da bi uničili našega duha, a nismo klonile. Ostale smo zveste domovini, Bogu in stranki," je zaključila pripoved soproga državnega javnega tožilca Drobniča.

Fižolčki iz pomij

Cvetka Marišič, roj. Ražman, je bila stara okrog 16 let, ko je morala v taborišče. S sovaščanko je bila med najmlajšimi taborišnicami v Ferdrengu. Takole pripoveduje: "Pravzaprav so bile takrat, leta 1948, tu zaprte iz Štajerske 72-letna stara mama, njena hči in tudi vnukinja, ki je imela le 14 let. Obsojena sem bila, češ da nisem hotela v mladinsko delovno brigado in da sem prostitutka, kar seveda ni bilo res. V mladinsko delovno brigado me mama ni pustila, češ da sem še premlada. Nam, otrokom, ni bilo treba hoditi na delo in smo se s sovaščanko, ki se je pisala kot jaz, igrale z otroki, ko so starejše delale. Taborišče je bila ograjeno, otroci pa smo lahko prišli tudi do šole, kjer so bili nastanjeni miličniki. Tam so tudi kuhali zanje in med pomijami sem včasih našla kak fižol ali kaj drugega. Bile smo namreč lačne, saj smo dobile hrano le enkrat na dan. Vode ni bila dovoj niti za pitje, kaj šele za umivanje. Ob dveh zjutraj nas je začela preštevati nepismena Ciganka, in ker se stanje nikoli ni ujemalo, nas je vedno znova preštevala. Kuhinja je bila v cerkvi. Iz cerkve smo morali ven znositi kipe in drugo, da so jih skurili. Jaz sem hotela shraniti podobico. To je opazil miličnik in me udaril po roki, da mi je podobica odletela iz rok. Brcnil jo je na ogenj.

Nekoč sem med hojo po taborišču slišala iz hleva jok. Pogledala sem skozi špranjo v lesenem zidu in videla, da je neka ženska privezana k jaslim z verigo in da joka. Mislila sem, da ima bolezen svetega Valentina. Vprašala sem paznico, zakaj ženska joka. Dejala mi je, da jo najbrž trebuh boli. Ponoči tega dne sem slišala streljanje. Pomislila sem, da morda streljajo na volkove. Drugi večer ženske ni bilo več. Paznica je na moje vprašanje, kje je nesrečnica, odgovorila, da so jo najbrž odpeljali v bolnišnico. Jaz pa sumim, da so morda kakšno tudi ubili.

Zadnji dan mi je paznik dejal, naj jaz pazim na ženske, ker mora nekam iti. Ženske, ki sem jih pazila, so me prosile, naj grem pogledat v neko strmo dolinico, če je tam voda. Bila je, napila in umila sem se, nato pa sem nabrala še jabolka in jih skrila za srajco. Za menoj so šle k vodi še druge ženske. Ko se je paznik vrnil, mi je za kazen, ker sem nabirala jabolke in šla k vodi, ukazal dve uri gledati v sonce. Neka odvetnice iz Ljubljane mu je rekla, naj mi odpusti, ker sem to naredila za vse, potem pa je morala še ona gledati v sonce. Kar sama od sebe se nama je priključila še ena. Paznik je kmalu preklical kazen. To se je zgodilo prav na zadnji dan mojega bivanja v taborišču. Tisti dan je nekdo prijahal na belem konju in poklical sestrici Ražman. Mene in mojo sovaščanka so imeli za sestri, ker sva se pisali enako in bili iz iste vasi. Ob izpustitvi so nama zagrozili, da morava biti tiho o vsem, kar sva doživeli in videli. Če bova povedali le eno besedico, bodo spet prišli po naju in takrat se ne bo končalo tako lepo, kot se je zdaj.

Povedati pa maram, da niso bili vsi miličniki oziroma pazniki enaki. Ločili smo dobre in slabe. Nekoč naju je eden od dobrih poklical, naj prideva k njemu. Odpeljal naju je iz ograjenega taborišča v hišo. V sobi je imel posteljo in revno opremo. Vsaki je dal košček kruha in špeha ter kozarček belega vina. Zabičal pa nama je, da ne smeva o tem nikomur nič povedati."

Leta 1964 je Marišičeva odšla v Italijo in še vedno živi v Trstu. Letos si je zaželela, da bi pred smrtjo še enkrat videla kraj, kjer je bilo taborišče. Iskala ga je avgusta, a je pri iskanju zašla v Rog in potem tja do Novega mesta. Prejšnji mesec pa je le našla pravi kraj.

Med volkovi

Marta Brecelj, sorodnica znanega politika Breclja, je bila kljub vplivnemu človeku v sorodstvu poslana v taborišče. "Naša družina je živela na Štajerskem, kjer so imeli starši gostilno. Zaprli so me, zato ker sem protestirala zaradi preganjanja staršev," pripoveduje. "Obtoževali so nas, da kršimo javni red in mir na vasi ter nam s tako neutemeljeno obrazložitvijo tudi vzeli gostilno. Obsojena sem bila na štiri mesece družbeno koristnega dela. V Ferdrengu sem bila od julija do oktobra 1949. Tisto leto je zgodaj, že oktobra, zapadel sneg. Okoli taborišča so tulili volkovi. Strašno je bilo, zato so nas preselili na škofjeloški grad. Po izpustitvi sem sklenila, da v Jugoslaviji ne bom živela. Četudi bi morala v tujini trpeti, bom raje tam, ker huje, kot je bilo v taborišču, pač ne more biti. Tudi sicer mi je bila domovina mačeha. Preko meje sem odšla leta 1969 in zdaj živim v Baldramsdorfu pri Spittalu v Avstriji."

JOŽE PRIMC

Na Joyceovem zelenem otoku

Star kitajski pregovor pravi, da popotnik v vasi, skozi katero potuje, ne sme dvigniti niti delca prahu. Po zgledu te stare modrosti se v novejšem času čedalje bolj uveljavlja nov način potovanja, t.i. ekohumani turizem, ki popotniku nudi kar najbolj pristen stik z deželo, po kateri popotuje.

Ne glede na to, da je najbolj kvalitetno potovanje tisto, ki ga človek naredi sam, pa vendarle nismo vsi ustvarjeni kot "osamljeni jezdeci", zato poznamo tudi skupinska potovanja, ki so najbolj primerna, če je v skupini sedem do petnajst ljudi. Tovrstna potovanja v Sloveniji organizira Miran Šubelj Sagmaister, največje zanimanje pa je bilo letos za potovanje po Irskem, kamor sem z omenjenim popotnikom in organizatorjem odšel tudi sam.

Z Brnika smo poleteli v London, od tam pa z vlakom in trajektom v irsko prestolnico Dublin. Vreme, ki nas je tam pričakalo, se je popolnoma ujemalo z metereološkimi opisi Zelenega otoka: nizka oblačnost in močno pršenje. Slovenska "odprava" je na ulicah Dublina v nedeljo ob sedmih zjutraj povzročila med redkimi že zbujenimi Irci veliko presenečenja. "Kaj pa delaš tako zgodaj pokonci?" me je začudeno vprašala neka ženska iz avtomobila.

Hitro mi je bilo jasno, da se na Irskem dogajanje začenja malo kasneje kot pri nas. Irska je namreč poleg Islandije najzahodnejša in kar visoko na severu ležeča evropska država, zato kljub enournemu poletnemu zamiku časa sonce poleti zahaja šele okrog enajstih, vzide pa seveda ustrezno kasneje. Sicer pa povprečni turist, ki vstane recimo ob devetih, sploh ne občuti, da je nedelja dela prost dan. Pošte so sicer zaprte, vse ostale trgovine pa delajo in prav tako tudi muzeji in druge turistične zanimivosti. Tudi menjalnic ni težko najti, čeprav se da na Irskem zvečine plačevati tudi z britanskimi funti, ki si jih lahko brez težav kupimo tudi v naših bankah.

Dublin je mesto, kjer se popotnik lahko sreča s skoraj vsemi znamenitimi osebami Irske iz zgodovine pa tudi iz literarnih stvaritev. Lahko hodimo po stopinjah Leopolda Blooma, osrednjega junaka Joycevega romana Ulikses, slikamo se lahko pri kipu njegove knjižne žene Molly ipd. Sicer pa zgodnji obiskovalec v nedeljo zjutraj rad ali nerad "občuduje" sledove sobotnega pijančevanja in veseljačenja. Po tem Irci slavijo po vsem svetu. Žal nismo bili v Dublinu na soboto, da bi videli irsko žuriranje v živo.

FOTO: J. GORENC

Popotnik vidi v Dublinu številne spomenike, posvečene resničnim irskim junakom, a tudi takim iz literaturnih del njihovih pisateljev. Na sliki je kip Molly, osebe iz slovitega Joyceovega romana Ulikses.

V pubih narodna glasba

Vzdušje slovitih irskih pubov (gostiln) pa smo vseeno okusili. Skoraj v vseh teh lokalih zvečer igrajo irsko narodno glasbo, po opažanjih našega klatimojstra je žive glasbe iz leta v leto več. Očitno je, da je je tovrstna glasba prvovrstna vaba za turiste in Irci to s pridom izkoriščajo. Ni važno, ali jo igra skupina z električnimi inštrumenti in ozvočenjem ali pa le začasna ad hoc zasedba, ki v odmaknjenem kotu gostilne igra zgolj za pivo, vačno je, da je turistom to všeč in da v tem uživajo. Vzdušje v pubih je neverjetno toplo, domače. Ljudje so odprti in komunikativni.

FOTO: J. GORENC

Nenavadne naravne tvorbe vulkanskega izvora na severu Irske. Ljudsko izročilo jih povezuje z velikani.

Roko na srce, v naših lokalih je takšno vzdušje bolj redko - da bi bili tako ponosni na narodno glasbo in jo znali tržiti, kot to počnejo Irci, pa sploh ni, da bi govorili. Zanimivo je, da gost v pubih nima občutka, da se ves ta cirkus prireja zaradi njega. Ne, takšni lokali so po godu Ircem, ki pa radi sprejmejo medse tudi turista.

Vendar je to le ena plat medalje. Ko se človek znebi vzhičenosti nad prvim večerom v pubu, začne kmalu spoznavati, da so se irski glasbeni lokali tako namnožili, da izgubljajo pristnost. Pozornemu opazovalcu bo kmalu jasno, da ne preživlja sproščenega večera v pubu z naključnimi glasbeniki, ki so se slučajno znašli tam, pač pa je deležen špektakla, ki ga prireja skrbno načrtovana turistična strategija države. Adijo, romantika!

Irska namreč ustvari s turizmom znaten delež družbenega proizvoda, v to panogo veliko vlaga tudi Evropska unija. Kako skrbijo za turizem, je opazno v vsaki trgovini, saj je skoraj vsak izdelek potencialni spominek, Irci pa toliko spominkov zase le ne potrebujejo. V spominke je bilo pretvorjeno že čisto vse, kar bi za tujca lahko predstavljalo Irsko, od literature do živinoreje, od mitologije do mineralov. Kar se tega tiče, so Irci na nek način razprodali in razvrednotili svojo narodnostno bit. Irska je pač postala izrazito turistična dežela, to pa žal pomeni streči turistu z vseh koncev in se mu ponujati v odkup.

S kolesi po deželi

Del našega potepanja po Irskem je potekalo na kolesih, seveda z vso opremo, potrebno za taborjenje. Kolesarski izlet smo opravili v gorato grofijo Wicklow. Netreniranega kolesarja tam ne čakajo lahki dnevi. Čakali so nas vzponi, ki so se vrstili eden za drugim, sonce je pripekalo s tako močjo, da smo bili že prvi dan vsi rdeči kot kuhani raki. Opazil sem, da sonce na Irskem močneje pripeka kot pri nas in prej skupiš opekline, čeprav so temperature zraka povprečno nižje kot na sončni strani Alp. Tudi brez sončnih očal je človek revež. Kar sama se ponuja misel, da je najbrž vsemu krivo tanjšanje ozonske plasti. In čeprav te stvari niso tako zelo enostavne, pa je morda v tem le delček resnice.

Čar kolesarjenja je v tem, da popotnik močneje doživlja kraje, skozi katere potuje, kot pa če se pelje z avtom ali drugim motornim vozilom. Pokrajno okoli sebe doživlja neposredno, predaja se lahko harmoniji čudovitih barv, prelivajočih se po pašnikih, duha vonj trohneče šote in močvirij, sliši blejanje ovc in zavijanje vetra. To je precej bolj celovit stik z deželo in popotniku se nam za dlje časa vtisne v spomin. Taki vtisi pač ne prodrejo skozi vetrobransko steklo kombija in hrup motorja.

K dokaj nizki ceni potovanja, glede na njegovo dolžino in način izvedbe, vsekakor prispeva tudi izbor bivališč. Našo potovalno skupino je pred vremenskimi vplivi večino noči ščitilo le šotorsko platno. Posteljo smo v osemnajstih dneh videli le štirikrat. Res se ne sliši preveč udobno, vendar je taborjenje eden od čarov takega potovanja in turistu omogoča pristnejši stik z naravo. Zoprno pa postane ob vztrajnem deževju. Kar se dežja tiče, smo imeli na otoku, kjer so običajno trije dnevi od petih deževni, mokre samo tri noči in en dopoldan, torej niti toliko, da bi imeli težave s sušenjem šotorov.

FOTO: J. GORENC

Irski hribi niso visoki, a za neutrjenega popotnika na kolesu zadosti hudi. Počitek na prelazu Wicklow je bil še kako potreben.

Poceni pa ni

Da je Irska draga država, je znano, vendar zadeva le ni tako huda. Po denarnici nas je najbolj udaril najem avtomobila, s katerim smo potovali teden dni, drugače pa so cene živil v samopostrežbah povprečno nižje kot pri nas. Seveda to ne velja za cene alkoholnih pijač. Drage so v trgovinah, še toliko dražje pa, ko žejen popotnik stopi v pub. Žal prav v Bakhusovem hramu denar najhitreje menja lastnika, preračunljivost pa rada izgine neznano kam. In tudi razni spominki, od navadnih svinčnikov do puloverjev iz irske volne, brez katerih se obiskovalec Irske ne sme prikazati doma, so nenavadno dragi. Tako da je nizka cena potovanja le teoretična in velja za tiste, ki se imajo popolnoma v oblasti.

Tipično irsko vreme smo pravzaprav doživeli šele v Sloveniji, kjer sta nas pričakala dež in siv dan. Ko je minilo nekaj dni in se je razkadila rahla zmedenost povratnika, so se začeli nizati spomini na potovanje po Irskem in potovanje se je prekucnilo v svoj sklepni del. To je čas urejanja vtisov, tehtanja dobrega in slabega, seštevanja izkušenj. Čeprav je osemnajst dni kratko obdobje, je množina izkušenj precejšnja. Potovanje v skupini, ki si pot utira sama, ki nima pripravljenega vsega vnaprej, je tisto, kar naredi takšne počitnice privlačne. Seveda je način potovanja bistveno drugačen od tistega, ki ga zvečine ponujajo turistične agencije. Je napornejši, življenje je preprostejše, vendar pa je popotnik prisiljen, da začne okolico sprejemati s spoštovanjem, brez predsodkov, in da končno tudi do samega sebe vspostavi tak odnos.

JANEZ GORENC

POKLIC, KI IZUMIRA

Tonetovih več kot 1000 sodov

Če bi sedaj, v času pred trgatvijo, ko se je pripravljala vinska posoda, vprašali kogarkoli iz mirnopeške doline in okolice, kje je mogoče dobiti dober lesen sod ali mlin za grozdje, bi bil odgovor takšen: "Po vsej Dolenjski ne boš dobil takega soda kot pri Jeriču na Malem Vrhu pri Mirni Peči. Kar nanj se obrni!" Tone Jerič se namreč s sodarstvom ukvarja že 55 let, ne izdeluje pa samo sode, ampak tudi preše, mline za grozdje, kadi, brente, škafe, grablje, lojtrnike in razna lesena okrasna darila.

Tone je samouk - nihče ga ni učil, kako se izdela sod. Spominja se, da je prvega naredil pri 15-ih letih. "Šel sem v gozd, posekal kostanj, ga razklal, dal les sušit pod peč, naredil doge, tesal... In tako je nastal moj prvi sodček, ki je še sedaj, po 55 letih, spravljen nekje doma na Dolenji Dobravi," razlaga Tone, ki se je pred 43 leti priženil na Mali Vrh. Tu je bila majhna, siromašna kmetija, potrebna nenehne obnove, nabave nove mehanizacije, tako da zemlja ni nudila dovolj zaslužka. Treba je bilo začeti tesati. Začetki pa so bili težki, saj Tone ni imel potrebnega orodja. Najprej je od nekega tesarja kupil majhno leseno "obelč mašino", pa tudi ostalo orodje je bilo ročno: dleto, malarin, žaga... Počasi je napredoval in si kasneje nabavil domačo kombinirko, od nekega sodarja pa je kupil rezkar.

Vinogradništvo se je vse bolj razvijalo in potreba po tej vrsti posode se je večala, tako da je Tone imel vedno dovolj dela. 27 let je imel tudi prijavljeno kolarsko obrt, ker so ga nekateri nevoščljivci večkrat prijavili in je moral k sodniku za prekrške. Izdeloval pa ni samo sode, ampak tudi brente, škafe, preše, mline, grablje in celo vozove lojtrnike in kasneje "šinarje" ali trde vozove, ki so že tudi železni. "Za vozove, ki so jih sedaj že izpodrinile železne prikolice, je najprimernejši brestov les, za sode pa hrastov ali kostanjev. V vsakem primeru pa mora biti les suh, kar pomeni, da mora stati posekan kar približno dve leti", je poznavalsko razlagal sodar Tone. Njegove sode pa poleg kakovosti in natančne izdelave odlikuje še lep estetski izgled. Vsak sod ima vtisnjeno letnico izdelave in količino litrov, zaščiten pa je tudi z lakom.

Leseno orodje izginja

Nasploh je v vinogradniški opremi prišlo do velikih sprememb. Že od sedemdesetih let je leseno posodje počasi začelo zamenjevati plastično - pojavile so se plastične brente, škafi, kadi. Ta posoda ne zahteva veliko vzdrževanja, je lažja, se z lahkoto tudi čisti in je ni treba posebej naročati pri sodarjih, te odlike pa so privlačne za vsakega vinogradnika. Zadnje

FOTO: L. MURN

Tone Jerič v svoji delavnici

čase je tudi manjše zanimanje za lesene sode, kajti vse bolj jih izpodrivajo sodi iz nerjaveče pločevine ali "rostfrej sodi". "To se pozna tudi pri mojem delu, saj je naročil sedaj prav gotovo polovico manj. Mislim, da vzrok ni samo v tem, da je nerjaveča pločevina boljša, lažja in ne vem še kaj, ampak v tem, da se je z lesenim sodom potrebno dosti ukvarjati, da ostane zdrav, da ne postane plesniv, da se ne razsuši ipd. Mladi pa tega ne znajo in se niti nočejo kaj dosti ukvarjati s tem," pravi Tone Jerič.

Čeprav je manjše leseno posodje po kleteh že precej izginilo, pa večje lesene posode še vedno uporabljajo revnejši vinogradniki, odrekli pa se jih niso tudi premožnejši kmetje. Vzrok je deloma tradicija, deloma pa tudi dražja cena plastičnega in "rostfrej" posodja.

"Najbolj gredo v promet srednje veliki sodi, od 50 do 400 litrov, sicer pa sem že izdelal tudi večje in manjše. Najmanjši je držal 18, največji pa 3.000 litrov, lažje pa je delati večje. Je pa zelo različno, koliko časa porabim za izdelavo. 400-litrski sod na primer brez prekinitev naredim tudi v treh dneh, toda zaradi bolezni sedaj ne gre več tako. Delam po nekaj ur in si nato privoščim počitek," pove Tone. Znani mirnopeški sodar pa ne izdeluje samo "ta prave" sode, ampak tudi tiste okrasne, seveda za najrazličnejše priložnosti: rojstne dneve, godove (za martinovo) in darila upokojencem. Že kar nekaj darilnih stenskih sodov z uro visi tudi v Nemčiji in Kanadi - vsako leto jih dela tudi za slovensko skupnost v Berlinu. Skorajda ni bilo domače gasilske ali kmečke veselice, da ne bi Tone prispeval kakšnega soda in še vrste manjših lesenih nagrad.

Ko je Tone v mirnopeški dolini začenjal s sodarstvom, je bilo takih obrtnikov še nekaj, danes pa ostaja sam. Pravi, da tega posla ni naučil niti sina Toneta, ki je električar, za sodarstvo pa prav velikega zanimanja ne kažeta niti vnuka Bojan in Marko, čeprav Tone misli, da je še vse možno. "Vem pa zagotovo, da bo, ko nekoč ne bom mogel več v delavnico, z mano konec. Sodarstvo je moje največje veselje," pravi Jerič.

LIDIJA MURN

NAGRADI V ČRNOMELJ IN NOVO MESTO

Žreb je izmed reševalcev 38. nagradne križanke izbral **Jožeta Židanika iz Črnomlja** in **Nino Bojanc iz Novega mesta.** Židaniku je pripadla denarna nagrada, Bojančeva pa bo prejela knjižno nagrado. Nagrajencema čestitamo.

Rešite današnjo križanko in jo pošljite najkasneje do 16. oktobra na naslov: **Dolenjski list, Glavni trg 24, p.p. 212, 68000 Novo mesto,** s pripisom **KRIŽANKA 40.**

REŠITEV 38. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 38. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: DRAMA, PLO, REDAR, RIN, EVOLUCIJA, TIL, RIS, NACE JUNKAR, TRASA, ALDO, KAAS, CIK, ERG, ANTAS, ELIADE, STOLARNA, ANSA, KOPANEC, TRIAS, ONANIJA, SEKTA.

PRGIŠČE MISLI

Pomena in namena človeškega življenja ni še nihče zaslutil.

ALFRED ŠEŠERKO

Človek naj ne žrtvuje svojega življenja ugodju, niti naj ne beži pred trpljenjem v smrt.

DAISAKU IKEDA

Sami svoja luč bodite, sami svoje zaupanje. Držite se resnice v samem sebi kot edini luči.

BUDA

Nobene pristne etične odločitve ni mogoče kar prepisati iz kazenskega zakonika ali iz poklicnega kodeksa. Vsaka gre še skozi filter lastne vesti in zapušča v nas sled osebne odgovornosti.

LEV MILČINSKI

NAGRADNA KRIŽANKA 40

DOLENJSKI LIST DOLENJSKI LIST · OBSCENOST, UMAZANOST · TEPEŽNI DAN · GRŠKA MITOLOŠKA MUZA LJUBEZEN. PESNIŠTVA · NASELJE POD RAKITNIŠKO PLANOTO · KRILO RIMSKE LEGIJE · KEMIJSKI SIMBOL ZA TANTAL · GRŠKI OTOK V SPORADIH · KAR SE VSTAVLJA · KRATICA ZA ASSOC. FOR THE ADVANCEMENT OF CREATIVE MUSICIANS

IZVRŠNI ORGAN ALI OBLAST

NAPRAVA PRI ODČITAVANJU NA INSTRUMENTIH

VRSTA JEDI · OKRAJŠAVA ZA AVTOM. TELEF. CENTR. / NAGON

GRŠKA MITOLOŠKA REKA POZABLJENJA / MANJŠI OTOK SZ OD ZADRA · OBČUTJE PONIŽANOSTI

LIJAK / SLOVESEN NASTOP · KUNTNER TONE

AVTOR: UDIR · OKRAJŠAVA ZA METER / PRESTOL. ČEŠKE · NORDIJSKE SMUČI / PREVARA · GRŠKI OTOK V JONSKEM MORJU · ČLENONOŽEC, KI PLETE MREŽE / ŽENSKO IME

IZDELKI IZ PLUTE · SPIS / OČKA

VODNA ŽIVAL · ŠALJIVA BODICA / SAMICA GOVEDA JAK · LONDONSKI KONCERN ZA GRAMOFON. PLOŠČE IN APARATE · ČAS BREZ VOJNE · IZRAELSKA LUKA

SREDOZEM. OKRASNA RASTLINA · IZOBČITEV IZ CERKVE / POVRŠINSKA MERA

AFRIŠKA DRŽAVA · ČLAN AKADEMIJE

RIŽEVO ŽGANJE · KEMIJSKI SIMBOL ZA RADIJ · IME JAPONSKEGA REŽISERJA KUROSAWE

USMERJENE KMETIJE

Namesto drobnjakarstva sadje

V vinogradih okrog Semiča je te dni živo in veselo, kot je lahko le v jeseni, v času trgatve. Sliši se glasno govorjenje, živahno vpitje, a tudi brez vriskanja ne gre. Pri Malnaričevih v Vavpči vasi pri Semiču ni nič drugače. Razlika je le v tem, da ne gredo med vinske trte le, ko jih kliče delo, ampak živijo med vinogradi vse leto.

Malnaričeva domačija stoji med vinogradi že nekaj rodov in vsi so si prizadevali iz skope kraške zemlje, po kateri so posejane kamnite skale kot ovčice na paši, izlisniti čim več. Da so, tako kot je bilo v navadi na vseh belokranjskih kmetijah, pridelovali vsakega po malem, je bilo razumljivo. Posebno skrb pa so, kot se za Belokranjce spodobi, namenjali vinski trti, ki so jo zasadili kar okrog hiše. In četudi so kmetijski strokovnjaki že dolgo opozarjali, naj se ljudje na kmetijah usmerijo v eno ali morda dve panogi ali se odločijo za donosnejšo dopolnilno dejavnost, so Belokranjci počasi sprejemali takšno miselnost. Tistega, ki se je le odločil stopiti z ustaljene poti belokranjskega kmetijstva, ki je veljala stoletja, so še ne tako dolgo nazaj gledali kot črno ovco. A razmere na trgu, ponudba in povpraševanje in ne nazadnje spoznanje, da ni pomembno le, koliko truda vložijo ljudje v delo na kmetiji, temveč predvsem, koliko od tega dela iztržijo, je mnoge pripeljalo do sklepa, da je na kmetiji, kakršne so belokranjske, moč preživeti le z usmerjenim kmetovanjem in ne z drobnjakarstvom. Do tega spoznanja je pred leti prišel tudi Milan Malnarič, ki med belokranjskimi vinogradniki in sadjarji velja za pridnega, umnega in uspešnega gospodarja.

Malnaričevi imajo z gozdom vred 5,5 hektarja zemlje, kar je za preživetje sedemčlanske družine občutno premalo. Zato sta se Milan in žena Majda zaposlila. Z dvema plačama, delom njunih pridnih rok na domačiji ter pomočjo štirih otrok in Milanove mame so nekako preživeli. Ko pa je Milan pred dvema letoma pristal na čakanju, je spoznal, da ni druge rešitve, kot da se temeljito loti dela na kmetiji. Ker se na semiškem koncu s poljedelstvom in živinorejo zgolj životari, se je intenzivno usmeril v vinogradništvo. Na parceli, s katere so že dolgo krčili kamenje, pa je po posvetovanju s kmetijsko svetovalno službo zasadil intenzivni sadovnjak. Danes že spoznava, kako prav je imel. Morda bi kdo rekel, da je dva tisoč trt, kolikor jih raste v Malnaričevem vinogradu, malo, toda za Milana je bolj kot količina pomembna kvaliteta. Sedaj imajo še sorte za namizna vina, a jih nameravajo kmalu posekati ter zasaditi le vinske trte, iz katerih grozdja bodo pridelali vrhunska vina. Milan pravi, da ne nameravajo imeti več kot dva tisoč petsto trt. "Prepričan sem, da je prav v kakovosti vin rešitev za slovensko vinogradništvo. Na srečo tudi vse več ljudi pije kulturno, torej malo in dobro," pravi Milan, ki nima težav s prodajo svojih vin. Spoznali so jih že mnogi obiskovalci ne le iz Slovenije, ampak tudi iz drugih držav, ki so prišli k njemu na pokušnjo. Predvsem so znani njegovi laški rizling, šardone in sovinjon, za katere že leta na ocenjevanjih dobiva visoke ocene, zadnja tri leta pa so postala vrhunska. Iz velikega kupa priznanj, ki jih je dobil, potegne le najnovejša: na letošnji Vinski vigredi v Metliki je prejel tri velike zlate, eno zlato in srebrno medaljo, na sejmu v Gornji Radgoni dve zlati in eno srebrno, dobro se je uvrstil tudi na Vinskem sejmu v Ljubljani. Na lanskem ocenjevanju vin ob stoletnici Kmetijskega zavoda Maribor je bil Malnaričev suhi laški rizling drugi najboljši v Sloveniji. Seveda vsi ti uspehi niso le slučajni. Poleg znanja, ki ga Malnaričevi vložijo v pridelavo in predelavo grozdja ter kletarjenje, so posodobili tudi predelavo grozdja: kupili so pnevmatsko stiskalnico, temeljito obnovili klet, vrhunska vina pa sami stekleničijo. Milan potarna, da letošnja letina grozdja zaradi obilice dežja ne bo tako dobra kot lanska, toda ker vse grozdje predelajo sami in niso vezani na roke odkupa v vinski kleti, bodo pustili grozdje na trtah čim dlje. Upajo, da bo oktober bolj radodaren s sončnimi žarki.

FOTO: M. BEZEK-JAKŠE

Milan Malnarič pri obiranju jabolk

Pred tremi leti so v intenzivnem nasadu zasadili 1.300 jablan, lani pa se jim jih je pridružilo še 2.200. Malnaričevi se trudijo, da je pridelava jabolk čim bolj naravi prijazna, zato so se vključili v integrirano pridelavo sadja, njihov pridelek pa ima znak kvalitete. Pred leti so v Beli krajini govorili o gradnji centralne hladilnice sadja, a večina sadjarjev v to ni verjela. Tudi Milan ne. Uredil si jo je kar v kleti domače hiše, v njej pa je prostora za 5 do 6 ton sadja. Za sedaj to sicer zadostuje, ko pa bo mlad sadovnjak v polni rodnosti, bodo morali zgraditi večjo, da bodo lahko sadje prodajali vse do maja, ko ima višjo ceno kot jeseni. Ker bi Milan, tako kot njegovi predniki, iz majhnih kosov zemlje rad iztisnil čim več, razmišlja tudi o vrtanju vrtine, iz katere bi namakal sadovnjak, kajti ko v Semiču pritisne suša, je navadno hujša kot v drugih delih Bele krajine. Milan se sicer zanaša na svojo pamet in žep, a ker mu je z lastnim trdim delom in potrpežljivostjo uspelo uresničiti vse, kar si je zamislil, mu bo gotovo uspelo tudi pri nadaljnjih načrtih.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

ZDRAVNIK RAZLAGA

Prim. mr. sc. TATJANA GAZVODA, dr. med.

Sladkorna bolezen (6)

Izredno težka dela zahtevajo poseben režim prehrane, ki za sladkorne bolnike ni najbolj primeren. Težka dela za sladkorne bolnike niso primerna in tako odpadejo tudi diete z visoko energijsko vsebnostjo. Če je bolnik fizično aktiven v dopoldanskem času, so praviloma tudi njegovi dopoldanski obroki hrane (zajtrk in malica) bogatejši. Če pa so bolniki aktivni cel dan, morajo biti njihovi jedilniki energijsko bogatejši in prilagojeni času, intenzivnosti in trajanju fizične aktivnosti. S sadno-zelenjavno dieto se želi razbremeniti trebušno slinavko, zlasti na začetku zdravljenja in ob poslabšanju bolezni. Še zlasti pa je primerna za bolnike s prekomerno telesno težo. Uporabljamo jo lahko le nekaj dni, ker ne vsebuje vseh za življenje potrebnih hranil.

Prehrana sladkornega bolnika je nekoliko dražja kot običajna zaradi predpisanih beljakovin ter večjih količin sadja in zelenjave. Sladkorni bolnik se mora praviloma držati predpisane prehrane in si ne sme privoščiti večjih odstopanj od priporočene zdrave prehrane, kot to delajo pogosto zdravi ljudje.

Zdravila za sladkorno bolezen

S pravilno prehrano lahko polovici sladkornih bolnikov dobro uredimo presnovo brez uporabe zdravil. To velja predvsem za bolnike, ko se je bolezen pojavila v srednjem ali kasnem življenjskem obdobju in za bolnike s prekomerno telesno težo.

Pri drugi polovici sladkornih bolnikov pa je potrebno poleg dietne prehrane tudi zdravljenje z zdravili. Pri tem so na razpolago zdravila v obliki tablet (oralni antidiabetiki) in razni insulini. Izbira vrste zdravila je odvisna od bolnikove starosti, vrste in faze bolezni, težav in morebitnih drugih sočasnih bolezni.

Pri večini sladkornih bolnikov gre v začetku bolezni le za delno pomanjkanje insulina. To pomeni, da trebušna slinavka še proizvaja insulin, vendar manj kot ga organizem potrebuje (sladkorna bolezen tip II). Pri teh bolnikih v začetku zadostuje le dieta. Če pa bolezen napreduje, dodamo poleg diete zdravila v obliki tablet, ki spodbujajo trebušno slinavko k boljšemu izločanju insulina. Če pa to zdravljenje ni več uspešno, je potrebno bolnika trajno zdraviti z insulinom.

Le pri manjšem številu sladkornih bolnikov trebušna slinavka zaradi hude okvare praktično preneha proizvajati insulin. To velja za bolnike, pri katerih se je sladkorna pojavila že v otroštvu, puberteti ali mlajši zreli dobi (sladkorna bolezen tip I). Pri njih je praviloma potrebno od začetka bolezni zdravljenje z insulinom.

(Se nadaljuje)

praktični praktični praktični praktični KRIŽ KAŽ

Jesensko sončenje

Mnogi se tako radi nastavljajo poletnemu soncu, kar, mimogrede, ni najbolj priporočljivo, ne vedo pa, kako dobrodošlo je za telo jesensko sonce. Jesensko sonce namreč omogoči, da v telesu nastaja mnogo vitamina D, ki je nujen za presnovo in tvorbo kosti. Hkrati jesenski sončni žarki, ki niso tako vroči, povečujejo odpornost telesa v prvih mrzlih dneh in varujejo pred prehladom. Nežni in ne premočni jesenski žarki zelo blagodejno vplivajo na dušo in telo, medtem ko zaradi žgočih poletnih žarkov postanete slabotni, ker je napor za organizem prehud. Sončenje na premočnem soncu izčrpava imunski sistem in organe, zlasti pa občutljivo kožo. Telo doživlja stres in začne celo razkrajati vitamin D 3. Pri jesenskem soncu pa se glede na njegov položaj spreminjajo lom, barva in valovna dolžina žarkov. Škodljivi žarki nimajo več toliko moči, medtem ko ultralijolični žarki pospešujejo nastajanje vitamina D 3, krepijo telesno odpornost in kot katalizator vplivajo na številne procese v telesu.

Paradižnik s papriko in čebulo

1 kg paprike, 1 kg čebule, 1 kg paradižnika in sol. Paprike operemo, razpolovimo, jim odstranimo semenje in jih narežemo na tanke rezance. Čebule olupimo, razpolovimo in narežemo na tanke polovice obročkov. Paradižnike operemo, jim izrežemo nastavke za peclje in meso narežemo na tanke ploščice. Vso zelenjavo stresemo v kozico in jo na srednje močnem ognju dušimo v lastnem soku, da upade. Zdušeno zelenjavo zdevamo v majhne temeljito pomite kozarčke in prilijemo tekočino, ki se je nabrala med dušenjem. Če je tekočine premalo, da bi mešanico pokrila, prilijemo še malo osoljeno prevreto vodo. Kozarčke zapremo z razkuženimi pokrovčki in postavimo v pasterizator. Prilijemo toliko vode, da sega do treh četrtin kozarčkov. Segrejemo na 100° C in pasteriziramo 80 minut. Potem kozarce poberemo iz lonca in počasi ohladimo na prtičku. Čez nekaj dni pasterizacijo ponovimo. Tudi zdaj pasteriziramo 80 minut pri 100° C. Mešanica treh zelenjav je izvrstna za pripravo najrazličnejših mesnih omak, prikuh in džuveča.

Poskrbimo za živico

Zdaj je zadnji čas za striženje živic ali živih mej, pa naj bodo te iz iglavcev ali listavcev. Ne gre le za estetsko podobo vrtov in hiš, temveč tudi za varovanje pred lomi in poškodbami, ki jih lahko povzroči sneg na neobrezanih in preveč razraslih rastlinah. Naj ponovimo, da je treba živo mejo obrezati tako, da se proti vrhu zožuje, sicer spodaj ogoli in ni več tako lepa. Zdaj je tudi čas za saditev iglavcev, pa tudi druge rastline se zanesljiveje primejo in ukoreninijo, če so posajene jeseni. Za žive meje vedno uporabljamo le eno rastlinsko vrsto, saj se tako izognemo neenotnosti in celo načičkanosti. Izbor je zelo velik, od najpogosteje uporabljene kaline (liguster), ki je izjemno prilagodljiva in tudi v senci lepo uspevajoča živica, do črnega trna, gabra, maklena, pušpana, tise, bukve, gledičije, gloga, kleka, španskega bezga in japonske kutine. To so rastline za strižene živice, za nestrižene pa so japonski šipek, bodika, dojcija, češmin, vajgelija, brogovita idr.

Varčevanje s hladno vodo

Pri uporabi hladne vode se nam ponuja drugačna možnost varčevanja. Za opravila, kjer ni potrebna pitna voda, uporabljamo druge vire vode, kar 95 odst. pitne vode porabimo za opravila, kjer njena uporaba ni nujno potrebna. Za zalivanje vrtov, pranje avtomobilov, splakovanje stranišč in, ne nazadnje, za pranje ter čiščenje lahko uporabljamo deževnico, ki je razmeroma čista, predvsem pa mehka. Zato se nam ne nabirajo obloge iz apnenca ter pri pranju perila ni potrebno dodajati sredstev za mehčanje vode. S primernim sistemom oskrbe z deževnico lahko prihranimo 50 odst. dnevnih potreb po vodi. Pri oskrbi objekta z vodo zgradimo dva sistema: sistem s pitno vodo iz vodovodnega omrežja ter sistem preskrbe z deževnico iz ustreznega zbiralnika, lahko tudi iz obstoječega vodnjaka.

Zgodba o Zori, Matildi in kurirčku

Franc se ju še spomni. Bili sta to jako močni gozdni dami. Rekli so jima Matilda in Zora. Zora je bila bolj velika in močna, in ko je sopihala s težkim tovorom v breg, se je večkrat kam naslonila. Pošteno so se namučili, da so jo spet prav usmerili. Pa ne da bi bila pijana, le pod težo in tresljaji so se včasih vdala tla in jo je malo zaneslo. Saj, žejni sta bili močno obe, a pili sta le vodo, kot se za lokomotivi spodobi. Matilda in Zora sta namreč, težko sopihajoč, vlekli tovore lesa iz Radohe na greben, od koder se je proga prevesila proti Rožnemu Dolu.

Na vrhu je sopihanje prenehalo, oglasilo pa se je presunljivo cviljenje zavor, ko je kompozicija zdrvela proti železniški postaji. Zdaj so se morali delavci šele potruditi. Ko so bile zavore na vseh vagonih trdno privite, so iz zaboja zajemali pesek in ga stresali na tračnice pred lokomotivo. Na ta način so povečali trenje. Po deset vagončkov, na vsakem pa je bilo najmanj deset kubikov lesa, je tako naenkrat prišlo na železniško postajo v Rožnem Dolu, kjer so tovor preložili na pravo železnico.

Zore in Matilde zdavnaj ni več. Tudi raznih šimeljnov, sircev in vrancev, ki so pri delu nasledili lokomotivi, ne. Le Franc, ki jim je svojčas bil gospodar, še z motorno kosilnico ropota po Gornjih Lazih in se bori proti gozdu, ki naglo zarašča košenice in grozi, da bo pogoltnil tudi vas. Sizifovo delo, bi rekel človek, ko vidi ogromne gozdne površine, ki z gorjanskega pogorja pljuskajo v vas.

A je bilo to zeleno morje svoj čas človeku že pokorno. S svojo iznajdljivostjo in vztrajnostjo se je potopil vanj in si ga prikrojil za svoje potrebe. Bilo je to v času rajnke Avstrije in prve Jugoslavije. V Radohi blizu Gornjih Laz, le dobrih deset kilometrov od Novega mesta, je zrasla prava lesna industrija. Pele so žage in rezale les, ki ga je okoli stoječi gozd proizvajal v ogromnih količinah. Nažagani les, lesne polizdelke in surovino sta potem Zora in Matilda odpeljali v Rožni Dol, od koder je odpotoval naprej v svet. Precej ljudi iz okoliških vasi je dobilo tukaj zaposlitev, precej jih je prišlo tudi od drugod.

Nož, ki je porezal korenine temu gozdnemu samorastniku, se je imenoval druga svetovna vojna. A je še nekaj desetletij po vojni je gospodarstvo v Radohi životarilo. Umiralo je počasi, počasi je izginjalo iz spomina ljudi in sedaj tega kraja niti v Krajevnem leksionu Slovenije ni več. Kot bi človek hotel izbrisati nadležen spomin. A tega ni moč napraviti tako zlahka. Franc še ve, kako je bilo. Spominja se tistega cvetočega gospodarstva in mrzlega vetra, ki je nenadoma zapihal čez te gozdove in prinesel zadah smrti.

Francetov oče je delal v Radohi, na Gornjih Lazah pa je postavil hišico, v kateri se je leta 1925 Franc rodil. Zelo zgodaj je šel k sosedovim Mavsarjevim za pastirčka, potem ko je postal krepkejši, pa je tam poprijel tudi za druga dela. Šestnajst let mu je bilo, ko se je pri Mavsarjevih in pri sosedovih Šobarjevih zgodila tragedija, ki je bila pozneje dostikrat pripovedovana in popisana. Tragedijo so uprizorili Italijani, prav tisti Italijani, ki Slovencem sedaj pridigajo o evropskem obnašanju in jim postavljajo toliko ovir. Takrat so - bilo je ravno v noči po 1. novembru 1941, zunaj pa je zapadel prvi sneg - njihovi vojaki tukaj presenetili skupino belokranjskih partizanov, ki so prenočevali na gospodarskih poslopjih. Veliko partizanov so v neenaki borbi tisto noč in naslednji dan Italijani pobili, Francetovega gospodarja pa so pred njegovimi očmi zaklali.

Z gospodinjo in nekaj rešene živine je Franc potem dobil zatočišče v Mavsarjevi zidanici v bližini Semiča, potem pa se je zaposlil v Radohi. Dobil je štiri tovorne konje in z njimi je tovoril drva iz oddaljenih gošč do ozkotirne železnice. A je postajalo v gozdu okoli Laz vse bolj živo. Partizani so se često pojavljali tukaj in Franc je moral z njimi, da jim je kazal varne prehode čez železnico. Le to so varovali Italijani. Potem je prišla italijanska ofenziva in zagorela je Radoha, za njo pa še Laze. Francu ni bilo več obstanka doma. Odšel je s partizani.

Ves čas potem, torej cela tri leta, je bil Franc partizanski kurir. Danes, ko je tisti čas že zelo odmaknjen, si človek niti ne zna prav predstavljati. Ni bilo sončnih steza, ki naj bi jih kurirji svobodno ubirali. Resničnost je bila bolj kruta. Ko so partizani po celodnevnem maršu vsi utrujeni popadali k počitku, so h komandirju poklicali kurirja, mu dali pošto in moral je na pot. Kako daleč? Kamor je bilo pač potrebno! Tudi po več deset kilometrov v Francetu povsem nepoznane kraje. In bilo je nevarno. Le slutil si lahko, za katerim devesom ali oglom te čaka domobranska ali kaka druga sovražna zaseda. Spominov na tiste čase France lahko nadrobi za cele knjige, a kaj, ko je roka bolj kot svinčnika vajena pluga, očesu pa je pogled na obdelano polje ljubši, kot pa papir.

Z drugimi besedami, France je po srcu kmet, in ko so ga demobilizirali, se je vrnil v Gornje Laze. Lahko bi ostal v vojski, lahko bi šel v službo na pošto, a vleklo ga je v zelenje domače vasi in v gozdove okoli nje. Kaj hitro je imel par konj in postal je furman. S Tončko iz Rožnega Dola sta vzgojila štiri otroke, vnukov pa je danes že toliko, da bo imel France komu pripovedovati o Zori in Matildi pa o zasedah, ki jih je srečno prečkal.

TONE JAKŠE

FOTO: T. JAKŠE

France in Tončka Avsec iz Gornjih Laz

FOTO: J. PAVLIN

Štiri svečke za četverčke

Na Dolenjskem se je v zadnjih letih kar štirikrat zgodilo, da so se rodili trojčki, Biharjevi četverčki Adam, Filip, Samo in Tilen pa še vedno ostajajo prvi in edini četverčki na Dolenjskem in v samostojni Sloveniji. Minulo nedeljo so na tortici upihnili vsak svoje štiri svečke. Ob tej priložnosti smo jih obiskali na njihovem domu v Smrečnikovi ulici v Novem mestu.

Zgodba se prične leta 1984, ko se je oče četverčkov zaposlil v šentjernejski Iskri. Tam je takrat delala tudi Damjana, doma iz Šmarja pr Šentjerneju. Bilo je pred desetimi leti, ko sta si postala všeč. Prišla je poroka in kot mnogi drugi mladi pari sta si zaželela otrok, a jih ni in ni bilo. Po nekaj letih zdravniških posegov sta se že skoraj sprijaznila, da v njunem domu ne bo slišati otroškega živžava.

Ko sta leta 1991 oba hkrati izgubila službo, sta se odločila, da pričneta na svoje in ustanovita podjetje. Zato pa se Damjana ni odrekla materinstvu in je po napotku zdravnikov novomeške porodnišnice še poskusila. In kot strela z jasnega je prišla novica, da Biharjevi lahko upajo celo na četverčke. Z neskončno potrpežljivosti pa sta upala, da se jima bo rodilo vsaj eno zdravo dete. Damjana je ves čas preležala in po sedmih mesecih je 1. oktobra ob 9. uri po carskem rezu prvi privekal na svet Adam, za njim pa v treh minutah še Filip, Samo in Tilen. Pri porodu je bila kar velika ekipa: dr. Pavlin in dr. Pavlinova, dr. Šekoranja in dr. Melinček iz Črnomlja, dve babici, dve instrumentarki, dve sestri in štiri višje sestre.

Kar nekaj dni so bile Biharjeve štručke brez imen in so jih imenovali dojenčki A, B, C, D. Do 31. oktobra so morali zaradi majhne teže (Adam je imel 2.090 g, Filip 1.480 g, Samo 1.850 g in Tilen 1.620 g) ostati v inkubatorjih.

"Najtežje mi je bilo, ker sem v porodnišnici ležala tudi ves čas vojne za Slovenijo. Z Leonom sva se bala, da bodo vsi tisti dnevi strahu, stiske in stresov kaj vplivali na še nerojene otroke. Po toliko alarmih sem se kar navadila odhodov v kletne prostore bolnišnice. No, samo da se je vse skupaj srečno končalo," se danes spominja Damjana in ob tem veliko zaslug za to, da je vse skupaj prestala, pripisuje tudi Leonu, ki ji je ves čas sta ob srani in jo spodbujal.

Darila so prihajala z vseh strani

Rojstvo Biharjevih četverčkov je bil za Novomeščane in Slovenijo velik dogodek. Že v porodnišnico so prihajali novinarji iz vseh koncev Slovenije in spraševali razne podrobnosti o Damjani, četverčkih, jo fotografirali, skratka, novomeški četverčki so za nekaj dni zasenčili ostale novice v slovenskih javnih občilih. Na srečo ni ostalo le pri pisanju in branju, ampak so se mnogi odločili, da bodo mladi družini pomagali. Na občini so Biharjevim za eno leto zagotovili varuhinjo, Revoz jim je podaril nov avto, darilo so pripeljali iz Gorenja. Pomagali so še Center za socialno delo, Zveza prijateljev mladine, Studio D in ne nazadnje so bili Biharjevi veseli tudi daril Dolenjskega lista, Novolesa, Ljubljanske banke, VIP Trade iz Gotovelj in še mnogih drugih. "Toliko je bilo vsega in res škoda, da se naši otroci takrat še niso znali veseliti daril," pove Damjana in doda, da sta bila z možem zelo vesela pralnega stroja, saj si ob sto plenicah sploh nista znala predstavljati, kako bi šlo brez te koristne naprave. Tako so si delo porazdelili, pomagali so tudi Damjanini in Leonovi starši, Damjanina sestra in drugi.

V stari Bergmanovi hiši je kar zmanjkalo prostora. Vsi so se stiskali v eni sobi in vse skupaj je postalo pretesno. Razveselili so se novice, da jim je občina dodelila stanovanje v Smrečnikovi ulici. Tako so Adam, Filip, Samo in Tilen prvi rojstni dan že praznovali v novem, za toliko otrok prirejenem stanovanju.

Pri Biharjevih se dan prične z igranjem

Pritlično stanovanje v bloku je pravi vrtec, v katerem so štirje enako stari otroci, vzgojitelja pa sta Damjana in Leon. "Lani so naši četverčki poskusno obiskovali vrtec, pa se ni obneslo. Kar naprej so bili bolni, in če je kdo izmed njih moral zaradi bolezni ostati doma, so ostali v vrtcu tako jokali, da jih vzgojiteljice niso mogle pomiriti. Odločila sva se, da jih bova raje imela doma, saj so neverjetno navezani drug na drugega pa tudi kot družina smo nerazdružljivi," pravi Leon in doda, da je sreča v nesreči, ker so ga zaradi bolnih oči predčasno upokojili in je sedaj doma, Damjana pa kljub končani gimnaziji še vedno ne more najti primerne zaposlitve. Sedaj že razmišlja, da bi nadaljevala študij na eni od visokih šol, a bo temu bližje potem, ko bodo četverčki že nekoliko odrasli.

Adam, Filip, Samo in Tilen imajo pri igri vsak svoja nagnjenja in interese. Če želi očka ustreči vsem, mora lepo na kolena in po ves dan iz kock sestavljati konje in motorje, risati in pisati, sestavljati številke in črke, skratka, vsak od otrok ima malo drugačne zahteve. Z igranjem pričnejo v otroški sobi, kjer je na policah zloženih na desetine igrač. Veliko jih je enakih, saj so pred dvema letoma Biharjeva morala vsakemu od četverčkov kupiti povsem enako igračo, danes pa si že želi vsak nekaj svojega. Pogosto se igra konča s prerivanjem in prepiranjem, ko otroci nočejo menjati igrač.

Po zajtrku se iz otroške preselijo v dnevno sobo, kjer imajo kar nekaj zabojčkov kock. Spet sestavljajo in gradijo, vmes se kdo od njih spomni še kaj tretjega. Vse se spremeni, ko zaslišijo prepevati in igrati Čuke. "Vse njihove pesmi zapojejo in zaigrajo. Male elektronske orgle smo jim morali kupiti pa plastično kitaro in mikrofonček. Tudi kadar se peljemo z avtom, se mora vrteti kaseta Čukov," pripoveduje Damjana.

Adam, Filip, Samo, Tilen: "Takšni smo"

Adam je največji, najtežji in najstarejši, saj se je med četverčki rodil tri minute pred drugimi. Njegov pogum spoštujejo tudi ostali trije. Najraje je na motorju, zelo je razdražljiv in rad trma. Nekoč je v trgovini kar sam nabral nekaj do tedaj najljubših igrač, ko pa je zagledal motor, je vse skupaj zložil nazaj na polico in vzel samo motor. Očka Leon je povedal, da tedaj brez te igrače ne bi mogli zapustiti trgovine.

Samo je po mnenju staršev najbolj dovzeten. Zanimajo ga neverjetne stvari, denimo, ali ima jadrnica motor, spraši tudi že za črke. Med igračami mu je najljubši medvedek.

Filip najraje gleda risanke. Ves dan bi sedel in gledal v televizor. Zelo rad je meso in po ves dan sprašuje: "Kaj bo Filip jedel?"

Tilen je najmlajši, saj se je zadnji rodil in je za več kot 4 kilograme lažji od prvorojenca Adama. Seveda je najbolj nežen, vsi njegovi bratci ga imajo za "dojenčka". Pazijo ga, ga vozijo naokoli, on pa vsak večer mamici kaže mišice na roki v dokaz, kako je že zrasel in kako močan je že. Najljubša igrača mu je plišasti konjček.

Življenje Biharjeve družine je videti srečno. Zvečer zakonca utrujena ležeta v postelje k otrokom. Toda tudi tam ni pravega miru. Dan je podoben dnevu, včasih pobegnejo v naravo. Pred dnevi so se vrnili z nekajdnevnih počitnic na morju. "Res je, vse življenje se vrti okrog najinih otrok, nama pa zmanjkuje časa za prijatelje in zase. Že nekaj časa nisva imela večera, ki bi bil samo najin. Kdaj sva nazadnje sedela v kinu, na večerji v hotelu ali pri prijateljih na obisku? Ne spomnim se," pravi Damjana in potoži, da so tudi v lastnem bloku izgubili prijatelje.

Predlani so Damjano v akciji revije Jana predlagali za Slovenko leta. Prišla je v ožji izbor 15 Slovenk, ki so se potegovale za ta naslov. Prejela ga je Vida Jeraj-Hribar, Damjana pa se je uvrstila na drugo mesto.

JANEZ PAVLIN

Likovno videnje literature

Ko odpiramo nove slovenske knjige, še posebej tiste, ki jih izdaja Dolenjska založba, vse pogosteje srečujemo v kolofonu ime Lucijana Reščiča, naj bo omenjen kot oblikovalec ali kot ilustrator. Že nekaj časa je temu ustvarjalcu, udomljenemu v Trebnjem, likovno ukvarjanje z knjigami vsakdanji kruh, saj je po več letih učiteljski in svetovalski poklic zamenjal za status svobodnega umetnika ter združil ljubezen do literature in slikarstva v ilustriranju knjig.

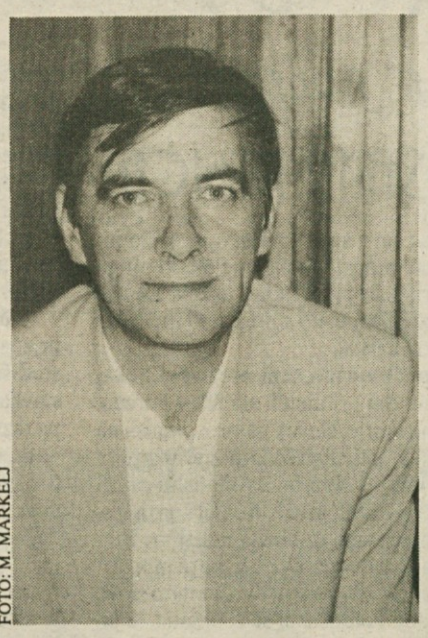

FOTO: M. MARKELJ

Reščičevo sopotovanje po literaturi in likovni umetnosti ni povsem naključno. Ko je začel obiskovati učiteljišče v Tolminu - rodil se je namreč v Šempetru na Primorskega - je prišel v krog ustvarjalcev, ki se je zbiral pri tolminskem skladatelju in zborovodji prof. Maksu Pirniku. Tu se je mladi učiteljiščnik srečeval s številnimi glasbeniki in literati. Takrat je še kazalo, da bo Lucijan postal glasbenik, sedem let je je učil igranja na violino in Pirnik mu je napovedoval kar lepo glasbeno kariero. Pripravljal ga je, da bi se ob šolanju na učiteljišču vpisal še na srednjo glasbeno šolo in pozneje morda celo na glasbeno akademijo, vendar je v mladem fantu, ki se je navduševal tudi nad literaturo, takrat v srcu že gorela še ena velika ljubezen - ljubezen do slikarstva.

"Imel sem res srečo, da sem se seznanil z gospodom Pirnikom in prišel v njegov krog," pravi Reščič. "To je na nek način usmerilo moje življenje. Pri njem sem zajadral v umetniške vode."

Pri Pirniku je imel vsa leta obiskovanja učiteljišča na voljo prostor, kjer je lahko risal in se poskušal izraziti z likovno govorico, kadar je bil lačen, pa ga je čakal vedno poln krožnik. Vendar se načrti o violistu Reščiču niso izpolnili. Lucijan se je na nek način glasbe ustrašil. Ko je poslušal modrovanja slovenskih glasbenikov, obstrajočih se pri njegovem dobrotniku, je vse kar preplašen: mislil si je, da pač nič ne zna, in se strahoma spraševal, ali bo zmogel tako zahtevne stvari, o katerih je slišal pogovor. Tako se je v nihanju med glasbo in slikarstvom odločil za študij slikarstva. Po končanem učiteljišču se je prijavil na ljubljanski likovni akademiji, opravil je že tudi sprejemni izpit, vendar je študija na akademiji ni mogel lotiti. Upanje, da bo dobil štipendijo, se mu je izjalovilo. Ker ga doma niso mogli podpirati, saj je po prezgodnji očetovi smrti bila vsa skrb za tri otroke le na materinih ramenih, so sanje o študiju slikarstva odplavale po vodi. Ko je dobil dekret, da mora iti učit - tako je takrat pač bilo - in pod vplivu še drugih življenjskih okoliščin je Reščič namesto v študijski slikarski ateljer stopil v šolski razred kot učitelj likovnega pouka. Prva njegova učiteljska postaja je bila Oplotnica na Štajerskem. V tamkajšnji šolski stavbi je še danes ohranjen spomin nanj in na njegove slikarske sledi; na zidu je velika Reščičeva slika z motivom poslednjega boja Pohorskega bataljona.

Srečanje z naivnim slikarstvom

Iz Oplotnice ga je življenjska pot vodila na Dolenjsko, na Čatež, potem pa v Trebnje, ki je postalo njegov drugi dom. Nekaj časa je poučeval na trebanjski osnovni šoli, potem pa je 17 let delal kot samostojni svetovalec v Kazensko-poboljševalnem domu na Dobu pri Mirni, vmes pa občasno poučeval tudi likovni pouk. Pred dvema letoma se je odločil za samostojen poklic in tako danes sebe in svojo družino preživlja kot samostojen kulturni delavec. Posveča se predvsem slikarstvu, grafičnemu oblikovanju in ilustriranju knjig, občasno poučuje na šoli, je oblikovalec pri znanem podjetju Lorenci, med drugim pa tudi likovni urednik revije Rast.

FOTO: M. MARKELJ

Lucijan Reščič v parku pred trebanjsko galerijo likovnih samorastnikov.

Na Reščičevi poti v knjižno ilustracijo stoji kot prvi mejnik knjiga pesmi trebanjskega ustvarjalca Franceta Režuna Drobci sonca, ki je izšla leta 1980. To je bil prvi celovitejši ilustratorski projekt, ki se ga je lotil. S prijateljem Režunom sta se ure in ure pogovarjala, predebatirala vse mogoče, tako da je do dobra spoznal Režunov pesniški svet. Še danes odločno trdi, da lahko ilustrator dobro opravi svoj posel samo, če zares dojame v celoti literarno delo, ki ga ilustrira. Žal je pri izvedbi projekta prišlo do tehničnih težav; to, kar so natisnili tiskarski stroji, je bilo daleč od tistega, kar je Reščič narisal. A take razmere so takrat pač bile: za zbirko je bilo na voljo le malo denarja in uporabiti so morali manj zahtevno tiskarsko tehniko, ki pa ni zmogla verodostojnega prenosa izvirnih ilustracij v knjigo.

Že pri Režunovi knjigi se je pokazala Reščičeva nagnjenost k figuraliki in fini izdelavi detajlov. Kot pravi, ga je na nek način do tega pripravilo likovno dogajanje v Trebnjem, predvsem seveda tabori likovnih samorastnikov. Srečanje z naivnim slikarstvom, ki ima svoj slovenski dom prav v Trebnjem, je bilo zanj soočenje z nečim slikarsko novim, drugačnim, kar je dotlej poznal. Naivna umetnost je nanj delovala kot izziv in začel se je navduševati za figuraliko. Od figuralnega slikarstva pa ni daleč do knjižne ilustracije, še posebej ne pri človeku, ki mu je literatura blizu in ki je veliko ur prebil s pesniki in pisatelji.

"Literatura je vedno imela name velik vpliv. Mislim, da s slikanjem pravzaprav želim povedati zgodbo. Ne morem nekaj naslikati, ne da bi mi v ozadju ždela želja povedati neko zgodbo," pravi Reščič.

Krjavlji še živijo

Po prvi knjigi se jih je zvrstilo še veliko, kakih dvajset jih je danes, da grafičnih oprem in drugega manjšega dela niti ne omenjamo. Ko Reščič gleda na opravljeno delo, je kar zadovoljen. Pravi, da je imel pri delu srečo, ker je vedno dobil za ilustriranje dobre avtorje, take, ki so ga resnično pritegnili. Posebno rad ilustrira poezijo, žal pa založniki kažejo zanimanje predvsem za ilustriranje otroške poezije. "Zame pa je prav poezija za odrasle največji izziv. Res je škoda, da se založniki tako poredko odločajo za ilustrirane izdaje pesniških zbirk. Najbrž igra tu vlogo predvsem denar, saj vemo, kako se izvirna slovenska poezija prodaja, in je tako za ustvarjalno druženje pesmi in ilustracije pač malo možnosti," pravi Reščič.

Kljub takemu stanju mu je uspelo izpeljati sedem let načrtovani projekt. Kmalu bo beli dan ugledala knjiga pesmi Vide Brest. Ljubezensko liriko te nekoliko pozabljene ustvarjalke bo spremljalo 24 Rešičevih ilustracij, vsaka pesem bo imela svojo.

Posebna ilustratorska zgodba so Jurčičeve Krjavljeve zgodbe, ki so izšle prejšnji mesec pri založbi Mladika. "Založnik mi je ponudil ilustriranje in hitro sem se navdušil za delo. Ideja se mi je zdela sijajna. Kasneje pa sem se zavedel, v kaj sem padel. Krjavelj je podoba, ki jo ima vsak pismen Slovenec v sebi, in ker je tako znan lik, mi je bilo jasno, da nobena ilustracija ne bo v celoti zadovoljila bralca. Poleg tega se je precej slikarjev poskusilo v ilustriranju Desetega brata, katerega sestavni del so Krjavljeve zgodbe. Pregledal sem, kar mi je bilo dostopnega. Zvečine so ilustratorji od Vavpotiča do Kobeta naredili le eno ilustracijo s Krjavljem, in to predvsem zgodbo s hudičem, jaz pa sem moral ilustrirati vse zgodbe. Odločil sem se, da Krjavlja ne bom tipiziral, kar bi bilo lažje, ampak da ga bom vzel iz svojega okolja, da bom upodobil konkretnega človeka, takega, ki zares živi, navadnega Dolenjca. Tako so prav vse osebe v ilustracijah Krjavljevih zgodb vzete iz resničnosti. Pri odločitvi me je vodila misel, da je treba pokazati, kako Krjavlji živijo še danes. Bojim se celo, da bo jutri še več teh brezdomcev brez imetja," pravi Reščič.

MILAN MARKELJ

Reščičeva ilustracija iz pesniške zbirke Ivana Gregorčiča Beg gazel.

KNJIŽNA POLICA

Skice spominov

Lojzeta Krakarja poznamo predvsem kot pesnika, saj je v zakladnico slovenske poezije prispeval kakih dvajset pesniških zbirk, s katerimi si je prislužil vrsto uglednih priznanj in nagrad. Ob pesnikovanju se je ukvarjal še z vsem mogočim, od novinarstva, urednikovanja in prevajanja do pisanja recenzij in esejev, bil je tudi univerzitetni predavatelj v tujini. V jeseni življenja (prihodnje leto bo praznoval 70. rojstni dan), ko se človek rad v spominih vrača v preteklost, "ko se začenja vse že počasi iztekati in se začne človek vračati po nedoumljivi poti kakor potok od morja nazaj k lastnemu izviru" (Krakar: Beseda je konj), pa je začel pisati tudi kratko prozo, v kateri obuja spomine na otroštvo v rodnem Semiču, na šolska leta v Semiču in Novem mestu pa na ljudi, ki jih je poznal in srečeval v domačem okolju ali na potovanjih po tujini. Izbor Krakarjevih kratkih proznih zapisov, ki so nastajali od leta 1992 do prvih mesecev letošnjega leta, je pod naslovom SKICE SPOMINOV pred kratkim izšel pri Dolenjski založbi v zbirki Utva. Naslovnico za knjigo je ustvaril slikar Janko Orač, zapis na zavihku knjige pa je prispeval pisatelj Jože Dular.

V knjigi je natisnjenih enajst pripovedi. Večina jih je avtobiografskih in zapisanih v prvi osebi. Četudi niso razvrščene kronološko, je mogoče v njih zaznati časovni lok, ki ga zapisujejo, sega pa od začetka do sredine druge polovice tega stoletja. Zgodbe iz starejših obdobij govore o ljudeh, ki jih je življenje pod Semiško goro vsakega po svoje krotovičilo, jim prižigalo sanje o lepšem in boljšem življenju in hkrati kruto ugašalo plamenčke sanj v pišu vsakdanje resničnosti. V teh novelah je Krakar pisateljsko še najmočnejši in tudi jezikovno zanimiv, saj klena in humorna ljudska govorica kar zapoje v ustih njegovih junakov, naj bodo to neuspešni snubci, samotni vaški potepuh ali ostareli kmet, ki se mu je sin izgubil v Ameriki, snaha pa povila nezakonsko dete. V teh podobah je Krakar prepričljivo izrisal belokranjskega človeka, njegove stiske, a tudi široko srce in potrpežljivost ter naravno modrost, hkrati ko mu je uspelo nevsiljivo očrtati tudi socialne razmere v semiškem koncu Bele krajine, kot so jih določali predvojna revščina, izseljevanje v svet s trebuhom za kruhom, druga svetovna vojna in povojno oblastno nasilje. V pripovedih, ki so povsem avtobiografske, pisateljska moč niha. Beseda polneje poje, ko Krakar nostalgično piše o otroštvu, o svojih sošolcih in vrnitvi iz koncentracijskega taborišča, medtem ko je pisateljsko šibkejši v tistih zapisih, v katerih je pripoved izraziteje nadgrajena s kritičnim pogledom na ljudi in razmere, četudi se v njih loteva zanimivih tem, kot je denimo strahotna slepota ljudi z opranimi možgani, naj so oprani s šamponom politične ideologije ali potrošništva. Četudi Krakar kot pisatelj ne dosega Krakarja pesnika, pa je branje njegove kratke proze odkrivanje zanimivega sveta in počutij.

MILAN MARKELJ

Zbirka za ljubitelje umetnosti

Mladinska knjiga je začela izdajati novo zbirko, ki je bo vesel najširši krog ljubiteljev umetnosti, marsikomu pa se bo morda prav po zaslugi te zbirke zbudilo večje zanimanje za to vrsto ustvarjalnosti in si bo razširil obzorje ter vedenje o svetovni kulturni dediščini. Gre za zbirko UMETNOSTNE MONOGRAFIJE, ki so jo izvirno zasnovali pri britanski založbi Parragon, Mladinska knjiga pa je leto dni kasneje poskrbela za slovenske izdaje. Osnovno vodilo zbirke je vsebinska in cenovna dostopnost, kar najprej pomeni, da so monografije napisane v poljudnem in vsem dostopnem jeziku, prijetne za gledanje in branje, hkrati pa niso tako drage, kot so običajno slikarske monografije. Maloprodajna cena posamezne knjige iz zbirke Umetnostne monografije je nameč 2.100 tolarjev.

Pri nas podobne zbirke še nismo imeli, ledino pa orje prvih šest knjig, v katerih so predstavljeni sledeči slikarji: eden največjih starih mojstrov in ena najpomembnejših osebnosti v zgodovini umetnosti Rembrandt van Rijn, veliki mojster poetičnega krajinarstva britanski slikar Joseph M. W. Turner, osrednja osebnost dunajske Secesije avstrijski slikar Gustav Klimt, vodilni slikar francoskega impresionizma Claude Monet, eden od treh pionirjev moderne umetnosti po impresionizmu Paul Cezanne in genialni samouk Vincent van Gogh, ki za življenja ni prodal nobene svoje slike, danes pa njegova dela prodajajo za neznanske, rekordne vsote. Gre torej za svetovno znana imena vrhunskih umetnikov od 17. do konca 19. stoletja. Življenje in delo šestih velikanov svetovnega slikarstva so na kratko, poljudno, vendar z nespornim strokovnim znanjem opisali Douglas Mannering (Rembrandt), Clarence Jones (Turner), Nathaniel Harris (Klimt), Edmund Swinglehurst (Cezanne, Monet) in Janice Anderson (van Gogh).

Vsebinska zasnova vseh šestih knjig monografij je enotna. Lepo oblikovane knjige imajo krajši uvod, v katerem avtorji posamezne monografije na kratko orišejo umetnikovo življenje in njegovo slogovno umetniško usmeritev, kar je podlaga za nadaljnje razumevanje umetnikovih stvaritev. Uvodu sledi osrednji in najobsežnejši del knjige, ki vsebuje 50 po časovnem redu nastanka razvrščenih barvnih reprodukcij najbolj znanih ali pomembnih del predstavljenega umetnika. Vsako od reprodukcij spremlja komentiran opis dela, pri nekaterih so podane tudi okoliščine, v katerih je umetnina nastala, in kdo ali kaj je spodbudilo njen nastanek. V sicer kratkih besedilih so natrošene mnoge zanimive podrobnosti in podatki.

Založba ima v načrtu izdajo novih paketov knjig, če bo prva šesterica ogrela srca bralcev in kupcev, znanim svetovnim mojstrom pa se naj bi že prihodnje leto pridružili tudi slovenski umetniki, katerih življenje in delo bodo opisali naši strokovnjaki. V teku je priprava monografije o Fortunau Bergantu in Ivani Kobilci, v prvo trojico naših slikarjev pa bo prišel tudi eden od naših impresionistov.

MILAN MARKELJ

Pa saj ne bom pisatelj

Ena izmed letošnjih knjižnih novosti grosupeljske založbe Mondena je tudi delo Petra in Boštjana Šolarja PA SAJ NE BOM PISATELJ, ki je izšlo v zbirki Zlata nit. Pa saj ne bom pisatelj, si je verjetno rekel že kdo, ki je sicer pisal, a nikoli ni resno razmišljal, da bi izdal kakšno knjigo. Po naslovu sodeč, sta bila takega mnenja tudi brata Peter in Boštjan Šolar, čeprav lahko sedaj z veseljem prebiramo njune proste spise in sledimo njunim dogodivščinam v šolskih letih.

Knjiga je zbirka kratke proze obeh bratov in obsega njune pripovedi, ki so bile napisane kot domače naloge v višjih razredih osnovne šole. Vsebina je v glavnem doživljajska, kar dokazuje, da otroci (že najstniki) doživijo marsikaj, do izraza pa pridejo tako njihova čustva in razum kot domišljija in izkušnje. Spise odlikujejo že literarne prvine in to, da niso pisani šablonsko, zato so lahko dober zgled za osnovnošolske učitelje slovenskega jezika, kako je treba mlade poučevati prvin pisanja. Da zapisi bratov Petra in Boštjana Šolarja niso kar tako, so ugotovili že, ko sta obiskovala osnovno šolo; zanje sta prejela več pohval in nagrad.

Za marsikoga bo knjiga privlačna tudi zato, ker ima "le" 119 strani in ker so "prosti spisi" kratki. Obsegajo največ po dve strani. Zanimivo pa je tudi to, da pri vseh 50 zgodbah, ki jih je moč najti v knjigi, ni jasno, katero je napisal Peter in katero Boštjan. Vse so si po slogu podobne in so prijetno in, kar je še posebej razveseljivo, razvedrilno branje. Morda jih bo prebiral tudi kdo, ki sicer piše, čeprav ne misli, da bo kdaj pisatelj.

LIDIJA MURN

Preteklost v gostih

FOTO BAŠKOVIČ Brežice

SOCIALISTIČNI KRST - Menjavajo se časi, z njimi šege in navade. Obred krsta novorojenca je stoletja potekal v novorojenčevi farni cerkvi v krogu najbližjih domačih. Svoj kulinarični višek je obred dosegel s slovesnimi "krstitki", domačim praznovanjem, ki je slonelo na druženju sorodstva ob bogatejšem prazničnem kosilu. V času socialistične ureditve države se je nekaj let izvajala šega socialističnega krsta, ki je potekala na pristojnem matičnem uradu in je bila neverskega značaja. Fotografija prikazuje krst v sedemdesetih letih tega stoletja v brežiški upravni stavbi z obvezno sliko maršala Tita na steni. (Pripravila etnologinja Ivanka Počkar)

Iz Trdinovih zapiskov

***Koliko Dolenjec popije** - Ajdovšča *k?* v Grčevji izgled koliko Dolenec popije, če ima. Hiša je borna lesena, tem lepša pa klet. Živine imajo 4 vole 7 prascev in eno kravo. Mleko rabijo le za prasce, domačih ga ne bi nobeden pokusil - vsi pijo vino. Vseh hišnih je osem. Vina pridelali so letos 180 estr., lani 280, predlani 360. Lani prodali so 50 veder, zato morali so za domačo potrebo prikupiti ga pet, predlani ga prodali 80 brez deficita. Za razne potrebe, pravi baba, treba ga bo prodati letos 30 veder, zato jim bo hodila trda, bodo se morali stisniti ti žejni reveži tako, kakor se še nikol niso. Eden k drugemu gre ga vsaki dan horribile dictu - pol avstr. vedra (ergo v letu do 1000 f. samo za pijačo). Kave ne pijo. Za zajutrak prinese se "neža" z vinom držeča 4 bokale, dopoldne nese baba 2 krat piti še družini in tako še popoldne. Zvečer ga izpijo pa, kolikor ga hočejo. Res da pogoščajo kaj prijazno tudi vsakega tujca, ali poleg 4 neodraslih hčeri je 20 bokalov le sila preveč. V nedeljo gresta stari in stara precej po maši v klet, in je ne zapuščata pred, dokler ni treba iti spat. Jedi nosijo jima se dol.*

NAŠA ZGODBA

A. JERNEJČIČ

PISANA RIBICA

Sedela sem v svoji sobi in opazovala pisano ribico, moj slikarski izdelek, ki mi ga je Lea prinesla pred nekaj dnevi. Lea je moja prijateljica, malo starejša od mene, in umetnica slikarka.

Med počitnicami sem preživela nekaj nepozabnih dni pri njenih starših v Poreču. Ob misli na morje, človek najprej pomisli na vroče sonce, na zabavo, kopanje in sploh veselje. Tudi jaz sem imela v mislih predvsem te stvari, ko sem se odpravila na obisk.

Do Poreča sem se vozila nekaj ur. Premišljevala sem o pretekli noči, ko je moj prijatelj praznoval 20.rojstni dan, in nato slovo za teden dni. Potem sem se spomnila, kako me je pred leti Lea povabila na svojo prvo slikarsko razstavo. Kakšno veselje mi je takrat naredila!

Poreč je cvetel v turistični gneči. Šele v družbi njenih staršev sem spoznala, kako domačini gledajo na tujce.

"Obnašajo se, kot da živijo tu. Našega bogastva in lepega okolja sploh ne cenijo. Vidijo le morje," je kar malo otožno povedala Greta, njene mati.

Takoj sem se vprašala, ali bi jaz sploh to opazila in ali nisem enaka ostalim tujcem. Dopoldne sva z Leo spoznavali kulturne znamenitosti Poreča. Toliko je vedela povedati o vsaki hiši! Veliko se je spremenilo od takrat, ko je še kot otrok tekala po ulicah. Ogledali sva si ograjen mozaik v znameniti poreški baziliki. A turistom je dano videti le delček njene lepote. Lea mi je opisala celo podzemlje. "Tu spodaj smo se otroci lovili, odkrivali okostja in spoznavali podzemni svet. Čeprav je bilo prepovedano, so si nekateri upali zelo daleč. No, jaz nisem bila med njimi. Sedaj lahko vidiš le dober meter majhnih kock, ki so ograjene. Tujci jih slikaja, ne vedo pa, kaj vse je skritega za njimi," je pirpovedovala.

Popoldne sva se večkrat kopali stran od množice ostalih kopalcev. Veliko sva se tudi sprehajali po turistom neznanih potkah, Lea pa mi je pripovedovala, kaj vse so otroci počeli v okolici mesta, kako so se najprej zbrali, potem pa raziskovali okolico. To so bili veseli in vedno razburljivi trenutki.

Večere sva preživeli na koncertih znanih glasbenikov, uživali ob sprehodih ob morju. V urah večernega spokoja sva in si zaupali številne misli, ki so čvrstile najino prijateljstvo.

Zanimiv mi je bil tudi Lein oče Emil. Je priznan umetnik, ki veliko dela v Parizu. V središču Poreča ima galerijo, v kateri razstavlja in prodaja svoje izdelke iz gline, slike pa razstavlja še Lea. Že sam prostor je vrednota, saj je edina ohranjena hiša iz 13. stoletja. "Veliko turistov si galerijo ogleda bolj površno, le redki natančno," je zamišljeno dejal. Razumela sem ga. Rada sem preživela ure v galeriji in še vedno s spoštovanjem opazujem slike. Tolikokrat sem fotografirala njega, galerijo in majhnega psička. Klicali so ga Srečko, ker je bil vedno "vesel" in njihov redni obiskovalec, za katerega so lepo skrbeli.

Najlepše presenečenje me je šele čakalo. Lein oče je enkrat tedensko učil tri mlade fante modeliranja z glino. Tako sem imela priložnost, da sem eno popoldne smela preživeti kot učenka. Iz gline smo oblikovali ribo. Seveda jo je s svojimi spretnimi rokami najprej izdelal mojster, učenci pa smo žanjo potrebovali več časa. A ure so vseeno hitro minile. Vsak po svoje smo se trudili in zraven zabavali. Izgotovljene glinene kipce smo potem sušili.

Ko sem se poslavljala, sem zvedela, da bodo mojo ribo še žgali in jo pobarvali. "Potem jo pa dobiš," mi je obljubil Emil.

Vračala sem se domov v lepo Dolenjsko in razmišljala o kulturi in svojem odnosu do nje. Zdelo se mi je, da sem sem med kratkim bivanjem v Poreču obogatila in spremenila.

Vsega se spomnim, ko opazujem svojo ribo. Pobarvana je z različnimi barvami, ki se med seboj lepo prelivajo, prevladujejo pa modri odtenki. Pomeni mi pravo bogastvo, saj me spominja na lepe in nepozabne dni. Sedaj razumem Emila, zakaj ga je zabolelo pri srcu vsakič, ko je kakšen tuj turist kupil njegov izdelek.

J. S.

JEŽEK

Ko je dremava noč dvignila megleno pokrivalo s svojega obličja, se je na cesti pred hišo v prvi svetlobi pokazal teman madež in v jutranji svetlobi krvavo zacvetel. Nobenega dvoma ni bilo več, da je krvava gmota naš nočni hišni obiskovalec, ki je večer za večerom hodil na stopnice ob dvorišču in praznil krožnik s slastno polento. Hišni mački sta le prihuljeno strmeli v kupček naježenosti, ki je rinil vedno bolj prazen krožnik proti robu stopnic ter nazadnje z njim vred zdrsnil z zadnje stopnice na tla. Po končani večerji je odhlačal po tlakovani potki mimo vodnjaka in lopice v breg nad dolino, kjer so kot rumena preproga ležale zrele odpadle hruške in si bogve kje v poraščeni dolini našel mesto za počitek.

Pred vasjo je pred leti rastla divja drobnica. Jeseni je bilo pod njo potreseno trpko zlato sadje. Neke noči se je tam ustavil avto in voznik je pobral drobnega ježka, ki jo je drobil preko ceste od drobnice dol na njivo s koruzo. Prinesel ga je domov. Divja živalca se je udomačila, vsako jesen se je prikazala večer za večerom na dvorišču, nič je ni motila prižgana luč na vogalu hiše, mirno je pospravila večerjo, namenjeno za mačko, sem in tja kakšen piškot ali morda nastavljeno kost od kosila. Navadile so se je mačke, navadil se je je pes čuvaj in tudi domači so jo včasih ponoči šli gledat, kako pospravjala priboljške. Neke noči je jež celo odhlačal v osvetljeno delavnico, kjer se je kuhala marmelada. Postal je del hišnega življenja. Dobil je celo ime - Filip.

Večkrat je stekel čez cesto. Morda je imel ležišče za počitek v kotu garaže ob hlevu, pogosto se je namreč splazil pod vrati, se sploščil kot palačinka in izginil v notranjosti. Lepega dne je bila ta pot zanj usodna. Od prijazne živalce je ostal krvavosivi madež na cesti, podoben cvetu, obdanemu s trnovo krono.

Tone Jakše

1 SKRIVAČI

Proslavljanje 50. obletnice zmage nad fašizmom in nacizmom je že v glavnem mimo in spodobi se, da prikličemo v spomin tudi nekatera dogajanja v Sloveniji, zlasti na Dolenjskem, ki so sledila tistemu prvemu olajšanja polnemu vzkliku: "Vojne je konec!" Ni dvoma, olajšanje je bilo po toliko letih negotovosti in vseh strahot, ki jih je povzročala vojna, iskreno, tako med zmagovalci kot med poraženci, čeprav pri nekaterih iz vrst slednjih verjetno manj, saj so se morali zavedati, da bo treba položiti tudi račune za dejanja, storjena med vojno.

Toda to, kar je sledilo, ni bilo polaganje računov, ampak krvav obračun maščevanja željnih zmagovalcev nad poraženci skorajda brez izjem in ne glede na njihovo krivdo, dokončno in skrito pred očmi domače in svetovne javnosti. Šele v letih slovenske pomladi in potem, ko smo se Slovenci izvili iz zadušljivega jugoobjema, so začele v javnost curljati vesti o masovnih pobojih, kraških breznih, opuščenih rudnikih, gozdnih grapah in nekdanjih močvirjih, polnih kosti, pobitih v mesecih po drugi svetovni vojni. Zlasti na Dolenjskem in Notranjskem so na marsikateri domačiji žene in matere dolgo čakale svoje može in sinove, otroci svoje očete. Leta so tekla, čakanje je bilo zaman, pa tudi od oblasti ni bilo nobenega sporočila. Veliko število ljudi - koliko, še sedaj ni znano, govori pa se o 10 do 30 tisočih - je izginilo brez sledu. Še sedaj, po toliko letih, kljub komisijam, ki delujejo na državni ravni, stvari niso dosti jasnejše. Znano je le to, da so se za to posebej določene skupine zmagovalcav krvavo znesle nad premaganci, ni pa znano, kdo naj bi dal ukaz za to in kdo naj bi dejanje vodil. Še živeče priče, ki so bile tedaj na visokih položajih, so "izgubile spomin", imenski seznami pobitih pa naj ne bi obstajali ali pa so izginili.

Tudi Dolenjski list je v različnih zvezah, kakor je pač zadeva prihajala na dan, omenjal te stvaro, na splošno pa je tako med novinarji kakor v družbi sicer ta tema veljala za tabu in je bilo najbolj prav za vse, kar je s tem v zvezi prišlo na dan, čimprej pozabiti. Novinarja, ki je nekoč nekako od daleč namignil na povojna dogajanja in jih imenoval "tragedija slovenskega naroda", so v šedemdesetih letih hitro poklicali na zagovor in mu nagnali strah v kosti, da so se on in vsi drugi še dolgo potem izogibali tega vprašanja kot vrag križa. Tudi jaz sem, ko sem se v 80-ih letih vrnil v domovino in pričel pisati za Dolenjski list, dolgo hodil po utečenih poteh avtocenzure. A v pogovorih s starejšimi ljudmi - dolga leta sem v tej Prilogi objavljal zapise o njihovih usodah in doživetjih - je beseda pogosto nanesla na čas med drugo svetovno vojno. In nemalokrat se je zgodilo, da je pripovedovalcu sredi zgodbe beseda zastala. Svojo pripoved je nadaljeval šele po obljubi, da povedanega ne bom zapisal ne objavil. Marsikaj je tako slišalo uho, zgodbe resnice s te in one strani nekdaj razdeljenega naroda. Zgodbe, za katere bi človek težko našel milejši izraz, kot ga je nekoč že uporabil novinarski kolega. A človeški spomin je prizanesljiv. Marsikatero podrobnost je tok časa že odplavil v nepovrat. Tako obljub o molčečnosti niti ni bilo težko držati. Ostala pa so dragocena spoznanja, ki jih čas ne more kar tako izbrisati. Naj ostane pri njih. Škoda pa bi bilo, če bi ob petdesetletnici dogajanj ne zapisal nekaj zgodb, ki so mi ostale zabeležene na magnetofonskem traku in so tako iztrgane pozabi. To so zgodbe o ljudeh, ki so se izognili mrtvaškemu plesu zmagovalcev. Izognili pa so se tako, da so postali skrivači.

Skrivaštvo v zgodovini slovenskega naroda ni nov pojav. Že za časa turških vpadov so se ljudje zatekali v temne gošče, kraške jame in druge težko dostopne kraje, da so se rešili pred grozečo nevarnostjo. V zavetje gozdov so se zatekali tudi fantje, ki jim je grozilo dolgoletno služenje v cesarski vojski, bodisi avstrijski, bodisi francoski, in s skrivanjem so se rešili skoraj gotove smrti ali invalidnosti na fronti. Možje, ki so se med drugo svetovno vojno ali takoj po njej zaupali varstvu gozdov, so torej ravnali po že preizkušenem narodovem instinktu, in kot nam pripovedujejo razpleti zgodb, stari recepti še delujejo. Kar lepo število slovenskih fantov in mož si je tako, da je v varnem zavetju gozdov počakalo, dokler se ni prva maščevalna ihta na zmagovalski strani polegla, rešilo življenje.

PRVA ZGODBA

"Kako naj ga pokličem?" je vprašal policist Micko in se negotovo obrnil proti seniku. V roki je imel na strel pripravljeno pištolo, za njim pa so stali še trije njegovi kolegi, vsak s svojo brzostrelko. Tam gori na seniku je bil človek, ki so ga prišli iskat. Ni bilo nobene možnosti več, da bi se jim kako izmuznil. To je vedel tudi tisti na seniku.

"Kar Janez ga pokličite," je strahoma odvrnila Micka, in ko jo je policist ubogal in tistega na seniku poklical po imenu, se je skrivač počasi približal k izhodu in zlezel po lestvi navzdol. Policisti so strmeli. Kljub zimi - bilo je 4. januarja - je človek stal pred njimi brez čevljev, le v nogavicah, oblečen v strgano obleko, suhljat in skoraj brez zob. Šepetal je, ko se je ozrl po njih in rekel: "Saj ne bo nič hudega, fantje, kaj pa tisto držite?"

Malo nerodno jim je bilo, ko so se do zob oboroženi in na vse pripravljeni spogledali, saj niso pričakovali razcapanega, bosega in škrbastega možakarja. Od vojne so bila minila že desetletja, a zgodbe o krvoločnih belogardistih, ki so jih kot otroci slišali od starejših ljudi, so bile v njih še žive. Človek pred njimi nikakor ni ustrezal predstavam, ki so si jih o njih ustvarili. Prej je vzbujal sočutje. Vseeno so ga preiskali. Nobenega orožja niso našli in tudi svoje so povesili.

Ko so torej tistega januarskega dne miličniki prijeli in odpeljali Janeza Rusa na zaslišanje, so mislili pač, da so prijeli še enega belogardista. A svet, ki je do tedaj napravil v ideološkem razvoju le majhne korake, se je v letih po tistem začel vrtoglavo spreminjati in razvijati. Tudi pri nas. Šele sedaj lahko neobremenjeno ugotovimo, da so miličniki tedaj prijeli svojevrstnega slovenskega, evropskega in verjetno tudi svetovnega rekorderja v skrivanju po drugi svetovni vojni. A takrat, ko ga je našla, je oblast videla v njem le še enega odkritega ideološkega nasprotnika. In morda je bilo nekaterim celo žal, da je od vojne minilo že toliko let, sicer bi z njim po svoje obračunali.

Janeza Rusa pot skozi temo

Tako je bilo takrat, ko se je Janez Rus iz Žalne pri Grosupljem na novo rodil. Tistega januarskega dne leta 1978 je bilo konec njegovega skrivaštva, ki je trajalo vse od začetka maja leta 1945. Takrat, skoraj pred triintridesetimi leti torej, se je Janez odločil, da se ne bo kot večina drugih, ki so se bali novega režima, umaknil čez Karavanke, temveč je sklenil, da bo na boljše čase počakal kar skrit v bližini doma. Saj si takrat ni mogel misliti, kakšna morija bo sledila koncu vojne, potihoma pa je računal tudi na svojega brata Jožeta, ki se je bojeval na drugi strani. "Prišel bo in se zavzel zame," je potihem računal Janez.

Ni vedel, kaj se je njegovemu starejšemu brat zgodilo tik pred pomladjo leta štiriinštirideset. Takra je bil čevljar v četrtem bataljonu Cankarjeve brigade ki se je zadrževal na Javorovici. Visok sneg je ukle nil vasico na pobočju Gorjancev, zmanjšano budnos tam prezimujočih partizanov pa so izkoristili Nemci in domobranci in jih z nenadnim napadom presene tili. Veliko jih je v visokem snegu omahnilo smrtno zadetih. Kar so jih sovražniki zajeli, so na mestu postrelili. Med njimi je bil tudi Rusov Jože. To je ob vrnitvi v domačo Žalno po vojni povedal Lužar, ki je bil bataljonski kuhar in je s svojim sovaščanom in soborcem Jožetom delil ležišče na Javorovici. Ne po tudi usode, kajti Lužar je imel več sreče in se je smrt ti izmuznil. Njegova pripoved je prišla na ušesa tudi Janezu, a ji dolgo ni verjel. Šele ko je čas tekel, Jožeta pa ni bilo od nikoder, je počasi dojemal, da je upan je v bratovo pomoč zaman. Tako je počasi tudi dojel brerizhodnost, v kateri se je znašel.

Saj je nekajkrat omenil sestri Micki, naj bi poiskal Lužarja ter mu povedala, kako je z njim, a si ses tra ni upala. Trepetala je za življenje edinega brata ki ji je še ostal, kajti slišala je, kaj se je zgodilo s tis timi, ki jih je nova oblast dobila v roke. Stvari, ki s se dogajale v Kočevskem Rogu in po mnogih drugih moriščih, so hitro prišle med ljudi in jih navdale z grozo.

Čevljarski stroj, ki ga je uporabljal še pred dru go svetovno vojno. To je ena redkih stvari, ki Janeza spominja na čas pred njegovim več ko tri desetletja dolgim skrivanjem.

ŠPORT

Dolenjci odlično

Dular med najboljšimi

KRANJ - Kranjska kolesarska steza je prejšnji teden še zadnjič gostila državno prvenstvo, na katerem so se izkazali tudi dolenjski kolesarji. Med mlajšimi mladinci je na 2000 m zmagal Uroš Dular iz krškega Savaprojekta, Peter Ribič iz Krke pa je bil drugi. Na 500 m je bil drugi tudi Matevž Šuštarič, Dular pa četrti. Dular je bil drugi na 1000 m z 200 m sprinta, četrto mesto pa je tokrat pripadlo Ribiču, ki pa je zmagal v kriteriju. V ekipni vožnji na 3000 m so bili Novomeščani drugi, Krčani pa tretji.

Uspešno so tekmovali tudi dečki. Med dečki C so bili Črnomaljci v ekipni vožnji drugi, med dečki B so Novomeščani zmagali, med dečki A pa so bili Novomeščani drugi. V kriteriju je bil med dečki C Matej Mrešinič iz Črnomlja drugi, med dečki B pa je bil drugi Jure Zrimšek.

ŠOLSKO PRVENSTVO V KOLESARJENJU

NOVO MESTO - V petek, 13. oktobra, bo na štadionu osnovne šole Bršljin šolsko prvenstvo v kolesarjenju za učence od 5. do 8. razreda. Učenci bodo nastopili posebej v razredu gorskih koles in posebej v razredu cestnih koles, nastopijo pa lahko učenci oziroma ekipe osnovnih šol iz občin Novo mesto, Šentjernej in Škocjan. Pisne prijave posameznikov ali šolskih ekip pošljite na naslov KD Krka, p.p. 3, 68 000 Novo mesto.

ELANU TOČKA V DERBIJU

NOVO MESTO - Nogometaši novomeškega Elana uspešno nadaljujejo tekmovanje v 3. slovenski ligi. V 7. krogu so igrali 0:0 z Jadranom iz Kozine in tako ostali na drugem mestu na prvenstveni lestvici.

USPEŠNE MLAJŠE SELEKCIJE

NOVO MESTO - Kadetska ekipa novomeškega košrakarskega kluba je v nedeljo doma z 80:77 premagala kranjski Triglav (Smodiš 34, Nikolić 20), pionirji pa so z 81:46 premagali vrstnike Kovinotehne Savinjske Celje.

SEVNIŠKIM RAKETARJEM SPET KOLAJNE

LJUBLJANA - Na mednarodnem tekmovanju (FAI) v raketnem modelarstvu, ki ga je konec preteklega poletja v Ljubljani pripravil ARK V. Vega Komarov, so se v konkurenci več kot 30 tekmovalcev iz 7 držav slovenski tekmovalci spet dobro odrezali. Naj omenimo le vidnejše uvrstitve članov ARK Vega Sevnica. V kategoriji raket s trakom je bil Drago Perc 2., Igor Štricelj pa 7. Sevničana pa sta v ekipi z Logačanom Turkom osvojila še ekipno 2. mesto. V kategoriji raketoplanov je bil Perc 8., Štricelj pa 15.

NA ŠTIRIH KOLESIH ČEZ DRN IN STRN - Kar 2.000 gledalcev si je v nedeljo v Stranski vasi pri Semiču ogledalo prvo tekmovanje v avtokrosu na nekoliko prirejeni novi progi za motokros, za zmago v dveh vožnjah pa se je pomerilo 21 tekmovalcev. Med posebej prirejenimi vozilnimi avtomobili je zmagal Dušan Benedik (Slovenija avto) iz Ljubljane nad Hrvatom Zdravkom Jurčičem in Andrejem Francljem (cross team trade), v razredu D III. pa je bil najboljši Marjan Nagode (cross team trade) (na sliki levo) nad domačinom Stanetom Štalcarjem (NIX racing team Semič) in Igorjem Kernom (Sitar pneumatic). Vsi udeleženci so zelo hvalili organizatorje prireditve NIX racing team iz Semiča.

Fitu prvenstvo vsestransko uspelo

Brežiški atletski delavci so v Novem mestu pripravili prvenstvo v atletskih mnogobojih in na tekmovanju osvojili tudi največ odličij - Rekorda Šentjernejčana in Novomeščana

NOVO MESTO - Odkar državna prvenstva v atletskih mnogobojih organizirajo Brežičani, se je število udeležencev podvojilo, bistveno pa se je izboljšala tudi raven izidov. Posebej je bilo zanimivo v najmlajši kategoriji pri fantih, kjer sta se za naslov državnega prvaka v šesteroboju pomerila najobetavnejša slovenska pionirja, ki sta osvojila večino odličij tudi na nedavnem pionirskem državnem prvenstvu, Novomeščan Andrej Murn in Šentjernejčan Jože Vrtačič. Kopico naslovov in medalj so osvojili tudi atleti brežišekega Fita, ki so zmagali tudi v obeh ekipnih konkurencah.

Že pred tekmovanjem je bilo jasno, da bo končni izid njunega dvoboja nov državni rekord, kar se je tudi zgodilo, vendar sta državni rekord postavila oba - Jože, ki je z vsemi šestimi disciplinami opravil brez napak, je z izidom 7422 kar za 500 točk izboljšal pionirski državni rekord v šesteroboju, Andrej, ki je za Jožetom pred predzadnjo disciplino zaostajal le za 30 točk, in je na koncu s 7236 točkami tudi krepko presegel stari rekord, pa je za 12 stotink izboljšal državni rekord v teku na 100 m z ovirami. Tudi Jernej Kastelic, ki je med pionirji osvojil 3. mesto, je s 6819 točkami dosegel izvrsten izid.

Med mlajšimi mladinkami sta se Brežičanki Planinčeva (6695) in Gramčeva (6674) do zadnje discipline borili za prvo mesto v sedmeroboju, zmagala pa je Planinčeva, ki je za državnim rekordom zaostala 22 točk. Tudi med mlajšimi mladinci je bil najboljši Brežičan - Ivan Kostevc je za zlato medaljo zbral 9966 točk. Med starejšimi mladinami s sta bili Brežičanki Kosova in Iljaševa prva oziroma tretja. Med članicami je naslov državne prvakinje po pričakovanju osvojila državna rekorderka v sedmeroboju in odlična skakalka v daljino Brežičanka Vladka Lopatič, med fanti pa je bil najboljši Ljubljančan Sašo Pucihar.

I. VIDMAR

VELIKO DELO JE ZA NJIMI - Ekipa brežiškega atletskega kluba Fit je pod pokroviteljstvom podjetja Vino, ki tudi sicer največ pomaga brežiškim atletom, izpeljala dvodnevno tekmovanje brez napak, obenem osvojila kopico medalj ter osvojila naslove ekipnih državnih prvakov v ženski in moški konkurenci. Ob koncu prireditve so se zadovoljni brežiški atleti fotografirali skupaj s trenerjema Poldetom Rovanom, Henrikom Omerzo in predsednikom Stanetom Gramcem.

V Podzemlju po nevihti posijalo sonce

Pletisa Kolpa si je opomogla

To nedeljo se je Pletisa Kolpa v Ljubljani na Kodeljevem pomerila s Slovanom. Kljub temu da jo je pristranski sodnik Mijatovič nekajkrat oškodoval, ko ni dosodil očitne 11-metrovke in je poleg tega po nepotrebnem z drugim rumenim kartonom izključil Denisa Spudiča, so Podzemeljčani iztržili točko. Prvi so zadeli mrežo domačini v prvem polčasu, Pletisa Kolpa pa je v drugem polčasu z zadetkom Ivana Sobčiča izenačila, ko je imela na igrišču že igralce manj. Mladinci so doma z 0:2 izgubili s Taborom iz Sežane, kadeti so doma z 10:0 premagali Arne Tabor iz Ljubljane, pionirji pa vrstnike iz Zagorja s 4:2. Pletisa Kolpa je po 7. krogih z 10 točkami šesta, v naslednjem krogu pa bo igrala v gosteh z Biljami.

I. V.

SPOZNAJTE JADRANJE

NOVO MESTO - Jadralni klub Novo mesto bo ob sobotah in nedeljah od 14. oktobra do 5. novembra za vse tiste, ki se želijo spoznati z jadranjem, pripravil teoretična predavanja in praktične vaje na klubski jadrnici v Piranu. Dodatne informacije lahko dobite pri urarju Zdravku Budni, Glavni trg 16, Novo mesto, telefon 25 698.

DRUŽINSKA REKREACIJA

NOVO MESTO - Od četrtka, 28. oktobra, naprej novomeška agencija za šport v telovadnici novomeške gimnazije prireja družinsko rekreacijo, ki je namenjena predvsem predšolskim otrokom in njihovim staršem. Otrokom od 1. do 4. leta je namenjena skupina, ki začne vadbo ob četrtkih ob 17. uri, otroci od 5. do 8. leta pa bodo vadili od 18. do 19. ure. Vadba otrok je strokovno vodena, prav tako pa strokovnjaki skrbijo tudi za starše, ki ta čas lahko igrajo košarko, krepijo mišice v fitnesu ali pa se dodobra razgibajo ob aerobiki. Vadba je brezplačna.

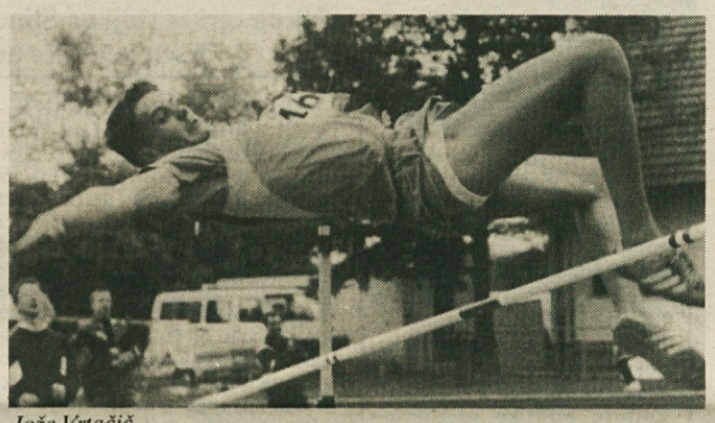

Jože Vrtačič

Telovadijo v razpadajočem hlevu

Nesporazumi pri gradnji telovadnice v Stari Cerkvi

KOČEVJE - Ministrstvo za šolstvo in šport je 31. avgusta obvestilo občino Kočevje, da bo letos prispevala za izgradnjo osnovne šole v Fari le še 18,6 milijona tolarjev, ker je ostalo (preko 100 milijonov tolarjev) že nakazalo v letih 1993 in 1994, in da gre kakršnakoli prekoračitev investicije na račun investitorja, se pravi občine Kočevje.

Kočevska občina pa je 19. septembra naslovila na Ministrstvo za šolstvo in šport dopis, v katerem pravi za šolo v Fari, da je bilo s predstavnikom ministrstva že dogovorjeno, da bo razmerje finansiranja igradnje te šole zaradi zahtevnejših mikrolokacijskih pogojev 70:30 in ne 50:50, kot je bilo najprej dogovorjeno. Do prekoračitev ni prišlo zaradi želja občine itd.

Razen tega šola v Stari Cerkvi nujno potrebuje novo telovadnico. Zdaj okoli 450 učencev telovadi v razpadajočem hlevu, kar je nevarno za učence in učitelje. Gradnja nove telovadnice samo za potrebe te šole pa bo veljala po oceni okoli 50 milijonov tolarjev.

Župan Janko Veber zato upravičeno zaključuje dopis ministrstvu, naj to ponovno presodi vso zadevo in naj k načrtovanemu letošnjemu prispevku denarja za šolstvo na Kočevskem (18,9 milijonov tolarjev) primakne še 50 milijonov, da bo možno vsaj delno rešiti najnujnejše zadeve na področju šolstva na Kočevskem, ki je bilo minula desetletja v glavnem mačehovsko obravnavano.

J. PRIMC

V DRUGEM KROGU ZMAGA

NOVO MESTO - Po porazu namiznoteniških igralcev novomeške Krke v prvem krogu s 7:0 z Moravskimi toplicami so si fantje opomogli in v drugem krogu z enakim izidom premagali Kajuha Slovana iz Ljubljane.

Ponovno brez denarja na EP

Na EP raketnih modelarje Dragu Percu ekipno srebro

LIPTOVSKI MIKULAŠ - Maloštevilčna slovenska reprezentanca raketnih modelarjev (med 15 reprezentanti iz treh klubov sta bila tudi Sevničana Drago Perc med člani in Igor Štricelj med mladinci) se je tudi na evropskem prvenstvu v Liptovskem Mikulašu na Slovaškem dobro odrezala. Osvojila je 5 kolajn - 2 srebrni in 3 bronaste. Na EP, ki je potekalo v sedmih kategorijah v članski in mladinski konkurenci, je tekmovalo 16 državnih reprezentanc. V članski konkurenci je slovenska ekipa v raketah za doseganje višine v sestavi Anton Šijanec, Marjan in Jože Čuden osvojila 2. mesto, prav tak uspeh pa je dosegla ekipa v raketah s trakom, v kateri je ob bratih Čuden tekmoval tudi Sevničan Perc. Med posamezniki je v tej kategoriji Perc zasedel 7. mesto. Pri mladincih sta med posamezniki osvojila bron Ljubljančan Matevž Dular v raketah za doseganje višine in Ivan Turk (MKK Logatec) v daljinsko vodenih raketoplanih. Turk je v tej kategoriji tudi v ekipni konkurenci osvojil bronasto kolajno. Perc je v raketoplanih in v raketah s padalom zasedel 30. mesto, ekipno pa 12. oziroma 9., Štricelj pa je v mladinski konkurenci v raketah s trakom pristal na 16., ekipno pa na 8. mestu.

Člana ARK Vega iz Sevnice sta že pred EP napovedala, da bosta zaradi finančnih težav, ki ju spremljajo že celo leto, lahko zelo zadovoljna že z uvrstitvijo med prvo peterico. Ker od obljub raketno modelarstvo v Sevnici ne more živeti, sevniški modelarji že razmišljajo o prestopih v druge klube.

P. P.

Mnogobojem večja veljava

Če so celo nekateri atletski strokovnjaki še pred leti menili, da so mnogoboji manj vredna atletska disciplina in da se jih lotevajo športniki, ki v posameznih disciplinah ne morejo uspeti, danes tako mnenje srečujemo vse redkeje, prav gotovo pa tako ne mislijo v Brežicah, ki so že nekaj let središče te atletske discipline v Sloveniji, pa tudi v mladem atletskem klubu Šentjernej, od koder prihaja junak letošnjega prvenstva Jože Vrtačič, ne.

Atletski mnogoboji ne smejo biti le postranska in manjvredna atletska disciplina, pač pa je zelo priporočljivo, da vsi bodoči atleti pa tudi drugi športniki začnejo svojo športno pot na mnogobojski način. Široka paleta različnih gibanj omogočijo otroku, da čim bolj obvlada svoje telo in da v letih, ko se da na razvoj različnih psihomotoričnih sposobnosti najbolj vplivati, to priložnost tudi izkoristi. Prezgodnja specializacija mladih športnikov ni priporočljiva in lahko precej škodi ne le kasnejši športni poti, pač pa tudi otrokovemu skladnemu razvoju, ki ga zagotavlja predvsem metoda vadbe "vsakega po malo", česar pa se nekateri trenerji otrok, ki želijo iz razvijajočega se bitja že zgodaj iztisniti čim več, ne zavedajo. Posledica vsega tega je kopica čudežnih otrok, ki so domnevno izjemno talentirani, izrazito prednjačijo v svoji starostni skupini, potem pa hitro utonejo v povprečje in največkrat, še predno odrastejo, zapustijo šport.

Pravilno ravna tisti trener oziroma vzgojitelj mladih športnikov, ki otrokom omogoči, da se naučijo različnih športnih spretnosti - se poskusijo z meti, skoki, teki na različne razdalje, dobro obvladajo plavanje in smučanje in že zgodaj spoznajo osnove iger z žogo. Le tako bo lahko otrok izbral tisto športno panogo ali disciplino, ki mu osebno najbolj ustreza in v kateri bo lahko kasneje dosegel največ. Atletski mnogoboji večino tega omogočajo, da pa je čim kasnejša ozka usmeritev v eno samo disciplino koristna, dokazujejo mnogi atleti, ki so začeli z mnogoboji, danes pa zmagujejo v posameznih disciplinah. V Brežicah so to Vladka Lopatič, Jure Rovan, Vlado Kevo, v Novem mestu je tako športno pot preživel nosilec srebrne medalje s sredozemskih iger v Splitu v deseteroboju in kasnejši jugoslovanski rekorder v metu kopja Darko Cujnik, zgledov pa ne manjka niti med svetovnimi in olimpijskimi prvaki in predvsem prvakinjami. Katero disciplino si bo izbral novi državni rekorder v šesteroboju za pionirje Šentjernejčan Jože Vrtačič, najbrž z gotovostjo ne ve niti sam niti njegov trener. Fant je zelo hiter, eksploziven, vzdržljiv in dobro koordiniran, to pa so psihomotorične sposobnosti, ki pridejo prav v vsakem športu, združene v eni osebi pa jih mora vsebovati vsak vrhunski deseterobojec. Morda bo Jože nekoč eden izmed njih. Za sedaj je na dobri poti.

IGOR VIDMAR

Sevničanom kar pet zmag

Skoraj 200 tekačev na 1. uličnem teku za pokal Sevnice - Zmagovalci iz 6 slovenskih krajev

SEVNICA - Predsednik sevniškega atletskega kluba Jani Papež je bil po nedeljskem 1. uličnem teku za pokal Sevnice lahko zadovoljen po organizacijski plati, a tudi po dosežkih domačih atletov, saj so ti med 173 tekmovalci (če ne štejemo udeležencev zaključnih družinskih in rekreacijskih tekov) zmagali kar v petih kategorijah. Verjetno ni Papež edini, ki je prepričan, da si bo kraljica športov še bolj utrla pot v sevniške loge, ko bo postal ta tek tradicionalen. Tek, ki ga je poleg občine in Lisce podprlo še več sevniških podjetij in podjetnikov, je odprl sevniški župan Jože Peternel.

Gotovo bi bero sevniških atletov obogatila tudi Zvonka Bregar, ki je v konkurenci mladink in članic dosegla 5. mesto, vendar je v nedeljo že "izčrpala svoj akumulator" z zmago na napornem kostanjeviškem teku. Tako je Trboveljčan Romeo Živko, ki sicer teče tudi za zagrebški Zrinjevac in za hrvaško državno reprezentanco, za zmago na 4.900 m (13:58.88) potegnil 20.000 tolarjev, drugouvrščeni Velenjčan Izudin Hrapič, sicer državni prvak na 10.000 m, pa 15 tisočakov.

Zmagovalci po kategorijah: cicibanke (700 m), letnik 1986 in mlajše - 1. Virtič (AK Sevnica); cicibani - 1. 86 in mlajši - 1. Misimi (AK Rudar Trbovlje); mlajši pionirji - 1. Kralj (AK Sevnica); ml. pionirke, 1. 84/85 - 1. Mavsar (TK Krško); pionirke, 1. 82/83 (1400 m) - 1. Tomovič (Rudar); starejši pionirji, 1. 80/81 - 1. Buč (AK Velenje); st. pionirke - 1. Radišek; mladinke in članice (2800 m) - 1. Zajfrid (Štajerska MB); mladinci 1. 76 in mlajši (4900 m) - 1. Grojzdek (AK Sevnica); člani 75 in starejši - 1. Živko (Gradex Trbovlje).

P. P.

NIZA ZMAGE - 14-letna obetavna atletinja sevniškega kluba, državna mladinska reprezentantka Petra Radišek, je 4 državnim naslovom, med katerimi je največji uspeh zmaga na DP za starejše mladinke na 800 m (2:15), pridjala še uspeh pred domačim občinstvom. (Foto: P. Perc)

STRELCI PODPISALI POGODBO - Strelsko društvo SOP Leskovec in Kanja, d.o.o., Brege sta 28. septembra v Krškem podpisala pogodbo o sodelovanju. Kot so povedali ob podpisu te pogodbe, bo leskovško strelsko društvo tudi spremenilo ime. Leskovški strelci zaradi pomanjkanja ustreznega strelišča zdaj ne tekmujejo z vsemi vrstami orožja, pričakujejo pa, da bo tako strelišče v načrtovanem novem krškem srednješolskem središču. Strelskemu društvu iz Leskovca je v imenu brežiških strelcev čestital ob podpisu sponzorske pogodbe Ernest Sečen. Na sliki: Jože Arh v imenu Strelskega društva SOP Leskovec in Igor Avsec, direktor Kanje, podpisujeta sponzorsko pogodbo. (Foto: L. M.)

Odgovori in popravki po § 9...

Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljene informacije, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom *"Odgovori in popravki po § 9..."*, vsi pa so opremljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namenom zaničevanja, ali če so nesorazmerno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

Tito in laži o njem v Petanovi knjigi

Dol. list št. 39, 28. septembra

Gospa Darinka Tratar v Dolenjskem listu ocenjuje Petanove knjige "Veseli diktator". Pri tem grobo žali gospoda Žarka Petana in izraža nolstagijo po prejšnjem sistemu. Verjetno je bila gospa Darinka med privilegiranci prejšnjega sistema, da ji je tako žal za njim. Kljub temu pa se verjetno ne zaveda, kakšno srečo ima, da živi v demokraciji. Kajti če bi v času vladanja od nje opevanega vladarja tako hvalila prejšnjega vladarja, ji ne bi bilo ravno lepo. Omenjeni "humanist" je imel preko svojih represivnih služb dobro izdelane metode in ge. Darinki prav gotovo ne bi prišlo na misel dejanje ponoviti. Če mi ne verjame, lahko prebere vsaj katero izmed številnih knjig bivših golootoških zapornikov. Tam je možno spoznati pravo podobo opevane osebe, saj je šlo za zapornike, bivše najzvestejše sodelavce pri izvedbi revolucije.

V demokraciji je res svoboda izražanja preko medijev večja. S tem pa še ni brez omejitev. Za Darinkino razmišljanje je možno ugotoviti, da je vsaj neokusno, da kaže na pomanjkanje domovinskih čustev in državotvorne zavesti. Kakor ga. Darinka tudi jaz mislim in upam, da takih pri nas ni veliko.

Koliko je bila Titova politika resnično vizionarska in dolgoročna, se vidi iz posledic te politike v krajih njegovega vladanja. Verjamem nekaterim, ki v svojih spominih trdijo, da je bil odličen prevarant, ki je bil sposoben množice vleči za nos. Moja malenkost ugotavlja, da ne kakršnih koli množic, pač pa samo balkanskih. Laž pa ima kratke noge. Ta pregovor je prav gotovo starejši od komunizma in velja ga spoštovati tudi v bodoče.

Za razliko od ge. Darinke upam, da Slovenci ne bomo klonili pri preizkušnji v spremembi družbenega reda kakor v zgodbi o egiptovskih loncih mesa, čeravno so nastale težave. Slabše nam gre tudi zato, ker "stare sile" uporno otežujejo vzpostavitev novega reda na vseh področjih našega sobivanja, da bi dokazovale svojo utopično vizijo za nezgrešeno, kar lahko nenehno opazujemo v našem javnem življenju.

Za g. Žarka Petana pa mislim, da smo Slovenci lahko ponosni nanj, saj je evropsko priznan kulturnik in nas tako iz komunističnega močvirja dviga na raven evropskih narodov. Kot direktor RTV Slovenije je kljub prej omenjenemu oteževanju precej storil za evropeizacijo. Dvomim o verodostojnosti Darinkine trditve o lažeh v knjigi "Veseli diktator", saj jih ni niti poskušala dokazati, tako da so trditve ostale na ravni vaških klepetulj. Vesel sem vsakega takega Petana med Slovenci, pa če tudi je dedič kavarne.

ALOJZIJ LUKŠIČ
Mali Slatnik

Voda ogroža v Gradišču

Dol. list št. 38, 21. septembra

Pred leti, ko sem začel delati na kmetiji v Gornjem Gradišču, smo z ženo in pospeševalcem iz Šentjerneja Janezom Hrovatom naredili načrt čiščenja in urejanja parcel okoli tetine hiše, kjer je bilo vse zaraščeno z grmovjem, koprivami in robidovjem. Meteorna voda, ki je bila speljana ob meji, je prinesla veliko mulja, zato se je jarek zamašil. Cestno podjetje ga ni čistilo, zato si je voda na rahlo visečem terenu našla pot do potoka čez ostale parcele. Ponekod je tekla široko čez parcele, drugod si je naredila strugo. Pri čiščenju smo ugotovili, da to ni samo meteorna voda, ampak tudi odplake iz bližnjega gospodinjstva s fekalijami. Krajan je postavil svoje gospodarsko poslopje na našo zemljo in iz te črne gradnje speljal fekalije v meteorne vode. S tem se nisem strinjal, zato sem mu povedal, da želim odstranitev njegovih odplak do konca maja 1995. Ker tega ni storil, sem njegove odtoke zasul z zemljo.

Leta 1987 se je skozi Gradišče regulirala struga potoka Pendirjevka in tedaj smo prosili, da bi se to odvodnjavanje uredilo. Žal so v Kmetijski zemljiški skupnosti odgovorili, da te parcele niso v programu regulacije potoka in melioracije ob njem. Cestno podjetje je obljubljalo rekonstrukcijo ceste in s tem tudi odvodnjavanje z obrazložitvijo, da so obcestni kanali večinoma zamašeni in neuporabni, ker so izkopani že več kot 20 let.

Lani oktobra, ko sem čistil z rovokopačem parcele korenin, sem želel, da bi se ta meteorna voda speljala po prvotni poti. Domačin, na čigar jarek meji, mi je zagrozil s tožbo za motenje posesti, češ da mu bo meteorna voda naredila preveč škode. Voda nam je v letih naredila toliko škode, da bomo morali vložiti velika sredstva, da bomo travnike osušili. Zaradi tega si meteorne vode ne želimo več na svojih parcelah. Sprašujem se, kdo nam bo sredstva za izsušitev vrnil. Dne 26.11.1994 sem se odločil, da pismeno obvestim Družbo za državne ceste, Cestno podjetje Novo mesto, Krajevno skupnost Šentjernej, Občino Novo mesto in Vodovodno skupnost Novo mesto, da na odseku ceste 333-1204-12,0 km meteorne vode, ki pritečejo s cca 60 ha zemljišč in se zbirajo ob cesti, zamakajo in poplavljajo 8 ha velik zemljiški kompleks 1. kategorije, ter prosil za ogled terena. Cestno podjetje je ogled opravilo v kratkem času in ugotovilo, da je ob cesti dovolj padca, da bi lahko speljali meteorno vodo v potok. Odvodnjavanje so dali v proračun za leto 1995. Telefonsko sem izvedel, da so sredstva odobrena in da bo odvodnjavanje urejeno do konca avgusta 1995. Po tem datumu pa so mi povedali, da je za to premalo denarja.

Prizadevam si, da bi uredili odvodnjavanje, naredili pločnike in javno razsvetljavo v Gorenjem Gradišču.

KAREL ŽUŽEK
Nad mlini 60
Novo mesto

Dobova ni parkirišče za pijance

Dol. list št. 36, 7. september, in št. 37, 14. september

Zadnjič smo bralce že seznanili s tem, kakšne nemirne in dostikrat neprespane noči preživljamo ob koncu tedna okoličani diskoteke Paradiso v Dobovi. Negativne posledice postajajo za zdravje ljudi in vrednost našega okolja vse bolj očitne.

Vse pa kaže, da to še ni dovolj. Stanje se ne izboljšuje, ampak se z nam neznanimi posegi še poslabšuje. Lastnik diskoteke na zunanji strani lokala pripravlja temelje za prizidek sanitarij, čeprav je že sedanji objekt vključno s sanitarijami dobil uporabno dovoljenje za obratovanje. To ni več notranje preurejanje prostorov zaradi funkcionalnosti, ampak zunanje dograjevanje, ki pomeni priložnost za razširitev zmogljivosti diskoteke. Tudi do sedaj se je tako dogajalo z izgovorom, da je potrebno dograjevati sanitarije, garderobe ipd.

Ker smo prizadeti okoličani dali zahtevali pri državni upravi RS v občini Brežice obnovo postopka o zakonitosti pridobitve uporabno-obratovalnega dovoljenja, nas čudi ta predrznost, saj bi morale takšne stvari mirovati do končne odločitve pristojnih državnih organov.

Zaradi vsega tega zahtevamo, da se takoj ustavijo vsa dela pri širitvi objekta in parkirišča, dokler ni vse dogovorjeno in pritožbeni postopek zaključen. V 14 dneh naj se skupaj z nami dogovorijo ustrezne rešitve za zadostne zmogljivosti parkirišča v zaokroženem kompleksu z učinkovito zvočno zaščito in najmanj motečim skupnim vhodom in izhodom s Selske ceste. V tehnološko najkrajšem možnem času naj se določi rok izvedbe.

Zahtevamo tudi, da se takoj sprejme in označi predlagani način nočnega parkiranja v okoliških ulicah od 22. do 5. ure in da se na tem mestu ne razširja več nobena nočna zabaviščna dejavnost. Sproti naj se izvaja tudi učinkovit redarski, policijski in inšpektorski nadzor, da bi se stanje vrnilo v znosne meje za bivanje prizadetih okoličanov.

Če zahtevanega ne bomo mogli doseči v roku, si bomo prizadevali za odpravo te moteče nočne zabavne dejavnosti, ki ne spada v naše stanovanjsko naselje.

Delegacija prizadetih okoličanov
(podpis in naslov v uredništvu)

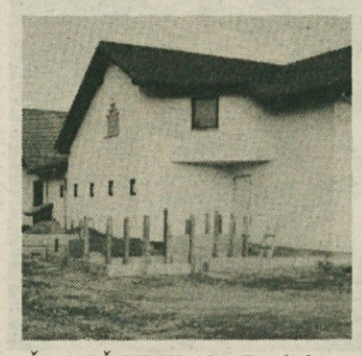

ŠE VEČ HRUPA? - Za diskoteko Paradiso spet nekaj gradijo, po informacijah sosedov so to temelji za nove sanitarije. Okoličani se bojijo, da gre spet za eno od razširitev zabavišča, saj gradnji nikakor ne bi mogli reči "notranja preureditev prostorov".

NAČRTI ZA PRVI ROMSKI ČASOPIS

LJUBLJANA - V okviru projekta "Romi" potekajo priprave na ustanovitev prvega romskega časopisa v Sloveniji, ki ga bodo oblikovali tako Romi kot Neromi iz vseh slovenskih regij, kjer Romi živijo. Časopis - za zdaj še nima imena - bo trimesečnik, delno bo dvojezičen in bo obsegal informacije s področja kulture, politike, vzgoje in izobraževanja, sociale, človekovih pravic, njegov namen pa je osveščati širšo javnost, kakšna je resnična podoba in delovanje Romov. Založnik romskega časopisa bo Društvo za razvijanje prostovoljnega in preventivnega dela.

KLIC V SILI

• NOVO MESTO - Otroci in starši, ki imate kakršne koli težave, lahko pokličete na telefonsko številko (068) 341-304 v četrtek med 18. in 20. uro.

• TREBNJE - Na vprašanja otrok in odraslih odgovarjajo strokovnjaki vsak ponedeljek med 7. in 8. ter med 15. in 17. uro. Številka telefona je (068) 44-293.

• ČRNOMELJ - Otroci in odrasli, ki ste v stiski, lahko pokličete vsak drugi in četrti torek v mesecu med 19. in 20. uro po telefonu (068) 53-213 ali se oglasite osebno v pisarni v Ulici Mirana Jarca 8.

• LJUBLJANA - Telefon otrok in mladostnikov je vsak dan od 12. do 20. ure (tudi ob sobotah in nedeljah) na številki (061) 323-353. Za vas se bodo potrudili študentje medicine, psihologije, pedagogike in socialnega dela.

Inkontinentnost ni nobena sramota

Z občnega zbora inkontinentnih bolnikovvv Ljubljani - Iz Dolenjske žal ni bilo nobenega zastopnika - Pohvala dr. Tatjani Gazvoda in uredništvu Dolenjskega lista

Nerada potujem z berglami po naši deželi, vendar se prijaznemu vabilu na občni zbor društva INKO, sklican za 23. september v Domu upokojencev na Taboru v Ljubljani, nisem mogla odreči.

Društvo obstaja že tri leta in deluje, kot pove naslov, za pomoč prizadetim osebam, ki trpijo zaradi nehotenega in nekontroliranega uhajanja vode in/ali blata. Presenetil me je podatek, da je ta pojav zelo pogost, saj moti skoro vsakega dvajsetega med nami. Zelo me je razveselilo, da je na občnem zboru sodelovalo več naših vrhunskih strokovnjakov in drugih zdravstvenih delavcev. Iz običajnega dnevnega reda in iz poročil predswdnika dr. Marka Stanonika, tajnice dipl. pharm. Kopove, blagajniškega poročila in nadzornega odbora je bilo izluščiti zanimive podatke in dejstva.

V upravnem odboru so, kot že rečeno nekateri naši vrhunskim-strokovnjaki zdravilskih ved in obširen krog sodelavcev s terena (zdravstvenih ustanov, domov starejših občanov, lekarništva in drugih). Vsi pa delajo za društvo zagnano in (čudno se bere, kaj ne?) brezplačno. Upravni odbor je v času od ustanovitve deloval močno na publikaciji društva, v katerem je trenutno včlanjenih nekaj veu kot 500 članov,,po splošnih ocenah odločno premalo v primerjavi z razširjenoštjo pojavov.

Nerazumljivo je, da prizadeti inkontinentni skrivajo pred okolico to svojo težko usodo, da, celo pred svojimi zdravniki, kot da gre za nekakšno sramoto. Predvsem se je treba obrniti na zdravnike, ko je še čas, da se tegobe odpravijo ali vsaj ublažijo. V strokovnih publikacijah so bili objavljeni številni prispevki in razprave o odkrivanju, zdravljenju in negi inkontinentnih oseb. Urejene so bile tri zloženke izredno lepega videza in z vsakomur razumljivo vsebino. Tudi razdeljevanje te lepe dokumentacije je bilo široko organizirano po tej naši lepi deželi, kar pa bo potrebno še nadaljevaui, de bo društvo štelo čimveč članov.

Izdatki za delovanje krijejo s prispevki podpornih članov (po domače "sponzorjev") ter dotacijami ministrstva za zdravstvo in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije. Te dotacije pa so odločno premajhne, saj so potrebe po delovanju na področju prosvetljevanja, koristi pri preventivnih ukrepih velike. Društveni prihodki so dotlej zadoščali, da je članstvo brezplačno. Med večje uspehe društva pa je šteti tudi to, da se na slovenskem tržišču pojavljajo zelo kakovostni pripomočki za zdravljenje in lajšanje teeav inkontinentnih oseb ter da del teh osebnih izdatkov pokriva tudi zdravstveno zavarovanje proti potrdilu lečečega zdravnika.

Ob tajničinem poročanju o članstvu v upravnih telesih društva in zunanjih sodelavcih pa sem na veliko presenečenje (in žalost) pogrešila zastopnike iz območja Dolenjske in Bele krajine. Od vpisanih članov sem bila navzoča menda samo jaz iz Novega mesta. S tem pa ni rečeno, da je društvo zanemarilo ta lepi del naše domovine, vendar bo treba napraviti še več. Najslabše je, če se zaviješ v molk. Pri tem ne morem brez pohvale Dolenjskemu listu in prim. dr. Tatjani Gazvodovi, ki sta v okvirih poljudnega zdravstvenega feljtona obravnavala tudi ta del človekovega zdravja.

Ob pozdrav vsem, ki so v tem oziru prizadeti, da se včlanijo v naše društvo. Nalov je: INKO, Stožice 23/B, 61113 Ljubljana.

MARICA DRNOVŠEK-TRELC

PREVEČ STRANKARSKO

METLIKA - Predstavnice metliškega društva kmečkih žena so pred kratkim obiskale kmetijski sejem v Gornji Radgoni, kjer so ustanovili tudi zvezo kmečkih žena, kamor pa se Metličanke niso vključile, ker je zveza zanje preveč strankarsko obarvana. Tudi sicer ni bilo velikega zanimanja za članstvo v zvezi, saj se je vanjo vključilo le 35 od 221 društev kmečkih žena. Kot je povedala predsednica društva kmečkih žena Metlika Alenka Mežnaršič, si želijo v prihodnosti tesneje povezati in bolje sodelovati.

PROTI UKINITVI SUBVENCIONIRANJA ŠTUDENTSKE PREHRANE

Mladi forum Združene liste socialnih demokratov je zgrožen nad informacijo, da namerava Vlada Republike Slovenije oziroma njen predsednik v proračunu za leto 1996 ukiniti subvencioniranje študentske prehrane. Socialni položaj študentov bi se s tem zelo poslabšal ob že znanem pomanjkanju sob v študentskih domovih in zmanjšanju obsega štipendiranja nadarjenih in socialno ogroženih študentk in študentov. Po našem mnenju bi to pripeljalo do ponovnih socialnih delitev mladih. Študentkam in študentom iz manj premožnih družin bi s tem onemogočili pridobitev ustrezne izobrazbe. Od poslank in poslancev Državnega zbora zahtevamo, da takšne poskuse vlade oziroma njenega predsednika ostro zavrnejo in omogočijo zdravo življenje študentk in študentov tudi v prihodnje.

DANILO TOMŠIČ
predsednik MF ZL

Mati božja dobrega sveta

Njena cerkev stoji na Slinovcih pri Kostanjevici - Vsako jesen jo obišče nekaj tisoče romarjev

SLINOVCI PRI KOSTANJEVICI - Tukaj, v najlepšem kraju Dolenjske, stoji mogočna cerkev Matere božje dobrega sveta. S podnožja Gorjancev se ozira na široko ravnino reke Krke, griči naokoli so posejani z vinogradi in sadovnjaki, v bližnjem Krakovskem gozdu mogočnih hrastov pa najdejo mesto za življenje redke divje živali. Ni čudno, da so predniki v tem okolju postavili majhno cerkvico z lepo podobo Matere božje dobrega sveta, ki jo je naslikal pobožni menih iz bližnjega cisterijanskega samostana.

Ljudje so radi prihajali k tej cerkvi in se priporočali Mariji. Konec 18.stoletja so cisterijani zraven zgradili sedanjo mogočno cerkev, ki z dvema zvonikoma kraljuje nad celotno okolico. Zdaj jo z veliko ljubeznijo obnavlja kostanjeviški župnik Jože Mrvar. Srce te cerkve je slika Matere božje dobrega sveta v okvirju žlahtnih kovin na lepem baročnem oltarju, ki je bila letos prenovljena. Cerkev na Slinovcah posebej oživi vsako jesen na kvatrno nedeljo, ko se zbere po nekaj tisoče romarjev z vsega Krškega polja, iz Štajerske in Hrvaške. Svojevrstna značilnost tega shoda so poleg družabnega ljudskega srečanja, Romi, ki se po maši zberejo okrog Marije in v svojem jeziku prosijo za njeno varstvo. Pobožnost Mariji na čast se začne že v soboto zvečer z mašo in procesijo, višek praznovanja pa je v nedeljo dopoldne, ko so tri maše. Včasih so na teh shodih plesali kolo, zlasti Uskoki iz Žumberka, danes pa se predvsem poje. Kvatrnica na Slinovcah je res nekaj posebnega, ker so po vsem hribčku postavljene stojnice, kjer je mogoče prodati in kupiti marsikaj. Na edinstven način se ohranja tisto, kar je bilo včasih značilno za romarske shode, ko se je pobožnost prepletala z družabnostjo. Takega srečanja se mora človek udeležiti, da začuti dih starih časov, mešanje kultur in navad, prepletenost vere, folklore, zabave in raznih prepričanj. Zanimivo je, da so se tega shoda po vojni v težkih svinčenih časih udeleževali tudi tisti, ki zaradi položaja niso smeli v cerkev.

Letošnje leto je slovesnost vodil Alfonz Grojzdek, dolenjski rojak, ki je v tej cerkvi kot mnogi drugi duhovniki začutil duhovniški poklic. V pridigi je poudaril veliko zahvalo Mariji, da se je pred 50 leti končala vojna in so se ljudje s Krškega polja vrnili iz nemškega pregnanstva in da je Slovenija postala samostojna država. Tako je tudi letošnja kvatrnica bila duhovna obogatitev in sveža popestritev za vse udeležence. Povedali so mi, da je bilo letos vse bolj umirjeno in razni klici niso motili bogoslužja. Vse kaže, da je gostilničarjem in lastnikom vrtiljakov končno jasno, da ne smejo motiti verskega trenutka in bogoslužja.

JOŽE PACEK
Brežice

GEODETI NA ZGLAVNICI PRI TREBELNEM - Geodetska uprava Republike Slovenije je od 25. septembra do 2. oktobra organizirala opazovanje AGM (astrogeodetske mreže) na območju Slovenije. Opazovanje so izvedli z GPS metodo (satelitska geodezija), kjer se je opazovanje izvajalo 72 ur neprekinjeno. Tega opazovanja se je udeležil tudi trebanjski župan Ciril Pungartnik na opazovalni točki 1. reda na Zglavnici pri Trebelnem. Več še na 2. strani. (Foto: Jože Hartman)

Pasji dnevi v Mokronogu

Pred štirimi leti sva se z možem, ki je veterinar, preselila v Mokronog. Po mojem vztrajnem nagovarjanju sva si kupila psičko, ameriško staffordshirsko terierko Sheebo. O tej pasmi so si strokovnjaki različnega mnenja, nekateri ji pripisujejo, da sodi med t.i. nevarne pse. Tudi iz tega razloga s Sheebo že zdaj obiskujeva "pasjo šolo", jaz pa sem članica Kinološkega društva Trebnje. Vedno me vodi misel, da Sheeba nikoli ne sme postati nevarna ami v nadlego drugim, zato sem zmeraj ob njoj. Sheeba je naš prijatelj in družinski član.

Stara je osem mesecev in konec avgusta ja nastopila njena prva gonitev, ki se pri psičkah pojavi dvakrat letno. Ne bi mogla z gotovostjo trditi, ali ji je bilo to prvo pojanje v nadlego ali v zabavo, naša družina je vsekakor preživljaea pravo štirinajstdnevno pasjo torturo. Doživeli smo pravcato obleganje vseh mokronoških pasjih "možakov", ki so v svoji ljubezenski vnemi počeli vseh sort nečeddosti: vrt, dvorišče, stopnice - vse je bilo nastlano z iztrebki, vrt prekopan in pretacan. Ko smo dobesedno bežali od vrat v avto in narobe, se je za nami podila cela truma nezaustavljivih oboževalcev. Psi so(počeli, kar pač vedno ob takih prilikah počno - to je naravno in razumljivo. Za njihovo "javno obnašanje" so odgovorni njihovi lastniki, ne psi sami. Prepričanaasem, da je tudi Sheeba trpela, saj je skoraj nismo več smeli peljati na plano.

V tej pijani druščini psov je bilo nekaj prav žalostnih bitij: rjav kuža s hudim rahitisom, siv pudelj z luskavo in oguljeno kožo na hrbtu itd. Njihovim lastnikom svetujemo skrbnejšo nego in smo jim pripravljeni pomagati z nasveti, primernim zdravilom, če le jim je do tega. Z večino lastnikov teh psov smo se lahko prijazno domenili o opisanih težavah in ravnanju zanaprej, nekateri pa so bili nepripravljeni na sodelovanje, bili smo celo prisiljeni zagroziti s konjedercem, da opravi kontumac (izolacija oz. pokončanje) psov, ki ga izvede veterinarska služba.

Iskreno upam, da tega ne bo potrebno početi. Veliko rajši ozdravimo in pomagajmo vsaki živali, ki je tega potrebna, evtanazijo opravljamo s težkim srcem, le na izrecno željo lastnika, če zares ni druge rešitve.

Naj bodo vaši psi vam in drugim v veselje, nikoli v nadlego in breme!

DANUŠA ŠTIGLIC
Mokronog

Nedeljskih uro in čez

Kdor je prespal, naj mu ne bo žal

Kolesje zgodovine se je prikotalilo tudi k nam. Kam? V vasico Boštanj pri Sevnici, ki stoji na gričku poleg le-te. Društvo zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega je v nedeljo, 1. oktobra, v stari dvorani Kulturnega doma postavilo na oder troje nastopajočih: Maze iz Krškega, Nizozemce Zool, ki so sredi tedna godli v skoraj prazni novomeški pizzeriji in Eugena Chadbourna ter Jimmy Carl Blacka iz daljne nam Amerike (Severna Karolina), legendi, ki nastopata pod imenom The Jack & Jim Show. Koprsko Društvo prijateljev zmernega napredka je poskrbelo za tehnično plat medalje, gledalcev nekaj več kot sto, iz Novega mesta smo se pripeljali le štirje.

Zool, ki ste si jih lahko ogledali tudi v zadnji oddaji MKC-TV, so tokrat odigrali 45 minut, in ne uro in pol kot v sredo v Novem mestu. Zato je bil njihov nastop bistveno bolj prepričljiv, brez razvlečenosti. Na koncu ti pa v uho zleze še nekaj, kar močno diši po balkanskih ritmih in melodijah, in se začudiš, da je to njihov prvi obisk v Sloveniji.

Potem pa stara frika, kavboja "Jack in Jim". Dr. Chadbourne, virtouz na kitari in bendžu, brkljač po vseh glasbenih stilih, protestni pevec, komedijant in družbeni kritik, si je tokrat privoščil spremljevalca: za bobni je sedel 57-letni Jimmy Carl Black, ki je skupaj z Frankom Zappo tvoril legendarne Mothers of Invention. No, njegovo bobnanje tokrat ni imelo elementov revolucionarnega, služilo je zgolj spremljavi Chadbournovim izletom v različne dežele zvoka. Prijazni odštekanec se je malo umiril, v njegovih pesmih je čutiti vse več nostalgije in sentimentalnosti, vendar zaradi prisotnosti bobnov stvar ne zgubi na udarnosti. Še vedno pa začutiš mravljince po telesu, ko se spravi in odigra kakšnega Hendrixa, ga razčleni in zopet sestavi tako, kot ga zna le on. Stoletje je še vedno v njihovih rokah (in inštrumentih)!

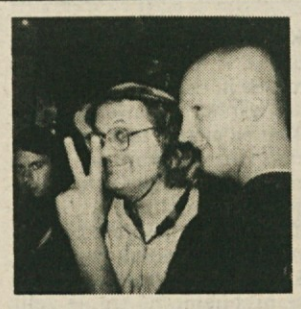

KOMUNIKATIVNI ORIGINALEC - Eugene Chadbourne z naključnim obiskovalcem.

Zaključek je pripadel domačinom; Maze iz Krškega v svojem tipičnem krčevitem nastopu. Večni romantiki, izredno globoki v svojem izrazoslovju, vendar malo premalo frfravi, da bi ublažili napetost, ki se ti kar pojavi ob njihovem nastopu. Vendar so spet ponudili nekaj novosti in le neuigranost bobnarja, ki se je pravkar vrnil s služenja domovini, jim je preprečila evforičen zaključek.

Jimmy Hendrix se je v petek nervozno obračal v grobu, potrgali smo, česar ni uničila toča, Franci Petek pa še vedno vozi forda.

BORIS O. PETKOVIČ

Evropska unija - vizija združevanja

Knjiga Evropska unija - vizija političnega združevanja je ob prizadevanjih Slovenije za vključitev v ES nepogrešljivo branje - Pogovor z avtorico dr. Metko Arah

- Katera so tista dogajanja, ki so prispevala k integraciji posameznih držav članic?

"Vsaka država ima pri odločanju o tem, ali naj se aktivno vključi v združevalne procese, svoje interese in cilje, pri tem pa je potrebno doseči minimalno stopnjo konsenza o koristnosti sodelovanja. To je mogoče doseči ob določeni stopnji razvitosti držav, ki se odraža v poistovetenju s skupnimi cilji, katerih uresničevanje je terjalo poglabljanje in širjenje področij sodelovanja. Čeprav se je proces na začetku zatikal, se je pokazalo, da napreduje, k čemur je pripomoglo spoznanje, da zlasti manjše države lažje uveljavljajo svoje nacionalne interese v skupini držav somišljenic. Nacionalna država namreč v informacijsko in tehnološko vse bolj povezanem in obenem ekološko ogroženem svetu ne zmore več učinkovito varovati in ščititi vseh interesov svojih pripadnikov."

- Evropska javnost je razpeta med zagovornike združene Evrope in tiste, ki vidijo v njej slabljenje nacionalnih držav. Kateri so argumenti za in proti?

"V javnosti le redko naletimo na razlage, ki pojasnjujejo bistvo samega procesa, zato prihaja do številnih nesporazumov. Za Evropsko unijo na primer je preuranjeno napovedati končne razsežnosti združevanja. Iz dokumentov je ob strokovni analizi to jasno razvidno, saj ne govorijo o federaciji, temveč o vse tesnejšem približevanju narodov uniji. Nevarnosti, da bi države svojo suverenost izgubile v nasprotju s svojo voljo, ni. Še vedno imajo v rokah škarje in platno, saj je temelj njihovega sodelovanja mednarodna pogodba, ne pa ustava. Pogodbo so članice sicer dolžne spoštovati, a lahko od nje odstopijo. V Evropski skupnosti gre za postopnost, od teh procesov se ni mogoče izlirati, ker so zgolj regionalni odraz postopoma potekajočih procesov globalizacije."

- Dejstvo, da je Nemčija po 2. svetovni vojni dosegla gospodarsko oživitev z vstopom v članstvo v mednarodnih skupnostih, je pustilo pomemben pečat. Ali je po vašem mnenju primat Nemčije zaskrbljujoč?

"ZR Nemčija se je razvila v gospodarsko uspešno državo ob neposrednem vplivu interesov drugih članic Unije. Že samo dejstvo, da njen razvoj ni potekal izolirano, opozarja, da so njeni dosežki plod delovanja skupnih integracijskih vzvodov. ZR Nemčija se je prelevila v elitno enoto novega sistema - Evropsih skupnosti in Evropske unije - potem ko je obnovila svoj gospodarski prestiž in se politično rehabilitirala. Vendar svojega vpliva ne more uveljaviti neodvisno od interesov ostalih članic, saj je z njimi močno prepletena. V tem je tudi bistvena razlika med uveljavljanjem interesov, ki jih, teoretično, lahko doseže močna država kot izolirana politična skupnost v mednarodni skupnosti neodvisno od drugih držav, in omejeno možnostjo uveljavljanja individualnih interesov pri državah, ki so se povezale. Dosedanja nemška politika glede ES in EU se je v kriznih situacijah izkazala za zmerno in konstruktivno. Od tod izvira njena vplivnost, ki ji ni mogoče pripisati ekspanzionističnih tendenc."

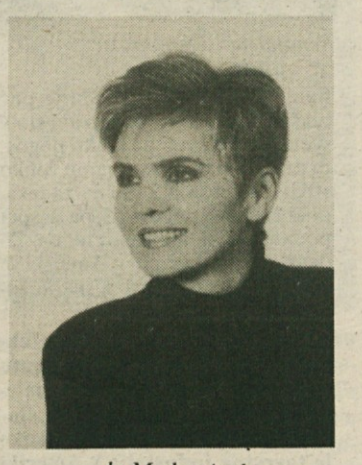

dr. Metka Arah

- Podrejanje novemu centru moči pomeni prevzemanje standardov in pravil. V kolikšni meri je politika držav članic samostojna?

"Pomembna razsežnost združevanja je podrejanje, ki v negativnem smislu pomeni sprejemanje pravil obnašanja v nasprotju z lastno voljo in prepričanjem. Integracijski proces je lahko uspešen samo tedaj, če je odraz zavestno sprejetih kompromisov med sodelujočimi. Kompromisi namreč vodijo k rešitvam, v katerih bi morali biti v največji možni meri enakovredno upoštevani interesi vseh sodelujočih. Politika držav, osredotočena na uveljavljanje nacionalnih interesov, mora pravočasno prepoznati tiste skupne interese, ki obenem predstavljajo najučinkovitejše jamstvo tudi za nacionalne koristi."

- Ali je bojazen, da bi morda Slovenija morala žrtvovati preveč, upravičena?

"Na mnogih segmetnih gospodarskega in družbenega razvoja je Slovenija nesporno dosegla tolikšno stopnjo primerljivosti in kompatibilnosti z ostalimi članicami Evropske unije, da njeno tesnejše približevanje Uniji ne bi smelo povzročiti večjih težav. V Sloveniji pa mora pripravljenost tesnejšega sodelovanja tudi psihološko dozoreti. Izkušnje drugih držav kažejo, da je morala vsaka od njih pri vstopu v ES oziroma EU nekatere prednosti na nacionalni ravni žrtvovati v korist skupnih interesov."

NINA NOVINEC

• Dr. Metka Arah bo jutri, v petek, ob 20. uri v Pizzeriji na Glavnem trgu 11 gostja okrogle mize Mladega foruma Združene liste na temo Evropske integracije. Vabljeni!

• V Sloveniji primanjkuje domače strokovne literature o diplomaciji, mednarodnih odnosih in evropskem združevanju. Slednje je v ospredju zanimanja dr. Metke Arah, odvetnice in avtorice knjige Evropska unija - vizija političnega združevanja, ki govori o integracijskih procesih v Evropi po 2. svetovni vojni na osnovi izkušenj, ki si jih je pridobila kot sodnica, višješolska predavateljica in samostojna svetovalka pri Gospodarski zbornici Slovenije za področje prava EGS, bila pa je tudi pri komisiji Evropskih skupnosti v Bruslju. Delo obravnava zgodovinske, politične in pravne vidike združevanja od začetkov nastanka ES do podpisa maastrichtskih sporazumov.

Sladkornih bolnikov je pri nas že 60.000

Sporočilo za javnost

V Ljubljani bo 27. oktobra 1995 potekala Nacionalna konferenca o zdravstvenem varstvu sladkornih bolnikov ob 50-letnici diabetološke službe na Slovenskem. Udeleženci konference bodo slovenski diabetologi, člani endokrinološke sekcije medicinskih sester in tehnikov, predstavniki vlade, zdravstvene zavarovalnice in vabljeni gostje. Z nacionalno konferenco naj bi postavili skupne temelje za nadaljnje delo in razvoj diabetološke stroke v Sloveniji.

Letos mineva 50 let, odkar je začela z delom diabetološka ordinacija pri Interni kliniki. V tretjem nadstropju starega internega oddelka na Zaloški ceti 2 je prof. L. Merčun ustanovil prvo organizirano specializirano bolnišnično enoto za diabetes. Že oktobra 1945 pa je začela z delom diabetološka ordinacija na Interni kliniki. Na začetku je bila namenjena kontrolam odpuščenih diabetikov, katerih število je nenehno naraščalo do današnjih razsežnosti, ko je sladkornih bolnikov v Sloveniji 60.000. Hkrati z naraščanjem števila bolnikov sta se razvijala tudi zdravstvena služba in sistem zdravstvenega varstva sladkornih bolnikov. V Sloveniji si danes prizadevamo za dobro kakovost zdravstvenega varstva sladkornih bolnikov. Zato se tako v bolnišnicah kot v ambulantah vse bolj uveljavljajo standardi kakovosti izvajanja zdravstvene oskrbe, ki naj bi jih bili deležni v enaki meri vsi sladkorni bolniki. Pri tem izhajajo vsi standardi in sistem nadzora kakovosti zdravstvenega varstva iz priporočil, ki jih predlagata Svetovna zdravstvena organizacija in Mednarodna zveza za sladkorno bolezen v akcijskem načrtu Saintvincentska deklaracija.

Predstojnica Klinike za endokrinologijo in bolezni presnove:
prof. dr. ANDREJA KOCIJANČIČ

Socialna varnost delavcev vse slabša

Razmere v gospodarstvu se slabšajo - Do konca leta na Dolenjskem še ob 600 delovnih mest - Na opozorila nihče ne ukrepa - Delavci kot upniki niso v enakopravnem položaju - Sindikalne ugotovitve in stališča

Svet območne organizacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije za Dolenjsko je na zadnji seji obravnaval razmere v dolenjskem gospodarstvu. Sprejel je naslednje ugotovitve in stališča:

1. Pravna in socialna varnost delavcev se slabšata. Število odpuščenih delavcev se naglo povečuje. Pravice delavcev iz delovnega razmerja se vedno pogosteje namerno kršijo. Delavci vedno pogosteje ostajajo brez plač in nadomestil. Te ugotovitve veljajo predvsem za podjetja, ki imajo težave pri poslovanju. Njihovo število se povečuje.

2. Do polletja je v enem likvidacijskem postopku in treh stečajnih postopkih ostalo brez dela več kot 500 delavcev. Uvedba stečajev še v najmanj štirih podjetjih (predvidoma do konca leta) bo terjala še najmanj 600 delovnih mest. Napovedanih je blizu 200 trajnih presežkov.

3. Delavce nezakonito ločujejo na tiste, ki jih pošiljajo na čakanje "na stečaj", in druge, ki jih začasno zaposlujejo v bypassih. Prvi ne dobijo navadno niti nadomestil za čakanje, drugim se izplačujejo plače, tudi na nezakonite načine.

Tako čakajo delavci Pionirja, ki so na čakanju na delo, junijsko plačo, predtem pa delavke Novoteksove Konfekcije niso dobile kar šestih plač. V Keku so pred kratkim delavcem izplačali šele julijsko plačo. V Adrii Caravan delavci še niso dobili avgustovske plače.

4. Delavci, ki so po pravilu vedno med največjimi upniki, svojih terjatev ne morejo zavarovati tako kot ostali upniki. Banke in drugi poslovni partnerji, ki imajo svoje terjatve zavarovane z vknjižbo hipotek na premoženje dolžnika, niso v enakem položaju kot delavci upniki. Ker so stečaji s prodajo hčerinskih podjetij ali pa z ustanavljanjem novih bypassov vedno bolj pogost način "lastninjenja" družbenega kapitala, so predlogi za njihov pričetek vedno pogosteje prilagojeni tem potrebam, ne glede na stiske delavcev.

5. Čeprav so bile inštitucije, ki imajo v rokah nadzor nad izvajanjem delovne zakonodaje, opozorjene na kršitve, te v Pionirju in Adrii Caravan ne ukrepajo. Pri Pionirju je bilo delavcem povedano, da vse, kar se dela, poteka v skladu z dogovori na Agenciji RS za prestrukturiranje in privatizacijo. Po sklepu Sveta te ustanove bi težko sodili, ali je to res. Pravno sporni postopki niso tuji tudi v podjetju, katerega lastnik je Sklad RS za razvoj. Poplačilo delavskih terjatev se z različnimi postopki odmika, s tem pa zmanjšuje njihova vrednost ali možnost poplačila.

6. Delavce ločujejo z motivom ohranitve zdravih delovnih mest. Delavci mislijo, da je njihova možnost v potrpežljivosti, ne zavedajo pa se, da pomeni danes zavestna kršitev pravic iz delovnega razmerja pri sodelavcih možnost, da se bo to jutri lahko zgodilo tudi njim. V spore razen v primeru najhujših kršitev se ne podajajo, saj vedo, koliko časa trajajo in kaj pomeni opozoriti na nezakonitost.

7. V razmerah, ko je pravna varnost delavcev vse slabša so, razumljivo, pritiski članstva vse večji, pri čemer se od sindikata pogosto zahteva, da prevzame vlogo tožilca, kriminalistov ali inšpektorja dela. Če inštitucije, ki jim je to delo, ne ukrepajo in če opozorila in grožnje ne zaležejo več, ostane delavcem še stavka. Ta pa je v podjetjih, na katere se zgornje ugotovitve nanašajo, v razmerah, v kakršnih so, navadno vzrok, da se stečaj in njegove posledice naprtijo stavkajočim. Svobodni sindikati do sedaj nismo bili nikoli med predlagatelji stečaja, čeprav so nas k temu vzpodbujali, prav tako pa tudi nobena stavka, ki smo jo organizirali, ni bila vzrok za stečaj. Smo pa in bomo od vodstev zahtevali pravočasno ukrepanje ali vsaj ukrepanje, da se zagotovi delavcem socialna varnost.

8. Svobodni sindikati ne morejo prevzemati obveznosti delodajalcev do delavcev, saj za to nimajo možnosti. Za ublažitev socialnih stisk je območna organizacija omogočila članom samo v letošnjem letu skupaj z Delavsko hranilnico za preko 50 milijonov tolarjev finančnih pomoči ali posojil pod ugodnimi pogoji.

9. Razmere, kakršne vladajo v vedno več kolektivih, ne pomagajo ustvarjati odnosov, ki bi prispevali k sanacijam oz. ureditvi spornih zadev. Vodijo k zaostrovanju in ustvarjanju konfliktnih razmer, ki že tako slabe razmere še poslabšujejo.

Predsednik sveta:
IGOR VIZJAK

V GOSTEH IZ MODERNE GALERIJE - V Galeriji Miklove hiše v Ribnici je bila v petek, 29. septembra, zvečer otvoritev razstave "Izbor iz retrospektive Maksima Sedeja". Močno skrčeno razstavo v predstavitvi slikarjevih risb, ilustracij in grafik je posredovala Moderna Galerija iz Ljubljane. Gradivo na razstavi je skoraj v celoti posvečeno figuralnim temam, pri katerih je tudi krajina le izjemoma kulisa in spomin na žirovsko okolico, ki je bila pokrajina slikarjevega otroštva. Dodobra je osvetljena najžlahtnejša Sedejeva različica intime. Posvetil se je namreč intimnemu svetu svoje družine in njenih drobnih vsakodnevnih opravil pa tudi idiliki pastoralnih utrinkov, kopalkam in sprehajalcem v spokojnem zelenju ter zakulisju cirkuškega sveta. Figuralni kompoziciji je ostal v Zagrebu šolani slikar s krajšo prekinitvijo v začetku 60. let zvest do konca življenja. Maksima Sedeja (1909 - 1974) in njegova dela je na dobro obiskani razstavi v Ribnici predstavila kustosinja razstave Breda Ilich Klančnik, ki je za Sedeja dejala, da je bil občutljiv in iskren ustvarjalec, o čemer zgovorno pričajo razstavljena dela. (Foto: M. L.-S.)

KOTAR RAZSTAVLJA V HIŠI UMETNIKOV

Zadnjo soboto v septembru so pri Novi Gorici slovesno odprli zasebni kulturni center Hiša umetnikov - hiša miru, ki ga je ustanovila in ga vodi družina Bažato. Otvoritev so pospremili s pregledno razstavo del, ki so nastala v koloniji tega centra. Trajala je skozi vse leto, udeležilo pa se je 39 slikarjev in kiparjev iz vsega sveta. Med povabljeni je bil tudi dolenjski slikar Jože Kotar, čigar stvaritev Brez naslova je bila razstavljena skupaj z deli tako uglednih slikarskih imen, kot so: Lojze Spacal, Jože Ciuha, Jože Tisnikar, Vladimir Makuc, Andrej Jemec, France Slana, Wang Huiqin, Giorgio Gomirati itd.

KAPELCI V ODDAJI PO DOMAČE

KAPELE - V nedeljo, 8. oktobra, bodo v oddaji Po domače, ki bo na sporedu TV Slovenija 1 med 17. in 19. uro, predstavili pihalni orkester Kapele. Orkester se bo predstavil z eno skladbo, poleg tega bo predsednik in dirigent orkestra Ivan Urek v pogovoru z Jožetom Galičem, voditeljem oddaje, nanizal podrobnosti iz zgodovine orkestra in prihodnjih načrtov godbenikov. Pihalni orkester Kapele praznuje letos 145-letnico delovanja. Glavnina prireditev se je zvrstila sredi letošnjega julija, ko se je slovesnosti udeležilo osem orkestrov iz Slovenije in zamejstva, predvsem pa veliko ljubiteljev tovrstne glasbe iz Posavja in iz Dolenjske.

Nestrpnost med občinami

Na seji nesprejemljiv predlog delitve skupnega premoženja - Vse več zahtevkov za socialno pomoč

LOŠKI POTOK - V četrtek, 14. septembra, se je na 8. seji občinskega sveta pokazalo, da je v Loškem potoku še kar nekaj aktivnosti povezanih s starima občinama Ribnico in Kočevjem, in medtem ko so pogovori vodstva potoške občine z Ribnico strpni (čeprav v večjem delu nesprejemljivi), pa z občino Kočevje ni mogoče priti do konstruktivnega dialoga. Velik del seje je bil namenjen socialnim problemom, o njih pa je poročala direktorica Centra za socialno delo Majda Vrh. Njihovo delo ne seže v KS Draga, sicer pa je na vseh področjih, ki jih pokriva ta služba, čutiti vse večji pritisk. Veliko je zahtevkov za otroški dodatek in druge oblike pomoči. Po besedah Majde Vrh je ugotovljeno, da je večina zahtevkov utemeljenih, se pa najdejo tudi lažni. Center pričakuje v prihodnje velik pritisk zaradi poteka pravic iz naslova Zavoda za zaposlovanje delavcev Rika in Inlesa.

Občinski svet je potrdil odlok o ustanovitvi javnega zavoda - OŠ dr. Antona Debeljaka v Loškem potoku, obravnaval predlog spremembe odloka o javnih gospodarskih službah, sprejel odlok o načinu opravljanja dimnikarskih storitev, velik del razprave pa je namenil tudi ribniškemu predlogu o razdelitvi skupnega premoženja. Pogovarjali so se tudi o smotrnosti meliorizacije (projekt je dolžna plačati občina), o nujni širitvi vrtca, o komunalni službi, prenovi šole in graditvi nove telovadnice in prostorov za kulturne dejavnosti. Župan je povedal, da je to treba nujno uresničiti še v tem mandatnem obdobju. Sicer pa so svetniki izrekli mnogo kritik na račun gospodarskih podjetij, na katere pa nimajo neposrednega vpliva.

A. KOŠMERL

V Ameriki, topilnem loncu narodov

Kako Brežičanka Renata Juill, živilska tehnologinja, doživlja svojo novo domovino Združene države Amerike

Brežičanka ga. Renata Juill že dobro desetletje prebiva v predmestju Chicaga v ZDA. Prepričana je bila, da svojega rodnega kraja in domovine ne bo nikoli zapustila, pa vendarle jo je usoda (ljubezen) popeljala v svet...

Sama pripoveduje: "Zgodba se je začela leta 1983, ko sem spoznala sedanjega moža. Bilo je meseca julija. Prišel je tudi naslednje poletje v Slovenijo in sledila je poroka v Brežicah. Tedaj sem še študirala, zato je bil najin dogovor, da se on vrne v Ameriko zaradi službenih obveznosti, jaz pa dokončam študij živilske tehnologije v Ljubljani. To sem uspešno opravila oktobra 1985 in že čez en mesec odpotovala v novi dom. V Ameriki sem sicer bila že leta 1980 in 1981, vendar tokrat nisem vedela, v kaj se spuščam in kaj bo življenje še prineslo. Z možem sva se nastanila v predmestju Chicaga. Tam sva živela dve leti, njegova služba, ki je eno samo potovanje, pa je prineslo možnost, da sem videla Ameriko vse od atlantske do pacifiške obale, od New Yorka do Kalifornije. Lahko sem si ustvarila realno sliko Amerike, saj sem videla metropole z množico prebivalcev in podeželje, kjer kilometre in kilometre ne srečaš nikogar. Po dveh letih sva se preselila v sosednje mestece, še vedno v predmestju Chicaga. Iskala sem službo, saj sem se želela vpeljati v svet komunikacij, spoznati ljudi."

• Kaj vas je v Ameriki najbolj presenetilo, kaj je bilo v prvih trenutkih za vaše oči in mišljenje povsem novo?

"Najbolj novo so bile ogromne razdalje, vse se je zdelo veliko večje, od cest do avtomobilov. To je bil prvi vtis. Nisem pa dobila občutka utesnjenosti, saj so ljudje izredno prijazni in so me prisrčno sprejeli. Pokazali pa so tudi veliko potrpežljivost do moje angleščine in tamkajšnjega pogovornega jezika, ki sem ga morala osvojiti za normalno komunikacijo."

• Kako bi primerjali način življenja pri nas in v Ameriki pa tudi karakter ljudi?

"Američani so, vsaj tam, kjer živim, zelo odprti ljudje, zgovorni, radi se zapletejo v pogovor, ampak z nikomer človek ne more ustvariti resnejših prijateljskih stikov, kot na primer pri nas s stanovalci v bloku ali s sosedi."

• Po tem odgovoru sklepam, da ste kar nekajkrat imeli domotožje po domačih ljudeh.

"Še ko sem odraščala, si nisem nikoli želela zapustiti dom, kjer sem zrasla. Živela sem v prepričanju, da bom pač tukaj svoje živ-

Renata Juill s sinom Alexom

ljenje nadaljevala. Prišla je pač takšna usoda, da me je zaneslo v svet. Srečna sem, da lahko pogosto prihajam domov, imamo veliko stikov, telefon je odlična zadeva, pokličeš in se pogovoriš, pa se spet podaljša življenje za en teden. Po desetih letih bivanja v Ameriki se zdi, da Slovenije nisem nikoli zapustila."

• Zaposleni ste kot živilska tehnologinja v razvojnem inštitutu ene od tovarn, ki se ukvarja z mlečnimi izdelki, sladicami in sladoledi. Kakšno je vaše delo, kako je tovrstna industrija v Ameriki razvita?

"Živilska industrija je v Ameriki nedvomno veliko bolj razvita, predvsem je bila v začetku 80 let, ko sem nastopila v to službo, fakultetni program pa mi je nedvomno dal veliko temeljnega znanja, osnove in teorije, manj prakse, ki sem si jo morala pridobiti s službenimi leti. Sicer pa so mi priznali 4letno fakultetno izobrazbo brez dodatnih izpitov. Trenutno delam v razvojnoraziskovalnem oddelku podjetja, ki je v lasti Američanov in ima podružnice po celem svetu. Torej bi lahko rekla, da je moje delo predvsem razvojnega značaja, mogoče 10 odst. raziskovalnega, kjer iščem nove sestavine. V glavnem pa razvijam nove recepture za mlečno industrijo, jogurte, nove sadne izdelke, čokoladne in karamelne izdelke, okuse sladoledov in v zadnjem letu se skoraj povsem ukvarjam s pekarstvom, torej s kremami in prelivi za piškote, kekse in podobno."

• Človek bi rekel, da je v Ameriki vsega, da ničesar ne primanjkuje. Po vaših besedah sodeč, le ni tako, saj neprestano razvijate kaj novega. Kakšna je konkurenca v živilski industriji?

"Konkurenca je ogromna. Ni je industrije v Ameriki, ki bi imela monopol, in tisto, kar razvijamo, največ narekuje marketing. Velikokrat pa imamo tudi svoje ideje, ki so mogoče dobre, ampak za trg nedostopne ali za tisto populacijo nesprejemljive. Trg je namreč nasičen, trgovine z živili pa so vsaj v metropolah ogromne, artiklov pa je nešteto. Že samo to, da se prebijemo na trg, je velik uspeh, vsak izdelek pa ostane na policah povprečno leto ali leto in pol. Naloga marketinga pa je izdelek ponovno plasirati na trg z novo embalažo, okusom, obliko ipd., saj stranka vedno želi nekaj novega, kar pomeni, da moramo vsako leto na trgu predstaviti novo serijo izdelkov, sicer nismo več konkurenčni."

• Kakšna pa bi bila vaša primerjava gospodarstva?

"Na to bi težko odgovorila, ker se nisem pogovarjala z nobenim gospodarstvenikom, moja lastna presoja pa je, da v privatnih rokah vse boljše uspeva od tistega v državnih rokah. Vidim tudi tu, da je konkurenca že zelo velika in da se ljudje zavedajo, da ni lahko prebiti se na trg. Bi pa rekla, da nikoli ne smeš obupati."

• Zapustiva gospodarske vode in se vrniva k bolj prijetni temi. Boste še dolgo let ostali prek luže ali se nameravate vrniti domov, posebej sedaj, ko imate sinčka?

"Pred 9imi meseci sem rodila sina Aleksa. Želim si, da bi Slovenijo res spoznal čimbolj. Vem, da mu bo Amerika verjetno prvi dom, ampak trudila se bom, da bi lahko kasneje tudi sam sprejel Slovenijo kot del svojega doma. Postal je slovenski državljan, na kar sem zelo ponosna, z njim pa tudi govorim samo slovensko. Vsak kraj ima dobre in slabe strani. Na dveh mestih se hkrati ne da biti, in kar se tiče mene in moža, bova v prihodnjih 15 do 20 letih ostala v Ameriki, kjer sva. Potem, ko bova v pokoju, je pa vprašanje. Velikokrat se o tem pogovarjava, kakšen pa bo zaključek vsega tega, pa še ne veva. Dejstvo pa je, da je možu Slovenija izredno všeč, torej ni izključeno, da se nekoč ne bi zares vrnila domov."

RENATO ZORKO

IZLET NA STORŽIČ

NOVO MESTO - Planinska sekcija novomeškega podjetja Intel servis pripravlja za nedeljo, 15. oktobra, izlet na Storžič (2132 m). Odhod bo ob 6. uri s parkirišča nasproti avtobusne postaje. Vodja izleta bo vodnik Tone Progar, cena je za odrasle 1500, za otroke pa 1200 tolarjev. Povratek bo ob 19. uri. Prijave za izlet sprejemajo do 11. oktobra, in sicer Marko Rems, telefon: v službi 321-712, doma 26-811, ali Tone Progar, telefon: v službi 25-207, doma 22-182.

PRIMOŽ ARH UJEL NAJTEŽJO RIBO

KOČEVJE - Ribiška družina Kočevje je minulo soboto organizirala za pionirje in mladince tekmovanje v lovu rib s plovcem na Rinži v Kočevju. Pri mladincih je zmagal David Pajnič, 2. je bil Blaž Mikuž, 3. Andrej Hude itd. Pri pionirjih pa je bil najboljši Primož Arh, ki je ujel tudi najtežjo ribo, težko 110 g; 2. je bil Marjan Sašek, 3. Peter Lakner itd. Najboljši trije v vsaki konkurenci so dobili poleg zlate, srebrne oz. bronaste medalje še lepe praktične nagrade.

J. P.

SLUŽBENO POLHARJENJE

RIBNICA - V Ribniškem ITPPju že sedmo leto ob začetku polharske sezone gostijo poslovne partnerje doma in iz tujine. V petek je na obisk prišlo 70 ljudi, katere so popeljali na ogled ribniškega gradu ter cerkve pri Novi Štifti. V Veliki gori so nadaljevali družabno srečanje, seveda ob kozarčku in prigrizku.

M. G.

NOVOMEŠKI PIHALNI ORKESTER VABI

NOVO MESTO - Pihalni orkester iz Novega mesta vabi k sodelovanju nove člane. Vsi, ki vas veseli ta zvrst glasbe, lahko dobite informacije vsak ponedeljek in četrtek med 19.30 in 22. uro na vajah v Domu kulture, 1. nadstropje. Vabljeni!

Dr. Rus: "Dobro ime je lahko vzeti, težje pa vrniti!"

Komisija naj ugotovi pravo stanje v ZP Draga

LOŠKI POTOK - Na pobudo predsednika sveta občine Loški potok dr. Petra Rusa, ki je tudi direktor zdravstvenega doma (ZD) v Ribnici in ima na skrbi zdravje ljudi v celotni občini Loški potok, je bila izvoljena strokovna komisija, da ugotovi inventurno stanje v zdravstveni postaji (ZP) Draga. Ta je namreč spadala do ustanovitve nove občine pod ZD Kočevje, enkrat tedensko pa je v njej ordiniral dr. Rus s svojo ekipo in tudi sicer pokrival zdravstvo v tej KS. V začetku tega leta je ZD Kočevje enostransko prekinil pogodbo in od takrat ZP stoji zaprt. Za bolnike pa so organizirali dnevni prevoz v Loški potok na splošno zadovoljstvo krajanov Drage. Torej so se stvari kljub nekaterim zapletom uredile, na enem izmed zborov krajanov Drage pa so padli ostri očitki, ki so dr. Rusa spravili v neprijeten položaj, da je zahteval komisijo, ki naj ugotovi inventurno stanje v tem ZP.

"ZP v Dragi je ZD Kočevje ob preoblikovanju občin brez primopredaje pustil vnemar, moji ekipi pa prekinil pogodbeno delo. Stavba, ki je sedaj last KS Draga, stoji zaprta, stroški pa se nabirajo. Letos je občina vložila znatna sredstva za nujna vzdrževalna dela. Kaj bo s postajo, je trenutno težko reči, zadnjo besedo bo moralo dati ministrstvo za zdravstvo. Očitki nekaterih krajanov Drage, da so bile nekatere stvari odtujene, so iz trte izvite. To bo sedaj ugotavljala komisija, sicer pa bom prisiljen ubrati drugo, neprijetno pot proti tistim, ki mi skušajo odvzeti dobro ime. Dejstvo pa je, da so Kočevci poskušali odnesti zobozdravstveni stol, kar je preprečila snažilka," prizadeto izjavlja dr. Peter Rus.

Komisija je stanje ugotavljala 28. septembra in bomo o izsledkih še poročali.

A. KOŠMERL

• Moški brez žene je kakor soba brez stene. (Ljudska modrost)

Pouk kar v treh izmenah

V šoli Dobrepolje premalo prostora - Dve izmeni za osnovnošolce in še ena za glasbeno šolo

DOBREPOLJE - Centralno osnovno šolo na Vidmu obiskuje 278 učencev, podružnični šoli (1. do 4. razred) na Ponikvah in v Kompoljah 14 oz. 31 učencev, organizacijsko enoto Struge (1. do 8. razred) pa še 62 učencev. V okvir šole Dobrepolje od 1. septembra letos sodi še vrtec v Kompoljah, ki ga obiskuje 29 varovancev. V sedanje nove prostore centralne šole na Vidmu se je šola preselila leta 1980. Ti prostori pa so postali pretesni, saj imajo učenci pouk v dveh izmenah, razen tega pa tu v tretji izmeni deluje še glasbena šola, ki jo obiskuje okoli 20 odstotkov šolarjev. Tako so šolski prostori zasedeni od jutra pa do 20. ure.

Ivan Grandovec, ravnatelj osnovne šole Dobrepolje: "Prepričan sem, da bi referendum o samoprispevku uspel."

Ravnatelj šole Ivan Grandovec je takole predstavil šolo in njene načrte:

"Letos imamo v mali šoli kar 80 otrok, medtem ko smo jih imeli prejšnja leta 45 do 55. Učencev ima zdaj šola okoli 380, učiteljev pa (s podružničnimi šolami) 47, kar zadostuje.

Prostorska stiska je že zdaj velika, bo pa še večja po uvedbi devetletne osnovne šole in zaradi porasta števila šolarjev. Stiska se začne že pri varovancih vrtca. Vrtec v Kompoljah obiskuje 29 otrok, prošenj za sprejem pa je še enkrat toliko. Starši se znajdejo tako, da vodijo otroke v vrtce v Ljubljano, Velike Lašče in Grosuplje, tja, kjer so zaposleni. Pripravili smo že načrt za dozidavo sedanje šole na Vidmu. Po njem naj bi bili v pritličju prostori za vrtec (4 igralnice in trim kabinet), knjižnico in razdelilno kuhinjo. Seveda bi bila vhoda za vrtec in knjižnico ločena. V nadstropju pa bi bilo 6 učilnic za osnovno šolo ter računalniška učilnica, ki je zdaj nimamo.

Finansiranje te dozidave še ni dorečeno. Gradnja bi veljala okoli 192 milijonov tolarjev. Po sedanjih razgovorih naj bi zanjo prispevala polovico republika, preostalo polovico pa občina, vendar ta nima denarja, zato se bomo verjetno odločili za samoprisevek."

J. PRIMC

Ljubljana
od 10. oktobra 1995
do 14. januarja 1996

Muzej novejše zgodovine
- Cekinov grad

MEDNARODNA RAZSTAVA
VSE O SRCU

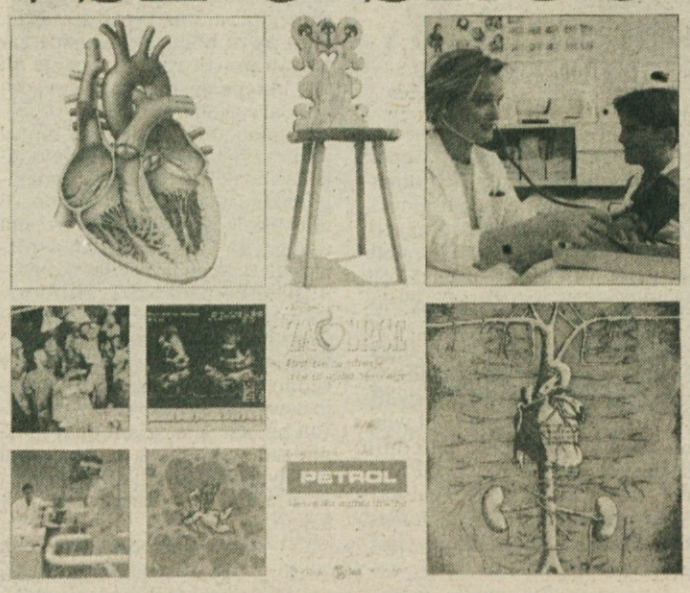

Velik si tudi, če pomagaš pomoči potrebnim

Ob dnevu gluhih

Po vsem svetu 30. septembra praznujemo kot mednarodni dan gluhih, katerega namen je opozoriti javnost, da med normalno slišečimi ljudmi živijo tudi drugačni - invalidi sluha. Letos je bila slavnostna prireditev s kulturnim programom v Kopru oziroma Portorožu, kjer je koprsko društvo hkrati proslavljalo 40 let delovanja, Zveza gluhih in naglušnih pa 50 let obstoja. Proslave so se udeležili člani vseh 11 društev iz Slovenije, predstavniki sosednjih držav, parlametarnih skupin, invalidskih organizacij in drugi, s svojo prisotnostjo pa so mednarodni dan gluhih med drugimi počastili še Štefka Kučan, Rina Klinar, Mirko Galeša, Danica Simšič, Janez Jug in Jurij Avrelio.

Medobčinsko društvo Novo mesto se je prireditve udeležilo kot gost in tudi s kulturno dejavnostjo. Članica Dijana Saletović - Vještica je razstavljala svoje risbe skupaj z gluhima slikarjema iz Ljubljane in Maribora. Razstava je bila na ogled en teden v Vili San Marko v Portorožu.

Ob tej priložnosti se zahvaljujemo zavarovalnici Tilia, Dolenjski banki, d. d., Danfossu Compresors, d.o.o., iz Črnomlja, podjetju Leran, d.o.o., Zlatarni Aura, Novodomu, Timi, d.o.o., Unionu in ostalim za naklonjenost invalidom sluha ter za njihove pozdrave in želje za boljši jutri vsem slušno prizadetim ljudem Dolenjske in Bele krajine.

MEDOBČINSKO DRUŠTVO SLUŠNO PRIZADETIH NOVO MESTO

• Majhni otroci stopajo materi na oblačila, veliki na srce. (Pregovor)

KAMERA ODKRIVA - V krajevni skupnosti Regrča vas so v želji po urejenem okolju počistili strme brežine nad Težko vodo in zabetonirali v zemljo kar tri opozorilne table, da je odlaganje smeti na brežini prepovedano. Pa se je našel eden ali več hrustov, ki so jim ljubše posvinjane strmine. V varstvu noči so junaki izruvali tablo in jo porinili z roba ceste. Da pa bi svoj odnos do čistoče še jasneje pokazali, so ob tabli odvrgli še kup smeti, v glavnem prazne pivske pločevinke. Tako vsaj vemo, od kod jim pogum in huda kri. Kje in če jih sploh bosta kdaj srečala pamet in spodobnost, pa se ne ve. (Foto: MiM)

DOLENJSKI LIST
Vaš četrtkov prijatelj

KAMERA ODKRIVA - Čeprav si v Starem trgu ob Kolpi in okoliških krajih zadnje čase močno prizadevajo, da bi privabili čim več obiskovalcev, jim "dobrodošlica" tik pred Starim trgom ni prav nič v čast. Katrce, ki je bila poškodovana v prometni nesreči, se lastniku očitno ni zdelo vredno odvleči tja, kamor sodi. Obstala je ob cesti, ljudje so iz nje pobrali, kar je bilo uporabnega, sedaj pa jo že nekaj mesecev prerašča zelenje, ki pa mu še ni uspelo povsem zakriti človeške malomarnosti. (Foto: M. B.-J.)

ŽELJE SE URESNIČUJEJO - Dolgoletna želja vaščanov Malega Loga in skoraj štiriletne intenzivne priprave, da bi zgradili večjo kapelo, v kateri bi bilo možno tudi občasno bogoslužje, se jim počasi izpolnjuje. Priprave so bile povezane z raznimi zapleti, ki so jih tako kot vedno v zadovoljstvo vseh rešili. Kljub temu so morali pred nedavnim ustanoviti odbor, ki ga kot predsednik vodi Janez Debeljak, ki pravi, da bodo tako lažje reševali probleme največkrat finančnega značaja. Kapela je v grobem zgrajena, po besedah predsednika odbora pa bo kapela prihodnje leto že služila svojemu namenu. (Foto: A. Košmerl)

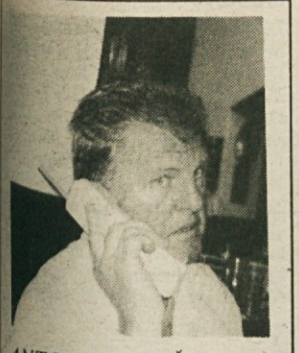

ANTON KOVAČ, župan Osilnice: "Na cestah je škoda toliko popravljena, da lahko kljub slabemu vremenu napredujejo dela na cesti Bezgovica - Bezgarji".

Milijonska škoda

Vendar niso všteli vse

OSILNICA - 150 milijonov tolarjev škode je v osilniški občini zaradi zadnjega neurja, nam je povedal župan Anton Kovač. Škodo so popisovali in ocenjevali predstavniki ali komisije Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za promet in zveze, Hydrovoda Kočevje-Ribnica in kmetijski strokovnjaki. Ceste in vodovode so osposobili, vse škode pa še vedno niso odstranili oz. popravili. Z deli pri odpravi posledic neurja še vedno nadaljujejo.

V Štimčevi gostilni v Grintovcu smo zvedeli, da niso prijavili nobene škode, čeprav so imeli v lokalu okoli 20 cm vode. Tudi v Bosljivi loki je bilo hudo, saj je voda pretrgala celo vodovodno cev, da niso imeli pitne vode. Tudi nad vasjo je hudournik Sušica, ki izvira pod pragozdom Krokar, napravil precej škode. V strugi Sušice je zdaj do obeh bregov peska in kamenja, kar znese po približni oceni najmanj okoli 500 kubikov materiala, ki ga je potrebno odstraniti.

V Ribjeku je bilo hudo posebno pri Knavsovi ribogojnici, kjer so domači ob pomoči sosedov vso noč branili ribogojnico, a jim je kljub temu odneslo precej zaroda postrvi.

J. P.

Brežiška občina za obiskovalce

Turistični vodnik po brežiški občini - Kmalu še turistični zemljevid

ČATEŽ - Izšel je turistični vodnik občine Brežice. Brošura žepnega formata na 84 straneh seznanja uporabnika z nekaterimi podrobnostmi iz brežiške zgodovine, opozarja na nekatere posebnosti in zanimivosti v tem delu Slovenije ter priporoča, katere kraje, poti, objekte in lokale naj si obiskovalec ogleda na poti po brežiški občini. S praktičnimi nasveti, ki so sestavni del knjižice, naj bi se obiskovalec bolje znašel v primeru nezgode, nenadne bolezni ali če bi želel prenočiti, če bi potreboval pomoč svojega diplomatskega ali konzularnega predstavništva v Sloveniji in ob podobnih priložnostih. Turistični vodnik občine Brežice so predstavili pred dnevi v Termah Čatež.

Vodniku so nekateri navzoči ob predstavitvi očitali nekaj pomanjkljivosti. Manjka, kot so naštevali domačini, torej poznavalci razmer, npr. informacija o taki redkosti, kot je edini še delujoči brod na Savi; slednji vozi čez reko v Mostecu v neposredni bližini Term Čatež. Brošura, sicer bogata z zemljevidi, skicami in fotografijami, preveč poudarja štajersko stran občine, je bila ena od pripomb. Nekateri so tudi menili, da je vodnik posamezna območja občine predstavil predvsem kot zgodovinsko dediščino, manj pa kot okolje z razvitim gostinstvom in turistično ponudbo.

Izdelovalci vodnika so pripombe pospremili s komentarjem, da je za vodnik manjkalo denarja in da so zato sponzorji brošure nekako na vidnejšem mestu v knjižici. Vodnik sploh ne omenja nekaterih, ki sicer verjetno nekaj pomenijo v brežiški turistični ponudbi, vendar niso želeli sofinancirati njegove priprave in tiska. Ob predstavitvi so zlasti novinarji menili, da je tako vodnik kljub obilici informacij vendarle nepopoln, saj nepoučenega turista ne obvešča o vsem, kar bi ga utegnilo zanimati v brežiški občini.

Turistični vodnik občine Brežice, katerega glavni in odgovorni urednik je Janko Saje in ki ga je založila firma Teo, d.o.o., iz Ljubljane, je tretja knjižica v zbirki Poti Slovenije. Doslej sta izšla turistična vodnika Kostanjevica na Krki in Novo mesto. Vodnike izdajajo v več jezikih.

L. M.

• Predvidoma sredi oktobra naj bi izšel tudi turistični zemljevid brežiške občine.

DARKO Z RIBO - Ščuka, ki jo v naročju drži Darko Luzar iz Novega mesta, je dolga 105 cm in težka 8 kilogramov. Plavala je v Krki pri gradu na Otočcu, preden jo je na silikonsko vabo-ribico in z 0,40-milimetrsko nylonsko vrvico ujel Darko Luzar, dolgoletni član novomeške ribiške družine. Luzar je ribo potegnil na suho v ponedeljek popoldne, potem ko se je z njo dajal četrt ure. Pri tem mu je pomagal ribič, ki ga pozna le na videz. Ščuka bo krasila BIFE KRAMARIČ iz Otočca. (Foto: L. M.)

PRIFARCI SE PREDSTAVLJAJO

KOSTELSKO - Prifarski muzikanti iz Kostelskega so bili gostje na prireditvi v počastitev 90-letnice Turistične zveze Slovenije na Bledu in pred tem na koncertu Vlada Kreslina z Beltinško bando v ljubljanskih Križankah. Po besedah Martina Marinča, harmonikarja skupine, sta bila ta dva nastopa, lahko smo si jih ogledali na prvem programu TV Slovenija, uvod v bogato glasbeno ustvarjalno jesen. "Prifarci" načrtujejo izdajo CD-ja in video kasete z starimi in novimi pesmimi iz vseh slovenskih pokrajin.

M. G.

V PETEK NA ODOJKA

KOČEVJE - V gostišču "Janez", ki sodi v okvir M-Kmetijsko gospodarstvo, lahko dobiš pečenega odojka v petek, v soboto pa ne. To niti ne bi bilo posebno čudno, če ne bi tako rekoč vseh obratov in poslovalnic M-Kmetijskega gospodarstva blagoslovili. Prav vera pa med drugim uči, naj bi ob petkih ne jedli mesa.

P-c

DOLENJSKE PEKARNE V OŠ BRŠLJIN: Na osnovni šoli v Bršljinu so v lanskem šolskem letu organizirali pet raznovrstnih pokušenj prehrane. Letošnje šolsko leto so pričeli z razstavo kruha, ki so jo pripravile Dolenjske pekarne v torek, 26. septembra, v avli osnovne šole. Na razstavi je učencem predstavnica Dolenjskih pekarn Vera Splichal predstavila tako imenovani šolski program kruha in peciva s poudarkom na izdelkih iz črne in polnovredne moke s kombinacijo različnih semen. Ker zdrava prehrana sloni na spoznanju, da je v temni moki veliko več vitaminov, mineralnih in balastnih snovi, je kruh iz takšne moke bolj zdrav, saj je bolj nasiten in nima odvečnih kalorij. Po predstavitvi so šolarji razstavljene izdelke z užitkom pospravili v svoje želodce. (Foto: Jože Hartman)

Trgovina za lovce in ribiče

Anton Ancelj iz Novega mesta posodobil svojo puškarsko delavnico in trgovino - Ribiški pribor

NOVO MESTO - V zadnjih letih je v Sloveniji zraslo nekaj vidnih zasebnih trgovcev z lovskim orožjem in opremo. Med njimi prav gotovo eno najvidnejših mest pripada Antonu Anclju iz Novega mesta, ki je pravkar uspešno sklenil precejšnjo naložbo. Z njo sta Novo mesto in širša Dolenjska pridobila dobro opremljeno puškarsko delavnico in sodobno trgovino na več kot 250 kvadratnih metrih skupnih površin.

Ancelj je začel svoj podjetniški prodor že v času pred osamosvojitvijo, ki ga označuje tesno sodelovanje s teritorialno obrambo. Po odhodu JLA iz Slovenije je načrtoval gradnjo večje trgovine in puškarske delavnice na območju obrtniške cone na Cikavi. Njegov projekt je vseboval tudi postavitev sodobnega strelišča, ki bi ga lahko za svoje potrebe s pridom uporabljali vsi zainteresirani - od pripadnikov vojske in policije do lovcev in športnih strelcev. Žal je zaradi nesoglasja občinskih mož načrt padel v vodo, kar pa Anclju ni vzelo poguma.

Še z večjo zagnanostjo je odprl trgovino z lovskim orožjem in opremo v središču Metlike, s katero je zadel v polno. Njene možnosti pa se utegnejo še povečati s pričakovanim odpiranjem hrvaškega tržišča. Letos je Anton, ki ni le puškar in trgovec, temveč tudi dober strelec ter ljubitelj lovskega in športnega orožja, popolnoma preuredil puškarsko delavnico, trgovino in okolico na Lebanovi 3 v Novem mestu. Kot je obljubil, bodo v njegovi trgovini poslej prišli na svoj račun tudi najzahtevnejši kupci. Novost je program za ribiče.

Posebej velja omeniti, da je Anclju, medtem ko je vsa Slovenija jadikovala nad embargom za uvoz orožja, uspel veliki met v grosističnem sodelovanju s češko tovarno orožja Zbrojevka iz Brna, ki doživlja pravcati preporod. Čehi so namreč v zelo kratkem času prišli na tržišče z več kot desetimi novimi modeli lovskih pušk, ki so tako na voljo slovenskim lovcem prav po zaslugi Anclja ter njegove velike podjetniške in ljubiteljske vneme.

IVO KULJAJ

18 POSTELJ V POSODOBLJENIH 8 SOBAH - Številni poslovni partnerji Gostinskega podjetja Sevnica iz Posavja in Zasavja so se ob svetovnem dnevu turizma odzvali povabilu direktorja GPS Kristijana Janca na otvoritev povsem prenovljenih in sodobno opremljenih sob v hotelu Ajdovec (na posnetku). Vsaka izmed 8 sob premore tudi priključek za satelistsko televizijo. Sobe so prenovili delavci sevniškega SGP Posavje po načrtih krškega arhitekta Fedorja Špacapana, ki postaja kar nekakšen hišni arhitekt GPS, pa jih je opremil sevniški Stilles. Naložba je veljala GPS okrog 24 milijonov. (Foto: P. P.)

BLAGOVNICA MIKO PREMORE 1000 M² - Poslovno-prodajni objekt podjetja Miko (pred 6 leti se je poimenovalo Mirnakomerc), ki ga je zadnji petek v septembru odprl v obrtni coni v Dolenjem Boštanju najstarejši delavec Mika Ivan Les, je stalo to naglo ravijajoče se podjetje okrog 138 milijonov. Direktor Mika Martin Šalamon je povedal, da so najprej program pohištva dopolnili s ponudbo keramike, pretežno z Italije, nato še z barvami in laki. Svojo dejavnost so registrirali še za vrtljučna dela v gradbeništvu, za polaganje keramike in kamnov in si v kratkem času ustvarili ugled solidnega poslovnega partnerja. Šalamonu sta čestitala za poslovne uspehe in odprtje blagovnice tudi podpredsednik Združenja podjetnikov Slovenije Emil Vehovar in sevniški župan Jože Peternel. (Foto: P. P.)

MLADI DOPISNIK

ZAČNITE Z BRANJEM

Redno tekmujete za bralno značko? Zakaj pa ne? Knjige so res zanimiva reč. Z vsako, ki jo prebereš, znaš nekaj več. Pa še zanimive so. Kot vsako leto se tekmovanje za bralno značko začne (uradno) 17. septembra. Na ta dan se je namreč rodil in umrl največji slovenski mladinski pisatelj France Bevk. Na naši šoli se je Martin H. javil in že pred 17. septembrom prebral vse štiri knjige. Ni kaj, res zvest bralec! Tako, zdaj pa se poglobite v zanimive knjige in veselo v novo šolsko leto!

LINA RAVBAR, 7.r.
Novinarski krožek, OŠ Artiče

Dan učiteljev - 5. oktober

Pripoved pogosto začnemo z besedami: "Moji spomini na šolo so... nekaterih učiteljev se radi spominjamo..., razmišljamo, ali smo se v šoli naučili vsega potrebnega za življenje. Veliko čejev, a odgovor je preprost. Učiti se moramo z veseljem. Znano nam mora biti kaj, kako in čemu se učimo. V teh treh vprašanjih so začrtani cilji naše šole, ki učiteljevo vlogo preveša s poučevanja na spodbujanje kakovostnega učenja. Učitelj ni obrtnik, je organizator, moderator, tisti, ki se stalo uči modelov, strategij, ki premeščajo reke med zamislimi in načeli.

Dober učitelj ni tisti, ki mojstrsko podaja snov, temveč tisti, ki učence usposobi za samostojno učenje. Sodoben učitelj ne sili učencev k spominskemu kopičenju znanja, temveč jih pelje skozi aktivno ustvarjanje in preoblikovanje tega, kar učenci že vedo. Novo načelo poučevanja je konstruktivizem, kar pa zahteva, da učitelji velikokrat sedemo v šolske klopi in se učimo - v dobro svojih učencev.

V tednu otroka je tudi dan učiteljev. Prav je tako, saj smo povezani v delu, delo pa prinaša spremembe in krepitev učiteljeve poklicne avtonomije in odgovornosti, zakoreninjene v poklicni etiki.

JOŽE PEČNIK učitelj,
dipl. or. izobraževanja
OŠ Šmarjeta

NAGRAJENCI NA EKOLOŠKEM IZLETU

NOVO MESTO - Slavka Krištan, vodja oddelka za mladino Knjižnice Mirana Jarca, je v četrtek, 7. septembra, za osnovnošolce iz Novega mesta, Šentjerneja in Škocjana - nagrajence mednarodnega knjižnega kvizk Zemlja je naš dom, organizirala avtobusno ekološko obarvan izlet. Finančno pomoč je prispevala ZPM Mojca iz Novega mesta. Vodič izleta je bil Bine Schmuck, vodja priprave dela pri GG Črmošnjice. Skupaj so obiskali kočevarsko vas Gače, Reso, Žago Rog, Planino, Mirno goro, videli so najdebelejšo jelko v Sloveniji (stara je 257 let, 44 m visoka, 6 m obsega), si ogledali mrhovišče...(Da so se otroci imeli še lepše, je s krofi poskrbela Pekarna Novo mesto, za brezalkoholno pijačo pa Union Diskont, za kar se zahvaljujejo.

Jesen

Adijo pomlad, adijo poletje,
nasvidenje morje,
pozdravljen pastirjev vzklik iz gora,
saj zdaj v kraje prišla je bogata jesen.

Si roke pomela in čopič vzela
ter na delo odhitela.
Barvala je listje, napadla še sadje
in skoraj ponorela, ko megla prepozno
prišla je.

Je komaj peharje s sadjem napolnila,
že jo je zima vzela in jo s snegom odela.

SIMONA RAZPET
OŠ Milana Majcna, Šentjanž

NAGRADNA EKSKURZIJA V KRŠKO

V soboto, 23. septembra, smo se učenci OŠ Žužemberk udeležili nagradne ekskurzije v Krško. Na izlet smo šli učenci, ki smo v lanskem šolskem letu zmagali kot najboljši razred v disciplini (8.b), in tisti učenci, ki so bili najbolj uspešni pri posameznih interesnih dejavnostih. Naš cilj je bil spoznati Krško skozi njegovo zgodovino. Mesto ob Savi, ki je danes najbolj poznano po jedrski elektrarni, nam je predstavila ga. Zorica Kerin. Obiskali smo tudi kapucinski samostan, kjer nam je pater Metod nazorno predstavil umetnine: freske, slike, kipe, mašne plašče in bogato samostansko knjižnico.

KSENIJA MURN, 8.r.
OŠ Žužemberk

TEDEN DNI V RAKOVEM ŠKOCJANU

Naše presenečenje v začetku šolskega leta je bilo veliko, saj smo zvedeli, da gresta oba šesta razreda naše šole v Rakov Škocjan na izvajanje petdnevnega programa iz življenja z naravi. Tam smo živeli v čisti samoti v domu Rak skupaj s tamkajšnjim osebjem in našima razrednikoma. Z zanimanjem smo raziskovali naravne znamenitosti Rakovega Škocjana: Tkalco jamo, Veliki in Mali naravni most, Kotel, Kotliče, izvir reke Rak, reko Rak in požiralnike. S kolesom smo se odpeljali do Cerkniškega jezera, zanimiva pa je bila tudi vožnja s čolni po reki Rak. Nekaj smo zvedeli o čebelah, drevesih, gobah, rastlinah, obvodnih živalih in nekaterih taborniških veščinah, na primer o vozlih. Bilo nam je zelo všeč, zato bi se radi zahvalili vsem, ki so nam omogočili tak način učenja. Tudi učencem z drugih šol želimo, da bi del šolskih obveznosti lahko opravili v enem od slovenskih centrov šolskih in obšolskih dejavnosti.

UČENCI 6. A IN B
OŠ Mokronog

TEDEN OTROKA V KRMELJU

Kaj bomo delali v tednu otroka v Krmelju? V ponedeljek bomo zaplesali s plesno šolo Bolero, učenci 6. razreda pa se bodo udeležili področnega prvenstva za oddajo Male sive celice. V torek se bomo pogovarjali o AIDS-u, o njem nam bo pripovedoval Tomaž Križnar. V sredo bomo imeli ob 16. uri s starši ustvarjalno delavnico "Mesto cvetja". Za mlajše učence bomo zaigrali igrico, s katero bomo predstavili Eptino slikanico Mesto cvetja. Otroke in starše bomo z igro opozorili na to, kako sivo, pusto in brezbarvno bi bilo mesto, če bi naenkrat ostalo brez cvetja. Zato bomo po končani predstavi imeli delavnico: v eni bomo izdelovali cvetje, v drugi pa bomo pred šolo zasadili nekaj dreves. V četrtek bomo pripravili ustvarjalno delavnico s starši in otroki iz vrtca in male šole. Ogledali si bomo tudi film V zraku, učenci nižje stopnje pa film Will. Ker Teden otroka poteka pod geslom "Da bi zmogel reči : Ne, hvala!", bomo pri vseh razrednih urah spregovorili o vprašanjih, povezanih z drogami, alkoholom, cigaretami, aidsom. Še to - ustvarjalne delavnice z nami pripravlja ga. Gusta Mirt.

MILANKA KLENOVŠEK, 5.r.
OŠ Krmelj

TELEVIZIJSKI SPORED

Televizija si pridržuje pravico do morebitnih sprememb sporedov!

ČETRTEK, 5. X.

SLOVENIJA 1

9.15 - 0.25 TELETEKST
9.30 VIDEO STRANI
10.00 TEDENSKI IZBOR
SNORČKI, amer. risana naniz., 13/13
10.25 UGANKE MED NITKAMI
10.45 ODKRIVANJE ZEMLJE, amer. izobraž. serija, 20/26
11.15 PO DOMAČE
13.00 POROČILA
15.15 TEDENSKI IZBOR
FRANČIŠEK AŠIŠKI 1 - DUH ASSISIJA
15.55 PRIMER PARAGON, švedska drama, 1/3
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
ŽIV ŽAV
18.00 SAMO ZA ŠALO, 2. epizoda angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 LINGO, TV IGRICA
19.13 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 PRIMER ZA DVA, nem.-avstij.-švic. naniz., 5/10
21.10 TEDNIK
21.55 NIKAR!, oddaja o prometu
22.05 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 ŽARIŠČE
22.55 SOVA
ALFRED HITCHCOCK VAM PREDSTAVLJA, amer. naniz., 11/22
SEVERNA OBZORJA, amer. naniz., 25/25

SLOVENIJA 2

12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 16.10 Tedenski izbor: Umetniki za svet; 16.20 Samo za šalo, 1. epizoda angl.naniz. - 16.45 Sova (ponov.): Noro zaljubljena, amer. naniz., 2/22; 17.15 Severna obzorja, amer. naniz., 24/25 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Znanje za znanje - 19.15 Tok, tok, kontaktna oddaja za mladostnike - 20.05 Večer pri... - 21.05 Oči kritike - 22.05 Sodnik Priest, amer. film (ČB) - 23.25 PEP v košarki (m) - 0.45 Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN

KANAL A

7.00 Video strani - 10.05 TV prodaja - 10.20 Luč svetlobe (ponov. 526. dela amer. nadalj.) - 11.10 Brlog (ponov. 10. dela špan. naniz.) - 10.40 Benny Hill (ponov. 19. dela angl. hum. naniz.) - 12.10 TV prodaja - 12.30 Video strani - 16.05 Vreme - 16.25 Dance sesion (ponov.) - 16.55 Drakula (9. del amer. naniz.) - 17.25 Sirene (ponov. 4. dela) - 18.15 Risanka - 19.00 Vreme - 19.10 Luč svetlobe (527. del amer. nadalj.) - 20.00 Vreme - 20.05 Danes (belg. film) - 22.20 Dežurna lekarna (45. del. špan. hum. naniz.) - 22.50 Magnetoskop (glas. oddaja) film) - 23.20 Vreme

HTV 1

7.40 TV spored - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezen (serija) - 12.40 Sledge Hammer (hum. serija) - 13.05 Svet narave (dok. serija) - 13.55 Kup laži (amer. film) - 15.35 Izobraževalni program - 16.30 Hrvaška danes - 17.30 Santa Barbara (serijski film) - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Dok. oddaja - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.15 Zabavni program 21.20 Ekran brez okvirja - 22.30 Moč denarja - 22.40 Dnevnik - 23.00 S sliko na sliko - 23.30 Sanje brez meja

HTV 2

16.25 Video strani - 16.40 TV koledar - 16.50 S sliko na sliko - 16.35 Dediščina (dok. film) - 18.30 Serija (5/6) - 19.15 Risanka - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.15 Dediščina (dok. film) - 21.10 Serijski film (6/6) - 22.20 Rešitev 911 (serija) - 23.00 Fluid expo

PETEK, 6. X.

SLOVENIJA 1

9.15 - 0.50 TELETEKST
9.30 VIDEO STRANI
10.05 TEDENSKI IZBOR
OTROCI ŠIRNEGA SVETA, amer. dok. naniz., 1/26
10.25 TRGATEV
10.40 ROKA ROCKA
11.40 BOJ ZA OBSTANEK, angl. dok. serija, 1/8
12.35 ZNANJE ZA ZNANJE
13.00 POROČILA
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI, 40. oddaja
17.25 HEATHCLIFF, risana serija, 5/21
18.00 SAMO ZA ŠALO, 3. epizoda angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 HUGO - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 VETER V MREŽI, slov. film
21.55 TURISTIČNA ODDAJA
22.15 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.35 ŽARIŠČE
22.55 SOVA
FRASIER, amer. naniz., 5/22
23.20 SABOTAŽA, amer. film (ČB)

SLOVENIJA 2

12.30 Video strani - 12.40 Tedenski izbor: Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN; 12.50 Učitelj, franc. nadalj., 1/4; 13.35 Omizje; 15.35 Osmi dan; 16.25 Samo za šalo, 2. del angl. naniz. - 16.50 Sova (ponov.): Alfred Hitchcock vam predstavlja (11/22); 17.15 Severna obzorja, amer. naniz., 25/25 - 18.00 Regionalni studio Koper - 18.45 Svetovni poslovni utrip, 3. oddaja - 19.15 Poglej me! - 20.05 Arhitektura na prelomu tisočletja, nem. dok. oddaja, 3/4 - 21.05 Zadnja mafijska poroka, amer. nadalj., 1/4 - 22.10 Koncert orkestra SF - 23.10 Umetniki za svet, ob 50. letnici OZN

KANAL A

7.00 Video strani - 10.05 TV prodaja - 10.20 Luč svetlobe (ponov. 527. dela amer. nadalj.) - 11.10 Drakula (ponov. 9. dela amer. naniž.) - 11.40 Magnetoskop (ponov.) - 12.30 Video strani - 17.25 TV prodaja - 17.40 Vreme - 17.45 Brlog (11. del špan. naniz.) - 18.15 Dežurna lekarna (ponov. 45. dela špan. naniz.) - 19.00 Vreme - 19.05 Risanka - 19.10 Luč svetlobe (528. del amer. nadalj.) - 20.05 To trapasto življenje (5. del amer. naniz.) - 20.55 Dama s kamelijami (amer. film) - 22.35 Vreme - 22.40 Danes (ponov. filma)

HTV 1

7.40 TV spored - 7.55 Poročila - 8.00 Dobro jutro - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezen (serija) - 12.45 Svet narave (dok. oddaja) - 13.35 Ropanje (amer. film) - 15.35 Izobraževalni program - 16.30 Hrvaška danes - 17.30 Santa Barbara (serijski film) - 18.15 Kolo sreče - 18.50 Turistični magazin - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.15 Dokumentarna serija - 20.50 Gasbena oddaja - 21.50 Split (dok. oddaja) - 22.35 Poročila - 22.55 S sliko na sliko - 23.25 "Little Cigars" (amer. film) - 0.55 Sanje brez meja

HTV 2

16.30 TV koledar - 16.40 S sliko na sliko - 17.25 Jazz - 18.30 Serija (6/6) - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.15 "Little Dorrit I. (brit. film) - 23.10 Cro pop rock

SOBOTA, 7. X.

SLOVENIJA 1

7.45 - 0.50 TELETEKST
8.00 VIDEO STRANI
8.20 TEDENSKI IZBOR:
RADOVEDNI TAČEK
8.40 UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI
8.55 V TEŽAVAH
9.05 GOSPOD MIMO IN GOSPODIČNA TA-PA-TA
9.40 FRIDA S SRCEM NA DLANI, 4. del norv. nadalj.
10.05 TOK, TOK, kontaktna oddaja za mladostnike
10.50 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
11.20 VINCENT IN JAZ, kan. film
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR:
VEČER PRI...
14.05 MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
14.20 TEDNIK
15.05 VETER V MREŽI, slov. film
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
MAJKEN, šved. nadalj., 1/3
18.00 BOJ ZA OBSTANEK, angl. poljudnoznan. serija, 2/8
18.50 HUGO - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
19.52 UTRIP
20.10 VESELE ZGODBE IZ ZAKONSKEGA ŽIVLJENJA - OTROK NI NIČ NAREDIL, 1/5
21.10 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 1/13
21.50 OZARE
22.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT
22.25 GRACE NA UDARU, amer. naniz., 5/26
22.50 ZAPUSTITE MOJEGA MOŽA, PROSIM, avstral. film
0.30 SOVA
TIČEK VRAŽIČEK, angl. animirana serija, 6/13

SLOVENIJA 2

7.50 Video strani - 8.00 Euronews - 9.00 Mojstri, 5. oddaja - 10.00 Festival Radovljica - 11.00 Tedenski izbor: Primer za dva (ponov.); 12.00 Turistična oddaja; 12.15 Samo za šalo, 3. del. angl. naniz. - 12.45 Sova (ponov.): Frasier, amer. naniz., 5/22; 13.10 Videošpon - 14.25 Euronews - 17.00 Športna sobota - 18.30 Henček - 30 let, 2. del - 19.15 Karaoke - 20.10 Festival narečne popevke, perenos - 21.05 Od tod do raja, amer. film - 22.50 Smeh je zlato zrno sreče, dok. oddaja - 23.45 Sobotna noč

KANAL A

7.00 Video strani - 8.05 TV prodaja - 8.20 Kaličopko (ponov. otroške oddaje) - 9.20 Otok zakladov (risani rilm) - 10.15 Imamo jih radi (ponov. oddaje o živalih) - 11000.45 Kino, kino, kino (ponov. oddaje o filmu) - 11.35 Večni krog (ponov. oddaje o astrologiji) - 12.25 Video strani - 16.40 Vreme - 17.00 Splošna praksa (ponov. 41. dela avstral naniz.) - 17.55 Klic divjine (ponov. 2. dela nem. naniz.) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Kaj ima ljubezen s tem (dok. oddaja) - 20.00 Vreme - 20.05 Splošna praksa (42. del avstral. naniz.) - 21.00 Colette (amer.-franc.-nem. film) - 22.30 Vreme - 22.35 Dama s kamelijami (ponov. filma) - 0.35 Erotični film

HTV 1

8.20 TV spored - 8.35 Poročila - 8.40 Fantomski jezdec (avstral. film) - 10.30 Program za otroke in mladino - 12.00 Poročila - 12.15 Ljubezen (serija) - 12.45 Dokumentarna oddaja - 13.15 Glasba - 14.15 Animirani film - 15.45 Poročila - 15.55 Standardni in latinskoameriški plesi - 16.35 Poirot (angl. naniz.) - 17.30 Prizma - 18.30 Televizija o televiziji - 19.15 V začetku je bila Beseda - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.15 Ameriški film - 21.55 Glasbena oddaja - 22.40 Dnevnik - 23.00 S sliko na sliko - 23.30 Sanje brez meja

HTV 2

16.30 TV koledar - 16.40 S sliko na sliko - 17.25 Brazilska trilogija (dok. oddaja) - 18.15 Ekran brez okvirja - 19.30 Dnevnik, vreme šport - 20.15 Korak za korakom (hum. serija) - 20.40 Latinica - 22.15 Šport - 22.25 Nočna izmena: Severna obzorja (serija); Črna kača (hum. serija) - 0.00 Ameriški film

NEDELJA, 8. X.

SLOVENIJA 1

7.15 - 0.20 TELETEKST
7.30 VIDEO STRANI
8.40 OTROŠKI PROGRAM
ŽIV ŽAV
9.25 ČEBELICA MAJA
9.50 ARABELA SE VRAČA, češka nadalj., 25/26
10.20 MAJKEN, ponov. šved. nadalj., 1/3
11.05 GRACE NA UDARU, ponov. amer. naniz., 5/26
11.30 OBZORJE DUHA
12.00 SVET DIVJIH ŽIVALI, angl. poljudnoznan. serija, 14/16
12.30 LJUDJE IN ZEMLJA
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
KARAOKE
14.00 ZA TV KAMERO
14.25 POLICISTI S SRCEM, avstral. naniz., 9/26
15.15 DR. JECKILL IN SESTRA HYDE, angl. film
17.00 DNEVNIK 1
17.10 PO DOMAČE
18.53 HUGO - TV IGRICA
19.05 RISANKA
19.18 LOTO
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
19.52 ZRCALO TEDNA
20.10 NEDELJSKIH 60
21.15 VELIKE DAME STRIPTIZA, belg. dok. oddaja
22.10 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.25 SOVA:
MOŽ Z MASKO, nem. nadalj., 1/4
MED VRSTICAMI ZAKONA, angl. naniz., 1/10

SLOVENIJA 2

Opomba: Kolumbija: SP v kolesarstvu 13.05 do 13.50; Sabae: SP v gimnastiki 13.50 do 16.05; Barcelona: VN Evrope v motociklizmu 16.05 do 17.05; Goli šport (dok. film) 17.05 do 17.55; Velenje: Rokomet 17.55 do 19.15
7.50 Video strani - 8.00 Naša pesem, 6. oddaja - 8.35 Tedenski izbor: Poglej me!; 9.20 V vrtincu; 11.00 Koncert orkestra SF; 11.10 Zadnja mafijska poroka, amer. nadalj., 1/4; 12.10 Vesele zgodbe iz zakonskega življenja - Otrok ni nič naredil, 1/5 - 13.05 Športna nedelja - 19.20 Lahkih nog naokrog - 20.10 Biblija - 20.40 Njen alibi, amer. film - 22.10 Poglej in zadeni - 23.10 Športni pregled

KANAL A

8.10 Risani film - 9.00 Kaličopko (otroška oddaja) - 10.00 Muppet show, 4. del - 10.30 Imamo jih radi (oddaja o živalih) - 11.15 Epikurejske zgodbe (oddaja o slov. gostilnah) - 11.30 Zametne vrtnice (glas. čestitke B. Kopitarja) - 12.20 Video strani - 16.00 Vreme - 16.05 Muppet show (ponov.)- 16.35 Karma (oddaja o duhov.) - 17.40 Wynton Marsails (dok. oddaja) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Burleska - 20.00 Vreme - 20.05 Klic divjine (3. del nem. naniz.) - 20.55 Kino, kino, kino (oddaja o filmu) - 21.30 Igra brez konca (1. del angl. filma) - 22.20 Vreme - 22.25 Colette (ponov. filma)

PONEDELJEK, 9. X.

SLOVENIJA 1

9.15 - 0.10 TELETEKST
9.30 VIDEO STRANI
10.00 MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
10.15 TEDENSKI IZBOR
KAPITAN POWER, amer. naniz., 16/22
10.40 SVETOVNI POSLOVNI UTRIP, poslovna oddaja, 3. del
11.10 ZDRAVJE NAŠE NAJVEČJE BOGASTVO
11.15 OD TOD DO RAJA, amer. film
13.00 POROČILA
13.05 ŠPORTNI PREGLED, ponov.
15.50 OBZORJE DUHA
16.20 DOBER DAN, KOROŠKA
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
RADOVEDNI TAČEK
17.25 FRIDA S SRCEM NA DLANI, 5. del norv. nadalj.
18.00 SIMPSONOVI, amer. naniz., 1/48
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 ABC - ITD., TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.18 ŽREBANJE 3 X 3
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 KAREL VELIKI, franc. nadalj., 1/5
21.00 TELEVIZIJSKA KONFERENCA
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.20 ŽARIŠČE
22.40 SOVA:
SEINFELD, amer. naniz., 15/18
MED VRSTICAMI ZAKONA, angl. naniz., 2/10

SLOVENIJA 2

Opomba: Sabae: SP v gimnastiki 13.25 do 14.55
12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.45 Tedenski izbor: Umetniki za svet; 14.55 Zrcalo tedna; 15.20 Nedeljskih 60 - 16.20 Rdeči alarm, franc. nadalj., 1/4 - 17.10 Sova: Med vrsticami zakona, angl. naniz., 1/10 - 18.00 Regionalni studio Maribor - 18.45 Že veste - 19.00 Sedma steza - 20.05 Gospodarska oddaja - 20.55 Primer Paragon, šved. drama, 2/3 - 21.50 Studio City - 23.00 Brane Rončel izza odra - 0.30 Umetniki za svet (ob 50. letnici OZN)

KANAL A

7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 528. dela) - 11.15 Brlog (ponov. 11. dela) - 11.45 Žametne vrtnice (ponov.) - 12.35 TV prodaja - 12.50 Video strani - 16.40 Drakula (10. del amer. naniz.) - 17.10 To trapasto življenje (ponov. 5. dela) - 18.00 Košarkarsko prvenstvo prve lige - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (529. del amer. nadalj.) - 20.00 Zlata dekleta (6. del. amer. hum. naniz.) - 20.30 Veliki posel (amer. film) - 22.05 Rodeo (glas. oddaja) - 23.00 Novice - 23.05 TV prodaja

TOREK, 10. X.

SLOVENIJA 1

9.45 - 0.20 TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.20 TEDENSKI IZBOR
JAJCE, lutkovna igrica
10.45 EN DAN V ŽIVLJENJU HIŠE NASPROT SONCA
11.15 NJEN ALIBI, amer. film
12.45 ŽE VESTE
13.00 POROČILA
13.05 TEDENSKI IZBOR
SEDMA STEZA
SOBOTNA NOČ, ponov.
16.20 MOSTOVI
17.00 DNEVNIK
17.10 OTROŠKI PROGRAM
ARABELA SE VRAČA, češka nadalj., 26/26
17.40 MOJ NAJUSPEŠNEJŠI PRIMER
18.00 SAMO ZA ŠALO, 4. del angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 ABC - ITD., TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 UČITELJ, franc. nadalj., 2/24
21.00 OSMI DAN
22.00 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.20 ŽARIŠČE
22.40 POSLOVNA BORZA
22.50 SOVA
KO SE SRCA VNAMEJO, amer. naniz., 1/20
MED VRSTICAMI ZAKONA, angl. naniz., 3/10

SLOVENIJA 2

Opomba: Sabae: SP v gimnastiki 12.35 do 14.05
12.00 Video strani - 12.25 Tedenski izbor: Umetniki za svet; 14.05 Malo angleščine, prosim; 14.20 Velike dame striptiza, belg. dok. oddaja; 15.10 Studio City; 16.20 Simpsonovi, amer. naniz., 1/48 - 16.45 Sova (ponov.): Seinfeld, amer. naniz., 15/18; 17.10 Med vrsticami zakona, angl. naniz., 2/10 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Iz življenja za življenje - 19.15 Videošpon - 20.05 Po sledeh napredka - 20.55 Roka rocka - 21.55 Sončna pesem, 2. oddaja - 22.25 Svet poroča - 22.55 Druga Evropa, angl. dok. nadalj., 2/6 - 23.50 Umetniki za svet

KANAL A

7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 529. dela amer. nadalj.) - 11.15 Drakula (ponov. 10. dela amer. naniz.) - 11.45 Državnik novega kova (ponov. 3. dela angl. naniz.) - 12.15 TV prodaja - 12.35 Video strani - 16.55 Brlog (12. del špan. naniz.) - 17.25 Rodeo (ponov. glas.oddaje) - 18.20 Risana serija - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (530. del amer. nadalj.) - 20.00 Hermanova glava (6. del. amer. naniz.) - 20.30 Zgodovina amer. podjetništva (dok. serija) - 21.00 Maručini kristali (vedeževanje v živo) - 21.30 Državnik novega kova (4. del angl. naniz.) - 22.00 Živeti danes (dok. oddaja) - 22.30 Benny Hill (20. del angl. hum. naniz.) - 23.00 Novice - 23.05 TV prodaja

SREDA, 11. X.

SLOVENIJA 1

9.45 - 0.25 TELETEKST
10.00 VIDEO STRANI
10.15 TEDENSKI IZBOR
COBI IN PRIJATELJI, špan. risana serija, 5/13
10.40 ARHITEKTURA NA PRELOMU TISOČLETJA, nem. dok. serija, 3/4
11.40 IZ ŽIVLJENJA ZA ŽIVLJENJE
12.05 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, angl. dok. serija, 1/13
12.30 ALPE-DONAVA-JADRAN
13.00 POROČILA
16.20 BIBLIJA
17.00 DNEVNIK 1
17.10 OTROŠKI PROGRAM
18.00 SAMO ZA ŠALO, 5. del angl. naniz.
18.30 UMETNIKI ZA SVET
18.45 LINGO - TV IGRICA
19.10 RISANKA
19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
20.05 FORUM
20.25 FILM TEDNA:
SPOL ZVEZD, kan. film
22.15 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
22.35 ŽARIŠČE
22.55 SOVA
NORO ZALJUBLJENA, amer. naniz., 3/22
MED VRSTICAMI ZAKONA, angl. naniz., 4/10

SLOVENIJA 2

Opomba: Celje: KF v košarki 19.25 do 21.00; Ljubljana: KZ v nogometu 21.00 do 22.40
12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 14.15 Umetniki za svet - 14.25 Zgodbe iz školjke - 14.55 Tedenski izbor: Karel Veliki, fran. serija, 1/5; 15.45 Samo za šalo, 4. del angl. naniz. - 16.10 Sova (ponov.): Ko se srca vnamejo, amer. naniz., 1/20; 16.35 Med vrsticami zakona, amer. naniz., 3/10 - 17.25 RPL - Studio Luwigana - 18.10 Odkrivanje zemlje, amer. izobr. serija, 21/26 - 18.40 V vrtincu - 19.25 Športna sreda - 22.40 Omizje - 0.40 Umetniki za svet (ob 50. letnici OZN)

KANAL A

7.00 Video strani - 10.10 TV prodaja - 10.25 Luč svetlobe (ponov. 530. dela) - 11.15 Brlog (ponov. 12. dela špan. naniz.) - 11.45 Benny Hill (ponov. 20. dela angl. hum. naniz.) - 12.20 TV prodaja - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 17.30 TV prodaja - 17.45 Drakula (11. del amer. naniz.) - 18.15 Zgodovina amer. podjetništva (ponov.) - 19.00 Novice - 19.10 Luč svetlobe (531. del) - 20.00 Sirene (5. del amer. naniz.) - 20.50 Unpato - 21.55 Dance session (oddaja o plesu) - 22.30 Benny Hill (21. del angl. hum. naniz.) - 23.00 Novice - 23.05 Epikurejske zgodbe (ponov. oddaje o slov. gostilnah) - 23.20 TV prodaja

DOLENJSKE IN BELE KRAJINE
STUdio
103.0 MHz

ČETRTEK

4.30 - 8.00 Jutranji spored – 8.00 Napoved –11.00 Avtotimes – 12.00 BBC, osmrtnice –12.15 - 13.00 NZ želje – 13.30 Vreme in mi – 4.00 - 15.00 Zabavne želje – 15.30 Dogodki in odmevi – 17.30 Planinski kotiček – 18.20 Kronika – 19.30 - 24.00 Kinetoskop, Altergodba

PETEK

4.30 - 8.00 Jutranji spored – 8.00 Napoved – 12.00 BBC, osmrtnice –12.15 - 13.00 NZ želje – 14.00 - 15.00 Zabavne želje – 15.30 Do-godki in odmevi – 18.20 Kronika – 19.30 - 24.00 Večerni program

SOBOTA

6.00 Začetek, horoskop – 8.30 Glasba je življenje – 10.00 Kuharski recept – 11.00 Evropa ta teden – 11.45 Na sončni in senčni strani Gorjancev – 12.00 BBC, osmrtnice – 12.15 -13.00 NZ želje – 13.30 Čestitke – 14.00-15.00 Zabavne želje – 15.30 Dogodki in odmevi – 17.30 Voluhar ekspres – 18.20 Kronika – 19.30 - 24.00 Večerni program

NEDELJA

6.00 Začetek – 7.45 Horoskop – 8.00 Duhovna misel – 8.30 Kmetijska oddaja – 11.00 Mali oglasi – 12.30 Čestitke – 19.00 Glas evangelija – 19.30 - 24.00 Večerni program (ob 21.30 Dee Jay Time)

PONEDELJEK

4.30 - 8.00 Jutranji spored – 8.00 Napoved, priložnostne oddaje – 12.00 BBC, osmrtnice –12.15 - 13.00 NZ želje – 14.00 - 15.00 Zabavne želje – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.15 - 17.00 Lestvica NZ glasbe – 17.30 Zdravstvena oddaja – 18.20 Kronika – 19.30 - 24.00 Rezerviran čas

TOREK

4.30 - 8.00 Jutranji spored – 8.00 Napoved – 8.30 Svetovalna oddaja – 12.00 BBC, osmrtnice – 12.15 - 13.00 NZ želje – 14.00 - 15.00 Zabavne želje – 15.30 Dogodki in odmevi – 17.30 Lestvica 3.3.3 – 18.20 Kronika – 19.30 - 24.00 Telefonske zabavne želje

SREDA

4.30 - 8.00 Jutranji spored – 8.00 Napoved – 8.30 Kulturni kažipot – 12.00 BBC, osmrtnice – 12.15 - 13.00 NZ želje – 14.00 - 15.00 Zabavne želje – 15.30 Dogodki in odmevi – 16.30 Čestitke – 18.20 Kronika – 19.30 - 24.00 Telefonske NZ želje

RADIO SRAKA 94,6 MHz

ČETRTEK, 5.10.

5.30 Domača glasba – 6.45 Kmetijski nasveti – 9.00 Poročila in 11.00 Poročila – 12.00 Obvestila, osmrtnice – 12.30 Mali oglasi – 15.00 Poročila – 17.00 Oddaja za podjetnike –18.00 Poročila – 18.30 Otroška oddaja – 20.00 Rockovski sprehod – 23.00 Ploščati vrhovi

PETEK, 6.10.

5.30 Domača glasba – 6.45 Kmetijski nasveti – 9.00 in 11.00 Poročila – 12.00 Obvestila, osmrtnice – 12.30 Mali oglasi – 15.00 Poročila – 15.30 Grmski vulkan – 17.00 Srakin TV izbor – 18.00 Poročila in ego tripi sodelavcev radia – 20.00 Večer z evergreeni – 22.00 Kviz z evergreeni – 24.00 Nočni skok

SOBOTA, 7.10.

5.30 Dobro jutro – 6.45 Kmetijski nasveti – 8.00 Dan občine Trebnje – 8.30 Viža dneva – 9.00 Poročila – 9.15 Praktični kotiček – 10.00 Gospodinje sprašujejo, Helena Mrzlikar odgovarja – 11.00 Poročila – 12.00 Obvestila, osmrtnice – 13.00 Mali oglasi – 15.00 Poročila – 16.00 Gost: vokalni kvartet Stična – 17.00 Sraka ima dolgi rep – 18.00 Poročila – 18.10 Obisk – 21.00 Sobotna super vese-lica – 1.00 Polke, valčki in popevke

NEDELJA, 8.10.

8.00 Dobro jutro – 9.00 Poročila – 9.30 Kmetijska oddaja –10.00 Mali oglasi – 11.00 Poročila –11.05 Vinogradniška oddaja – 12.00 Čestitke, mali oglasi in domača glasba – 15.00 Poročila – 16.00 Nagradni kviz – 18.00 Poročila – 20.00 Cinca Marinca

VETER V MREŽI ZA OBLETNICO NOVOMEŠKE POMLADI

Jutri, 6. oktobra, bo ob 20.05 na 1. programu televizije Slovenija na sporedu slovenski celovečerni barvni film Veter v mreži. Film je leta 1989 posnel nvomeški režiser Filip Robar-Dorin, na spored televizije pa je uvrščen v počastitev 75. obletnice novomeške pomladi, kulturnih dogodkov, ki so letá 1920 zapisali Novo mesto kot kraj dogajanja slovenske avantgarde. V film se prepletajo dogodki ob novomeški pomladi s tematiko iz romana Novo mesto Mirana Jarca.

DOLENJSKI LIST

VEDEŽEVANJE ASTROLOGIJA
Vse, kar želite zvedeti o sebi in svoji prihodnosti.
Zaupajte najboljšim!
090/41-29 Kontakt v živo 0.5min 65 SIT+pd

RADIO 104.5 105.9 107.3 107.5 91.2 OGNJIŠČE
tel. 152-11-26 fax. 152-13-62

DESET DOMAČIH

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado **Jožetu Plantanu iz Koroške vasi.** Nagrajencu čestitamo!

Lestvica, ki je na sporedu vsak ponedeljek od 16.15 do 17. ure, je ta teden takšna:

1 (2) Nagelj polka - ANS. NAGELJ
2 (4) Pojte zvonovi - BRATJE POLJANŠEK
3 (2) Zakonska barka - ANS. STOPAR
4 (3) Franc Poslanc - ANS. PETRA FINKA
5 (5) Kupil sem konjiča - ANS. RUBIN
6 (7) Ajdov cvet - ANS. TONIJA VERDERBERJA
7 (9) Henčkovih 30 - ANSAMBEL HENČEK
8 (6) Te tvoje črne oči - FANTJE Z VSEH VETROV
9 (8) Poštar - IGOR IN ZLATI ZVOKI
10 (-) Vinska trta - TERCET ANS. SLOVENIJA

Predlog za prihodnji teden: Če ženska nosi hlače - ANS. MIRA KLINCA

KUPON ŠT. 40

Glasujem za: _____

Moj naslov: _____

_____

Kupone pošljite na naslov: **Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto**

Družina Paič in predstavniki Forda med kulturnim programom (Foto: Majda Luzar)

Ford tudi v Novem mestu

V Novem mestu odprli prvo pooblaščeno prodajalno in servis za Fordova vozila v dolenjski prestolnici

NOVO MESTO - Slovesnosti z bogatim kulturnim programom ob otvoritvi prodajno-servisnega centra Ford Paič so prisostvovali najuglednejši predstavniki Fordovega koncerna, direktor za vzhodno in centralno Evropo Larsen Bloom in generalni direktor Summit motorsa Pavel Noč. Kot je dejal g. Bloom, je to njegov drugi obisk v Sloveniji, da naše države ne pozna prav dobro, je pa zadovoljen z našo ekonomijo in tržnimi rezultati in da se glede na novo Fordovo strategijo, imenovano Ford 2000, Paičev center odpira o pravem času. Zagotovil je, da bo Ford skupaj z generalnim uvoznikom Summit motorsom zgradil v tem prostoru še obširnejšo servisno prodajno mrežo, zagotovil nižjo lastno ceno in kvalitetne ter učinkovite prodajne in servisne storitve. Novomeški prodajni servisni salon je samo še korak v seriji rastoče slovenske uvozniške strategije in izvrstni prodajni rezultati Slavka Paiča in njegove družine potrditev, da smo v Fordu na pravi poti. Generalni direktor Summit motorsa Pavel Noč je poudaril, da se zavedajo prisotnosti največjega avtomobilskega mogotca Revoza v Novem mestu in da se morajo prav zaradi tega pri Fordu še posebej truditi s celovito in kvaliteno ponudbo.

O Paičevih začetkih in razvoju je spregovorila ena prvih njegovih strank - Marjan Hladnik, ki je dejal, da so dobri poslovni uspehi družinskega podjetja Paič rezultat vztrajnosti, sposobnosti in kvalitete.

Kako zdravo vodo pijemo?

V Termotehniki dnevi zdrave pitne vode

NOVO MESTO - Ni naključje, da so se v Termotehniki odločili za sodelovanje z ljubljanskim podjetjem Chemo, izdelovalcem različnih vrst vodnih filtrov, ki z vode odstranijo vse zdravju škodljive snovi, kajti nekoč največji industrijski mlin na Dolenjskem, v katerem posluje podjetje Termotehnika, stoji dobesedno na vodi. In ker v tem podjetju poleg prodaje skrbijo za redne izobraževalne programe in ozaveščanje prebivalstva po zdravem načinu življenja, so se takoj, ko so ugotovili stopnjo onesnaženost pitne vode, povezali z dobavitelji prečiščevalnih vodnih filtrov in od zamisli do projekta je pretekel le slab mesec.

Direktor Jože Papež je povedal, da je voda iz našega okolja že dodobra načeta in distribucijski sistemi dotrajani, zato je skrajni čas, da sami poskrbimo za svoje zdravje. Pitju je namenjeno zanemarljivo malo vode in z minimalnimi stroški si lahko zdaj privoščimo čisto vodo, le priti nam mora v zavest, kako pomembna je zdrava voda za naš organizem. Če bi vedeli, koliko strupov se dan za dnem nalaga v našem telesu, ki počasi toda vztrajno načenjajo naše zdravje, ne bi niti hip oklevali z vgradnjo vodnih filtrov. Neočiščena in trda voda je vzrok tudi pogostim okvaram gospodinjskih strojev, kar bi z nezahtevno vgradnjo filtrov lahko preprečili. Poseben poudarek je na dnevih zdrave vode namenjem prav izobraževanju upravljalcev in vzdrževalcev parnih in toplovodnih ogrevanj, kjer lahko s pravilnim ravnanjem podaljšamo življenjsko dobo naprav. Termotehnika je eno redkih podjetij, ki z vsakoletnimi prispevki pomaga pri očiščevanju reke Krke ter v svojo ponudbo poleg prodaje enakovredno uvršča tudi svetovanja in izobraževalne programe ter tako dokazuje, da je res več kot trgovina.

MAJDA LUZAR

Nova HYUNDAI LANTRA

že od 24.700 DEM

Predstavitev nove LANTRE bo v ponedeljek, 9. oktobra, v Kandijski 14, Novo mesto in v torek, 15. oktobra, CKŽ 51 v Krškem

Zastopstvo in prodaja

EMINENT d.o.o.

Novo mesto, tel.: 068/323-902, 28-950
Krško, tel.: 0608/22-950, Črnomelj, tel.: 068/51-379, 51-378

Vse interesente za pridobitev ugodnih kreditov obveščamo, da je Stanovanjski sklad Republike Slovenije objavil razpis za pridobitev dolgoročnih stanovanjskih posojil za nakup starih stanovanj in rekonstrukcij.
Vse informacije lahko dobite osebno na sedežu Stanovanjskega sklada Republike Slovenije v Ljubljani na Poljanski cesti 31 ali na telefonskih številkah (061) 17-10-500, 17-10-516, 17-10-517, 17-10-518, 17-10-519, 17-10-553 in 17-10-554.

KAKOVOST 2000 d.o.o.

Prvo specializirano podjetje na Dolenjskem in v Beli krajini za:

- izgradnjo sistemov kakovosti po zahtevah mednarodnih standardov ISO-9000 /9001, 9002 ali 9003/
- presojo /auditiranje/ sistemov kakovosti
- izobraževanje iz področja upravljanja kakovosti

POKLIČITE NAS, POMAGALI VAM BOMO!

68000 NOVO MESTO
Tavčarjeva 2
tel./fax.: 068/341-111

krka

MERCATOR — Kmetijska zadruga KRKA, z.o.o
Novo mesto
Rozmanova ulica 10
68000 Novo mesto

Po sklepu upravnega odbora razpisuje prosto delovno mesto

direktor komercialnega sektorja — delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

Poleg splošnih pogojev po zakonu morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:
— da imajo najmanj VI. stopnjo šolske izobrazbe komercialne, ekonomske ali kmetijske smeri,
— da imajo 4 leta delovnih izkušenj na področju vodenja poslov komerciale.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Kandidati naj pisne prijave z dokazili o končani šolski izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo na gornji naslov v 15 dneh po objavi.
O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem roku za vložitev prijav.

Mercator - KZ Krka, z.o.o., Novo mesto

Tanin

TANIN iz Sevnice ponovno odkupuje LES PRAVEGA KOSTANJA.
Les vam tudi posekajo.
***Informacije po telefonu* 0608/41-349.**

OKULISTIČNI PREGLEDI v OPTIKI M v Metliki

- **pregledi oči in določitev dioptrije našega zdravnika okulista**
- **domači in uvoženi okvirji**
- **vse vrste domačih in tujih specialnih stekel**

Optika M
Naselje B. Kidriča, Metlika
tel. (068) 58-345

MONTANA d.o.o.
Celovška 135, Ljubljana
tel.: (061) 159-30-30
Mobitel: (0609) 615-648
Delovni čas: 9.00 - 17.00

FIAT OPEL SEAT AUDI

UNO 3V FIRE, temna stekla, kat.	93	11.690
UNO 3V FIRE, temna stekla, kat.	94	12.690
UNO 1.0 3V START, temna stekla, kat.	94	12.990
TIPO 1.4 5V, alarm, meglenke, radio, t. stekla, katalizator	93	15.990
TIPO 1.4 3V, ABS, servo, nastavljiv sedež, el. stekla, t. stekla, klop 1/3	93	18.490
TIPO 1.6 5V, ABS, air bag, servo, el. šibedah, c.z., el. stekla, t. stekla	94	21.490
TIPO 1.9 TD GT 5V, servo, c.z., alarm, meglenke, el. stekla, t. stekla	92	17.490
TIPO 1.9 TD GT 5V, klima, servo, c.z., alarm, meglenke, el. stekla	93	18.990
TEMPRA 1.4 L, centralno z., metalic, alarm, el. stekla	93	16.990
TEMPRA 1.4 SX, klima, servo, alarm, meglenke, c.z. el. ogled., el. stekl.	92	17.490
TEMPRA 1.9 DIESEL SX, el. stekla, alarm, servo, meglenke, el. ogled.	92	17.490
TEMPRA 1.6 SX, klima, servo, meglenke, el. stekla, radio, el. ogled.	92	17.990
TEMPRA 1.9 TD SX, klima, servo, alarm, meglenke, el. ogled.	93	19.990
FIAT COUPE 2.0 16V TURBO plus kompletna max. oprema	94	40.990
FIORINO PANORAMA 1.7 DIESEL, 6 sedežev	92	44.990
LANCIA DEDRA 1.8, ABS, servo, klima, meglenke, el. stekla, c.z.	92	20.490
LANCIA DEDRA 2.0, el. stekla, cent. zak., servo, ABS, klima, meglenke	93	22.490
LANCIA DEDRA 2.0 TD, max. oprema, klima, ABS, servo volan, el. stek.	92	21.490
OPEL CORSA 1.2 SWING, 2 x air bag., c.z., el. stekla, 6 zvoč. ojač.	95	17.990
OPEL ASTRA 1.4 GLS 5V, klima, c.z., meglenke, daljinsko, el. stekla	93	18.990
OPEL ASTRA 1.4 GL 5V, el. stekla, c.z. air bag, model 95, koda	94	21.990
OPEL OMEGA 2.4 CD, ABS, servo, lita platišča, računalnik, c.z., t. stekla, el. ogled.-gretje, klop 1/3, reg. do 29.9.95	90	18.490
SEAT TOLEDO 1.8 GI.X, servo, c.z. 4x el. stekla, klima, alarm, radio, volan in sedež nastavljiv po višini, naslon za roko, klop 1/3, meglenke	94	23.990
AUDI 100 2.3 E, AUTOMATIK, el. šibedah, ABS, servo, el. ogled.	92	26.990
RENAULT 18, registriran do 8/96	86	5.500
MERCEDES 300 D, t.s, c.z., servo, radio, ABS, violet m., reg. do 8/96	91	45.000
GOLF 1.9 TD, 5V, klima, metalik, alarm, el. ogled., t. stekla	92	23.990

VOZILA NA ZALOGI - PLAČAJ - ODPELJI
MOŽNOST PLAČILA S KREDITOM ALI KREDITNO KARTICO LB, CENE SO V DEM, DO REGISTRACIJE, PLAČJIVE V SIT PO TEČAJU LB d.d.

VI NAM – MI VAM

oglas na kratko s pošto po ☎ 068/323-610 ali 0609/623-116

poceni objavo v DOLENJSKEM LISTU

WEBASTO – EBERSPÄCHER	Grelniki kamionskih kabin. Prodaja, montaža, servis: OMNIA TRADE, s.p., Ljubljana, Cesta ljubljanske brigade 23 ☎ 061/159-76-08
RAČKA, d.o.o. – za vaš računalnik	Za računalnike, za vse, kar potrebujete za računalnike in za popravila računalnikov je pravi naslov: Račka, d.o.o., Novo mesto, Rozmanova 34 ☎ 068/321-355
MANA, turistična agencija	Letovanja in izlete na vseh koncih sveta za vas pripravlja turistična agencija Mana, Novo mesto, Kandijska 30. ☎ 068/321-115
DENAR – posodimo vam ga!	Nudimo ugodna gotovinska posojila za občane. Garancija: čeki tekočega računa! ☎ 068/26-749
Oglas do oglasa – USPEH!	**Oglaševanje v Dolenjskem listu je zadetek v polno!** Najkrajša in najcenejša pot do oglasa in uspeha je oglasna rubrika **Vi nam – mi vam.** 1 cm oglasa v treh stolpcih stane samo 4.500 tolarjev. Naročila sprejemamo po pošti, ☎ 068/323-610 in mobitelu 0609/623-116.

DOLENJSKI LIST

Tradicionalna oblika. Jeep Ameriška legenda. Simbol svobode.

WRANGLER: ZA MODERNE KAVBOJE

Babič Evald, Tovarniška 7, Krško, tel. (0608)21 307

TERMOTEHNIKA, p.o.
Novo mesto, Mlinarska pot 17
tel.: (068) 322-550, faks: (068) 322-050

V SODELOVANJU S

Chemo, d.d.
Ljubljana, Maistrova 10

VAS VABI NA

DNEVE ZDRAVE PITNE VODE

OD SREDE, 4. OKTOBRA, DO PETKA, 6. OKTOBRA 1995
V PRODAJALNI TERMOTEHNIKE, MLINARSKA POT 17 V NOVEM MESTU, OD 9. DO 18. URE

Obiščite nas na dnevih zdrave pitne vode od 4. do 6. oktobra v Termotehniki v Novem mestu. Pokazali vam bomo, kakšno vodo pijete in tudi kakšno lahko pijete, vi in vaši otroci.

Za vse proizvode iz družine "KRISTAL" v dneh zdrave pitne vode 10-odstotni popust, od 4. do 30. oktobra pa 5-odstotni popust.

Silan DOLENJSKA NEPREMIČNINE

PREMAKNIMO SKUPAJ

PONUDBA TEDNA

H 101 — MIRNA, prodamo enonadstropno hišo, parcela 3200 m²
H 103 — ČRNC pri Čateških toplicah, enonadstropna hiša
H 104 — REBER pri Žužemberku, kmečka hiša z gospodarskim poslopjem, parc. 1400 m²
H 105 — NOVO MESTO, Smrečnikova ulica, stanovanjska hiša, parcela 11 arov
H 106 — SODJI VRH, Bela krajina, starejšo hišico primerno za vikend prodamo

Stan 101 — TREBNJE, 1 SS 36 m², center

K 101 — Kmetija pri Trebnjem, 20 ha površin, opremljena, možnost kmečkega in lovskega turizma, prodamo
K 102 — Radohova vas — Veliki Gaber, kmetijo 21 ha zemlje + 10 ha gozda
Z 101 — Starejša zidanica v okolici Trebnjega, 60 arov, 500 trt burgundca in silvanca, prodamo — zelo ugodno

ParcK — Kmetijsko parcelo, njiva, 31 arov, Herinja vas
ParcG — Gozd, 1.60 ha, Mokronog

P 101 — Hiša-gostilna ob magistralni cesti v Beli krajini — prodamo
P 102 — Poslovni prostori, Krško — najem
P 103 — Prostori, primerni za različne dejavnosti — Uršna sela
P 104 — Stanovanjsko-poslovni objekt v samem centru Šmarjete, 135 m² — stanovanjske površine, 260 m² — poslovnih površin (možnost gostinsko turistične dejavnosti) — zelo ugodno

Delovni čas od 8. do 18. ure ob delavnikih in od 8. do 13 ure ob sobotah
Glavni trg 22, Novo mesto, tel.: 068 321 640, telefaks: 068 21 852

KARATE CLUB NOVO MESTO

W. M. M. A. F. E.V.
WORLD MODERN MARTIAL ARTS FEDERATION
WELTVEREINIGUNG DER MODERNEN KAMPSPORTARTEN
DACHVERBAND FÜR MODERNEN KARATE SPORT SEMI-FULL CONTACT
KICK BOXING KUNG FU-FORMEN WAFFEN SELBSTVERTEIDIGUNG ETC
SPORT- UND FITNESS-CENTER SPORTNA DVORANA MAROF P.P. 31, NOVO MESTO

KARATE

ŠPORT ZDRAVJE REKREACIJA

- vpis novih članov
- program obrambe in zaščite
- program hitre psihofizične transformacije
- začetni in nadaljevalni program
- zdravniška kontrola
- tekmovalni in demonstracijski program
- individualni trening

Vsak delovnik od 18. do 20. ure v telovadnici novomeške gimnazije.

Treninge vodi mojster športa Šemso Šehič — ŠESTI DAN

PIONIR

GRADBENO INDUSTRIJSKO PODJETJE »PIONIR«, Novo mesto, p.o.

razpisuje prosto delovno mesto

»RAČUNOVODJA PODJETJA«

Od kandidatov pričakujemo, da imajo:
— visoko, višjo ali srednjo izobrazbo ekonomske smeri
— delovne izkušnje na podobnih delovnih mestih
— vodstvene, komunikativne in kreativne sposobnosti
— da so usposobljeni za delo na PC računalniku

Pisne ponudbe z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema kadrovski oddelek GIP »PIONIR« Novo mesto, Kočevarjeva 4, 8 dni po objavi razpisa.
Kandidat bo sprejet v delovno razmerje za nedoločen čas s pogojem 3-mesečnega poizkusnega dela.
Pismene odgovore na podlagi prijav z obvestilom o izbiri kandidata bomo poslali v 8 dneh po izbiri.

študentski servis maribor, p.e. Črnomelj

skupna **1961** priložnost

IMATE OBČASNO VEČ DELA, KOT GA LAHKO OPRAVITE SAMI?
NUJNO IN HITRO POTREBUJETE DELOVNO SILO?
KAKO REŠUJETE TEŽAVE, KI SE POJAVIJO V TAKIH PRIMERIH?
ALI VESTE, DA VAM LAHKO **POMAGAMO Z DIJAKI IN ŠTUDENTI?**
IN DA JE TO **ZA VAS NAJUGODNEJŠA OBLIKA ZAPOSLOVANJA** DELAVCEV?
Pokličite nas in z veseljem vam bomo pomagali.
Poleg ***POSREDOVANJA DELOVNE SILE*** vam nudimo tudi **kvalitetno *FOTOKOPIRANJE*** *in* ***VEZAVO*** **po najugodnejših cenah.**
Delamo: **ob delavnikih od 7.30 do 15. ure, ob sredah pa do 17. ure.**

ŠTUDENTSKI SERVIS MARIBOR, P.E. ČRNOMELJ
Ul. Mirana Jarca 4, tel./fax.: 068/52-059

IZŠLA JE NOVA ŠTEVILKA REVIJE

e ŠPORT

Iz vsebine:
— Ali bo kajak-kanu postal šport peščice zanesenjakov?
— Koliko veljajo celjski rokometaši v Evropi?
— Fotoreportaža iz Tampereja — ob naši prvi veslaški zlati medalji.
— Šport skozi oči Nataše Pirc.
— Intervju z Mimo Jauševec in Zdenkom Verdenikom.
— Žarko Dolinar med velikani športa.
— Ali nogometni Italiji grozi finančna kriza?
— Poslovnež: Miro Gavez, direktor Tehnouniona: »Nič nisem imel s primerom Šoškič!«
— Formula 1: šport ali režiran spektakel?
— Zakaj je odšel Peter Vilfan?

Preko 100 barvnih fotografij, nagradne igre in še kaj, v reviji E-ŠPORT, ki je že pri vašem prodajalcu časopisov!

---

tilia zavarovalnica tilia d.d. novo mesto

ZAVAROVALNICA TILIA D.D.
NOVO MESTO, SEIDLOVA CESTA 5

objavlja

prosto delovno mesto

- **zavarovalnega zastopnika za življenjska zavarovanja za zastop Novo mesto**

Pogoji:
- srednja ali višješolska izobrazba
- vozniški izpit B kategorije
- najmanj 2 leti delovnih izkušenj

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s trimesečnim poskusnim delom. Kandidat je dolžan opraviti tudi preizkus znanja iz zavarovalstva.

Pisne ponudbe z dokazili o doseženi stopnji strokovne izobrazbe, kratkim življenjepisom in opisom dosedanjih delovnih izkušenj, zbira kadrovska služba Zavarovalnice Tilia d.d. Novo mesto, Seidlova 5. Rok za prijavo je 8 dni po objavi.

---

krka

M KZ KRKA, z.o.o., PE AGROSERVIS
Knafelčeva 2, Novo mesto

objavlja
javno licitacijo naslednjih poškodovanih vozil, ki bo v soboto, 7. 10. 1995:

1. R EXPRES 1.4 RL	L. 1994	IZKL. C.	900.000,00 SIT
2. HYUNDAI H 100 (KOMB.)	L 1994	IZKL. C.	600.000,00 SIT
3. R 5 CAMPUS	L. 1991	IZKL. C.	255.000,00 SIT
4. LADA SAMARA 1500 S	L. 1994	IZKL. C.	350.000,00 SIT
5. FIAT PUNTO 55 S	L. 1995	IZKL. C.	1.240.000,00 SIT
6. R 5 SERVISER	L. 1994	IZKL. C.	360.000,00 SIT
7. R LAGUNDA 1.8 RT	L. 1994	IZKL. C.	1.400.000,00 SIT
8. TAM 130 T 11 HLAD.	L. 1985	IZKL. C.	510.000,00 SIT
9 ŠKODA PICK UP LX	L. 1993	IZKL. C.	560.000,00 SIT

Licitacija bo v soboto, 7. 10. 1995, ob 9. uri v prostorih PE AGROSERVIS, Knafelčeva 2, Novo mesto. Ogled vozil v petek, 6. 10. 95, od 8. do 12. ure ter eno uro pred začetkom licitacije. 10% vplačila sprejemamo eno uro pred začetkom licitacije. Na izlicitirano vrednost se plača 5% prometni davek.

Mercator - KZ Krka, z.o.o., Novo mesto

---

begrad d.d.

BEGRAD, d.d.
gradbeništvo, trgovina, inženiring
Zadružna c. 14
Črnomelj

PONOVNO VABI K SODELOVANJU ARHITEKTA
za delo v projektivnem biroju

Pogoji:
- končana visokošolska izobrazba, smer dipl. inž. arhitekture,
- opravljen strokovni izpit,
- najmanj tri leta delovnih izkušenj v projektivnem biroju,
- popolna samostojnost pri delu.

Pisne ponudbe z dokazilom strokovne usposobljenosti ter življenjepisom pošljite v 8 dneh na naš naslov.
Vse dodatne informacije so na voljo pri gen. direktorju delniške družbe.

SOP, d.o.o., LJUBLJANA

objavlja

JAVNI RAZPIS
za zbiranje ponudb za nakup stanovanja:

1. Gubčeva 1, stanov. št. 15, Spodnji Grič, Krško, površina 69,37 m², leto izgradnje 1981.
2. Gubčeva 9, stanov. št. 7, Spodnji Grič, Krško, površina 57,53 m², leto izgradnje 1980.
3. Senovo, Titova 110, stanovanje št. 1, površina 39,95 m², leto izgradnje 1975.

Ponudbe morajo biti poslane s priporočeno pošiljko Skladu RS za razvoj, d.d., Kotnikova 28, Ljubljana, najkasneje do 25.10.1995, do 12. ure, in sicer v zapečatenih ovojnicah z oznako "Prodaja stanovanj SOP, d.o.o., Ljubljana".
SOP, d.o.o., na podlagi tega razpisa ni dolžan skleniti pogodbe o prodaji stanovanj družbe z najboljšim ali katerimkoli ponudnikom.
Za morebitne informacije v zvezi s to objavo se obrnite na Hermes, d.o.o., Ljubljana, Beethovnova 14, Ljubljana, po telefonu št. (061) 1264-269, ga. Olga Nemanič.

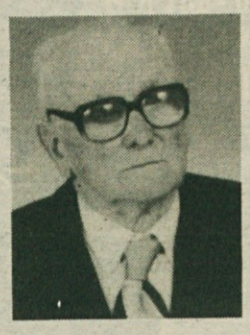

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, tast, brat in stric

VINKO KLOBUČAR

borec XII. SNOUB

z Uršnih sel, Vaška cesta 78

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje, sveče in sv. maše. Posebna zahvala Matiju in Pepci Zamida, Ivanki Kulovec, GD Uršna sela, govornikoma g. Porebru in g. Malovrhu, pevcem, Ključavničarstvu Počrvina, Novoline Commercu ter g. župniku za molitev in lepo opravljen obred.

Žalujoči: žena Marija, sin Brane in hčerka Marija z družinama ter ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

V 89. letu starosti nas je po kratkotrajni bolezni zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, teta in tašča

MARIJA BUČAR

Gor. Bušinec 5, Dolenjske Toplice

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, znancem in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnici darovali sveče, cvetje in vence ter jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Zahvalo izrekamo govorniku g. Cirilu Štrumblju, ki se je v imenu gojitvenega lovišča Medved iz Kočevja z izbranimi besedami poslovil od naše mame. Zahvaljujemo se tudi pevskemu zboru Globoko, sodelavcem Krke—Sektorja za raziskave in razvoj, delavcem Ključavničarstva Bučar. Posebno zahvalo dolgujemo g. župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči: otroci Janez, Jože, Avgust, Marica in Rozi z družinami ter ostalo sorodstvo

AVTOKLINIKA, d.o.o.
Aleš PETERLIN
Novo mesto, Foersterjeva 10
(pri Novoteksu v Bršljinu!)
Posebna ponudba:
* športne vzmeti in zračni filtri **JAMEX**
* aluminijasta platišča **FONDMETAL**
za vse tipe vozil
Informacije na telefon (068)323-035

DEŽURNE TRGOVINE

V **soboto, 7. oktobra,** bodo odprte naslednje prodajalne živil:
• **Novo mesto:** od 7. do 19. ure: PC Ločna
od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos
od 8. do 19. ure: trgovina Gros, Ragovska 17
od 7. do 20. ure: Vita, trgovina Darja, Ljubljanska
od 7. do 20. ure: market Saša, K Roku 33
od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma
od 7.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica
od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
od 7. do 14.30: market Maja, Bučna vas
od 7. do 19. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas
od 7. do 19. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice
od 7.30 do 14. ure: market Pri kostanju, Prečna
od 8. do 17. ure: trgovina Brcar, Smolenja vas
od 7.30 do 13. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas
od 8. do 13. ure: trgovina Dule, Smolenja vas
od 8. do 16. ure: market Pero, Stopiče
od 8. do 16. ure: trgovina Sabina, Stopiče
od 8. do 20. ure: market Perko, Šentpeter
od 8. do 18. ure: Urška, Uršna sela
• **Šentjernej:** od 7. do 17. ure: Mercator-Standard, Samopostrežba
• **Dolenjske Toplice:** od 7. do 17. ure: Mercator-KZ Krka, VrelecMetlika: od 7.do 21. ure: trgovina Prima

V **nedeljo, 8. oktobra,** bodo odprte naslednje prodajalne živil:
• **Novo mesto:** od 8. do 11. ure: Samopostrežba Glavni trg, Samopostrežba Mačkovec, Market Ljubljanska, Market Seidlova cesta, Market Ragovska, Market Drska, Market Kristanova, Nakupovalni center Drska, Samopostrežba Šmihel, PC Ločna, PC Kandija, Prodajalna Gotna vas
od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos
od 8. do 11. ure: trgovina Gros, Ragovska 17
od 7. do 13. ure: Vita,trgovina Darja, Ljubljanska
od 8. do 13. ure: market Saša, K Roku 33
od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma
od 8.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica
od 7. do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
od 8. do 11. ure: market Maja, Bučna vas
od 8. do 12. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas
od 8. do 12. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice
od 7.30 do 11. ure: market Pri kostanju, Prečna
od 8. do 12. ure: trgovina Brcar, Smolenja vas
od 8. do 12. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas
od 8. do 11. ure: trgovina Dule, Smolenja vas
od 8. do 12. ure: market Pero, Stopiče
od 8. do 14. ure: trgovina Sabina Stopiče
od 8. do 12. ure: market Perko, Šentpeter
od 8. do 12. ure: Urška, Uršna sela
• **Šentjernej:** od 8. do 11. ure: Market
• **Žužemberk:** od 8. do 11.30: Market
• **Škocjan:** od 7.30 do 10. ure: Pri mostu
• **Trebnje:** od 8. do 11. ure: Samopostrežba Blagovnica
• **Mirna:** od 7.30 do 11. ure: Grič
• **Mokronog:** od 8. do 11. ure: Samopostrežba
• **Črnomelj:** od 8. do 11. ure: Pod lipo, Market Čardak
• **Semič:** od 7.30 do 10.30: Market
• **Metlika:** od 7. do 21. ure: Prima

ZAHVALA

V 49. letu je po hudi bolezni umrl

VLADO ANTONČIČ

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za darovano cvetje, sveče in izraženo sožalje. Posebej se zahvaljujemo Konjeniškemu društvu Šentjernej.

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

V SPOMIN

Solze, žalost, bolečina te zbudila ni,
nema je gonila, kjer počivaš mirno ti.

V torek, 10. oktobra, mineva deveto leto, kar nas je mnogo prezgodaj zapustil in odšel v prerani grob naš dragi sin, brat in stric

STANKO RUGELJ

iz Zabukovja pri Mirni

Vsem, ki se ga spominjate in mu na grobu prižigate sveče, iskrena hvala.

Vsi njegovi

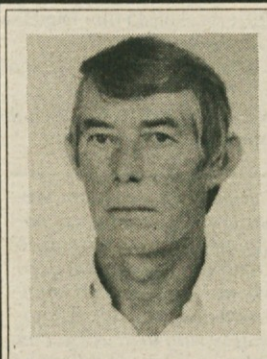

V SPOMIN

Dom sedaj je pust in prazen,
ker tebe, dragi oči, v njem več ni,
prej vsem je bil tako prijazen,
sedaj zaman te čakamo,
nazaj več te ni.

Minilo je eno leto, odkar nas je zapustil naš dragi oči, sin, brat, zet in svak

STJEPAN LOVREKOVIČ

Hvala vsem, ki postojite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate svečke.

Vsi njegovi

V SPOMIN

Delo, trud in trpljenje,
tvoje je bilo življenje.
Bolečine hude si prestal,
zdaj boš v grobu mirno spal.

25. septembra sta minili dve žalostni leti, odkar naju je zapustil mož in ate

JOŽE SKALA

Hvala vsem, ki se ga spominjate!

Žena Anica in sin Matjaž

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustila mama, stara mama, prababica in teta

CECILIJA ZORAN

iz Šmarjeških Toplic 90

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so darovali cvetje in sveče, nam izrekli sožalje in nam kakorkoli pomagali. Posebna zahvala zdravniku za obisk in zdravljenje na domu in patronažni sestri Majdi. Posebna zahvala župniku iz Šmarjete za opravljen bred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Miha in njeni otroci z družinami

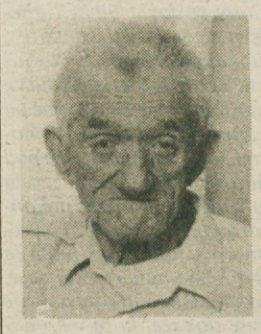

ZAHVALA

V 89. letu nas je zapustil naš oče, dedek in pradedek

MARKO POPOVIČ

iz Novega mesta, Drejčetova pot 15

Iskrena hvala sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče. Posebna zahvala osebju Doma starejših občanov Novo mesto ter g. župniku za opravljen obred. Še enkrat vsem iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Po dolgotrajni in hudi bolezni nas je v 74. letu mnogo prezgodaj zapustila naša draga žena, mama, babica, tašča, sestra in teta

MARIJA POPOVIČ-MARA

roj. Badovinac s Hrasta

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam kakorkoli pomagali, pisno in ustno izrazili sožalje ter podarili toliko lepega cvetja. Posebej se zahvaljujemo zdravnikom in vsemu osebju Interne bolnišnice Novo mesto za dolgoletno zdravljenje in lajšanje bolečin, zdravnikom ZD Metlika, medicinskim sestram, posebej patronažni sestri Anici. Prisrčna hvala govornikoma Enici in Jožetu za ganljive besede pred domačo hišo in odprtim grobom, pevkam ter g. župniku za lepo opravljen obred. Še enkrat hvala vsem, ki ste jo imeli radi.

Žalujoči: mož Peter, hčerka Mira, sinova Peter in Janko z družinama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ni več trpljenja in bolečine,
življenje je trudno končalo
svoj boj.

V 69. letu starosti nas je po kratki in hudi bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

RUDOLF DRENIK

iz Bršljina

Ob tej boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje, darovano cvetje in sveče. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in vsemu osebju Kirurškega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto in Zdravstvenega doma, ki so mu v najtežjih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se tudi kolektivu Dekop, šmihelskim pevcem, g. župniku za lepo opravljen obred in g. Mrazu za poslovilne besede ob odprtem grobu. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi najbližji in prijatelji

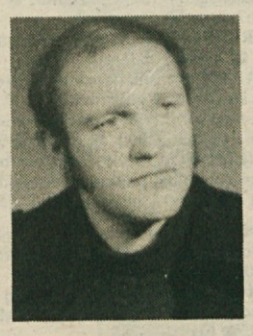

ZAHVALA

V 46. letu starosti nas je prezgodaj zapustil naš dragi sin, brat, stric, nečak in svak

FRANC ANTONČIČ

Praproče 9 pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem za iskreno izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče, kolektivu tovarne zdravil Krka za podarjeno cvetje in poslovilni govor, Gasilskemu in čebelarskemu društvu Krke, Društvu malih živali, Gasilskemu društvu Mokro Polje za poslovilni govor, Gasilskemu društvu Maharovec, g. župniku za lepo opravljen obred, sosedi ge. Radovan za tople poslovilne besede ter vsem, ki ste pokojnega v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

OSMRTNICA

Mnogo prezgodaj in poln življenjske moči je umrl naš sodelavec

FRANC ANTONČIČ-ŽUČO

Vodja izmene II v biotehnološkem razvoju sektorja Biokemija

Od sodelavca smo se poslovili v petek, 29. septembra 1995, na pokopališču v Gradišču pri Šentjerneju. Pogrešali bomo njegovo vedrino.

Kolektiv Krke, tovarne zdravil, Novo mesto

OSMRTNICA

Po težki in nepremagljivi bolezni je umrla naša upokojena sodelavka

FRANČIŠKA FRANKO

iz Novega mesta, Pod Trško goro 99

Od pokojnice smo se poslovili v torek, 3. oktobra, na pokopališču v Ločni. Ostala nam bo v lepem spominu.

Delavci in upokojenci Krke, tovarne zdravil, Novo mesto

TA TEDEN VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR — KINO — KMETIJSKI STROJI — KUPIM — MOTORNA VOZILA — OBVESTILA — POSEST — PRODAM — RAZNO — SLUŽBO DOBI — SLUŽBO IŠČE — STANOVANJA — PREKLICI — ČESTITKE — ŽEN-

tedenski koledar

Četrtek, 5. oktobra - **Marcel**
Petek, 6. oktobra - **Vera**
Sobota, 7. oktobra - **Marko**
Nedelja, 8. oktobra - **Brigita**
Ponedeljek, 9. oktobra - **Abraham**
Torek, 10. oktobra - **Danijel**
Sreda, 11. oktobra - **Milan**

LUNINE MENE
8. oktobra ob 16.52 - **ščip**

kino

BREŽICE: Od 5. do 8.10. (ob 18. in 20. uri) in 9.10. (ob 20. uri) film Congo. 10.10. (ob 18. uri in 20.15) akcijski film Umri pokončno brez oklevanja. 11.10. (ob 20. uri) drama Kaznilnica odrešitve.

ČRNOMELJ: 6.10. (20. uri) in 7.10. (ob 18. in 20. uri) ameriška romantična komedija Romanca v Miamiju. 8.10. (ob 18. uri in 20.10) psihološki akcijski triler Šrlatna plima.

KOSTANJEVICA: 7.10. (ob 20. uri) drama Camila. 8.10. (ob 20. uri) komedija Bradijeva klapa.

KRŠKO: 5.10. (ob 19. uri), 6.10. (ob 20. uri) in 8.10. (ob 18. uri) ameriška melodrama Čas deklištva.

METLIKA: 6. in 7.10. (ob 20. uri) psihološki akcijski triler Škrlatna plima. 8.10. (ob 18. in 20. uri) ameriška romantična komedija Romanca v Miamiju.

NOVO MESTO: Od 5. do 8.10. (ob 16., 18. in 20. uri) ter 11.10. (ob 18. in 20. uri) akcijski film Die Hard III. - Umri pokončno.

SEMIČ: 8.10. (ob 18. uri) ameriška komedija Mali milionar.

ŠENTJERNEJ: 6.10. (ob 19. in 21. uri) komedija Bradijeva klapa.

film

• *KONGO, avanturiada (Congo, ZDA, 1995, 105 minut, režija: Frank Marshall)*

V temle džungelskem spektaklu imate skorajda popolno pahljačo vsega, kar pritiče spodobni filmski pustolovščini, malo eksplozivne akcije, ekološke drame, misterioznega trilerja in seveda bleščeče tehnološke brkljarije. Na seznamu sicer nepogrešljivega pa so v Kongu povsem zavestno in namerno spregledali zvezdniško zasedbo in lahkotno romanco, odrekli so se celo kakršnemukoli cenenemu komedijantstvu. Resda filmu spričo manjšega sija veleznanih obrazov in brez hrepenečih pogledov ali postkatastrofičnih objemov manjka tista običajna očarljivost, toda ravno namesto tega mu uspe požeti več verodostojnosti kot drugim podobnim štorijam. Rahlo bi rekli, da je to skromen, vendar velik film. Jasno, le v svojem ozkem žanrskem razredu. Kar je čisto dovolj.

V tropskem pragozdu pod vrelim vulkanom skrivnostno ponikne ekspedicija, ki je tam preizkušala laser na diamantni pogon, totalno orožje, svežo molzno kravo oziroma komunikacijsko sredstvo, nov dosežek ViaComa, telekomunikacijske firme. Mimogrede, kaj se vam to ne zdi kot na grob način povedana že dolgo postana resnica, da je vsaka vrsta moči usodno navezana na neko informacijo? Pustimo to. V novi ekspediciji se znajdejo tri različne stranke, uslužbenka Viacoma Laura Linney, ki gre iskat ekipo in napravo, primatolog Dylan Walsh, ki želi naravi vrniti Amy, mlado gorilo, ki jo je naučil inteligentnega komuniciranja, in Romun z groznim ruskim naglasom, Tim Curry, poslovni ljubitelj arheologije in mednarodni avanturist, ki išče Salamonov rudnik diamantov. Zgodba teče od sile hitro, vendar nikakor ne ihtavo, pač pa pregledno tekoče navkljub mnogim zapletom, ki jih imajo na poti po Zairu, kjer se je pravkar začela še ena izmed serij nikoli dokončane državljanske vojne. Pa presekajmo. Vsakdo tam v bujni in vlažni goščavi najde nekaj zase. Še enkrat. Ck. Vulkan pokrije čisto vse dokaze, ki bi v komunikologiji, zoologiji in arheologiji utegnili povzročiti revolucionarne prepihe. Ck.

TOMAŽ BRATOŽ

kmetijski stroji

KMETOVALCI, SERVISERJI! Trgovina Klasje vam po ugodnih cenah nudi rezervne dele za traktorje IMT, Zetor, Tomo Vinkovič, Univerzal, Fiat Ursus. Popravljamo vse vrste tipov traktorjev in kardanov, tudi na vašem domu. Rezervne dele pošljemo po pošti. Klasje, d.o.o., C. na klanec 9, 64000 Kranj, ☎ (064)331-375. 7837

KMETIJSKA TRGOVINA AGROIZBIRA Slavko Prosen, Smledniška c. 17, Kranj, vas vabi k nakupu rezervnih delov za traktorje Tomo Vinkovič, Ursus, Torpedo Deutz, Zetor, Univerzal, Fiat, IMT, kosilnice BCS, program Sip Šempeter, Creina Kranj, vse vrste gum Barum, akumulatorje Vesna in Topla idr. Nudimo količinski popust, prodajo na čeke, pošljemo ekspresno po pošti in železnici. Preden se odločite za nakup, pokličite še nas, vsak dan med 7. in 19. uro, ob sobotah med 7. do 12. ure, na ☎ (064)324-802. 8216

SILAŽNI KOMBAJN Potinger prodam. ☎ (068)78-037. 8651

TRAKTOR TORPEDO Deutz 4806, s kabino, 900 delovnih ur, prodam. ☎ 25-215. 8665

SILOKOMBAJN Vihar 80, dobro ohranjen, prodam. ☎ (068)76-178. 8674

SAMONAKLADALNO PRIKOLICO za seno, manjšo, in pajka za obračanje sena prodam. ☎ (061)815-233. 8685

TRAKTORSKO PRIKOLICO, 5 t, prodam za 600 DEM. ☎ (0608)87-527.

ROTACIJSKO KOSO s 4 diski, hidravlični dvig in spust, širina 165 cm, prodam. ☎ (068)45-193. 8736

TRAKTOR TV, 26 ali 30 KM, dobro ohranjen, malo rabljen, kupim. ☎ (068) 76-067, popoldan. 8768

PREDSETVENIK, širine 180 cm, kupim. ☎ (068)83-383. 8775

ZARADI preusmeritve kmetije prodam večje število krav simentalk, vse v A kontroli, mlekovod Alfa Laval na 3 enote in bazen za mleko, 300 l. ☎ (0608)62-946.

GUMI VOZ, 13 col, krožne brane, dvobrazdni plug, predsetvenik in odojke, težke 30 kg, prodam. ☎ (0608)62-754.

MLIN za žita, kamen fi 70, enofazen motor, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ (068)64-333. 8824

KOSILNICO FIGARO, dobro ohranjeno, in kopalnik za frezo, 14 KM, prodam. ☎ (068)323-281. 8827

OBNOVLJENE, uvožene, horizontalne, avtomatske stiskalnice za grozdje Howard, 700, 500 l, pnevmatska Wilmes, 500 l, dve črpalki in filter prodam. ☎ (0608)75-306. 8828

kupim

HRASTOVO IN BUKOVO HLODOVINO odkupujemo. ☎ (061)218-595, (0609) 620-396. 7280

TELE, staro 3 do 10 dni, sivo - rjave, simentalske ali šarole pasme in svežo koruzo v zrnju kupim. ☎ 25-816. 8668

HLODOVINO breze ali deske 50 in 38 mm kupim. ☎ 53-006, zvečer. 8757

ODKUPUJEMO hrast, prvo in drugo klaso in bukovino. Plačilo takoj! ☎ (063)853-970. 8795

MLAJŠO sivo - rjavo brejo kravo kupim. ☎ 68-663. 8823

motorna vozila

NISAN SUNNY 1.6 SLX, letnik 1988, registriran do 9/96, prodam za 9.000 DEM. Pavlič, Črmošnjice 32, Novo mesto. 8611

MERCEDES 300 D, letnik 1977, obnovljen, registriran do 5/96, in TAM 110 kiper, letnik 1974, prodam. ☎ (068)64-202. 8618

JUGO KORAL 45, letnik 1989, bel, 50.000 km, prodam. ☎ (068)47-599. 8625

Z 128, vozno, registrirano, in električno kitaro Iris prodam. ☎ 76-325, v soboto in nedeljo. 8632

Z 101, letnik 1985, 75.000 km, rumeno, prodam. ☎ (068)23-019, po 20. uri. 8635

CITROEN 35 RD, letnik 1985, bel, zaprt, 9 m3 prostornine, prodam ali menjam za osebni avto. ☎ (068)78-442 ali (0609) 613-405. 8636

Z 750, letnik 1984, rdečo, registrirano do 26.5.1996, prodam. Andrej Erjavec, Gor. Suhor 18, Brusnice. 8642

126 P, letnik 1990, prodam. ☎ 22-067. 8645

LADO NIVO, letnik 1988, registrirano do 7/96, ugodno prodam. ☎ (068)42-307, popoldan. 8646

TOVORNO ZASTAVO, letnik 1983, Iveco oprema, in nakladalno rampo prodam. ☎ (068)26-682. 8659

ŠKODO FORMAN, letnik 1993, 24.000 km, prodam. ☎ (068) 45-440. 8661

126 P, letnik 1989, registriran do 1/96, prodam za 2300 DEM. ☎ 65-383. 8671

Z 750 LE, letnik 1984, registrirano do 6/96, prodam. Anton Zorko, Žabjek 6, Podbočje. 8676

AUDI 80 TD, letnik 6/91, prvi lastnik, servisna knjižica, nove gume, ohranjen, prodam. ☎ (068)22-737. 8678

R 5 CAMPUS, letnik 1992, registriran do 5/96, kovinske barve, sončna streha, prevoženih 35.000 km, dodatno opremljen, lepo ohranjen, prodam. ☎ (068) 324-377, popoldan. 8680

Z 101, letnik 1979, registrirano do 24.5.1996, prodam. ☎ 42-218. 8681

VECTRO GT z aluminijastimi platišči, letnik 1990, prodam ali menjam. ☎ (068)24-127, Tone. 8692

JUGO 45, letnik 1988, bel, ugodno prodam. ☎ 65-618. 8695

KOMBI IMV 1600, letnik 1981, registriran do 31.7.1996, prodam. ☎ (068)24-573. 8697

PEUGEOT 104, vozen, registriran do 3/96, majhna potrošnja, prodam za samo 1300 DEM. ☎ 23-529. 8702

GOLF JX D, letnik 1989, registriran za celo leto, prodam. ☎ (068)45-279. 8703

R 4 GTL, letnik 1989, registriran do 5/96, rdeče barve, prodam. ☎ (068)26-663, po 18. uri. 8707

JUGO 45, letnik 1984, registriran do 6/96, ugodno prodam. ☎ (068)22-223. 8708

JUGO 45, letnik 1990, prva barva, registriran do 3/96, lepo ohranjen, prodam. ☎ 23-529. 8724

Z 101, letnik 1990, prodam. ☎ (0608)75-894. 8730

FIAT UNO 60 S, letnik 1986, prva registracija 1/87, 88.000 km, dodatno opremljen, prodam za 6400 DEM. ☎ 52-694.

FIAT 127, letnik 1982, registriran do 4.12.1995, prodam. Minka Hočevar, Krmelj 6 b. 8749

R 4 GTL, letnik 1984, registriran do 2/96 ugodno prodam. ☎ (068)40-154. 8750

R 9 GTD, letnik 1989, 120.000 km, odlično ohranjen, garažiran, kovinske barve, prodam. ☎ (068)51-001. 8753

Z 101, letnik 1984, registrirano do 9/96, ugodno prodam. ☎ (0608)21-724. 8754

Z 750, letnik 1984, registrirano do 15.1.1996, ugodno prodam. Alojz Strmec, Breza 5. 8762

SUZUKI SAMURAJ, letnik 1991, 63.000 km, rdeč, 1. lastnik, prodam. ☎ (068)51-294. 8765

JUGO KORAL 45, letnik 1989, dobro ohranjen, prodam. ☎ 85-941. 8770

PASSAT, VARIANT GL, letnik 91, prodam. ☎ (068)25-115.

KADETT 1.3, GL oprema, letnik 12/86, 118.000 km, 4V, prodam. ☎ (0608)75-033. 8773

AVTOVLEKA, popravila na terenu, rabljene in nove rezervne dele za Renault, Golf, Zastava, Fiat, Audi 100, Volvo 460, Lado Samaro, Suzuki Maruti, Z 35.8 nudim. ☎ (068)27-177, 24-616 ali (0609) 618-929.

NISSAN SUNNY 1.6 SLX, letnik 12/86, lepo ohranjen, prodam za 7500 DEM. ☎ 323-193, Vojko. 8782

JUGO KORAL 45, letnik 1989, rdeč, lepo ohranjen, registriran do 5/96, prodam. ☎ (068)78-275. 8784

JUGO 55, letnik 4/92, bel, prevoženih 54000 km, prodam. ☎ (068)24-451. 8800

R 4 GTL, letnik 1984, registriran do 4/96, rdeč, prodam. Turk, Tolsti Vrh 26, Brusnice. 8806

R 5 GTS 1.4, letnik 1988, francoske izdelave, 5V, prodam. ☎ (068)42-676. 8807

Z 101 GTL, letnik 1985, registrirano do 5/96, prodam. Šalehar, Vrhe pri Dolžu. 8812

GOLF JX D, letnik 1988 prodam. Anton Šinkovec, Družinska vas 88, ☎ (068)73-148. 8813

R 5 CAMPUS, letnik 7/92, prodam za 9600 DEM. ☎ 25-270. 8814

Z 750, letnik 11/84, rahlo karambolirano, vozno, ugodno prodam. ☎ 85-892, popoldan. 8817

POLO 1.3 CL, letnik 1991, registriran do 4/96, prodam. ☎ (068)26-282, po 16. uri. 8825

FORD ORION 1.4 i Ghia, letnik 1991, prevoženih 59.000 km, prodam. ☎ (0608) 33-314. 8830

126 P, letnik 1987, registriran do 5/96, rdeč, lepo ohranjen, prodam. ☎ 342-128. 8831

R 4 GTL, letnik 1981, registriran do 8/96, prodam. ☎ 322-505 ali 27-234. 8834

KADETT solza 1.4 GLS, letnik 1990, prodam. ☎ 75-143. 8835

obvestila

SPREJEMAMO NAROČILA za vse vrste piščancev, enodnevnih in večjih. Valilnica Senovo, Mio Gunjilac, ☎ (0608)79-375. 7636

NESNICE, mlade jarkice, pasme hisex, rjave, stare 3 in pol, 4 mesece in ene tik pred nesnostjo, opravljena vsa cepljenja, prodajamo po zelo ugodni ceni. Naročila sprejemajo in dajejo vse informacije: Jože Zupančič, Otovec 12, Črnomelj, ☎ (068) 52-806, Gostilna Cetin, Mostec, Dobova, ☎ (0608)67-578 in Anita Janežič, Slepšek 9, Mokronog, ☎ (068)49-567. 7643

ŽALUZIJE, rolete in lamelne zavese izdelujemo in montiramo po zelo ugodnih cenah. Možnost plačila na 3 čeke. ☎ (068)44-662. 7887

ŽALUZIJE, lamelne in plise zavese ter rolete izdelujemo in montiramo. Na zalogi tudi vse komponente za senčila. ☎ (061)651-247. 8358

FRIZERSTVO KULOVEC iz Vavte vasi obvešča stranke, da bodo ponovni brezplačni strokovni pregledi lasišča v petek, 6. oktobra, popoldan. 8663

BELE PURANE od 12 do 23 kg, hranjene z domačo hrano, prodajamo. Metelko, Hudo Brezje 16, Studenec, ☎ (0608)89-038. 8694

PURANE, samce, težke 3 kg, prodam. ☎ (067)55-544. 8742

BELE težke kokoši in piščance, bele, težke, primerne za zakol ali nadaljnjo rejo, prodajamo na farmi na Gor. Lazah. Perutninarstvo Humek, ☎ (068)67-108 ali (068)324-496. 8801

PAVE, mlade, letošnje, prodam. Malenšek, Štrekljevec 1 a, Semič, ☎ (068)68-739. 8840

preklici

TATJANA ZALETELJ, S.P., trgovina Tada, Rozmanova 3, Novo mesto, z 31.12.1995 preneham z obratovanjem kot s.p.. Prodajalna bo naprej obstajala kot d.o.o. 8733

ANA STRNIŠA, Gorenji Vrh 12, Dobrnič, preklicujem vse obrekljive govorice, ki sem jih raznašala v škodo Alojza Roglja, Rdeči Kal 11, Dobrnič, ker je bilo neresnično, in se mu zaradi tega opravičujem. 8756

posest

KMETIJO z gospodarskim poslopjem, 9.5 ha zemlje, med Zagradcem in Žužemberkom prodam. Ivanka Rozman, Dom starejših občanov Novo mesto, soba 120. 8643

POSREDUJEMO pri prodaji, nakupu, zamenjavi, oddaji in najemu vseh vrst nepremičnin na območju Novega mesta, Trebnjega, Krškega, Brežic, Sevnice, Bele krajine, Ivančne Gorice in Grosuplja. Najemodajalcem ne zaračunavamo provizije. Shop univerzal, Vidmarjeva 1, ☎ (068)27-131 ali 83-551, od 16. do 19. ure. 7421

V KORITIH pri Dobrniču prodam travnik, 1.40 ha, za 6.000 DEM. ☎ (0609)620-912. 8626

NA TRŠKI GORI - Razbore, - prodam 40 a vinograda. ☎ 43-840, zvečer. 8633

VEČJO opremljeno hišo v mirnem naselju Trebnjega oddamo. Hiša ima telefon, CK, cvetlični in zelenjavni vrt. Mesečna najemnina 600 DEM, predplačilo za 6 mesecev. ☎ (0041)8181 5135. 8637

V ŠENTJURJU PRI CELJU takoj prodamo hišo z 200 m2 bivalne površine. Ima dva balkona, CK, telefon, na parceli 1200 m2, primerna za obrtno dejavnost. Zelo mirna in prijazna lokacija. ☎ (0608)32-660 ali 31-796. 8640

PARCELO, 24 a, v Sromljah, primerno za sadovnjak ali vinograd, prodam ali menjam za avto. ☎ (0608)77-051. 8648

STARO DOMAČIJO blizu Novega mesta, z vodo in elektriko, najamem. ☎ 28-303. 8653

VINOGRAD, 13 a, s primerno parcelo za vikend, v Lubancu pri Uršnih selih prodam. ☎ (068)65-588. 8670

NA PUŠČAVI pri Mokronogu prodam hišo z vrtom. ☎ (061)374-992. 8672

V SREDNJEM GRČEVJU nad Otočcem prodamo vikend. ☎ (068)342-470. 8687

GRADBENO PARCELO, cca 10 do 15 a, v okolici Dolenjskih Toplic ali Novega mesta kupim. V poštev pride tudi 3. gr. faza hiše. ☎ (068)83-317. 8743

MAJHEN VIKEND, dostopen z avtom, kupim. ☎ (061)714-118. 8779

ZIDANICO in vinograd, 90 trt, na parceli 5.60 a, v Berčicah pri Metliki prodam. ☎ (068)21-115. 8838

prodam

PRODAM TRIFAZNI ELEKTRO MOTOR IN CIRKULAR. ☎ 068/24-953.

NOVO MIZO, 96 x 170, raztegljivo, 96 x 220, ugodno prodam. ☎ 43-529. 8610

STABILNO REZILKO za razrez jeklenih profilov prodam. Nudim struženje in ključavničarske usluge. ☎ (068)27-009. 8612

NOV Kuppersbusch s pečico in rabljeno raztegljivo mizo prodam. Vera Cirer, Mestne njive 6, Novo mesto. 8614

TRI TERMOAKUMULACIJSKE peči, 4 in 2 KW, ugodno prodam. ☎ 89-317. 8615

PLETILNI STROJ Singer, dobro ohranjen, prodam. ☎ 85-618. 8616

PRENOSNI TELEFON Panasonic nerabljen za 100 DEM in manjšo stružnico za les za 700 DEM prodam. ☎ (0608)81-096. 8617

LESNE BRIKETE prodajamo po zelo ugodni ceni. 1 t nadomesti 5 m drv. ☎ (061)864-038. 8619

KOZLIČKA, primerega za zakol in dve srnasti kozi prodam po ugodni ceni. ☎ 65-507. 8621

TELICO SIMENTALKO, brejo 7 mesecev, in trajno žarečo peč, rabljeno tri sezone, prodam. ☎ (0608)75-409. 8622

ŽGANJE prodam. ☎ (068) 40-730. 8624

NOVO stiskalnico za grozdje, 80 l, prodam. ☎ (0608)77-564. 8627

ELEKTRIČLN RADIATOR in otroško posteljico prodam. ☎ 25-408. 8629

NOV štedilnik na drva, levi, zelo ugodno prodam. Mimi Bogovič, Sp. Libna 15, Krško, ☎ (0608)34-912. 8631

LABRADORKO, staro 4 mesece, oddam v dobre roke. ☎ 24-725. 8638

MED, cvetlični in kostanjev, prodam. ☎ 24-725. 8639

TRAJNOŽARNI toplovodni kotel Ferroterm FF 32, starejši, nerabljen, embaliran, prodam. ☎ 22-310. 8644

KOZLA, starega 18 mesecev, brez rogov, prodam za 10.000 SIT. ☎ (068)87-532. 8649

MOTORNO ŽAGO in plošče za krušno peč zelo ugodno prodam. Dragica Derganc, Češča vas 4, Novo mesto. 8652

KROMPIR za ozimnico prodam. Derganc, Straža, ☎ 83-271. 8654

SUHA bukova drva prodam. (068)45-505. 8656

GROZDJE žametne črnine prodam. ☎ 41-078. 8657

SIVO KRAVO, brejo 8 mesecev, prodam. ☎ (068)65-567. 8658

TELICO, brejo 7 mesecev, prodam. ☎ (068)83-692. 8664

KORUZO v zrnju ali na rastilu, 0 5 ha, prodam. ☎ 26-494. 8666

3 KRAVE prodam. ☎ (068)47-390. 8673

KOBILO, staro 3 leta, prodam. ☎ (068)78-156. 8677

TELIČKO SIVKO, staro 14 dni, prodam. ☎ 65-108. 8683

DVE breji kravi, mlatilnici in žetveno napravo BCS prodam. ☎ (068)78-338. 8684

DIATONIČNO HARMONIKO Melodija, c, f, b, ugodno prodam. V račun vzamem tudi otroško harmoniko. ☎ (0608)70-170. 8689

TELICO FRIZIJKO, brejo 8 mesecev in pol, prodam. ☎ (068)83-721. 8690

ČRNO in belo staro vino, novo vino pinot in novo šmarnico prodam. Franc Gorenc, Črešnjice 3, Otočec. 8696

750 KG ovsa za seme ali krmo prodam. ☎ (0608)78-202. 8698

PRAŠIČE, težke cca 100 kg, za zakol ali nadaljnjo rejo, prodam. Marija Nagelj, Vel. Cikava 5, Novo mesto. 8699

DVE OVCI, telico, brejo 7 mesecev in R 4 GTL, letnik 1988, prodam. Mirko Verbič, K Roku 50, Novo mesto. 8700

DVOOSNO PRIKOLICO za avtovleko poceni prodam ali menjam za osebni avto. ☎ 23-529. 8701

DVA PRAŠIČA, težka cca 120 kg, za zakol ali nadaljnjo rejo, prodam. ☎ 42-251. 8704

BREJE TELICE prodam in podarim mlatilnico s popolnim čiščenjem znamke Ježek. ☎ 42-648. 8705

GROZDJE žametne črnine in 2 prašča, težka cca 60 kg, prodam. ☎ (0608)78-056. 8706

NOVO električno rotacijsko kosilnico, električni šivalni stroj nemške znamke, prodam. ☎ 75-528. 8709

NOV telefon Panasonic s tajnico ugodno prodam. ☎ 21-926, po 15. uri. 8710

RABLJENA OKNA z notranjimi žaluzijami ugodno prodam. ☎ (0609)623-116. 8711

VERIGE za golfa in cerado za 126 P prodam. ☎ 75-528. 8712

8 TEDNOV staro teličko sivko prodam. ☎ 76-385. 8715

DVE LETI staro sedežno garnituro prodam. ☎ (0608)82-331. 8716

VEČ jahalnih konj in žrebice pasme Norik, A - kontrola, prodam. ☎ (061)662-049. 8718

PRENOSNI KAMIN, kurjen eno sezono in pol, prodam. ☎ 21-680. 8719

ŠE UPORABEN pralni stroj in uporabno zamrzovalno skrinjo prodam. ☎ 27-810. 8720

KROMPIR za nadaljnje sajenje iz lanskega uvoza, sorte jerla, fijana, frizijka, dezire in romana, ter jedilni krompir prodam. Anton Krašovec, Šentvid pri Stični 64, ☎ (061)785-097. 8721

DVE breji kobili in več odojkov prodam. ☎ (0608)75-896. 8722

KRAVO SIMENTALKO, težko cca 700 kg, s tri tedne starim teletom, prodam. Mirko Južnič, Fara 8, 61336 Vas, ☎ (061)802-149. 8725

GROZDJE žametne črnine in modre frankinje ugodno prodam. ☎ (0608)21-777. 8726

80 KOM. svetlo rdeče strešne opeke Bramac in 8 kom. žemlikov prodam. ☎ 83-302. 8727

RAZTEGLJIV TROSED, dvosed, fotelj, štedilnik na drva, plin in elektrika in 5 m2 drv prodam. ☎ 323-320. 8728

ZAMRZOVALNO SKRINJO, 20 l slivovke in tropinovec prodam. ☎ 21-835. 8731

OTROŠKO SOBO, naraven hrast, klinasti valjar, širine 2 m, in nove gume 145/13, 165/13 in 175/13 prodam. ☎ 65-517. 8732

VEČJO KOLIČINO hlevskega gnoja zelo ugodno prodam. ☎ (0608)43-018. 8734

GROZDJE žametne črnine prodam. ☎ (0608)75-851. 8735

KOTEL ALFA za žganjekuho, 50 l, kotnov, prodam. ☎ (0608)22-789, zvečer. 8737

MIZARSKO KOMBINIRKO, 250 mm, pet operacij, in kopirno stružnico za les ugodno prodam. ☎ (068)58-555. 8738

VARAŽDINSKO ZELJE za kisanje in semenski krompir dezire prodajam na domu. ☎ 57-260. 8740

10 M3 mešanih drv prodam. ☎ 85-684. 8741

PRAŠIČA, krmljenega z domačo hrano, za zakol, in prašičke za nadaljnjo rejo prodam. ☎ (0608)79-471, zvečer.. 8744

PROFESIONALNI FOTOAPARAT Minolta, zoom 7000 AF, malo rabljen, prodam za 1000 DEM. ☎ (0608)61-682. 8745

OTROŠKO SOBO prodam. ☎ 26-805.

NOV poliesterski bazen, 150 x 150 x 50, koj ugodno prodam za samo 30.000 SIT. Šinkovec, Malkovec, Tržišče, ☎ (0608)80-271. 8747

DOLGODLAKE JAZBEČARJE, stare 4 mesece, z rodovnikom, odličnih staršev, prodam. ☎ (068)51-592. 8748

SIVO TELICO, brejo 5 mesecev, prodam. ☎ 45-538. 8751

KOTNO sedežno garnituro s fotoljem, dobro ohranjeno, ugodno prodam. ☎ (068)65-067. 8752

SIVKO, brejo 9 mesecev, prodam. ☎ 324-451. 8759

MEŠANA suha, nažagana drva, cca 6 m3, prodam. ☎ 42-372, po 17. uri. 8761

VARAŽDINSKO in holandsko zelje, krompir in korenje prodam. ☎ 52-817, Štrucelj. 8763

SOBNO KOLO, hojico in omarico za šivalni stroj prodam. ☎ 25-960. 8764

DVA TELIČKA, črno - bela, stara 10 dni in 6 tednov, prodam. ☎ 83-382. 8766

DVA BIKCA, stara 8 tednov, za nadaljnjo rejo, prodam. Franc Pirnar, Šentjakob 12, Šentjernej, ☎ 81-608. 8767

VILIČAR STEIBOCH, 2.5 t, starejši letnik, v dobrem stanju, prodam. ☎ (0608)21-168 ali 21-367. 8769

2500 KG krompirja dezire prodam. ☎ (068)49-457. 8771

BIKCA, črno - belega, starega 10 dni, prodam. ☎ 45-443. 8774

GROZDJE žametne črnine prodam. ☎ 41-082. 8780

LEPO OHRANJENO dnevno sobo, kompletno, ugodno prodam. ☎ 341-246. 8788

SEDEŽNO GARNITURO prodam. ☎ 323-868. 8790

DVE GUMI 145x 13 in platišča za R 4 prodam. Staniša, Vinja vas 34, ☎ 89-513. 8792

VEČ HRASTOVIH novih sodov z vrati in nerjavečimi obroči prodam. ☎ (068)78-062. 8796

DOBRO OHRANJEN stroj Mio Standard na 6 operacij, enofazni, in štedilnik Gorenje (4 plin, 2 elektrika), prodam. ☎ (068)22-205. 8797

REZERVACIJE za nemške ovčarje z rodovnikom sprejemam. Starša sta iz vzrejnega razreda. ☎ 24-361. 8798

MIKROVALOVNO PEČICO, sedež za avto in otroško posteljico z jogijem prodam. ☎ (068)21-003, popoldan. 8799

ŠROTAR in kletko za kokoši prodam. ☎ 83-556. 8802

ŠTEDILNIK, 2 plin, 2 elektrika, širine 50 cm, malo rabljen, prodam. ☎ 26-288, po 19. uri. 8804

MIZARSKO tračno žago prodam. ☎ (068)73-633. 8805

TERMOAKUMULACIJSKO in plinsko peč prodam. ☎ 65-440. 8808

RDEČE GROZDJE frankinjo in žametovko prodam. ☎ 42-961, popoldan. 8809

DOLENJSKI LIST

IZDAJATELJ: **Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.** *Direktor:* **Drago Rustja**
UREDNIŠTVO: **Marjan Legan** *(odgovorni urednik),* **Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Jožica Dorniž, Breda Dušič Gornik, Tanja Gazvoda, Anton Jakše, Mojca Leskovšek-Svete, Martin Luzar, Milan Markelj** *(urednik Priloge),* **Pavel Perc** *in* **Igor Vidmar.**
IZHAJA ob četrtkih. Cena posamezne številke **150 tolarjev;** *naročnina za 2. polletje* **4.000 tolarjev,** *upokojenci imajo 10-odst. popust; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. letno* **12.000 tolarjev;** *za tujino letno* **100 DEM** *oz. druga valuta te vrednosti.*
OGLASI: 1 cm za ekonomske oglase **2.200 tolarjev,** *na prvi ali zadnji strani* **4.400 tolarjev;** *za razpise, licitacije ipd.* **2.500 tolarjev.** *Za nenaročnike mali oglas do deset besed* **1.500 tolarjev,** *vsaka nadaljnja beseda* **150 tolarjev.**
ŽIRO RAČUN pri Agenciji za plačilni promet: **52100-603-30624.** *Devizni račun:* **52100-620-107-970-27620-4405/9** *(Dolenjska banka, d.d., Novo mesto).*
NASLOV: **Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 212.**
Telefoni: *uredništvo in računovodstvo* ***(068)323-606, 324-200;*** *ekonomska propaganda, naročniška služba in fotolaboratorij* ***323-610;*** *mali oglasi in zahvale* ***324-006; telefax (068)322-898.***
Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja (št. 23-92) pristojnega državnega urada spada Dolenjski list med informativne proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje 5-odst. davek od prometa proizvodov.
Računalniška priprava časopisnega stavka: **Dolenjski list Novo mesto, d.o.o.**
Prelom in filmi: **Grafika Novo mesto, p.o.** *Tisk:* **Ljudska pravica, Ljubljana.**

Naročilnica za brezplačni mali oglas v Dolenjskem listu
(za naročnike, samo enkrat na mesec)

v s e b i n a o g l a s a **(do 15 besed)**

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ime in priimek: . . . . . .

Ulica in kraj: . . . . . .

Pošta: . . . . . .

Naročniška številka: . . . . . **Podpis:**

Datum: . . . . . .

DOLENJSKA BANKA

UGODNE OBRESTNE MERE ZA DEVIZNO VARČEVANJE

Dolenjska banka d.d.
Seidlova cesta 3, 68000 Novo mesto, poštni predal 206
Telefon: 068 324 213, 322 213, teleks: 35736 dbnmsi, telefaks: 068 321 113, S.W.I.F.T.: DBNMS12X

Valuta	Varčevalna knjižica	Depoziti s fiksno obrestno mero, vezani nad 1 mesec	3 mesece	6 mesecev
ATS	3,50%	3,70 — 3,75%	3,90 — 3,95%	3,95 — 4,00%
ITL	5,00%	8,40 — 9,00%	8,50 — 9,10%	8,60 — 9,15%
DEM	3,50%	3,95 — 4,00%	3,96 — 4,00%	3,97 — 4,00%
CHF	2,50%	2,63 — 2,75%	2,52 — 2,55%	2,53 — 2,56%
USD	3,00%	5,60 — 5,63%	5,61 — 5,64%	5,62 — 5,65%

2. Dolgoročni depoziti

Valuta	Depoziti z variabilno obrestno mero nad 12 mesecev
ATS	5,95 — 6,21%
ITL	9,07 — 9,49%
DEM	6,00 — 6,43%
CHF	4,50 — 4,81%
USD	5,63 — 6,18%

Minimalni znesek depozita znaša 1.000 DEM oz. ustrezno protivrednost v drugi valuti.
Obrestna mera za devizne depozite je odvisna od višine privarčevanih sredstev.

DVA PRAŠIČA za zakol, težka 110 do 120 kg, prodam. ☎ 76-156. 8810

PUJSKE, težke 20 do 50 kg, ter ventilator za dosuševanje sena prodam. Stane Jarc, Hrastje 3. 8811

KLAVIRSKO elektronsko, 120 - basno harmoniko z ojačevalcem, zelo ohranjeno, poceni prodam. ☎ (068)51-606. 8819

PUJSKE, težke 20 do 100 kg, žive ali sveže očiščene, prodam. ☎ 81-179. 8820

ŠKOTSKE OVČARJE brez rodovnika prodam. ☎ (0608)75-114. 8821

GROZDJE žametne črnine, večjo ali manjšo količino, kakovostno, ugodno prodam. Sintič, Volovnik 5, Leskovec. 8822

BREJO KRAVO in brejo telico prodam. ☎ 41-016. 8826

SUHA gabrova drva prodam. ☎ 26-419, zvečer. 8829

GROZDJE žametne črnine, 2000 kg, prodam. Vinko Baznik, Gor. Piročica 21, Cerkije ob Krki. 8833

ODOJKE ugodno prodam. ☎ (068)75-121. 8836

HRASTOV SOD, 1201, raztegljivo mizo s 6 stoli ter kavč in dva fotelja prodam. ☎ 730-168. 8841

službo išče

KAKRŠNOKOLI DELO na domu takoj sprejmem. Grem tudi pospravljat ali likat. ☎ (0608)32-116, po 15. uri. 8623

DELO NA DOMU sprejmem ali odkupim stroje z garantiranim delom. ☎ 87-739. 8679

TRGOVKA išče zaposlitev, lahko tudi delo na domu (sestavljanje, pakiranje, lepljenje, likanje). ☎ 89-532. 8776

stanovanja

V KRŠKEM oddam večje obnovljeno stanovanje z garažo in velikim dvoriščem. Naslov v oglasnem oddelku. 8620

ENOSOBNO pritlično atrijsko, novo stanovanje, 37 m2, na Ul. Slavka Gruma, prodam. ☎ (068)73-459 ali (068)23-687. 8630

V KRŠKEM takoj prodamo dvoinpolsobno stanovanje, CK, telefon, balkon, takoj vseljivo. Cena 65.000 DEM. ☎ (0608)32-660 ali 31-796. 8641

V ČRNOMLJU na Čardaku prodam 5 let staro dvosobno stanovanje, 61.5 m2, v 2. nadstropju, vseljivo jeseni 1996 oz. po dogovoru. ☎ (068)53-223, Šuštar, po 16. uri. 8647

SOBO s souporabo kuhinje in kopalnice oddam samskemu dekletu. ☎ 23-597. 8662

V TREBNJEM na Cankarjevi ul. prodam dvoinpolsobno stanovanje. ☎ (068) 45-666. 8682

V NOVEM MESTU prodamo garsonjero. ☎ (0609)633-553. 8688

RAZUMEVAJOČIM do starejših oddam stanovanje za pomoč v gospodinjstvu. Šifra: »ŠMIHEL«. 8755

ENOSOBNO STANOVANJE v Novem mestu oddam. ☎ 24-275. 8778

ENOSOBNO STANOVANJE, opremljeno, oddam. Šifra: »NOVO MESTO«. 8781

TRISOBNO STANOVANJE s CK, opremljeno, v Novem mestu, oddam. ☎ 23-134. 8803

DVOSOBNO STANOVANJE, 58.5 m2, na Smrečnikovi prodam. ☎ (0609) 623-366. 8815

ženitne ponudbe

ŽENITNA AGENCIJA Venera vam bo prijazno pomagala izbrati dekle iz svoje pestre ponudbe fotografij in videokaset iz tujine. Če ste naveličani čakanja in plačevanja članarin v ženitnih agencijah, pokličite na ☎ (063)26-531, od 9. do 17. ure. 8794

VDOVEC, star 76 let, iščem sebi primerno žensko, staro 60 do 65 let, za skupno gospodinjstvo, možna poroka. Šifra: »ZDRAVJE JE LEPŠE«. 8832

NAGROBNE SVEČE dajemo v nadaljnjo prodajo pod ugodnimi pogoji. Primerno tudi za začetnike. ☎ (068)323-390. 8787

TRGOVINA TEJKA, Trebnje, zaposli trgovko. Poskusna doba 3 mesece. ☎ (068)45-711. 8789

V LESNI STROKI zaposlim delavca. ☎ 78-066. 8793

REDNO ali honorarno zaposlim natakarico z gostinsko izobrazbo v prijetnem bistroju v bližini Šmarjeških Toplic. ☎ (0609)614-714 ali 27-393. 8839

OBČINA SEVNICA
Glavni trg 19 a
68290 Sevnica

razpisuje prosto delovno mesto

vodja oddelka za okolje in prostor

Pogoji:
- visoka izobrazba tehniške smeri
- 8 let delovnih izkušenj
- 3-mesečno poskusno delo

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene v Zakonu o delavcih v državnih organih (Ur. list RS št. 15/90, 5/91, 18/91, 2/91 - I, 4/93).

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanih pogojih in dosedanjih delovnih izkušnjah pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Občina Sevnica, Glavni trg 19 a, 68290 Sevnica.

razno

STEKLARSTVO SELIŠKAR- Zastekljujemo vse vrste balkonov, teras, vetrolovov in opravljamo ostala steklarska dela. ☎ (061)272-381. 8082

POZOR! Če se ukvarjate z direktno prodajo, zastopništvom, akviziterstvom, mrežnim marketingom, ne hodite, ampak tecite k telefonu! Kompletna navodila za uspeh v vašem poslu v treh knjigah mag. Aleša Lisca. Prednaročniška cena 6.990 SIT. Za naročila ali brezplačen prospekt pokličite na ☎ (061)40-698, 37-55 37. 8369

KOPALNE KADI in tuš kadi kvalitetno in poceni obnavljamo. Garancija 5 let! ☎ (061)853-331, int. 90. 8634

VARSTVO OTROK na svojem domu v bližini Kostanjevice nudim. ☎ (0608)87-842. 8655

MLADI MUCKI iščeta nov dom pri prijateljih živali. ☎ (068)65-379. 8660

DIPLOMIRANI PRAVNIK s pravosodnim izpitom nudi pravno pomoč in vas lahko zastopa v vseh pravnih postopkih. ☎ (061)123-53-83. 8669

V METLIKI prodamo opremljen gostinski lokal. ☎ (068)322-282. 8686

IZDELUJEMO in montiramo vse vrste snegolovov. ☎ 43-509. 8693

ŽAGAM DRVA s tračno žago v Trebnjem in okolici. ☎ 44-963. 8758

V CENTRU Črnomlja, nad poslovalnico Ljudske banke, oddamo v najem 100 m2 reprezentančnih poslovnih prostorov, lahko tudi posamezno 3 x po cca 30 m2 ☎ 51-488. 8760

OPRAVLJAM vsa elektroinštalacijska dela s svojim ali vašim materialom kvalitetno in po ugodnih cenah. Izdelujem tudi električne omarice. ☎ (061)751-432. 8791

KNJIGOVODSKE storitve nudimo podjetjem in samostojnim podjetnikom strokovno in po konkurenčnih cenah. Sivers, d.o.o., ☎ (068)21-465, od 7. do 15. ure. 8816

KAKRŠENKOLI OBJEKT na območju Trebnjega ali Novega mesta kupim ali najamem. ☎ (068)78-030 ali (0609)636-920. 8837

službo dobi

NUDIM DOBRO PLAČANO DELO, pogoj osebni avto. Informacije na ☎ 068/28-731, od 20. do 22. ure.

ZA PRIDNE dober zaslužek! Če ste dinamični, imate proste popoldneve in vozite, nas pokličite na ☎ (066)272-111, (066)74-163 ali (066)282-687! 8478

FRIZERSKI SALON Sašo zaposli izkušeno frizerko. ☎ (068)85-843. 8613

SLIKOPLESKARJA oz. monterja suhomontažnih sistemov zaposlimo. ☎ 321-028, od 7. do 15. ure. 8650

NATAKARICO za delo v gostilni zaposlimo. Sobote in nedelje proste. ☎ (068) 322-642, popoldan. 8667

NATAKARICO takoj redno ali honorarno zaposlimo. ☎ (068)44-824. 8675

V BISTROJU v Dolenjskih Toplicah zaposlimo mlajšo natakarico. Nudimo bivanje. ☎ 26-246. 8691

OKREPČEVALNICA V gozdu, Prečna, zaposli kuharico ali natakarico. ☎ 323-295.n 8713

PICERIJA v centru Novega mesta zaposli čistilko in natakarico s prakso. ☎ (0609)622-268. 8714

STROKOVNE SVETOVALCE za prodajo na območju Dolenjske in Zasavja iščemo. Nudimo vam brezplačno izobraževanje, fiksni OD in dodatno nagrajevanje po rezultatih vašega dela. ☎ (0608)31-247. 8723

DEKLE za delo v strežbi zaposlimo. Informacije osebno v poceriji Šempeter. 8729

HONORARNO ZAPOSLIMO gospodinjo za 8 ur dnevno iz okolice Dolenjskih Toplic, ženkso oz. mlajšo upokojenko. ☎ 65-047, zvečer. 8772

DEKLE za delo v bifeju zaposlimo. ☎ 24-275. 8777

PRIPRAVNICO (KA) gostinske stroke zaposlimo. ☎ (0609)622-668. 8786

LADA AVTO
Pooblaščeni prodajalec vozil
EMINENT d.o.o.
Novo mesto
Krško, tel. 0608/22-950,
Črnomelj, tel. 068/51-379, 51-378

— KARAVAN že od 952.000,00 SIT
— SAMARA že od 999.000,00 SIT
— NIVA že od 1.338.000,00 SIT

— ugoden kredit na 4 leta
— možnost menjave staro za novo
— darilo za vsakega kupca

ADRIATIK d.o.o.
PRODAJA VOZIL
Smrečnikova 45 (vrtnarija)
Novo mesto
Tel./fax 068/324-424

Opel Corsa Seing, 3 vrata	19.300 DEM
Opel Corsa Swing, 3 vrat	19.300 DEM
Corsa 1,4 sport, 16 V	22.500 DEM

Vpisujemo vrstni red za dobavo nove VECTRE MY 96

Na zalogi: SEAT IBIZA 1,4; 3 vrata, cena do registracije samo 21.400 DEM
oprema: airbag, servo volan, centr. zaklepanje, el. šipe, dvig volana, obratomer, ura, temna stekla, avtoradio, deljiva zadnja klop, barvni odbijači.

ROVER 414, 5 vrat, novi model MY 96 27.990 DEM

Možnost nakupa na kredit ali leasing!

ZDAJ JE ČAS ZA ZAŠČITO VOZILA
Antikorozijska zaščita VALVOLIN TECTIL za podvozja in votle dele vašega vozila.
Avtoličarstvo Pavlič
Globoko pri Brežicah
Tel.: (0608) 56-367
(0609) 616-874

AVTOPRODAJA
AUTOSEJEM KRŠKO
TEL.: 0608 22-612
VSAKO NEDELJO od 8 do 13 h pri KOVINARSKI

TELEVIZIJA NOVO MESTO
vaš kanal
s Trdinovega vrha na kanalu 41
vsak dan ob 19. in 21. uri NOVICE
vsak ponedeljek ob 18. uri ODDAJA ZA OTROKE in po NOVICAH ŠPORTNI PREGLED
vsak torek ob 20. uri CELOVEČERNI FILM in ob 21.30 NOVICE
vsako nedeljo ob 16. uri glasbena oddaja MED PRIJATELJI
vsak dan od 15. ure dalje VIDEO STRANI

BARLOG
BARLOG TREBNJE
vam iz svojega prodajnega programa po ugodnih cenah nudi:
- vozila NISSAN
- traktorje TORPEDO
- traktorske gume BARUM
- kamionske gume
- filtre FIAAM
- zavorne obloge TEXTAR
- akumulatorje AKUMA in ATSA
- avtomobilski pribor BOSCH
- orodje GEDORE

Obiščite nas v Trebnjem, Obrtniška 18
tel. (068) 45-700, fax 45-701

LADA
DO LADE BREZ DENARJA

Za upokojence popust 48.000 SIT
LADA že za 999.000,00 SIT
kredit R+10 ali leasing na 5 let!
Nudimo kredite tudi za rabljena vozila.
Inf. 068/24-612

Nudimo ugodna gotovinska posojila za občane.
Garancija čeki TR.
Tel.: (068)26-749.

M&T UVOZ — IZVOZ TRGOVINA
PRODAJA RABLJENIH VOZIL

OPEL ASTRA, karavan 1.4i, l. 94/95, model GL, oprema 2 airbag, deljiva klop radio, tonirana stekla servo volan **23.000 DEM**

OPEL KADET, karavan 1.7D, 42 KM, letnik 91, metalik barva, umetno usnje, vlečna kljuka. **14.500 DEM**

VW PASAT VARIANT, 1.8 CL, letnik 91, servo volan, tonirano stekla, ele. šibedah. **19.000 DEM**

VW POLO KARAVAN, letnik 89, tonirana stekla, radio. **8.500 DEM**

BMW 520, 24 V, letnik 91, ele. stekla tonirana, ele. ogledalo, radio. **25.000 DEM**

Delovni čas od 8. — 17. ure
Možnost plačila s kreditom ali kreditno kartico LB.
Cene so v DEM do registracije vplačljive v SIT po tečaju LB d.d.

Informacije na tel. 0608/21-572

unicar, d.n.o.
Trgovina Anita
(pri gostišču Kos v Ločni)
Odprto vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, od 7. ure do 20.30.
Budget rent a car
Rozmanova 19, ☎ 068/27-174

LERAN, d.o.o.
promet z nepremičninami
Novo mesto, Lebanova 24

Prodamo:
- **hiše:** v Šentvidu pri Stični, Vel. Poljane pri Šmarjeti, Osojnik pri Semiču, Šentjažu, Občicah, Novem mestu, Otočcu, Šmarjeti, Trebnjem, Krškem, Senovem, Brežicah, Črnomlju, Sevnici, Dol. Toplicah, Straži, Soteski, Škocjanu, Žužemberku, Kočevju, Raki, Mirni, Mokronogu, Črmošnjicah pri Stopičah, Herinji vasi, Logu, Brestanici, Luciji pri Portorožu, Pišecah, Zdolah pri Krškem, Rebri pri Žužemberku ter v več drugih krajih po vsej Dolenjski;
- **stanovanja:** v Novem mestu, Šentjerneju, Žužemberku;
- **poslovne objekte, lokale in pisarne:** v Novem mestu in okolici, Črnomlju, Krškem, Trebnjem, Straži, Mokronogu, Metliki in Dol. Toplicah.
- **vikende in zidanice:** v Straži, Škocjanu, Raki, okolici Novega mesta, Beli krajini, na Čatežu pri Zaplazu, okolici Krškega, Srednje Grčevje in drugod;
- **parcele za gradnjo:** v Mirni Peči, Bučki, Šentrupertu, Trški gori, Zagradski gori, Trebnjem, Novem mestu, Semiču, Dolenji vasi pri Raki, Mihovo pri Šentjerneju, Stranski vasi pri Novem mestu, Stari vasi pri Brežicah in drugod;
- **kmetijska zemljišča in gozdove** po vsej Dolenjski;
- **v najem oddamo:** stanovanja, in poslovne prostore.

Tel./fax: 068/322-282, 069/342-470
Mobitel: 0609/633-553

kobra
POOBLAŠČENI ZASTOPNIK ZA mobitel

ŠENTJERNEJ
Šmarje 13
068/81-118
P.E. NOVO MESTO
Ljubljanska c. 27
068/323-000

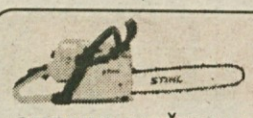
SERVIS DEŽMAN, s.p.
Šmarješka c. 66
Novo mesto
tel.: (068) 26-521
- **popravilo manjših kmetijskih strojev**
- **žage: Stihl, Tomos, Jonsared, Solo, Dolmar**
- **škropilnice, kosilnice, kultivatorji**

novost: popravilo motorjev Tomos
Se priporočamo!

LADA
NA ZALOGI:
- vsi modeli – SAMARA, CARAVAN, NIVA

BOGAT DARILNI PAKET
UGODNI KREDITI
obresti 9,5 %
MENJAVA STARO ZA NOVO
NOVOTEHNA AVTOMOBIL
Pooblaščen prodajalec in serviser vozil **LADA**
Tel.: 068/322-066

„HONEY MOON"
Izdelovanje in sposojanje poročnih in maturantskih oblek ter oblek za birmo in obhajilo.
Novi trg 1, etaža C, Novo mesto
tel.: 068/324-222

OPOZORILO!
Opozarjam vse svoje stranke, naj ne kupujejo sveč od hišnih preprodajalcev, ki se predstavljajo, da prodajajo moje sveče, ker jaz prodajam izključno na novomeški in krški tržnici, zato nisem odgovoren za kvaliteto sveč, ki se prodajajo po domovih.
SVEČARSTVO POPOVIČ
HRAST - SUHOR

Vitacel d.d. Ljubljana
ENOTA KRŠKO
LASTNIKI GOZDOV, KMETJE
ODKUPUJEMO CELULOZNI LES SMREKE/JELKE, BUKVE, TOPOLE DEBELINE OD 8 CM NAPREJ, ŽAMANJE BREZ LUBJA, BUKOVA DRVA IN BRUSNI LES SMREKE/JELKE!

PORTRET TEGA TEDNA

Vlado Petrovič

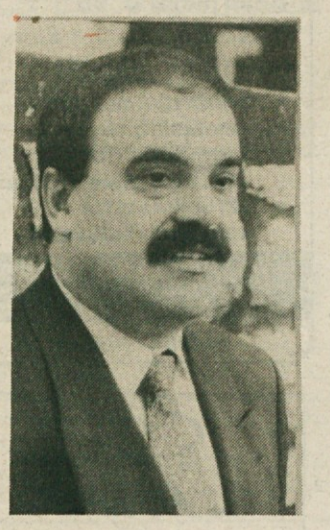

Zadnja leta so zdravilišča Dolenjske in Šmarješke Toplice ter Strunjan najbolj zasedena med slovenskimi naravnimi zdravilišči. Ta tri zdravilišča skupaj z Otočcem tvorijo družbo Krka Zdravilišča, katere direktor je zadnjih osem let Vlado Petrovič. Vlado, 43-letni možak, ki ga je redkokdo videl mrkega in slabovoljnega, je v Krki že skoraj 20 let. Ko je pri tridesetih letih postal direktor Zdravilišča Šmarješke Toplice, je bil najmlajši direktor v Krki in eden najmlajših v Novem mestu sploh. Prav tako je bilo, ko je postal direktor družbe Krka Zdravilišča.

Njegova poklicna pot bi lahko spominjala na ameriški sen. Preprosti fant se iz skromnih razmer s pridnostjo in sposobnostjo prebije in postane uspešen in spoštovan poslovni človek. Petroviči so knapovska družina s Senovega. Šestčlanska družina je živela v enosobnem rudarskem stanovanju. Če bi kdo povprašal po kopalnici, bi ga čudno gledali. "Kuhinja je bila naša učilnica, dnevna soba pa družabni prostor, kadar je bil kdo bolan, tudi bolniška soba," se spominja Vlado. Sta pa oče in mati svoje tri sinove in hčer zelo spodbujala k učenju in nadaljnjemu šolanju. Kakšne so bile takrat gmotne razmere številne rudarske družine, zelo zgovorno pove to, da je imel Vlado kot dijak srednje tehnične šole v Krškem za 4 takratne tisočake večjo štipendijo in socialno podporo kot oče, predčasno upokojeni rudarski delovni invalid, pokojnine.

Takoj po odsluženi vojaščini je Vlado prišel v Novo mesto in se po hitro opravljeni pripravniški dobi zaposlil v Novoteksu. Tam je ob delu opravil prvo stopnjo študija organizacije dela in prevzel prve vodstvene naloge. Kmalu pa ga je pot zanesla v "Krko". Nato je, prav tako ob delu, diplomiral na visoki šoli za organizacijo dela.

Ko je Petrovič postal direktor Zdravilišč, je bilo v tej družbi blizu 770 zaposlenih, sedaj jih je manj kot 500, so pa v tem času močno povečali zdravstvene in posteljne zmogljivosti, celotni prihodek, preračunan v nemške marke, pa podvojili. Za zdravstveno rehabilitacijo in preventivo skrbi in si prizadeva več kot 100 članov zdravstvenega osebja v Krkinih zdraviliščih, od tega je 13 zdravnikov specialistov, med njimi tudi dva primarija. Poleg tega Krkina družba Zdravilišča zelo dobro sodeluje z najboljšimi slovenskimi zdravstvenimi ustanovami in strokovnjaki.

Pomoči in spodbude Krke so zdravilišča od Krke deležna od leta 1972, ko so se tej novomeški tovarni zdravil, ki jo je takrat vodil Boris Andrijanič, priključili Dolenjske in Šmarješke Toplice. To je bila prva Krkina injekcija zdraviliškemu turizmu. "Pravi razcvet pa se je za zdraviliško dejavnost začel po letu 1984, ko je generalni direktor Krke Miloš Kovačič z veliki razumevanjem videl in utiril pravi poslovni interes in dal zagon in pospešek naši družbi," pravi Petrovič. V zadnjih letih so ob izdatni podpori matere Krke v razširitev posteljnih zmogljivost in zdravstvenega dela v zdravilišča in Otočec vložili okoli 45 milijonov nemških mark. Sedaj pa so tik pred začetkom dela za temeljito prenovo in obnovo zdravilišča v Strunjanu.

Delo v turizmu in zdravstvu, kar delo v zdraviliščih je, zahteva, kot se reče, celega človeka. Vlado Petrovič je tak - cel in predan, poleg tega pa razumevajoč in prijeten človek, ki verjame v ljudi in v njihove dobre in lepe lastnosti, naj so to njegovi sodelavci ali pa številni gostje.

Njegovi sodelavci se vsako leto veselijo Vladovega rojstnega dne. Takrat jim njihov direktor in prijatelj, zasebno pa tudi navdušen in izvrsten kuhar, pripravi še kaj skoraj tako slastnega, kot je poslovni uspeh.

ANDREJ BARTELJ

Izlet naročnikov Dolenjskega lista

Obljubo, da bodo izleti z **Dolenjskim listom** in turistično agencijo **Mana** postali tradicionalni, izpolnjujemo, in že v **soboto, 14. oktobra,** bomo naročnike in vse, ki se nam želijo pridružiti, peljali na **izlet v Benetke.** Brezplačni izlet je bil le za izžrebane naročnike na prvi jesenski dan, poslej pa brez denarja ne bo šlo, a prispevki bodo minimalni, zato smo prepričani, da se boste v velikem številu odzvali že tokratnemu povabilu, še posebej, ker bomo nekaj izletnikov spet nagradili. Ne pozabite na veljaven potni list.

Prijave za oktobrski izlet sprejemamo do **ponedeljka, 9. oktobra,** na telefonskih številkah **068/323-610, 321-115** in **0609/623-116.**

Cena izleta za naročnike Dolenjskega lista je **3.400,** za ostale pa **4.700 tolarjev.**

V ceno je vštet prevoz s sodobnim avtobusom iz Novega mesta, zavarovanje, ogled Benetk pod strokovnim vodstvom ter večerja z družabnim zaključkom.

Na izlet vas torej vabita

MANA

in

DOLENJSKI LIST

KRKA ZDRAVILIŠČA

HOTELI OTOČEC

Plesno zabaviščna restavracija

TANGO

za izbran okus in navade

V soboto, 7. oktobra 1995 od 20. ure dalje skupina OBJEM in plesni klub BOLERO iz Ljubljane.

Poleg družinskih kosil nudimo tudi vsakodnevna poslovna kosila!

Vstopnine ni.
Vabljeni na plesne večere in v Casino Otočec.

Z rezljanjem lesa nad bolečino

Ivan Požar iz Slogonskega pri Brežicah je že marsikoga razveselil z izdelkom - S hobijem lažje pozabi bolečine - Podobe in verze si zmišlja sam - Mu je pomagal bioenergetik?

SLOGONSKO - Ko je človek še majhno bitje, pogosto ne more izpolniti svojih želja, zato se more znajti na različne načine. Požarjev Ivan iz Slogonskega je že od malega rezljal lesene žlice, zbiral žice, jih pregreval v ognju in z njimi žgal v les podobe. Potem je odrastel in časa za igračkanje ni bilo več, a vendar je usoda hotela, da se tega dela še oprime.

Pred 15 leti je doživel hudo prometno nezgodo, v kateri jo je najslabše odnesla hrbtenica. Iz znanosti neznanih razlogov se mu je odprla rana na nogi in se mu ni zacelila do danes. Ko mu zaradi hudih bolečin ponoči ni bilo več živeti, kaj šele spati, je začel spet rezljati in žgati. Zdaj si je nabavil potrebne stroje, opremil "delavnico" in nič več ga ni moglo zadržati. "Ko takole oblikujem krožnike, ure, svečnike, okrasne deske in pipe, lažje prenašam bolečino," nam je zaupal.

Z bolečinami je pa tako. "Stalna odprta rana, iz katere vedno teče, je že tako globoka, da je moč videti do kosti. Bil sem že na številnih operacijah in še na več pregledih. Na svetovnem simpoziju kirurgov v Ljubljani sem poziral kot posebnost. Niso se mogli načuditi in ne morejo odkriti vzroka za rano. Priporočajo mi poskusiti še na eni zahtevni operaciji, s katero bi mi presadili kito iz zdrave noge, a se ne morem odločiti. Bi se že, če ne bi zadnje leto bolečine pojenjale, rana pa se niti ne širi niti ne oži. Smejali se mi boste, ampak moj prijatelj je šel k bioenergetiku z mojo sliko in mu opisal težave. Nič mi ni povedal, le nekega dne me je vprašal, če sem ob določeni uri, ko me je bioenergetik zdravil, kaj čutil. Nič posebnega ni bilo, le da je od takrat bolečin veliko manj," pripoveduje.

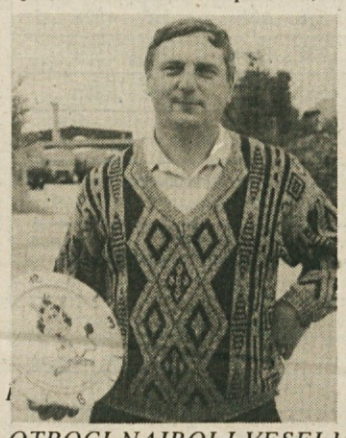

OTROCI NAJBOLJ VESELI HUGA - Med motivi na Ivanovih izdelkih so najbolj iskani lovski motivi pa rože z verzi in podobe za otroke. Zadnje čase je med slednjimi največje povpraševanje po priljubljenem junaku televizijske ali računalniške igrice Hugu. (Foto: B. D. G.)

Ivanovi leseni izdelki so že dobro poznani naokoli. Ne dela za zaslužek, ampak za hobi, vendar rojstnih dni, obletnic, godov in drugih prilik za darila nikoli ne zmanjka. Ko gre h komu na obisk, takoj po dvorišču pregleda odpadni les, in že dobi material. Mnogokrat mu kdo pripelje les tudi na dom, pa mu v zahvalo naredi kakšen krožnik.

Podobe, ki jih izžge v les, si sproti zmišlja, bolj zahtevne stvari pa mu na papir skicira znanec. Vzorno lepa pisava je tudi plod njegove mirne roke in potrpežljivosti, ravno tako priložnostni verzi, ki si jih izmišlja za sproti, najpogosteje kar takrat, ko les že obdeluje. Sicer pa ima za razmišljanje o svojih novih izdelkih dovolj časa tudi v dolgih urah, ko kot vratar preseди pred obratom Vina Brežice v Šentlenartu.

B. DUŠIČ GORNIK

RAZSTAVA GOB

BRŠLJIN - Gobarska družina Novo mesto skupaj z učenci in učitelji osnovne šole Bršljin za petek in soboto, 6. in 7. oktobra, pripravljata tradicionalno razstavo gob. Razstavljene bodo vse gobe, ki ta čas rastejo po naših gozdovih, posebej pa tiste, ki jih je po posebni odredbi vlade Republike Slovenije prepovedano nabirati. Razstava je seveda poučna in vzgojna, zato jo gobarji vsako leto pripravijo v drugem kraju. Tudi letos bo priložnost, da bodo obiskovalci razstave lahko prinesli v pogled gobe, ki bi jih radi poznali. Razstava bo odprta vsak dan med 8. in 18. uro. In še to: učenci bršljinske šole bodo v petek pripravili naravoslovni dan. Po programu bo skoraj 600 otrok po bližnjih gozdovih nabiralo gobe in pred šolo bodo sami pripravili razstavo. Poslušali bodo tudi predavanja dveh poznavalcev gob, prim. dr. Alojza Boha in Ivana Hrovatiča.

Bill zaljubljen v Slovenijo

Kanadčan Bill Kocjančič pride vsako leto v Slovenijo - Njegov ansambel zaradi vojne za Slovenijo ni nastopal

NOVO MESTO - Med uglednimi gosti jubilejnega koncerta ansambla Henček v novomeški Športni dvorani sta bila tudi Tone Mikolič in Bill Kocjančič iz Toronta v Kanadi. O starejšem Tonetu, ki je do nedavnega bil eden glavnih organizatorjev koncertov slovenskih ansamblov na gostovanjih po Kanadi, smo že pisali. Štiriindvajsetletni Bill je glasbeni urednik slovenskega radia v Torontu in je bil tokrat v Sloveniji tudi zato, da bi izbral ansambel, ki bo slovenske izseljence zabaval naslednjo pomlad na turneji po kanadskih mestih.

Billov oče Lojze je doma iz Žužemberka, mama Cvetka pa je sestra Toneta Mikoliča, doma iz Brusnic. V Kanado sta odšla leta 1969. V Torontu sta lastnika velikega mizarskega podjetja za notranjo opremo. Bill je končal študij arhitekture in je kot oblikovalec zaposlen pri očetu. Zaposlujejo 30 delavcev, večkrat pa za večja dela najamejo še dodatne delavce in delavnice.

Bill skoraj vsako leto pride v Slovenijo. "Raje grem v Slovenijo kot na Florido. Tukaj sem doma. V Ljubljani so mi kupili stanovanje," pove o svoji drugi domovini Bill. Sam je navdušen glasbenik in v ansamblu Zvoki Slovenije igra klarinet. Ponosen je na to, da je bil leta 1991 prvič s svojim ansamblom mladih Kanadčanov na turneji po domovini svojih staršev. Prišli so prav nekaj dni predtem, ko se je pričela vojna za Slovenijo. "Niti enkrat nismo zaigrali. Vsi smo ostali do tedaj, da se je končalo najhujše. Ko smo se vrnili v Kanado, smo bili heroji. Poročali smo za radio in televizijo kot pravi vojni poročevalci," pripoveduje z nasmehom Bill in dodaja, da bodo morali turnejo ponoviti.

Povedal je, da sedaj v Kanadi ni več toliko navdušenja za gostovanja ansamblov iz Slovenije. Slovenska mladina v Torontu premore kar štiri svoje ansamble, igrajo pa tudi ansambli "prve generacije". Sedaj so tam v modi ansambli, ki poleg narodnozabavne igrajo tudi drugačno glasbo. "V Kanadi najraje poslušamo Avsenike. Na maturantskih plesih naša mladina pleše polke in valčke. Od ansamblov najraje poslušamo Slaka in Henčka", pravi Bill.

J. PAVLIN

DRUŽI JIH GLASBA - Bill in Tone s prijateljem Henrikom Burkatom-Henčkom.

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Volili so napačnega župana - Tita naj bi pustili pri miru - Za vse povabljene borce na Bazi 20 ni bilo jedi - Še je poštenost na svetu - Premalo denarja še za papirnato krsto

Četudi smo običajno uro, ob kateri ste nas v poletnem času klicali na dežurni telefon, premaknili na 18. in smo se bali, da ne bo klicev, pa ste kar pridno telefonirali.

Jože iz Črnomlja se je oglasil še poln vtisov po branju Dolenjskega lista. Z nekoliko jeze je ponovno ugotovil, da so si občani črnomaljske občine po vsem sodeč izvolili napačnega župana. V vsem času, odkar županuje, ni naredil skoraj nič. "Ko bi se vsaj javnih manifestacij udeleževal, pa še tega ne zmore, kot lahko preberem v današnjem Dolenjcu," je dejal Jože. "Res me zanima, kaj ta človek počne oziroma če sploh kaj počne. Vse občine počasi rinejo naprej, naša pa nikamor." Jože je še komentiral zapis na 1. strani, kjer piše o obisku krščanskih demokratov v Beli krajini, in sicer je povedal, da nima nič proti takim obiskom, a prejšnji rdeči obiski so vsaj delček obljub izpolnili, za sedanje pa ne ve, da bi katero.

Tudi **Novomeščanka** se je odzvala na pisanje v Dolenjskem listu. Prizadelo jo je, ko je v enem od pisem bralcev prebrala, kaj vse je pisatelj Žarko Petan v svoji knjigi napisal slabega o Titu. Meni, naj bi Tita pustili pri miru. "Knjige sicer nisem brala, povedala pa bi tole: dokler je bil Tito živ, smo vsi imeli delo in jelo, gradile so se tovarne in stanovanja, kdor je hotel delati, je dobil službo, zdaj pa tega ni. Imam še nekaj let do pokojnine, a ne vem, če jo bom dočakala na delu."

Stražanka se je pritožila nad organizatorjem borčevskega srečanja, ki je bilo 16. septembra na Bazi 20. Borci so bili pismeno in telefonsko povabljeni na proslavo, ko pa so sedli za mizo, ni bilo za vse enako poskrbljeno. Nekateri so imeli bloke za obed, drugi pa jih niso dobili z vabilom. Tudi ko so tisti brez blokov hoteli obed plačati, jim ga niso dali. Natakarji so jim kar pobrali jedilni pribor. Užaljeni so vstali in odšli. Stražanka meni, da bi morali organizatorji delati bolj pošteno.

Zaskrbljeni vaščan iz Suhorja pri Vinici je opozoril na nekaj nepravilnosti v tej vasi. Moti ga velika luža sredi vasi, ki močno kazi videz, a se je vaščanom kljub poskusom ne uspe znebiti, ker ima menda nekdo to lužo rad in je ne pusti zasuti. Vasi niso v čast tudi zaraščene in zapuščene njive, na katerih veselo poganja le zanemarjena trava, in tudi divjih smetišč v okolici ne manjka. Vaščan upa, da bo javna kritika kaj premaknila.

Tudi **Novomeščan** bi rad živel v prijetnejšem okolju, zato se pritožuje nad divjanjem voznikov po cesti v stanovanjskem naselju Ragovo. Nič ne upoštevajo, da je to naselje z veliko otroki, da je blizu vrtec, da ljudje hodijo v trgovine. Jezni meščan meni, da bi morali na cesto postaviti več "ležečih policistov".

Da ta svet le ni tako črn, je pokazal klic **bralke z Malega Slatnika,** ki je pohvalila šoferja "Gorjancev" in potnike za poštenost. Prejšnji ponedeljek se je njena hči vračala z avtobusom iz šole domov in na avtobusu Novo mesto-Šentjernej pozabila denarnico z nekaj denarja, mesečno vozovnico in dokumenti. Mati in hči sta mislili, da je vse šlo rakom žvižgat, a sta vseeno poskusili. Klicali sta avtobusno postajo Novo mesto in povedali, kaj se je pripetilo. Prijazni prometnik je obljubil pomoč. In res je po 15. uri, ko se je avtobus vrnil, šofer izročil najdeno denarnico. "Zame in za hčer je bilo to zelo lepo presenečenje. Zahvaljujem se vsem, šoferju in potnikom, ker so dokazali, da je še poštenost na svet," pravi naša bralka.

Krajanka iz Šmarjeških Toplic nam je povedala žalostno izkušnjo, ki jo ima z upokojenskim društvom. Njena mati, ki je umrla pred dvema mesecema, je 17 let redno plačevala društvu upokojencev Novo mesto članarino in posmrtnino. Rečeno je bilo, da bo ob njeni smrti društvo zato prispevalo denar za krsto. Hči je te dni prejela obljubljeno, a ob 14.400 tolarjev, kolikor je bilo napisano na nakaznici, o plačilu krste lahko samo sanja, saj še papirnate ne bi dobila za ta denar. Zdaj nekoliko zagrenjeno razmišlja, kako se nekateri norčujejo iz ljudi. MiM

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa le opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev, pokličite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Čakamo vas vsak četrtek med 18. in 19. uro na telefonski številki (068)323-606. Dežurni novinar vam bo rad prisluhnil.

Z obeh strani Gorjancev

ANEKDOTE IN PRIGODE ZAPISAL JOŽE DULAR

V vinu se je kopal

Stari hlapec Pepič je v poštni zidanici na Vinomeru pri Metliki mešal trop v veliki kadi. Pa sta ga pijača in vinski hlapi (CO_2) tako omamili, da se je prevrnil v kad in so ga komaj rešili.

Ko je jeseni - bilo je še v predvojni Jugoslaviji - prišel vinski kupec z Gorenjskega k Franju Guštinu kopovat vino, je Pepič pretakal pijačo. Pri tem se je mimogrede pohvalil, da se je v tem vinu že kopal.

"Prekleti šumak, kaj pa čvekaš!" je zarentačil Guštin. "Čisto brez pameti je, saj vidite! Preveč je pil!" se je obrnil h kupcu.

Ta na srečo ni zahteval, da bi mu Pepič podrobneje razložil svoje vinsko kopanje.

Mi pa cviček!

Zastopnik francoske tovarne avtomobilov Renault, s katero je vrsto let uspešno sodelovala novomeška IMV (Industrija motornih vozil), je po poslovnem zaključku pri kosilu nazdravil sodelovanju. Pri tem se je spomnil tudi na francoskega državnega predsednika Françoisa Mitterranda. In tako je na koncu govora dvignil čašo in zaneseno vzkliknil:

"Živela Slovenija! Živel Mitterrand! (izg. miterán).

"Prav!" je mirno odvrnil domači strokovnjak na koncu mize: "Vi teran, mi pa cviček!"

taaaako ribo...

Zbral: Bojan Ajdič

Verjame mu

Ljubosumna ribičeva žena je možu, ki se je vrnil domov z ribolova brez rib, dejala:

"Zdaj ti pa verjamem, da si bil na ribolovu, ne pa kje drugje."

Kaj je poglavitno?

Ribiča se pogovarjata o ribolovu, pa vpraša prvi:

"In kaj je po tvojem mnenju poglavitna prednost ribolova?"

Drugi: "Hm, čist zrak, tišina, mir, čudovita narava, svojevrsten počitek, prijetno šumenje in posebno vznemirjenje, kadar riba prijemlje".

"Ej", pravi prvi ribič, "resnično poglavitno prednost pa si pozabil! Poglavitna prednost je, da ni zraven žene..."